

DE RVA IN 2023

VOL. 2

Indicatoren van de
arbeidsmarkt en
evolutie van de uitkeringen

DE RVA IN 2023

VOL. 2

Indicatoren van de
arbeidsmarkt en evolutie
van de uitkeringen

De RVA in 2023 – volume 2: indicatoren van de arbeidsmarkt en evolutie van de uitkeringen

is een publicatie uitgegeven door de RVA:

Keizerslaan 7
1000 Brussel
Tel. 02 515 44 35

Verantwoordelijke uitgever:

Jean-Marc Vandenbergh.

Verantwoordelijke publicatie:

Hugo Boonaert,
Janick Pirard.

Hoofdredacteur:

Michiel Segaert.

Redactie:

Nathalie Nuyts,
Sébastien Votquenne,
Hilde Geeraers,
Brendan Verdonck,
Leen Vranckx,
David Sauwens,
Sébastien Malevez,
Jochen Vandekerkhove,
Jonathan Godfroid.

Hebben ook meegewerkt aan dit nummer:

Georges Martens,
Oscar Gwiza,
Toon Luykx,
Béatrice Depas,
Carline Saucez,
Marie-Paule Vandendeurpel,
Martine Vereeken.

Vormgeving:

Grafische Dienst –
directie Communicatie

Drukwerk:

dienst Drukkerij –
directie Communicatie

De gedeeltelijke of volledige overname van de teksten is slechts toegestaan mits schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISSN 2295-7634

WOORD VOORAF

2023: het nieuwe normaal?

In 2023 zien we de RVA-stelsels weer aanknopen bij de trends die ze vóór de coronajaren kenden. Een aantal kerncijfers op een rij:

- Het aantal **vergoede volledig werklozen** (al dan niet werkzoekend) zakt onder de symbolische grens van 300.000 met een gemiddeld maandelijks peil van slechts 295.801. Zelfs als we daar nog de 28.664 werklozen bijtellen die er via een bijzondere vrijstelling naar streven om hun arbeidsmarktpositie te verbeteren, komen we tot werkloosheidscijfers die sinds de tweede oliecrisis nooit gunstiger waren.
- Voor de **tijdelijke werkloosheid**, die omwille van de pandemie ongeziene hoogtes bereikte in 2020, telden we gemiddeld nog 121.127 betalingen per maand. Dit is gevoelig minder dan het gemiddelde aantal tijdelijk werklozen in de tien of twintig jaren die aan de eerste lockdown voorafgingen.

- Het gemiddelde maandelijks aantal betalingen voor het **ouderschapsverlof** vervolgt zijn stijgende trend en komt met 93.876 boven het peil van de kortstondige piek in 2020, die voortkwam uit een specifieke coronamaatregel. Vooral in het kielzog van dit stelsel neemt het totale aantal onderbrekingsuitkeringen toe (+2,4% op jaarbasis), nu ook de neerwaartse trend van het tijdskrediet sinds de hervormingen vanaf 2012 uitgewerkt lijkt.
- Voor **alle RVA-uitkeringen samen** komen we op een gemiddeld maandelijks peil van 750.741, d.i. het laagste sinds 1978. Nochtans is de Belgische bevolking (en het aantal sociaal verzekerden) in tussen-tijd sterk toegenomen. Het relatief aandeel sociaal verzekerden met een RVA-uitkering is op tien jaar tijd ongeveer gehalveerd.

Kortom: in 2023 lijken op het eerste zicht de sporen van de crisissen sinds 2020 binnen de RVA-stelsels uitgewist te zijn. Enige voorzichtigheid in de interpretatie is echter aangewezen.

Tijden van long transitory, inflatie en de zoektocht naar energie

Als we kijken naar de **recente conjunctuur- en arbeidsmarktindicatoren** van 2023 toont zich een erg gemengd beeld. De economische groei en jobcreatie zijn positief, maar niet in opvallende mate. Het aantal werkaanbiedingen blijft relatief hoog, al zien we niet meer dezelfde hoge pieken als kort na de pandemie. Het herstel vertraagt ten opzichte van de eerste maanden na de zwaarste lockdowns, maar een grote conjunctuurcrisis lijkt toch vermeden. Deze enigszins onvoorspelbare en ambigue context wordt naar analogie met *long Covid* (de mogelijke langetermijngevolgen op gezondheidswak van een COVID-19-besmetting) soms *long transitory* genoemd. De term slaat op de economische langeretermijngevolgen van de pandemie in de vorm van o.a. verstoorde productieketens die zich niet meteen kunnen herstellen. Dit leidt bijvoorbeeld tot verhoogde inflatie. Deze lange transitie vermengt zich bovendien met de langetermijngevolgen van de bankencrisis die de pandemie met een aantal jaren voorafging, en al ze-

ker met de energiecrisis die vanaf eind 2021 merkbaar werd en zich nog verscherpte naar aanleiding van het Oekraïense conflict.

Het goed uitgewerkte stelsel van de tijdelijke werkloosheid werkt in België als buffer tegen economische schokken. In dit stelsel zien we hoe niet elke sector zich in 2023 in dezelfde mate normaliseert als we hierboven in algemene termen konden schetsen. Buiten de bouwsector kennen de meeste sectorgroepen een aanzienlijk groter volume tijdelijke werkloosheid dan voorafgaand aan de pandemie. Zeker in bepaalde takken van de dienstensector zien we nog de sporen van een verstoring op langere termijn. Dankzij deze buffer zien we geen directe impact op de vergoede volledige werkloosheid, al leidt de inflatie er wel tot hogere uitgaven in lopende prijzen. Bij de **niet-vergoede werkloze werkzoekenden** zien we in 2023 bovendien een toename met bijna één vierde. Die laat zich slechts voor een klein deel verklaren door de instroom van Oekraïense vluchtelingen op onze arbeidsmarkt. Vooral de grote stijging van het aantal verplicht ingeschreven werkzoekenden, die in principe voor een groot deel uit (equivalent) leefloners bestaat, is een opvallend aandachtspunt.

De zachte landing na de pandemie verloopt dus niet zonder haperingen. Deze context in combinatie met de toename aan internationale geopolitieke spanningen betekenen dat een te optimistische interpretatie van de algemene normalisering na de crisisperiode moet worden getemperd. Bovendien mogen we niet uit het oog verliezen dat onze sociale zekerheid en arbeidsmarkt ook vóór de pandemie voor een aantal grote uitdagingen stonden, die de voorbije jaren niet zijn afgezwakt.

Bestendige uitdagingen op de arbeidsmarkt

Al decennialang baart de **vergrijzing** van de bevolking zorgen over zijn impact op de arbeidsmarktkrapte en de financiering van de sociale zekerheid. De toename van oudere werknemers die met pensioen gaan, creëert een vacuüm dat moeilijk kan worden opgevuld door jongere generaties. Dit wordt beschouwd als een belangrijke verklaringsfactor voor de wereldwijde piek van knelpuntberoepen in 2023. Hoewel dit gunstig kan zijn voor de jobkansen van werklozen, dreigt aan de andere kant een daling van de economische groei.

De snelle evolutie van **digitalisering** en automatisering doen de arbeidsmarktpolarisatie en de vraag naar specifieke vaardigheden toenemen. Dit leidt tot een arbeidsmarkt die kampt met zowel spanningen van onder- als overkwalificatie en bemoeilijkt duurzame tewerkstelling en de activering van kwetsbare profielen. Bijna de helft van de uitkeringsgerechtigde volledig werkloze werkzoekenden in 2023 is al minstens twee jaar werkloos. Het wordt een hele uitdaging om voor deze groep de afstand tot de arbeidsmarkt te overbruggen.

Dit is nog uitdagender voor de **grote populatie van Belgische inactieven**, die volledig buiten de arbeidsmarkt staan. Het aantal werklozen is België namelijk relatief klein ten opzichte van elders in Europa, maar toch hinkt de Belgische werkgelegenheid achterop. Het activeren van werklozen kan dan ook slechts een kleinere schakel zijn in de inspanningen om onze werkgelegenheidsgraad te verhogen. **Flexibele arbeidsvormen en telewerk** winnen terrein en laten vragen rijzen over noden en adequatie van de sociale zekerheid. **Globalisering en migratie** (zowel binnen de EU als van buitenaf) dragen bij aan arbeidsmarktverrijking, maar brengen ook uitdagingen met zich mee, waaronder mogelijke kwetsbaarheid van productieketens, internationale arbeidsmarktconcurrentie en een verhoogde druk op bepaalde socialezekerheidsstelsels. De **internationale geopolitieke spanningen** verscherpen die risico's nog verder. De gevolgen van de **klimaatverandering** voegen nog meer complexiteit toe. Bepaalde extreme weersfenomenen beïnvloeden voor de RVA rechtstreeks de benutting van de tijdelijke werkloosheid wegens slecht weer. De langetermijnpact van bv. het implementeren van nieuwe klimaatnormen en de ontwikkeling van uitstootvriendelijker technologie, is moeilijker in te schatten. Dit leidt nu alvast tot een verschuiving in de benodigde vaardigheden en dus tot nieuwe knelpuntberoepen. De resulterende arbeidsmarkttransities zullen in België de komende jaren naar schatting een impact hebben op de helft van de jobs. Tegelijk zou deze transitie in ons land echter een netto jobwinst moeten opleveren en een tegengewicht bieden voor de effecten van de arbeidsmarktpolarisatie.

Robuuste en efficiënte stelsels

Met het oog op de uitdagingen van morgen, herinnert de terugblik op de recente, acute crisissen ons aan het belang van **robuuste socialezekerheidsstelsels** die als buffer onze arbeidsmarkt en economie beschermen tegen schokken. In 2020, toen de RVA bijna 1,7 miljoen mensen financieel moest ondersteunen, bedroeg het totale kostenplaatje van de RVA nog steeds minder dan 10% van de totale uitgaven voor de Belgische sociale zekerheid (FOD Sociale Zekerheid, 2023).

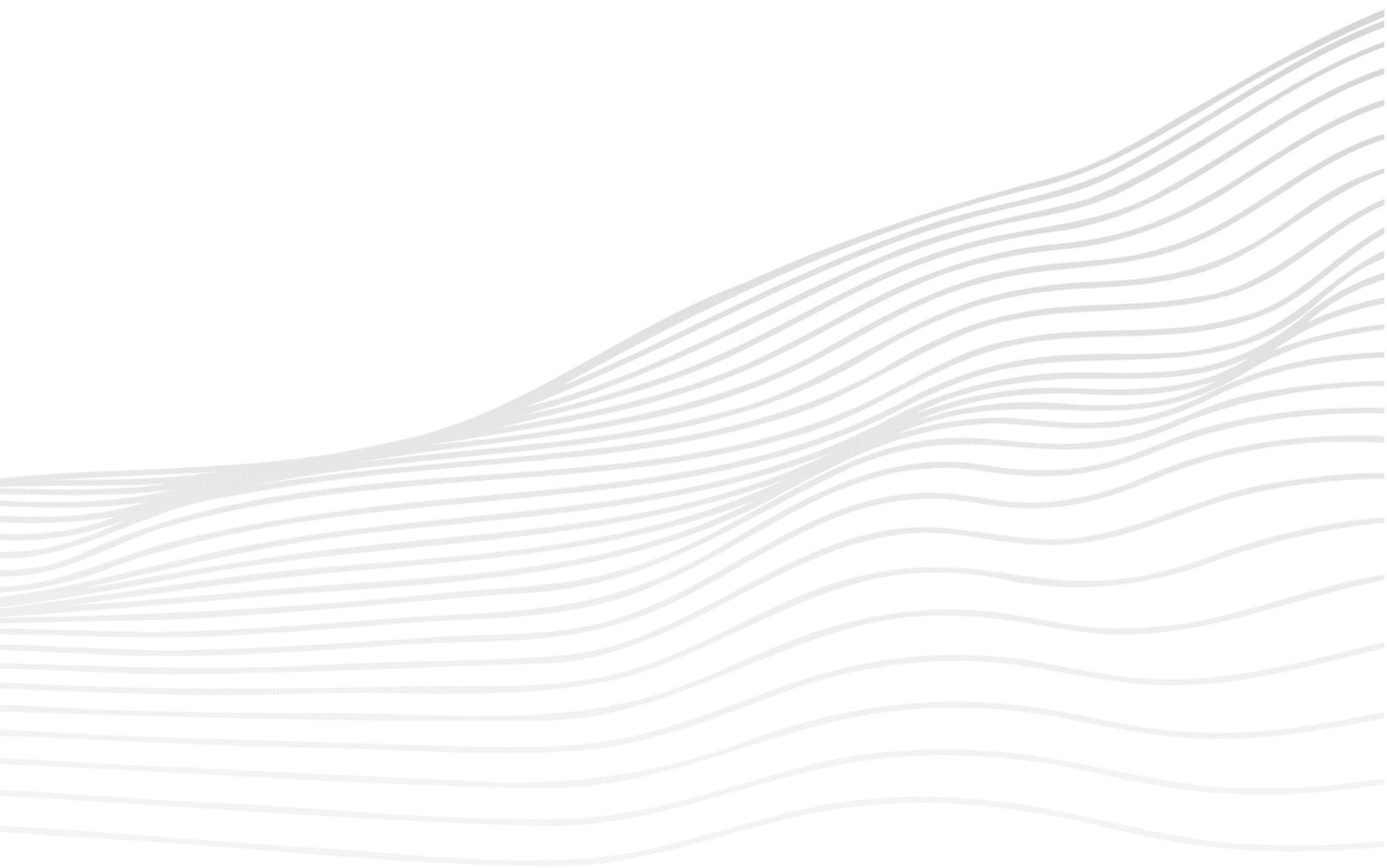
De specifieke maatregelen, met name via het stelsel van tijdelijke werkloosheid, lieten toe om talloze jobs te beschermen en perspectieven aan te bieden. Het centrale beheer en de snelle monitoring van de RVA lieten toe die maatregelen efficiënt in, bij en terug te schakelen en dit op een simultane en uniforme manier over het gehele land. Aangezien de bovengenoemde kostenberekening mee de administratiekosten omvat, mag de RVA er bovendien trots op zijn die bescherming ondanks alle crisisdruk met grote **kostenefficiëntie** te hebben kunnen bieden. Met de lessen uit de voorbije crisisjaren, zet de RVA zich bovendien in om zijn werking nog verder te moderniseren en te verbeteren.

De data liegen er niet om. In deze complexe tijden zijn de evoluties van de toekomst moeilijk in te schatten. Tegenover die onzekerheden, is de RVA paraat om de burger, de economie en de arbeidsmarkt mee te beschermen.

Jean-Marc Vandenberghe

ADMINISTRATEUR-GENERAAL

INHOUDSTAFEL

Woord vooraf	3
1 2023 in vogelvlucht.....	11
1.1 Kerncijfers.....	11
1.2 2023 in historisch perspectief.....	16
1.3 Sociale uitgaven.....	23
1.4 Andere statistische eenheden	30
2 Maatschappelijke en socio-economische context	35
2.1 Evolutie van de conjunctuur en de arbeidsmarkt	36
2.2 De Belgische arbeidsmarktstructuur in Europese context.....	41
2.3 Impact van crisissen en macrotrends	60
2.4 Vooruitzichten en budget.....	83
3 Impact van recente reglementaire wijzigingen	93
3.1 Volledige werkloosheid.....	94
3.2 Tijdelijke werkloosheid	110
3.3 Onderbrekingsuitkeringen.....	111
3.4 Overige hervormingen.....	120
4 Volledige werkloosheid	121
4.1 Kerncijfers.....	121
4.2 Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze werkzoekenden (UVW-WZ).....	124
4.3 Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze niet-werkzoekenden (UVW-NWZ).....	138
4.4 Bijzondere vrijstellingen	141
4.5 Niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden	146
4.6 Evolutie van de gemiddelde uitkering (UVW).....	150
4.7 Werkloosheidsgraad per entiteit (UVW-WZ).....	153
4.8 Dynamische evolutie van de UVW-WZ	155
4.9 Springplank naar zelfstandige.....	163
4.10 Sancties	165
5 Tijdelijke werkloosheid	171
5.1 Kerncijfers.....	171
5.2 Volgens activiteitstak.....	173

5.3	Volgens motief	178
5.4	Volgens gewest	180
5.5	Volgens geslacht.....	184
6	Onderbrekingsuitkeringen	187
6.1	Kerncijfers	187
6.2	Tijdskrediet.....	191
6.3	Thematische verloven	193
6.4	Loopbaanonderbreking	200
6.5	Verdeling van alle onderbrekingsstelsels volgens motief.....	202
7	Overige uitkeringen	205
7.1	Deeltijds werkenden met een inkomensgarantie-uitkering (IGU)	206
7.2	Tewerkstellers- en opleidingsmaatregelen	212
7.3	Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven.....	216
7.4	Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels.....	218
8	Statistische ontwikkelingen	221
8.1	Statistische RVA-publicaties van het voorbije jaar	221
8.2	Persmededelingen i.v.m. punctuele publicaties.....	223
8.3	Voornaamste statistische bronnen en procedures	230
8.4	Statistische begrippen	237
	Referenties	243
	Lijst van afkortingen	249
	Lijst van tabellen en grafieken	253

1

2023 IN VOGELVLUCHT

1.1 Kerncijfers

Aantal betalingen volgens uitkeringsgroep

Tab. 1.1.1

	2019	2020	2021	2022	2023	Evol. 2019 - 2023	Evol. 2022 - 2023
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	391.039	378.148	346.498	308.344	295.801	-24,4%	-4,1%
<i>Werkzoekenden</i>	329.360	339.267	321.502	291.694	284.786	-13,5%	-2,4%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	61.678	38.881	24.996	16.649	11.015	-82,1%	-33,8%
Vrijstellingen van MWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	38.612	35.176	33.660	30.348	28.664	-25,8%	-5,5%
Tijdelijke werkloosheid	98.341	504.830	304.137	165.313	121.127	+23,2%	-26,7%
Onderbrekingsuitkeringen	249.367	252.046	231.127	233.433	238.936	-4,2%	+2,4%
<i>Tijdskrediet</i>	107.392	95.000	90.938	88.808	89.723	-16,5%	+1,0%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	53.676	47.303	41.556	37.137	34.207	-36,3%	-7,9%
<i>Thematische verloven</i>	88.299	109.743	98.633	107.488	115.007	+30,2%	+7,0%
Overige uitkeringen	102.165	86.619	82.138	78.168	66.213	-35,2%	-15,3%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	33.576	31.788	31.075	29.433	25.532	-24,0%	-13,3%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	57.907	46.144	42.843	40.536	32.881	-43,2%	-18,9%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	8.587	6.508	6.392	6.960	6.673	-22,3%	-4,1%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	2.094	2.180	1.827	1.240	1.128	-46,1%	-9,1%
Totaal werklozen	429.651	413.324	380.159	338.692	324.465	-24,5%	-4,2%
Totaal werkenden	447.779	841.316	615.574	475.674	425.149	-5,1%	-10,6%
Algemeen totaal	879.524	1.256.820	997.560	815.605	750.741	-14,6%	-8,0%

Tabel 1.1.I geeft een overzicht in fysieke eenheden van alle uitkeringsgroepen die in de komende hoofdstukken aan bod komen. In 2023 werden in de verschillende uitkeringsstelsels van de RVA in totaal gemiddeld per maand 750.741 betalingen geteld, een aantal dat 14,6% lager ligt dan in 2019. Sinds meerdere jaren evolueert het gemiddelde aantal betalingen per maand in dalende lijn. Die tendens werd gebroken tijdens de periode 2020 – 2021 ten gevolge van de coronacrisis en het grote aantal betalingen tijdelijke werkloosheid dat hiervan het gevolg was.

De RVA biedt zowel ondersteuning aan werklozen als aan bepaalde groepen werkenden. De vergoede werklozen bestaan uit de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen en de bijzondere vrijstellingen. Voor de vergoede werkenden onderscheidt de RVA de volgende groepen:

- het stelsel tijdelijke werkloosheid;
- de stelsels voor deeltijdse werknemers;
- de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen;
- de aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven;
- de stelsels voor werknemers die hun arbeidstijd aanpassen (de onderbrekingsuitkeringen: tijdskrediet, loopbaanonderbreking en thematische verloven).

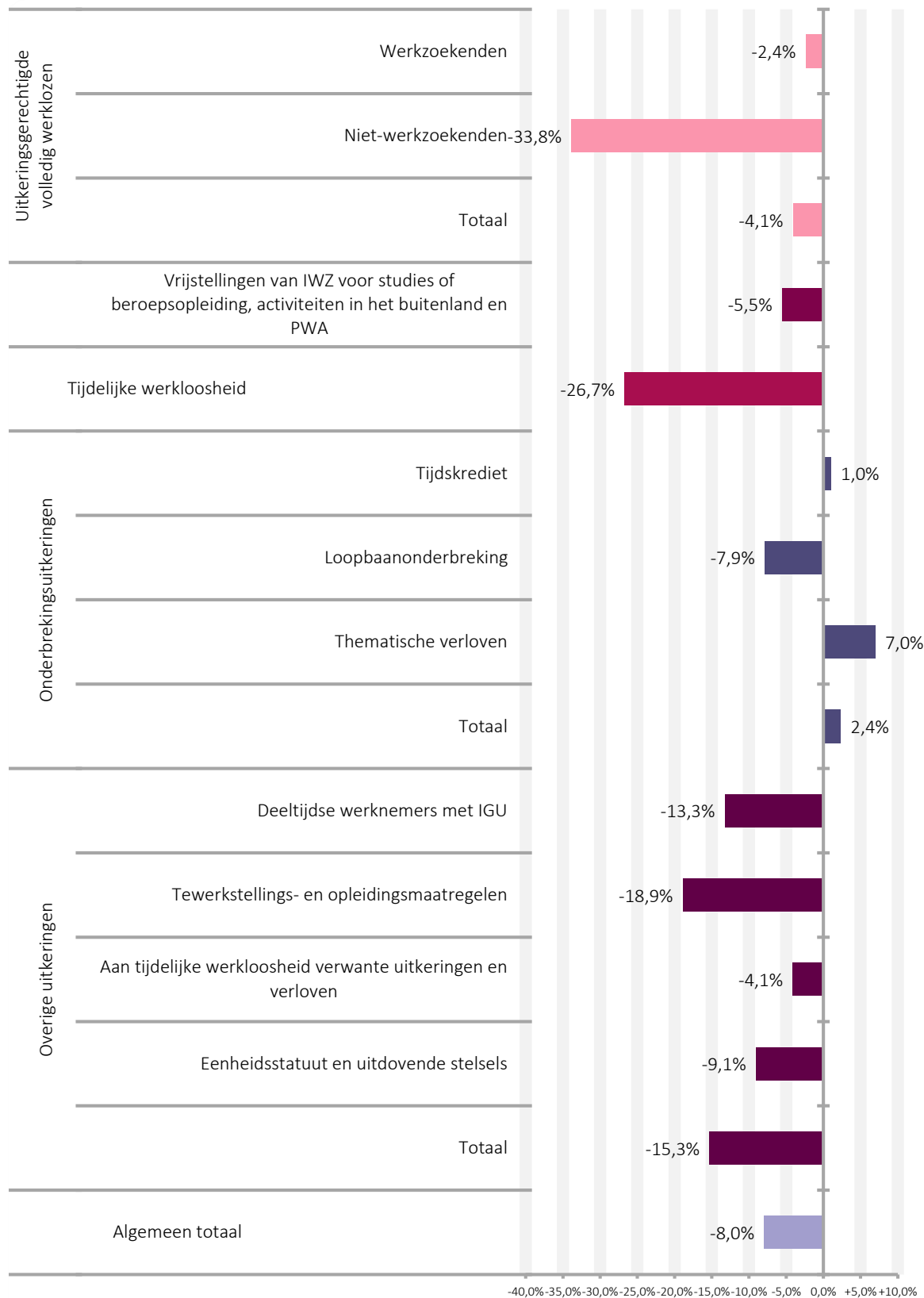
In 2023 zien we op jaarbasis zowel bij de vergoede werklozen (-4,2%) als bij de vergoede werkenden (-10,6%) een daling. De daling van het aantal vergoede werklozen is meer uitgesproken bij de niet-werkzoekenden dan bij de werkzoekenden. De dalingen bedragen respectievelijk 33,8% en 2,4%. In 2023 werden voor de werkzoekende en de niet-werkzoekende werklozen samen 24,4% minder betalingen geteld dan in 2019. De groep met vrijstellingen van inschrijving als werkzoekende (voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA) daalt met 5,5% op jaarbasis.

Na de uitzonderlijke cijfers in 2020 en 2021 voor tijdelijke werkloosheid door de coronacrisis zien we een normalisering van de cijfers. Op jaarbasis is er een daling van 26,7%. Ten opzichte van 2019 is er nog steeds een toename met 23,2%. Het aantal werkenden dat een onderbrekingsuitkering ontvangt stijgt lichtjes ten opzichte van 2022 met 2,4%. We zien een stijging op jaarbasis bij de thematische verloven (+7,0%) en tijdskrediet (+1,0%) en een daling bij de loopbaanonderbreking (-7,9%).

Voor de overige uitkeringen noteren we ten slotte een daling van het aantal betalingen met 15,3% op jaarbasis. De grootste groep in deze categorie zijn de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen. Dit betreft grotendeels maatregelen waarvan de bevoegdheid overgedragen is naar de gewesten. Een groot deel is dan ook uitdovend, wat de daling met 18,9% op jaarbasis verklaart. Verder bevat deze groep de deeltijdse werknemers met een inkomensgarantie-uitkering, deze dalen met 13,3% op jaarbasis. De aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven dalen met 4,1% op jaarbasis. Ten slotte bevat deze restgroep de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut (crisispremie, ontslaguitkering en ontslagcompensatievergoeding), het (uitgevoerde) halftijds brugpensioen en stelsels voor grensarbeiders (-9,1%). Belangrijk om weten is dat heel wat van de maatregelen in deze groep bestaan uit toeslagen of premies die in principe slechts eenmalig worden uitbetaald aan de gerechtigde. Dit betekent dat het verschil tussen het aantal fysieke eenheden en het aantal verschillende personen (cf. deel 1.4.2) voor deze groep relatief gezien groter is dan voor de overige groepen.

Evolutie op jaarbasis van het aantal betalingen volgens uitkeringsgroep

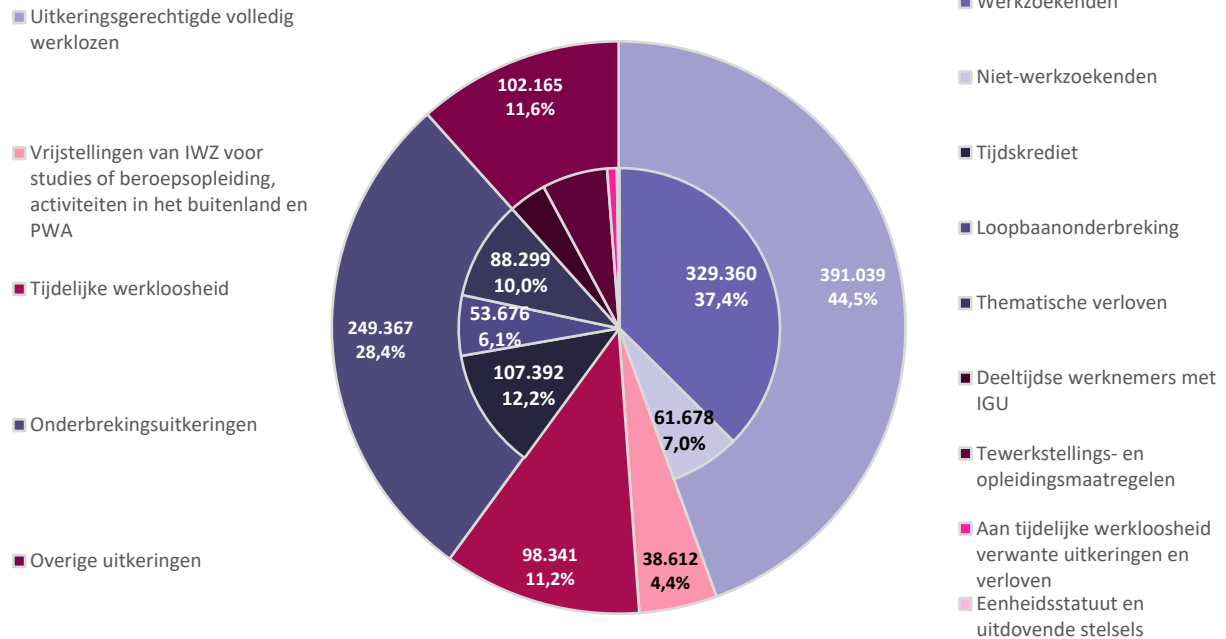
Gra. 1.1.1

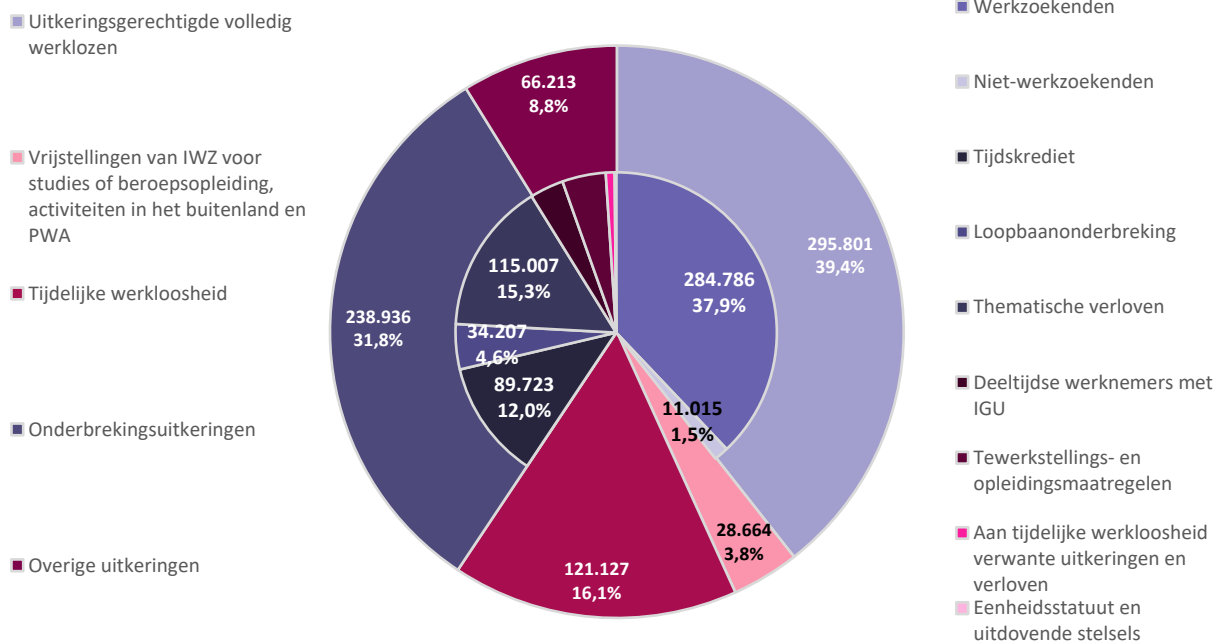
Verhouding van het aantal betalingen per uitkeringsgroep

Gra. 1.1.II

2019

2023

Wanneer we naar de verhouding tussen de verschillende uitkeringsgroepen kijken, zien we dat de meeste betalingen gebeuren in het kader van volledig werkloosheid (39,4%), gevolgd door de onderbrekingsuitkeringen (31,8%) en tijdelijke werkloosheid (16,1%).

Ten opzichte van 2019 is het aandeel van de volledig werklozen gedaald met 5,1%. Vooral het aandeel van de van de niet-werkzoekenden is sterk gedaald van 7,0% naar 1,5%.

De stijging van het aandeel van de onderbrekingsuitkeringen, kunnen we volledig toeschrijven aan het succes van de thematische verlopen, met name het ouderschapsverlof.

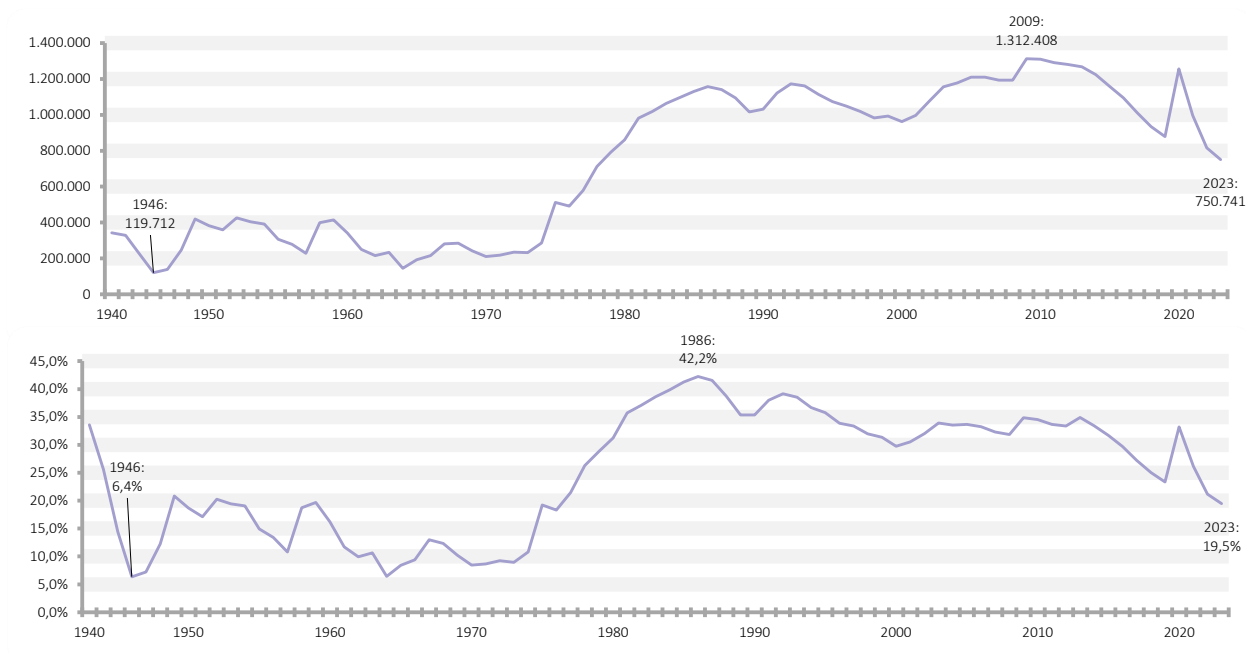
1.2

2023 in historisch perspectief

In de volgende hoofdstukken van het jaarverslag beperken we ons tot de trend van de laatste 5 jaar. In dit deel situeren we de actuele situatie per uitkeringsgroep in een ruimer historisch perspectief a.d.h.v. de historische data die de RVA in de loop van 2021 beschikbaar heeft gemaakt (Segaert & Nuyts, 2021).

Totaal aantal uitkeringsgerechtigden in absolute cijfers (boven) en als percentage van het totaal aantal tegen werkloosheid verzekerden (onder)

Gra. 1.2.1

Algemeen is er een duidelijke tweedeling tussen de periode voor ca. 1975 en die erna. Voor 1975 zien we veel schommelingen, maar blijft het gemiddelde aantal uitkeringen per jaar onder de 500.000. Het laagste aantal in die periode zien we in 1946, met 119.712 uitkeringen. Vanaf 1975 groeit het aantal uitkeringen snel aan, waardoor het aantal meer dan verdubbelt en boven de 1 miljoen uitkomt. In 2009 bereikt het aantal uitkeringen een absolute piek, met 1.312.408 uitkeringen per maand.

In het laatste decennium zien we dat de daling die volgde na de piek in 2009 in grote lijnen wordt voortgezet tot in 2019. De trend wordt onderbroken door de coronapandemie, waardoor het totaal aantal uitkeringen stijgt tot 1.256.647 in 2020. In 2023 zakt het aantal terug naar 750.741, waarmee de neerwaartse trend terug wordt verdergezet.

Bekijken we het aantal uitkeringen relatief ten opzichte van het aantal tegen werkloosheid verzekerden, dan zien we in de periode na de Tweede Wereldoorlog tot in de jaren '70 nog steeds schommelingen, gevolgd door een snelle stijging die vooral tot halverwege de jaren '80 aanhoudt. De hoogste graad wordt bereikt in 1986 met 42,2%. Na een aanvankelijke daling, lijkt de evolutie van de werkloosheid aan het begin van de 21^e eeuw in grote lijnen weer wat te stagneren. Net als in absolute cijfers is er in het laatste decennium echter een duidelijk dalende trend, die wordt onderbroken door de coronacrisis in 2020, waarna het cijfer in 2023 onder de waarde van 2019 blijft.

Verhoudingen van de uitkeringsgroepen in de laatste vijf decennia

Vanaf de jaren 1980, toen in reactie op de stijgende werkloosheid diverse uitkeringsstelsels het levenslicht zagen, kunnen we per uitkeringsgroep de langetermijnanalyse maken. Het aantal vergoede werklozen was het grootst in de jaren 1990 en de jaren 2000. Terwijl het aantal werkzoekenden binnen die groep al daalt in de jaren 2000 ten opzichte van het vorige decennium, stijgt het aantal niet-werkzoekenden nog licht. In de jaren 2020 is het aantal UVW-NWZ sterk afgenomen.

De tijdelijke werkloosheid piekt in de jaren 2020 door de coronacrisis, maar ook in de jaren 1980 was er een aanzienlijke groep tijdelijk werklozen t.o.v. de aantallen die we in de overige decennia waarnemen. De groep deeltijdse werknemers is het grootst in de jaren 1980 en 1990 en krimpt daarna weer in. De tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen zijn in de nasleep van de bankencrisis van 2009 veelvuldig ingezet, waardoor in de jaren 2010 gemiddeld het hoogst aantal uitkeringen worden geteld.

Bij de onderbrekingsuitkeringen zien we ten slotte een piek in de jaren 2010. Er is een duidelijke verschuiving te zien doorheen de jaren. In de jaren 1980 en 1990 waren er enkel uitkeringen voor loopbaanonderbreking en heel beperkt voor thematische verloven. Loopbaanonderbreking is als uitkeringsgroep op zijn grootst in de jaren 2000, en kent sindsdien een sterke daling. Deze daling is deels te wijten aan de methodologische afsplitsing van tijdskrediet uit loopbaanonderbreking. Sinds de introductie van tijdskrediet in de jaren 2000 hebben we een sterke aangroei gekend van uitkeringen binnen dit stelsel. In de jaren 2020 is er een daling ten opzichte van de jaren 2010. Thematische verloven waren tot en met de jaren 2000 eerder klein, maar groeien sindsdien sterk aan, om in de jaren 2020 de grootste categorie binnen de onderbrekingsuitkeringen te worden.

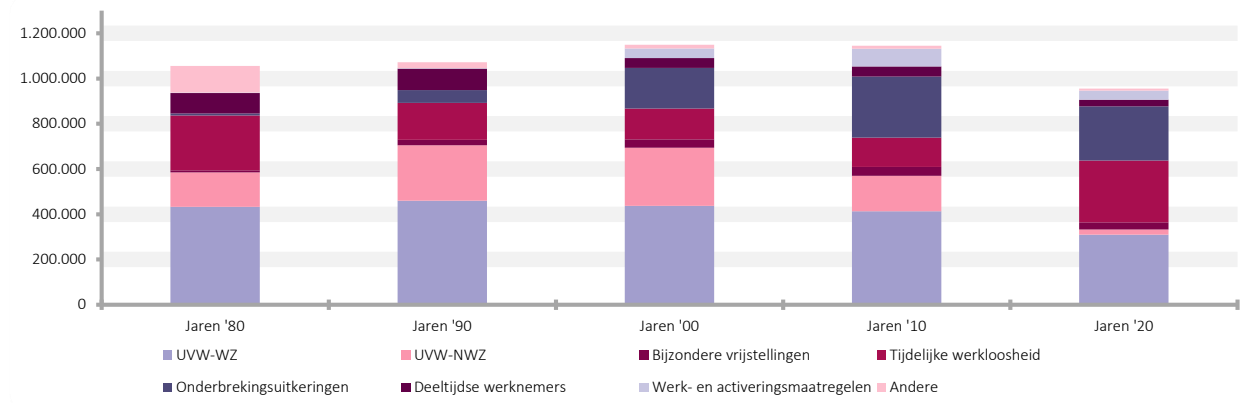
Decenniumgemiddelden per uitkeringsgroep

Tab. 1.2.1

	Jaren '80	Jaren '90	Jaren '00	Jaren '10	Jaren '20
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	585.131	705.010	694.476	569.771	332.198
<i>Werkzoekenden</i>	433.098	460.328	437.308	412.788	309.312
<i>Niet-werkzoekenden</i>	152.032	244.682	257.168	156.984	22.885
Vrijstellingen van IWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	8.892	24.271	37.134	39.038	31.962
Tijdelijke werkloosheid	243.306	162.829	136.258	130.174	273.852
Onderbrekingsuitkeringen	8.819	56.638	179.021	269.899	238.885
<i>Tijdskrediet</i>	0	0	70.016	128.101	91.117
<i>Loopbaanonderbreking</i>	8.819	55.937	80.098	68.617	40.051
<i>Thematische verloven</i>	0	701	28.907	73.181	107.718
Andere	210.116	123.305	102.270	136.275	78.285
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	90.136	94.665	44.261	45.185	29.457
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	1.449	2.418	42.339	77.529	40.601
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	0	0	8.727	9.426	6.633
<i>Overige</i>	118.531	26.222	6.944	4.136	1.594
Totaal werklozen	594.023	729.282	731.610	608.809	364.160
Totaal werkenden	343.710	316.550	410.606	532.213	589.428
Algemeen totaal	1.056.263	1.072.054	1.149.160	1.145.158	955.182

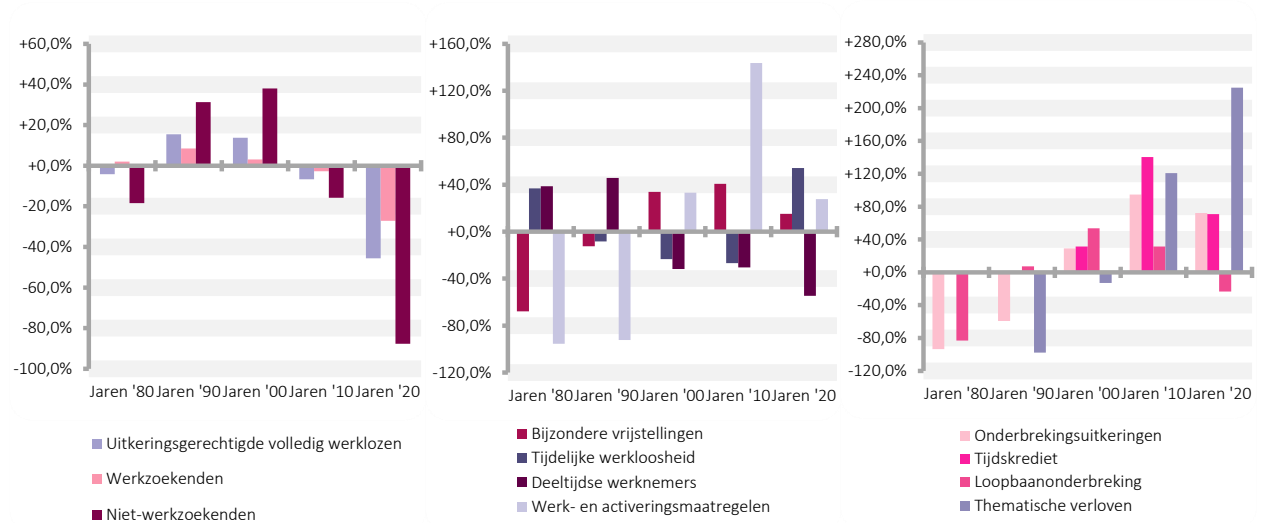
Decenniumgemiddelden per uitkeringsgroep

Gra. 1.2.II

Afwijking (in percentage) van decennia-gemiddelden ten opzichte van het algemene gemiddelde sinds 1980

Gra. 1.2.III

Ten slotte brengen we in grafiek 1.2.III nog de grootste tendensen per uitkeringsgroep in kaart, door telkens het gemiddelde per decennium te vergelijken met het gemiddelde voor de totale periode vanaf 1980. Op die manier wordt gevisualiseerd hoe, beschouwd op lange termijn, een decennium relatief gezien veel of weinig uitkeringsgerechtigden in een bepaalde uitkeringsgroep telde. Op die manier kunnen we het volgende samenvatten:

- Het peil vergoede werklozen ligt algemeen zeer laag in de jaren 2020. Dit geldt zowel voor de werkzoekenden als de niet-werkzoekenden, zij het in sterkere mate voor die laatste groep. De werkzoekenden bereikten vooral een hoog peil in de jaren '90, de niet-werkzoekenden in de jaren '90 en 2000.
- Het peil van de tijdelijke werkloosheid lag in de voorbije drie decennia relatief gezien laag, maar bereikt in de jaren 2020 extreme hoogtes.
- De stelsels voor deeltijdse werknemers waren vooral in de jaren '80 gangbaar, maar bereikten vanaf de 21^e eeuw een lager peil. Het omgekeerde geldt voor de bijzondere vrijstellingen en de werk- en activeringsmaatregelen.
- De onderbrekingsuitkeringen zijn vooral in de 21^e eeuw in opmars (mee o.i.v. de inrichting van het tijdskrediet), maar kennen in de jaren 2020 een kleine terugval t.o.v. de jaren 2010. Het stelsel van thematische verlopen, dat in de jaren '90 werd ingevoerd en toen dus nog bijzonder klein was, kent sindsdien een opvallende groei.

Mijlpalen voor grote uitkeringsgroepen

Tab. 1.2.II

	2023	Mijlpaal
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	295.801	Laagste peil sinds 1977 (290.804 eenheden)
Vrijstellingen van IWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	28.664	Laagste peil sinds 1996 (25.059 eenheden)
Tijdelijke werkloosheid	121.127	Laagste peil sinds 2019 (98.341 eenheden)
Onderbrekingsuitkeringen	238.936	Hoogste peil sinds 2020 (252.046 eenheden)
Deeltijdse werknemers met IGU	25.532	Laagste peil sinds 1982 (23.613 eenheden)
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	32.881	Laagste peil sinds 2003 (31.177 eenheden)
Algemeen totaal	750.741	Laagste peil sinds 1978 (712.578 eenheden)

In 2023 werden in de verschillende uitkeringsstelsels van de RVA in totaal gemiddeld per maand 750.741 betalingen geteld. Dit is het laagste peil sinds 1978. Dit lage cijfer kunnen we voornamelijk toeschrijven aan het lage aantal volledig werklozen. Deze bereiken in 2023 het laagste peil sinds 1977. Bij de tijdelijke werkloosheid zien we niet meer de extreme cijfers van tijdens het hoogtepunt van de coronacrisis, maar de cijfers blijven wel hoger dan in 2019. Bij de onderbrekingsuitkeringen zet de stijging zich eveneens verder. Enkel in 2020 waren er hogere cijfers, ook dit onder invloed van de coronacrisis met het corona ouderschapsverlof.

1.3

Sociale uitgaven

Uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep (in miljoen EUR)

Tab. 1.3.1

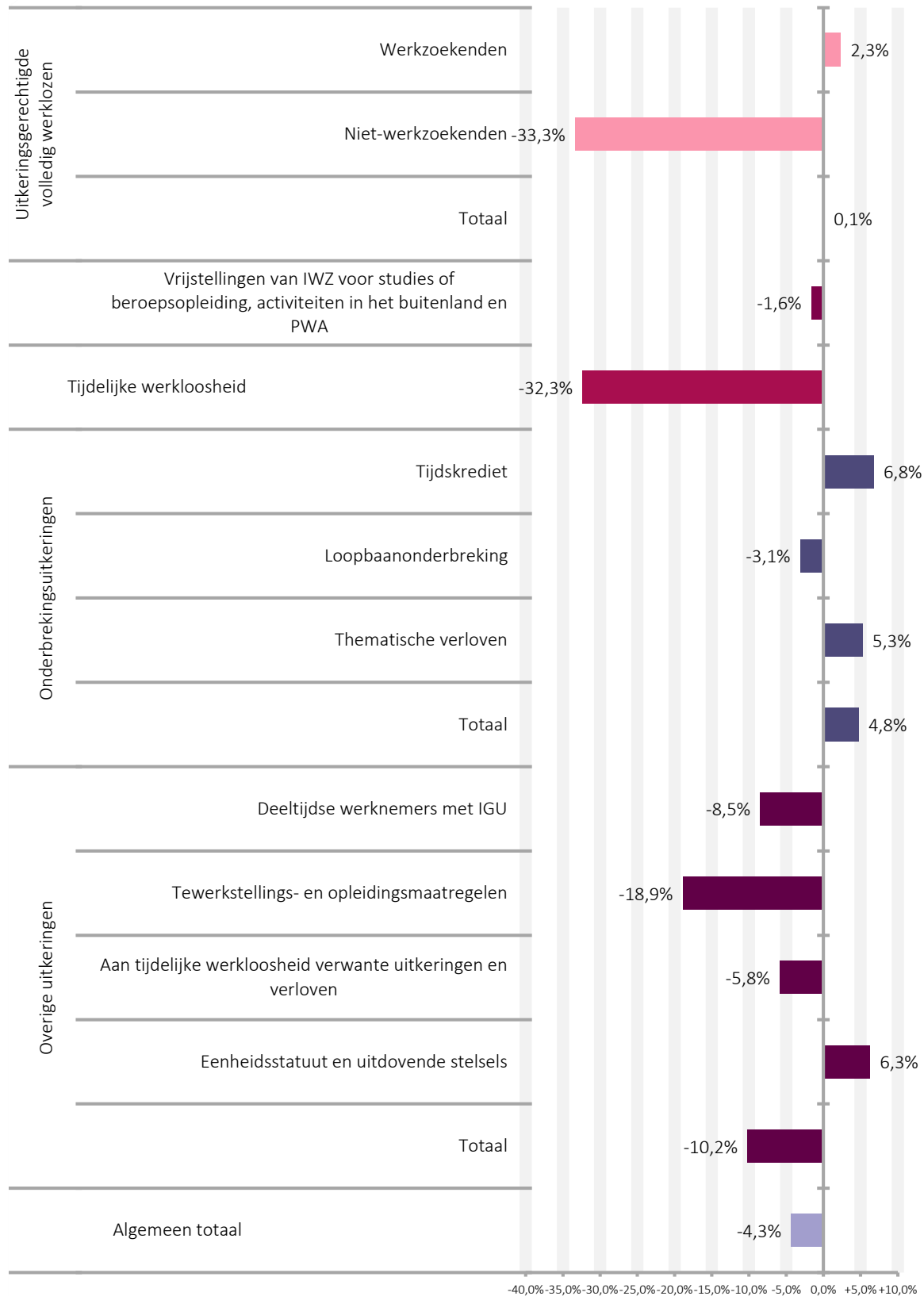
	2019	2020	2021	2022	2023	Evol. 2019 - 2023	Evol. 2022 - 2023
Uitkeringsgerechtigde volledig	4.582,7	4.690,5	4.450,9	4.191,8	4.196,0	-8,4%	+0,1%
<i>Werkzoekenden</i>	3.680,1	4.105,7	4.073,9	3.928,0	4.020,2	+9,2%	+2,3%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	902,6	584,8	376,9	263,8	175,8	-80,5%	-33,3%
Vrijstellingen van MVZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	460,9	447,8	458,6	449,7	442,5	-4,0%	-1,6%
Tijdelijke werkloosheid	368,5	4.300,2	2.153,8	848,4	573,9	+55,7%	-32,3%
Onderbrekingsuitkeringen	737,9	751,4	672,1	730,7	765,4	+3,7%	+4,8%
<i>Tijdskrediet</i>	344,9	312,7	296,9	313,5	334,8	-2,9%	+6,8%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	136,7	121,5	107,2	102,9	99,7	-27,0%	-3,1%
<i>Thematische verloven</i>	256,3	317,2	268,0	314,3	330,9	+29,1%	+5,3%
Overige uitkeringen	540,9	531,3	493,0	462,6	415,4	-23,2%	-10,2%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	169,5	212,6	197,4	185,8	170,0	+0,3%	-8,5%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	242,2	180,8	174,0	170,7	138,5	-42,8%	-18,9%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	47,8	42,4	43,3	48,3	45,4	-4,9%	-5,8%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	81,4	95,6	78,3	57,9	61,5	-24,4%	+6,3%
Totaal werklozen	5.044	5.138	4.909	4.641	4.638	-8,0%	-0,1%
Totaal werkenden	1.566	5.487	3.241	1.984	1.693	+8,1%	-14,6%
Algemeen totaal	6.690,9	10.721,3	8.228,2	6.683,1	6.393,3	-4,4%	-4,3%

NB: Het gaat hier om een weergave van de uitgekeerde bedragen volgens de statistische definitie. Voor een overzicht van de begrotingsuitgaven voor sociale prestaties, cf. hoofdstuk 2.4. Deze cijfers zijn exclusief de uitgaven voor specifieke premies omwille van corona.

In 2023 is het totaal van de uitgekeerde bedragen afgenomen op jaarbasis met 289,9 miljoen EUR of 4,3%. Net als bij de andere statistische eenheden doet die daling zich voornamelijk voor bij de tijdelijke werkloosheid. Bij de volledig werklozen zien we een stagnatie (+0,1%). Bij de onderbrekingsuitkeringen stijgen de uitgaven met 4,8%. Deze stijging is te wijten aan de thematische verlopen en het tijdskrediet.

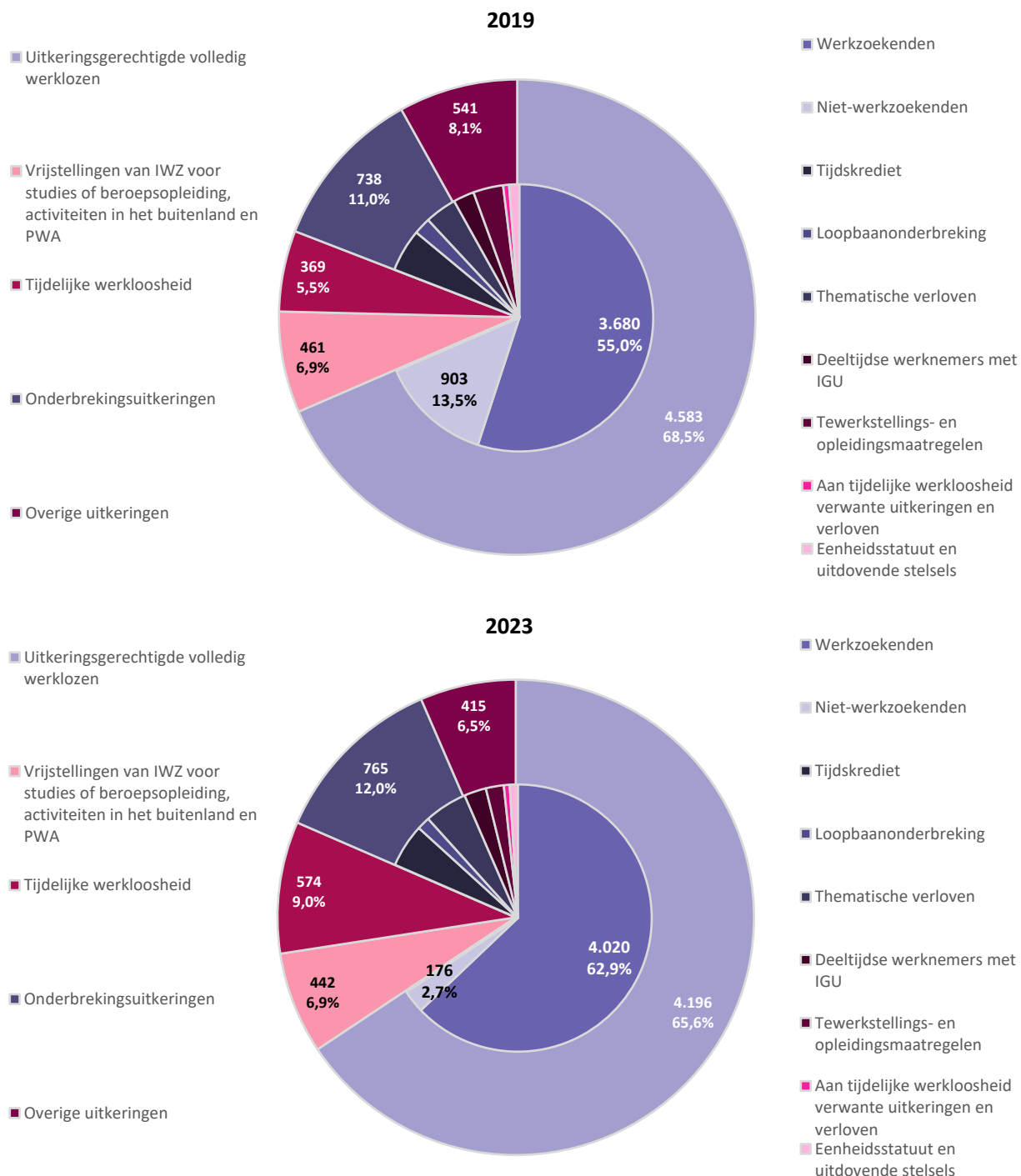
Evolutie op jaarbasis van het aantal uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep

Gra. 1.3.1

Verdeling van de uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep (in miljoen EUR)

Gra. 1.3.II

De onderlinge verhouding tussen de uitkeringsgroepen binnen de sociale uitgaven is niet dezelfde als die in fysieke eenheden. Bijna twee derde van de uitgekeerde bedragen van de RVA (65,6%) gaat naar volledige werkloosheid. Dit aandeel is wel afgenomen met 2,9% t.o.v. 2019. Enerzijds door de daling van de vergoede werkloosheid zelf en anderzijds door de stijging van de tijdelijke werkloosheid. Deze heeft nu een aandeel van 9,0% t.o.v. 5,5% vijf jaar geleden. De tweede grootste groep zijn de onderbrekingsuitkeringen met 12,0%, een lichte stijging t.o.v. 2019.

Uitgekeerde bedragen volgens gewest (in miljoen EUR)

Tab. 1.3.II

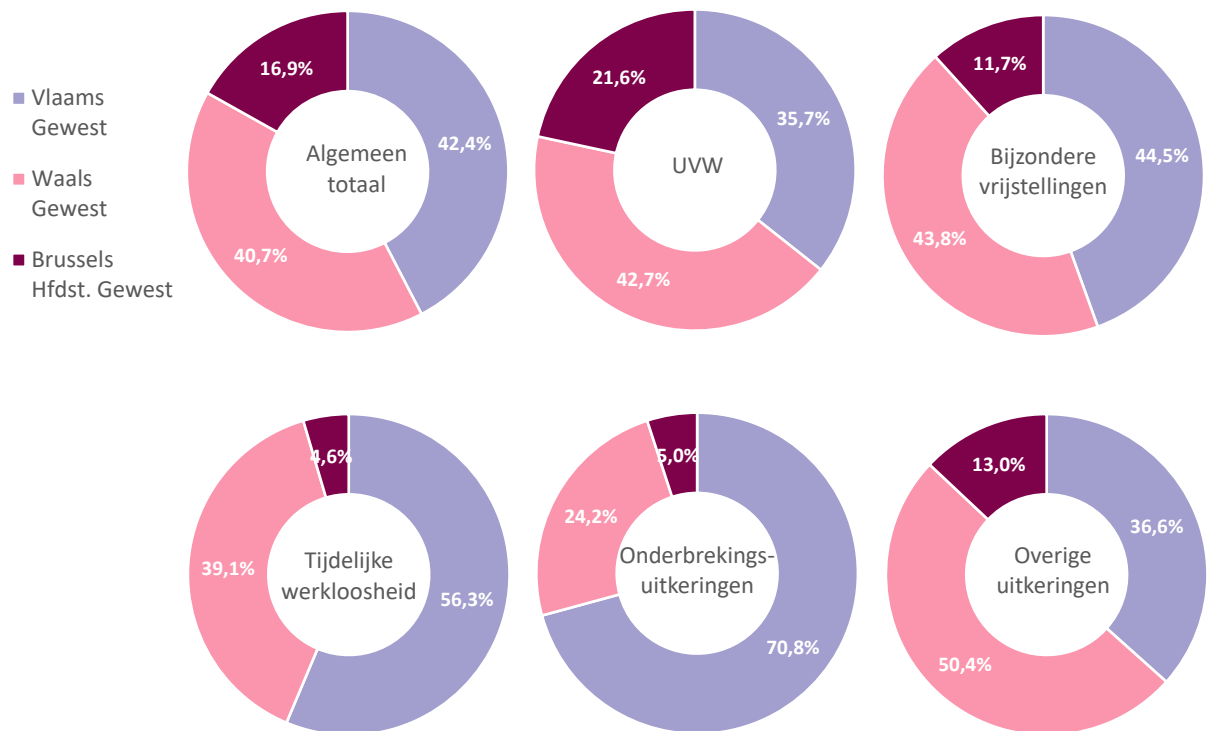
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
Uitkeringsgerechtigde volledig w erklozen	1.496,4	1.791,8	907,9	4.196,0	35,7%	42,7%	21,6%	100%
<i>Werkzoekenden</i>	1.373,1	1.748,5	898,6	4.020,2	34,2%	43,5%	22,4%	100%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	123,3	43,2	9,3	175,8	70,1%	24,6%	5,3%	100%
Vrijstellingen van MWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	196,9	193,8	51,8	442,5	44,5%	43,8%	11,7%	100%
Tijdelijke werkloosheid	323,3	224,4	26,2	573,9	56,3%	39,1%	4,6%	100%
Onderbrekingsuitkeringen	541,6	185,3	38,5	765,4	70,8%	24,2%	5,0%	100%
<i>Tijdskrediet</i>	252,3	70,3	12,2	334,8	75,3%	21,0%	3,6%	100%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	43,9	48,7	7,2	99,7	44,0%	48,8%	7,2%	100%
<i>Thematische verloven</i>	245,5	66,3	19,1	330,9	74,2%	20,0%	5,8%	100%
Overige uitkeringen	152,2	209,3	53,9	415,4	36,6%	50,4%	13,0%	100%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	66,8	81,0	22,3	170,0	39,3%	47,6%	13,1%	100%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	20,0	91,9	26,6	138,5	14,5%	66,4%	19,2%	100%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	24,9	17,5	3,1	45,4	54,7%	38,5%	6,8%	100%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	40,5	19,0	2,0	61,5	65,9%	30,8%	3,3%	100%
Totaal werklozen 2023	1.693,3	1.985,5	959,7	4.638,5	36,5%	42,8%	20,7%	100%
Totaal werkenden 2023	976,6	600,1	116,6	1.693,2	57,7%	35,4%	6,9%	100%
Algemeen totaal 2023	2.710,4	2.604,6	1.078,3	6.331,7	42,4%	40,7%	16,9%	100%
Algemeen totaal 2022	2.939,6	2.631,2	1.112,2	6.683,1	44,0%	39,4%	16,6%	100%
Algemeen totaal 2019	3.208,2	2.517,6	964,7	6.690,9	47,9%	37,6%	14,4%	100%
Evol. 2019-2023	-497,9	+87,0	+113,5	-297,6	-15,5%	+3,5%	+11,8%	-4,4%
Evol. 2022-2023	-229,2	-26,6	-33,9	-289,9	-7,8%	-1,0%	-3,0%	-4,3%

NB: Het gaat hier om de uitgekeerde bedragen als statistische definitie. Voor een overzicht van de begrotingsuitgaven voor sociale prestaties, cf. hoofdstuk 2.4.

De daling op jaarbasis van de uitgaven doet zich voor in elk van de drie gewesten. Ze is relatief gezien het grootst in het Vlaams Gewest (-7,8%), gevolgd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (-3,0%) en het Waals Gewest (-1,0%).

Verdeling van de uitgekeerde bedragen volgens gewest

Gra. 1.3.III

Globaal bekeken gaat er 42,4% van de uitgekeerde bedragen naar het Vlaams Gewest, 40,7% naar het Waals Gewest en 16,9% naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wanneer we de verschillende uitkeringsgroepen apart bekijken, zien we hier echter grote afwijkingen op. Zo gaat er verhoudingsgewijs in Vlaanderen meer naar de werkenden. 56,3% van de uitgaven tijdelijke werkloosheid en 70,8% van de uitgaven van de onderbrekingsuitkeringen gaat naar het Vlaams Gewest. Het Waals Gewest en het Brussel Hoofdstedelijk Gewest ontvangen dan weer verhoudingsgewijs een groter bedrag voor de volledig werklozen (respectievelijk 42,7% en 21,6%).

1.4

Andere statistische eenheden

1.4.1

Budgettaire eenheden en vergoede dagen

Aantal budgettaire eenheden volgens uitkerings-groep

Tab. 1.4.1

	2019	2020	2021	2022	2023	Evol. 2019 - 2023	Evol. 2022 - 2023
Uitkeringsgerechtigde volledig	337.365	332.005	302.623	266.251	254.799	-24,5%	-4,3%
<i>Werkzoekenden</i>	278.781	295.398	279.456	251.129	245.120	-12,1%	-2,4%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	58.584	36.608	23.167	15.122	9.678	-83,5%	-36,0%
Vrijstellingen van MWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	35.517	32.728	31.113	28.028	26.583	-25,2%	-5,2%
Tijdelijke werkloosheid	19.235	197.218	98.371	36.877	24.887	+29,4%	-32,5%
Onderbrekingsuitkeringen	243.134	244.492	224.894	225.799	230.226	-5,3%	+2,0%
<i>Tijdskrediet</i>	106.550	94.206	90.194	88.009	88.875	-16,6%	+1,0%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	53.556	47.193	41.452	36.878	33.934	-36,6%	-8,0%
<i>Thematische verloven</i>	83.029	103.093	93.248	100.912	107.418	+29,4%	+6,4%
Overige uitkeringen	14.915	16.536	15.164	13.543	11.764	-21,1%	-13,1%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	11.438	13.645	12.298	10.721	9.182	-19,7%	-14,4%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	333	218	202	136	125	-62,5%	-8,0%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	3.126	2.665	2.662	2.686	2.457	-21,4%	-8,5%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	19	7	1	0	0		
Totaal werklozen	372.882	364.733	333.736	294.279	281.382	-24,5%	-4,4%
Totaal werkenden	277.265	458.239	338.428	276.219	266.878	-3,7%	-3,4%
Algemeen totaal	650.166	822.979	672.165	570.498	548.259	-15,7%	-3,9%

Aantal vergoede dagen volgens uitkeringsgroep

Tab. 1.4.II

	2019	2020	2021	2022	2023	Evol. 2019 - 2023	Evol. 2022 - 2023
Uitkeringsgerechtigde volledig	105.587.699	104.199.047	94.627.858	83.291.316	79.509.468	-24,7%	-4,5%
<i>Werkzoekenden</i>	87.262.120	92.710.671	87.385.664	78.565.175	76.491.699	-12,3%	-2,6%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	18.325.579	11.488.377	7.242.194	4.726.141	3.017.768	-83,5%	-36,1%
Vrijstellingen van MWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	11.102.816	10.263.612	9.727.370	8.761.932	8.290.755	-25,3%	-5,4%
Tijdelijke werkloosheid	6.027.013	61.670.551	30.600.043	11.480.998	7.765.584	+28,8%	-32,4%
Onderbrekingsuitkeringen	75.857.874	76.281.471	70.166.773	70.449.298	71.830.552	-5,3%	+2,0%
<i>Tijdskrediet</i>	33.243.460	29.392.245	28.140.380	27.458.798	27.728.895	-16,6%	+1,0%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	16.709.352	14.724.265	12.932.986	11.505.838	10.587.318	-36,6%	-8,0%
<i>Thematische verloven</i>	25.905.062	32.164.961	29.093.407	31.484.662	33.514.339	+29,4%	+6,4%
Overige uitkeringen	4.688.992	5.184.845	4.747.312	4.248.768	3.685.890	-21,4%	-13,2%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	3.568.906	4.269.139	3.838.182	3.347.957	2.861.033	-19,8%	-14,5%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	104.021	68.418	63.263	42.317	38.996	-62,5%	-7,8%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	1.010.158	845.220	845.466	858.494	785.861	-22,2%	-8,5%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	5.907	2.068	401	0	0		
Totaal werklozen	116.690.515	114.462.659	104.355.228	92.053.248	87.800.223	-24,8%	-4,6%
Totaal werkenden	86.567.972	143.134.799	105.513.727	86.179.064	83.282.026	-3,8%	-3,4%
Algemeen totaal	203.264.394	257.599.526	209.869.356	178.232.312	171.082.249	-15,8%	-4,0%

De budgettaire eenheden worden berekend door het aantal vergoede dagen te delen door het aantal vergoedbare dagen van een refertemaand, d.i. in principe elke dag van de maand met uitzondering van de zondagen. Op die manier komt het aantal budgettaire eenheden ongeveer overeen met voltijdse equivalenten. Toeslagen of premies die in principe slechts eenmalig worden uitbetaald, worden niet uitgedrukt in een aantal vergoede dagen en tellen dan ook geen budgettaire eenheden.

Uitgedrukt in budgettaire eenheden bedraagt de daling op jaarbasis bij de vergoede werklozen 4,4% en bij de vergoede werkenden 3,4%. Hiermee liggen de verschillen op jaarbasis veel dichterbij elkaar dan indien uitgedrukt in fysieke eenheden (aantal betalingen) of uitgekeerde bedragen.

1.4.2

Verschillende begunstigden

Tabel 1.4.III geeft het aantal verschillende personen weer dat een uitkering heeft ontvangen van de RVA. Ter herinnering: in de rest van dit deel van het jaarverslag wordt met ‘aantal uitkeringstrekkers’ bedoeld op het aantal fysieke eenheden (gemiddeld aantal betalingen per maand). Het aantal personen dat gedurende het kalenderjaar minstens één RVA-uitkering ontving, verschilt van deze cijfers (zie deel 8.4 voor meer info).

Het aantal begunstigden van de RVA is ten opzichte van 2022 afgenomen met 13,2% tot 1.256.986 personen. Deze afname is vooral toe te schrijven aan de tijdelijke werkloosheid (- 35,6%).

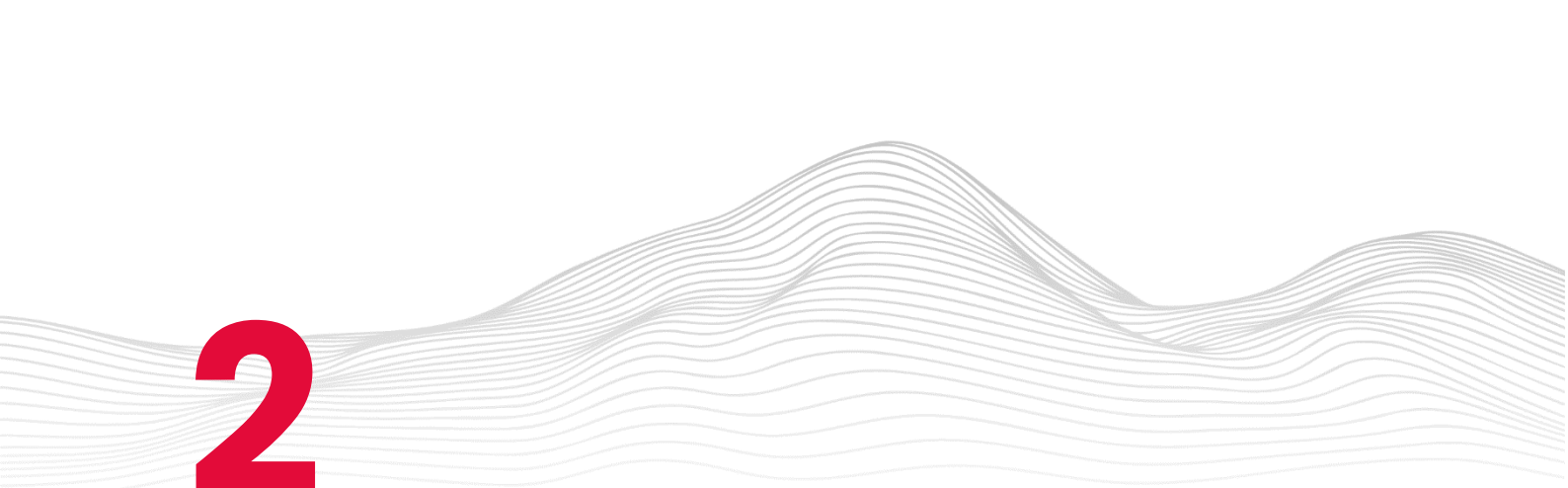
Aantal verschillende begunstigden volgens uitkeringsgroep

Tab. 1.4.III

	2019	2020	2021	2022	2023	Evol. 2019 - 2023	Evol. 2022 - 2023
Uitkeringsgerechtigde volledig	552.448	504.381	466.066	435.322	419.444	-24,1%	-3,6%
<i>Werkzoekenden</i>	472.704	453.095	432.545	411.561	402.685	-14,8%	-2,2%
<i>Niet-werkzoekenden</i>	79.744	51.286	33.521	23.761	16.759	-79,0%	-29,5%
Vrijstellingen van MWZ voor studies of beroepsopleiding, activiteiten in het buitenland en PWA	50.789	42.185	43.286	38.278	37.968	-25,2%	-0,8%
Tijdelijke werkloosheid	261.812	1.232.437	772.248	492.262	317.152	+21,1%	-35,6%
Onderbrekingsuitkeringen	362.334	371.309	338.269	360.987	371.385	+2,5%	+2,9%
<i>Tijdskrediet</i>	124.101	113.546	108.135	110.158	109.596	-11,7%	-0,5%
<i>Loopbaanonderbreking</i>	62.026	55.652	50.346	45.810	42.651	-31,2%	-6,9%
<i>Thematische verloven</i>	176.207	202.111	179.788	205.019	219.138	+24,4%	+6,9%
Overige uitkeringen	155.350	119.229	123.808	121.809	111.037	-28,5%	-8,8%
<i>Deeltijdse werknemers met IGU</i>	48.211	41.160	43.134	40.613	35.929	-25,5%	-11,5%
<i>Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen</i>	65.936	45.392	47.588	46.993	41.220	-37,5%	-12,3%
<i>Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven</i>	36.434	27.781	29.213	31.079	30.871	-15,3%	-0,7%
<i>Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels</i>	4.769	4.896	3.873	3.124	3.017	-36,7%	-3,4%
Totaal werklozen	603.237	546.566	509.352	473.600	457.412	-24,2%	-3,4%
Totaal werkenden	774.727	1.718.079	1.230.452	971.934	796.557	+2,8%	-18,0%
Algemeen totaal	1.382.733	2.269.541	1.743.677	1.448.658	1.256.986	-9,1%	-13,2%

NB: Het aantal begunstigden wordt hier berekend als het aantal verschillende personen betaald in de loop van het jaar, toegewezen aan het uitkeringsstelsel van de laatst betaalde referentemaand.

2

MAATSCHAPPELIJKE EN SOCIO-ECONOMISCHE CONTEXT

Dit hoofdstuk schetst de conjuncturele en maatschappelijke evoluties die mee de evolutie van de RVA-uitkeringen beïnvloeden. Die staan sinds 2020 uiteraard voor een belangrijk deel in het teken van de diverse crisissen die zich in ons land aandienden.

In het eerste deel schetsen we de conjuncturele evoluties aan de hand van een aantal indicatoren met betrekking tot de economische groei, het ondernemersvertrouwen, de vraagzijde van de arbeidsmarkt, faillissementen en herstructureringen en de werkgelegenheid. We behandelen ook kort de demografische ontwikkelingen waartegen deze evolutie zich afspeelt.

Het tweede deel schetst de context van de Belgische arbeidsmarktstructuur en hoe die zich verhoudt ten opzichte van de rest van Europa en meer bepaald de buurlanden.

In een derde deel overlopen we welke maatregelen m.b.t. RVA-stelsels werden genomen om de negatieve effecten van de recente crisissen te bestrijden, maar maken er ook een algemeen overzicht van hoe de grote macrotrends de RVA-stelsels beïnvloeden. De impact van die macrotrends valt niet echt te becijferen, maar beïnvloeden desalniettemin soms sterk de evoluties in kwestie. Bovendien kunnen ze een katalysator zijn voor crisissen.

Een laatste deel geeft de budgettaire context en de vooruitzichten voor het komende jaar.

2.1

Evolutie van de conjunctuur en de arbeidsmarkt

2.1.1

Conjunctuur

Conjunctuurindicatoren voor de arbeidsmarkt in België

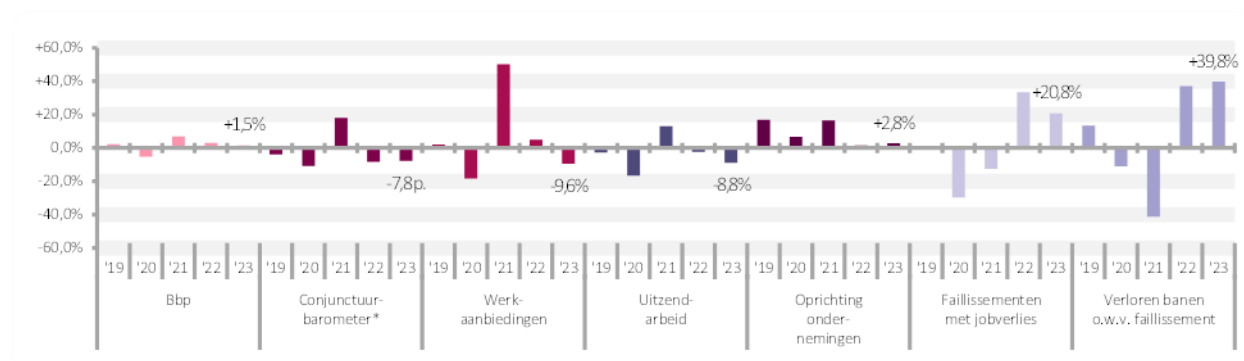
Tab. 2.1.I

	Bbp	Conjunctuur- barometer	Werk- aanbiedingen	Uitzend- arbeid	Oprichting onder- nemingen	Faillissementen met jobverlies	Verloren banen o.w.v. faillissement	Werknemers betrokken bij aankondiging van collectief ontslag
2019	446.285	-3,7	395.591	716.402	39.381	3.591	24.501	4.443
2020	422.805	-14,6	322.995	597.476	42.008	2.521	21.816	7.986
2021	451.772	+3,4	484.657	676.167	48.902	2.204	12.844	4.248
2022	465.370	-4,9	508.999	660.583	49.682	2.943	17.615	3.226
2023	472.239	-12,6	460.275	602.180	51.079	3.555	24.630	6.450
Evol. 2019- 2023	+ 5,8%	-9,0 p.	+ 16,4%	- 15,9%	+ 29,7%	- 1,0%	+ 0,5%	+ 45,2%

	Bbp	Conjunctuur- barometer	Werk- aanbiedingen	Uitzend- arbeid	Oprichting onder- nemingen	Faillissementen met jobverlies	Verloren banen o.w.v. faillissement	Werknemers betrokken bij aankondiging van collectief ontslag
2019	100	+0,0 p.	100	100	100	100	100	100
2020	95	-10,9 p.	82	83	107	70	89	180
2021	101	+7,1 p.	123	94	124	61	52	96
2022	104	-1,2 p.	129	92	126	82	72	73
2023	106	-9,0 p.	116	84	130	99	101	145

Evolutie van de conjunctuurindicatoren op jaarbasis¹

Gra. 2.1.1

¹ Omwille van zijn aard, wordt de evolutie van de conjunctuurbarometer uitgedrukt in punten i.p.v. percentages. Vanwege de grote variaties werden het aantal werknemers betrokken bij aankondiging van een collectief ontslag niet opgenomen in deze visuele weergave.

Na een duidelijk herstel van de coronapandemie in 2021 en economische turbulentie door hoge inflatie in 2022, zet de onzekerheid zich in 2023 verder. De groei blijft positief, maar beperkt. Het ondernemersvertrouwen (gemeten via de zgn. conjunctuurbarmeter) en het aantal gepresteerde uren uitzendarbeid zijn weer bijna even laag als in coronajaar 2020, het aantal aangekondigde collectieve ontslagen neemt opnieuw toe. Ook het banenverlies door faillissementen neemt voor het tweede jaar op rij stevig toe.

Een belangrijke indicator voor de evolutie van de werkloosheid is het aantal werkaanbiedingen. Na de pieken in het kielzog van de pandemie, daalt het aantal werkaanbiedingen op jaarbasis ook weer met bijna 10%, al blijft hun peil nog opmerkelijk hoger dan vijf jaar geleden het geval was.

Bronnen: Nationale rekeningen - Kwartaal- en jaaraggregaten (NBB.Stat, 2024) + Flash estimate (NBB, 2024); maandelijkse conjunctuurenquête bij de ondernemingen (NBB.Stat, 2024); door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling ontvangen werkaanbiedingen uit het normale economische circuit, met uitzondering van uitzendarbeid en uitwisseling van aanbiedingen tussen de gewestelijke diensten (Actiris, 2024) (Forem, 2024)² (ADG, 2024) (VDAB, 2024); Uitzendarbeid - Jaarlijkse groei (Federgon, 2024) + Raming van het gemiddeld aantal gepresteerde uren uitzendarbeid per dag – berekening RVA; Oprichting van ondernemingen in de profitsector (E8-DBRIS Team FOD Economie, 2024) ; Interactieve statistieken FSO (FSO, 2024); Collectieve ontslagen - lange reeks (FOD WASO, 2024)

² NB: Door de invoering van een nieuwe digitale omgeving voor ondernemingen om hun werkaanbiedingen te verspreiden en op te volgen, zien we vanaf T4 2022 een reeksbreuk.

2.1.2

Werkgelegenheid en demografie

Belgische werkgelegenheid en bevolking (in duizenden personen)

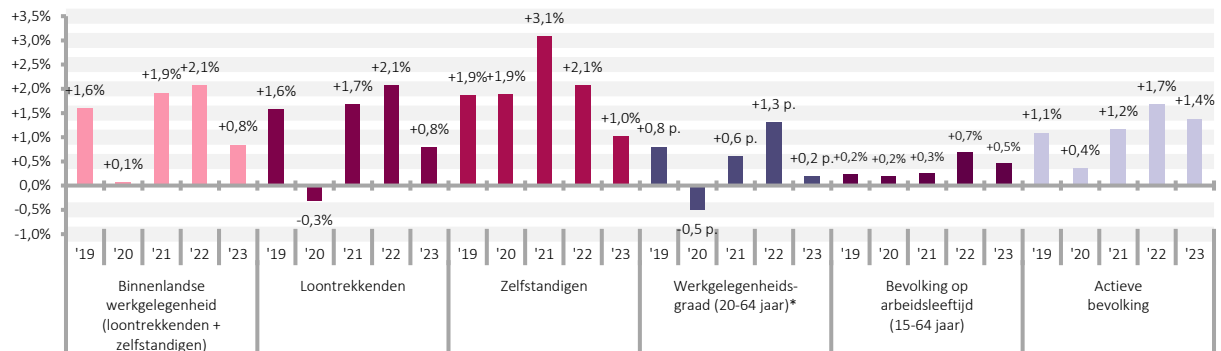
Tab. 2.1.II

	Binnenlandse werkgelegenheid (loontrekkenden + zelfstandigen)	Loontrekkenden	Zelfstandigen	Werkgelegenheids- graad (20-64 jaar)	Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)	Actieve bevolking
2019	4.895	4.077	819	70,5%	7.343	5.455
2020	4.898	4.064	834	70,0%	7.358	5.475
2021	4.992	4.132	860	70,6%	7.376	5.538
2022	5.096	4.218	878	71,9%	7.427	5.631
2023	5.139	4.251	887	72,1%	7.461	5.709
Evol. 2019- 2023	+ 5,0%	+ 4,3%	+ 8,3%	+1,6 p.	+ 1,6%	+ 4,7%

	Binnenlandse werkgelegenheid (loontrekkenden + zelfstandigen)	Loontrekkenden	Zelfstandigen	Werkgelegenheids- graad (20-64 jaar)	Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)	Actieve bevolking
2019	100	100	100	+0,0 p.	100	100
2020	100	100	102	-0,5 p.	100	100
2021	102	101	105	+0,1 p.	100	102
2022	104	103	107	+1,4 p.	101	103
2023	105	104	108	+1,6 p.	102	105

Evolutie van de werkgelegenheid en de bevolking op jaarbasis

Gra. 2.1.II

Bron: Jaarverslag NBB – gedetailleerde statistische tabellen (NBB Publicaties, 2024)

* De evolutie van de werkgelegenheidsgraad wordt uitgedrukt in procentpunt i.p.v. procent.

In 2020 bleef de terugval van de binnenlandse werkgelegenheid al bij al beperkt. Al bracht de crisis een einde aan de aanhoudende groei die we de voorbije jaren konden waarnemen, het peil van de werkgelegenheid(sgraad) bleef relatief stabiel t.o.v. 2019.

In 2021 en 2022 trok de arbeidsmarkt opnieuw aan en we zien nu dat in 2023 deze trend zich voortzet maar in een langzamer tempo. We noteren een stijging van de binnenlandse werkgelegenheid met 0,8% op jaarbasis. De stijging is zichtbaar bij zowel de loontrekken- den als de zelfstandigen. De werkgelegenheidsgraad stijgt met 0,2 procentpunt op jaarbasis en bereikt zo het hoogste niveau van de laatste vijf jaar.

Hoewel de stijging van de bevolking op arbeidsleeftijd de voorbije jaren steeds ongeveer gelijk is gebleven, was de stijging van de actieve bevolking in 2020 afgezwakt (+0,4%). Dit wijst op een relatief hogere instroom in de inactiviteit in 2020 (bv. zorgtaken of arbeidsongeschiktheid) dan de voorgaande jaren het geval was. Deze trendbreuk was van korte duur en in 2021 zien we dat het normale niveau terug wordt bereikt. Vanaf 2021 ligt het groeicijfer terug boven dat van 2019. In 2023 stijgt de actieve bevolking met +1,4%.

2.2

De Belgische arbeidsmarktstructuur in Europese context

In dit hoofdstuk worden een aantal elementen aange-reikt voor het situeren van de Belgische werkloosheid (en in het kader daarvan ook de werkgelegenheid en inactiviteit) in een ruimer internationaal kader. Om een zo optimaal mogelijke vergelijking te kunnen voorzien, wordt hiervoor geen gebruik gemaakt van RVA-data maar van Eurostatgegevens (Eurostat, 2024). Eurostat, de statistische dienst van de Europese Commissie, publiceert namelijk internationaal geharmoniseerde arbeidsmarktstatistieken, geba-seerd op een trimestriële enquête bij een steekproef van de bevolking. Dit laat toe de effecten van verschil-len in reglementering te neutraliseren bij het maken van internationale vergelijkingen.

Aangezien de data binnen dit hoofdstuk afhankelijk zijn van de publicatiemomenten bij Eurostat, zijn de hier behandelde data met een jaar vertraging be-schikbaar.

2.2.1

Werkloosheid

Internationaal geharmoniseerde werkloosheid

Geharmoniseerde werkloosheidsgraad

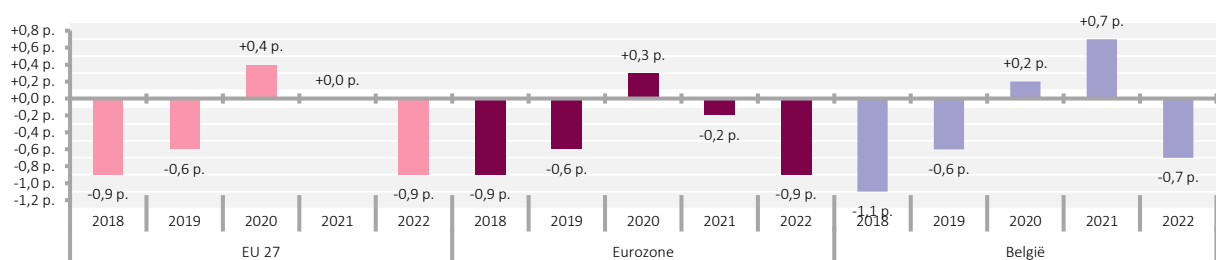
Tab. 2.2.I

	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2018	7,3	8,2	6,0	+0,0 p.	+0,0 p.	+0,0 p.
2019	6,7	7,6	5,4	-0,6 p.	-0,6 p.	-0,6 p.
2020	7,1	7,9	5,6	-0,2 p.	-0,3 p.	-0,4 p.
2021	7,1	7,7	6,3	-0,2 p.	-0,5 p.	+0,3 p.
2022	6,2	6,8	5,6	-1,1 p.	-1,4 p.	-0,4 p.
Evol. 2018-2022	-1,1 p.	-1,4 p.	-0,4 p.			
Evol. 2021-2022	-0,9 p.	-0,9 p.	-0,7 p.			

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a)

Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde werkloosheidsgraad

Gra. 2.2.I

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a)

Voorafgaand aan de coronacrisis kenden de Europese en Belgische werkloosheidsgraden al ca. een half decennium aan dalingen op jaarbasis. De crisis bracht hier echter verandering in. De crisis veroorzaakte in 2020 overall een stijging van de werkloosheidscijfers en vervolgens in 2021 een beperkte daling voor de meeste lidstaten.

De stijging van de Belgische werkloosheidsgraad in 2021 (+0,7 procentpunt) houdt verband met de wijziging in de methodologie van Eurostat: aangezien in diverse lidstaten personen langdurig en ononderbroken in een stelsel van tijdelijke werkloosheid zijn terechtgekomen, worden personen die in een dergelijk stelsel minstens 3 maanden onafgebroken het werk hebben neergelegd voortaan geteld als werklozen (i.p.v. als tewerkgesteld of inactief).

Deze wijziging resulteerde in een aanzienlijke verhoging voor België, waar het systeem voor tijdelijke werkloosheid uitgebreid is en er langer dan in andere landen tijdelijke aanpassingen waren in het licht van de crisis.

In 2022 daalt de werkloosheidsgraad opnieuw in België (-0,7 procentpunt) net zoals elders (-0,9 procentpunt voor de EU-27 en -0,9 procentpunt voor de eurozone), ook al zal de tijdelijke werkloosheid de resultaten ongetwijfeld nog beïnvloeden. In elk geval blijft de situatie met betrekking tot de werkloosheidsgraad gunstiger voor België dan voor de Europese gemiddelden.

Geharmoniseerde werkloosheidsgraad volgens profielkenmerken

Tab. 2.2.II

	EU 27	Eurozone	België	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.
Geslacht						
Mannen	5,8	6,3	5,8	3,3	8,7	11,7
Vrouwen	6,5	7,2	5,3	2,9	7,9	11,1
Leeftijdsklasse						
15-24 jaar	14,5	14,6	16,4	11,0	25,0	31,7
25-34 jaar	7,1	7,9	6,6	3,3	10,2	12,8
35-44 jaar	5,3	5,9	4,6	2,2	7,5	9,7
45-54 jaar	4,7	5,3	3,5	2,2	4,8	7,7
55-64 jaar	4,8	5,2	3,7	2,1	5,0	11,2
Scholingsniveau						
Kortgeschoold	12,2	12,0	13,1	7,5	17,0	23,8
Middengeschoold	5,7	6,4	6,3	3,6	9,7	15,8
Langgeschoold	3,8	4,3	3,1	1,9	4,4	6,2
Nationaliteit						
Van de lidstaat	5,5	6,1	4,6	2,6	7,6	10,9
Buitenlandse EU-nationaliteit	6,7	6,8	5,3	3,9	7,0	5,8
Niet-EU-nationaliteit	11,4	11,2	13,0	8,7	15,3	17,5
Totaal in 2022	6,2	6,8	5,6	3,2	8,3	11,4

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfst_r_lfu3rt - lfst_r_lfur2gan)

Berekeningen: RVA

Volgens gewest

De interregionale verschillen zijn een belangrijk aspect van de Belgische werkloosheidsgraad. Hoewel de totale Belgische graad in 2022 5,6% bedraagt, dat is 0,6 procentpunt onder het gemiddelde van de EU-27, ligt volgens gewest alleen de Vlaamse werkloosheidsgraad lager dan dit gemiddelde. Het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest laten werkloosheidsgraden van respectievelijk 8,3% en 11,4% noteren. België is daarmee de lidstaat met één van de hoogste interregionale verschillen op het vlak van werkloosheidsgraad. Dit gegeven laat zich voor een groot deel verklaren door de specifieke aard van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest, dat in zijn geheel eigenlijk als een grootstedelijke zone kan worden beschouwd.

Volgens geslacht

Volgens geslacht valt in tegenstelling van de Europese gemiddelden op dat de Belgische werkloosheidsgraad bij mannen hoger ligt dan die bij vrouwen. Het grootste verschil in werkloosheidsgraad tussen de beide geslachten zien we in het Waals Gewest.

Volgens leeftijdsklasse

Volgens leeftijdsklasse zien we hoe de jongerenwerkloosheid in Europa beduidend hoger ligt dan de werkloosheid in de andere leeftijdscategorieën. Dit fenomeen is zelfs nog meer uitgesproken in België en in elk van zijn gewesten.

Volgens scholingsniveau

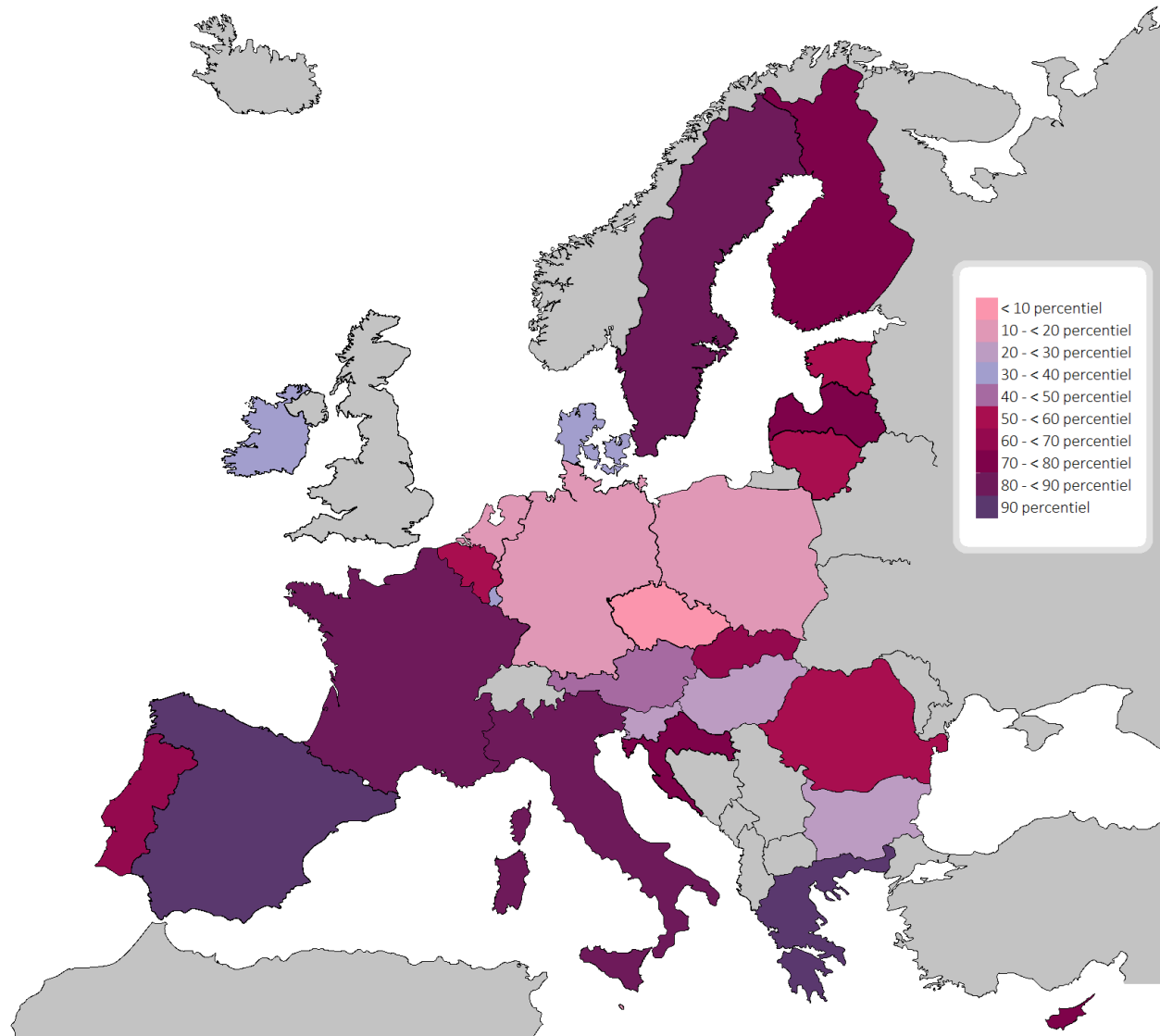
De werkloosheidsgraad neemt af naargelang het scholingsniveau stijgt. Dit geldt zowel in Europa als in België en zijn gewesten. In ons land lijkt dit fenomeen echter meer uitgesproken dan gemiddeld in Europa.

Volgens nationaliteit

Volgens nationaliteit zien we ten slotte hoe België in 2022 een bovengemiddelde werkloosheidsgraad kent bij de buitenlandse niet-EU nationaliteiten (13,0%, d.i. respectievelijk 1,6 en 1,8 procentpunt hoger dan in de EU-27 en de eurozone). Dit is het enige van de beschouwde profielkenmerken waarvoor de gemiddelde Belgische graad hoger ligt dan de Europese gemiddelden. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest valt de (voor dit gewest) relatief lage werkloosheidsgraad voor buitenlandse EU-nationaliteiten op. Dit houdt ongetwijfeld verband met de vele Europese instituten gevestigd in dit gewest.

Kaart – onderlinge verhouding van de recentste werkloosheidsgraad onder de Europese lidstaten

Gra. 2.2.II

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a)

In vergelijking met de overige landen van de Europese Unie, bevindt België zich in 2022 qua werkloosheidsgraad net onder het gemiddelde. Het land situeert zich samen met Estland, Letland en Roemenië in de klasse van het 50 - < 60^e percentiel.

Aandeel vergoede werkloosheid binnen de totale werkloosheid volgens werkloosheidsduur

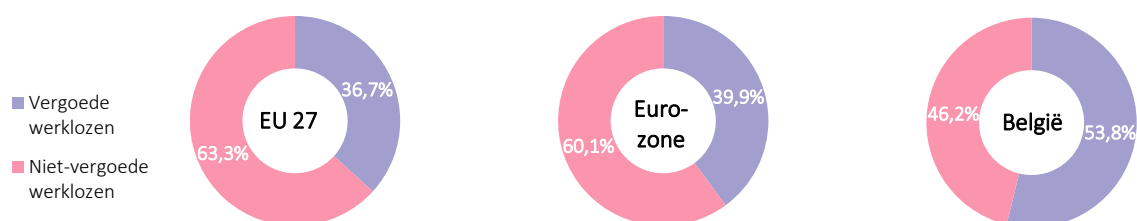
Tab. 2.2.III

	< 12 maanden werkloos			12 maanden of langer werkloos		
	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2018	36,0	39,2	49,1	23,7	25,5	63,8
2019	36,4	39,6	48,6	24,8	26,4	60,7
2020	36,0	39,2	53,8	22,5	23,9	67,1
2021	42,1	46,1	45,4	32,3	34,4	70,7
2022	40,0	44,0	41,6	31,6	33,7	70,5
Evol. 2018-2022	+4,0 p.	+4,8 p.	-7,5 p.	+7,9 p.	+8,2 p.	+6,7 p.
Evol. 2021-2022	-2,1 p.	-2,1 p.	-3,8 p.	-0,7 p.	-0,7 p.	-0,2 p.

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_ugadra)

Verhouding tussen vergoede en niet-vergoede werklozen

Gra. 2.2.III

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_ugadra - Ifsa_upgan)

Berekeningen: RVA

Op internationaal vlak laat België zich opvallen door het feit dat de werkloosheidsuitkering in principe onbeperkt is in de tijd. Hierdoor is het aandeel werklozen met een uitkering iets hoger dan dat van werklozen zonder uitkering. In de rest van Europa krijgt net iets meer dan 1/3 van de werklozen een uitkering. Bij de werklozen van langere duur (12 maanden of langer werkloos) is het aandeel vergoede werklozen in België ca. 2x zo groot als het gemiddelde in de EU-27.

De werkloosheid in ruime zin

Via de enquête naar de arbeidskrachten wordt de geharmoniseerde werkloosheid bepaald op basis van drie criteria:

- de betrokkene werkt niet (< 1 uur) in de referentieweek;
- de betrokkene zoekt in de referentieweek actief naar werk;
- de betrokkene is onmiddellijk beschikbaar om aan het werk te gaan.

Hoewel die definitie internationale vergelijking vereenvoudigt, is ze tegenover veel (bv. administratieve) invullingen van het begrip ‘werkloosheid’ eerder eng. Vandaar dat Eurostat naast de werkloosheid in enge zin ook statistieken publiceert over een aantal aanvullende indicatoren, die toelaten een werkloosheidsbegrip in ruimere zin in beschouwing te nemen.

In de eerste plaats gaat het om personen die o.b.v. het eerste werkloosheidscriterium geteld worden als tewerkgesteld, maar eigenlijk meer werkuren zouden willen kunnen presteren – d.i. de ondertewerkstelling. Vervolgens gaat het om personen die o.b.v. de twee laatste criteria geteld worden als inactief, maar hetzij tijdelijk niet actief op zoek zijn naar werk (bv. omdat ze hun vaardigheden proberen verhogen via opleiding), hetzij tijdelijk niet beschikbaar zijn (bv. omwille van mantelzorg) – dit zijn de potentiële arbeidskrachten. Samen met de werkloosheid in enge zin, vormen deze groepen in de marge een definitie van werkloosheid in ruime zin.

Werkloosheid in ruime zin

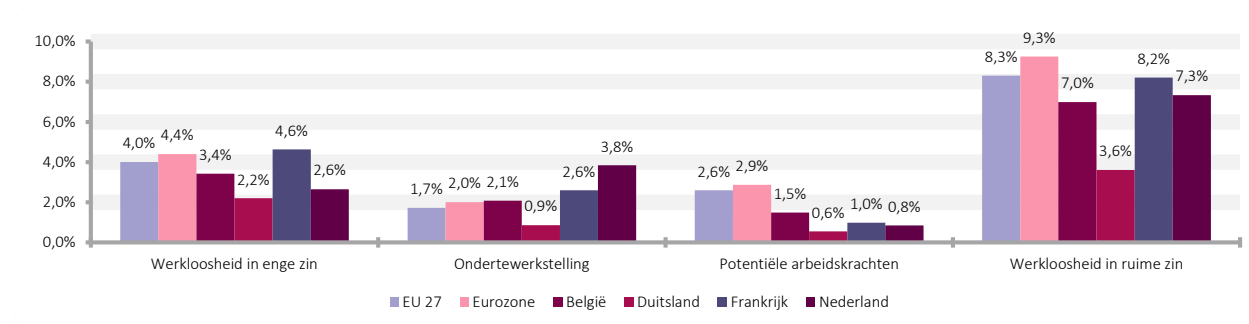
Tab. 2.2.IV

	Ondertewerkstelling			Potentiële arbeidskrachten		
	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2018	6.712,0	6.112,0	191,0	9.948,0	8.414,0	204,0
2019	6.321,0	5.729,0	180,0	9.458,0	8.098,0	197,0
2020	6.289,0	5.707,0	176,0	11.544,0	10.068,0	224,0
2021	6.278,0	5.646,0	199,0	9.967,0	8.718,0	165,0
2022	5.713,0	5.172,0	179,0	8.610,0	7.400,0	128,0
	Werkloosheid in enge zin			Werkloosheid in ruime zin		
	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2018	15.525,2	13.519,6	300,7	32.185,2	28.045,6	695,7
2019	14.367,3	12.516,3	273,7	30.146,3	26.343,3	650,7
2020	15.000,6	12.880,1	282,4	32.833,6	28.655,1	682,4
2021	14.983,9	12.784,6	324,4	31.228,9	27.148,6	688,4
2022	13.290,4	11.335,7	293,7	27.613,4	23.907,7	600,7

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfsi_sup_a)

Graden van de werkloosheid in ruime zin

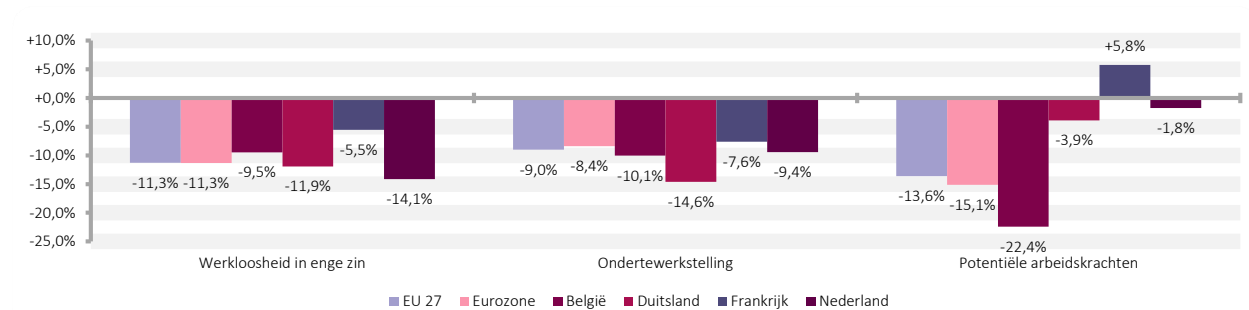
Gra. 2.2.IV

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfsi_sup_a - lfsa_pganws); berekeningen: RVA

Evolutie op jaarbasis per subgroep van de werkloosheid in ruime zin

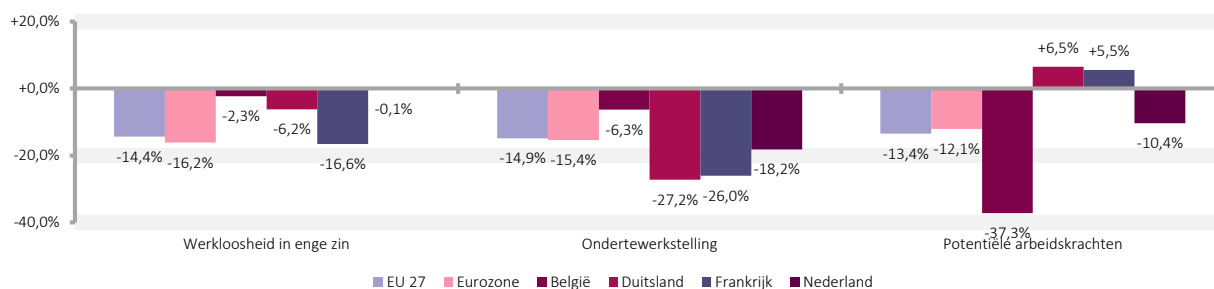
Gra. 2.2.V

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfsi_sup_a); berekeningen: RVA

Evolutie op langere termijn (5 jaar) per subgroep van de werkloosheid in ruime zin

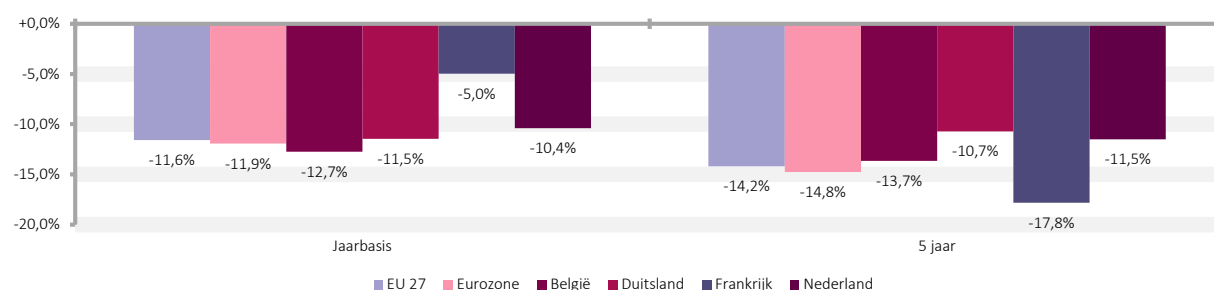
Gra. 2.2.VI

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfsi_sup_a); berekeningen: RVA

Evolutie van de werkloosheid in ruime zin

Gra. 2.2.VII

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a - lfsi_sup_a); berekeningen: RVA

Voor werkloosheidsgraad in enge zin situeert België zich t.o.v. zijn buurlanden tussen de lagere waarden van Duitsland en Nederland en de hogere waarden van Frankrijk in. Voor de werkloosheid in ruime zin, ligt de graad in Nederland net iets hoger dan de Belgische. De Belgische graad van potentiële arbeidskrachten ligt echter gevoelig hoger dan in zijn buurlanden.

Deze groep potentiële arbeidskrachten is in de voorbije 5 jaar voor België echter sterk gedaald t.o.v. de Europese gemiddelden en de buurlanden, waarvan Duitsland en Frankrijk zelfs een toename laten noteren. Daar staat tegenover dat de Belgische werkloosheid in enge zin en de ondertewerkstelling verhoudingsgewijs veel stabiel bleven.

Vanuit die inzichten is het dan ook de moeite waard om in . deel 2.2.2 de werkloosheid te contextualiseren vanuit de ontwikkelingen op het vlak van werkgelegenheid en inactiviteit.

2.2.2

Werkgelegenheden inactiviteit

Geharmoniseerde werkgelegenheidsgraad

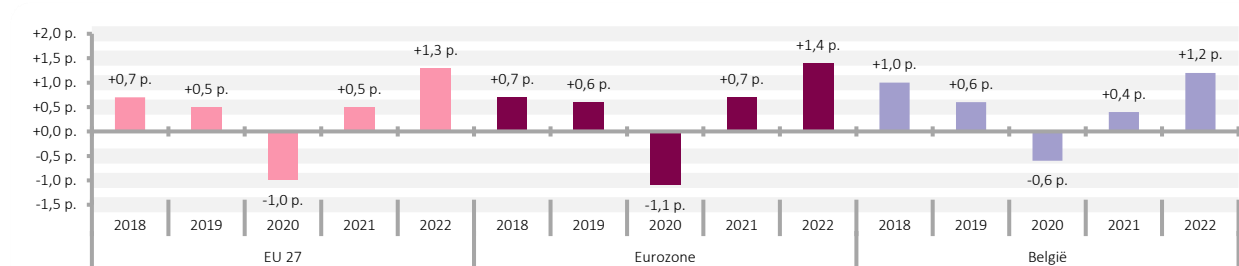
Tab. 2.2.V

	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2018	59,5	59,0	56,4	+0,0 p.	+0,0 p.	+0,0 p.
2019	60,0	59,6	57,0	+0,5 p.	+0,6 p.	+0,6 p.
2020	59,0	58,5	56,4	-0,5 p.	-0,5 p.	+0,0 p.
2021	59,5	59,2	56,8	+0,0 p.	+0,2 p.	+0,4 p.
2022	60,8	60,6	58,0	+1,3 p.	+1,6 p.	+1,6 p.
Evol. 2018-2022	+1,3 p.	+1,6 p.	+1,6 p.			
Evol. 2021-2022	+1,3 p.	+1,4 p.	+1,2 p.			

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_ergan)

Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde werkgelegenheidsgraad

Gra. 2.2.VIII

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_ergan)

De werkgelegenheidsgraden kenden in Europa en België jaarlijkse stijgingen voorafgaand aan de coronacrisis. In het jaar 2020 noteren we echter dalingen. Voor België was de daling in 2020 met 0,6 procentpunt kleiner dan de Europese gemiddelden. Daarna steeg de werkgelegenheidsgraad in België, net als in de rest van Europa, en werd zo het verlies in het coronajaar gecompenseerd.

Het contrast tussen de evolutie van de werkgelegenheidsgraad, in lijn met de Europese trends, en die van de werkloosheidsgraad bevestigt voor België dat een deel van de bevolking inactief is geworden na de crisis. Daarbij moeten we rekening houden met het feit dat de gewijzigde methodologie van Eurostat met betrekking tot de tijdelijke werkloosheid ook een invloed heeft op de cijfers.

Geharmoniseerde inactiviteitsgraad

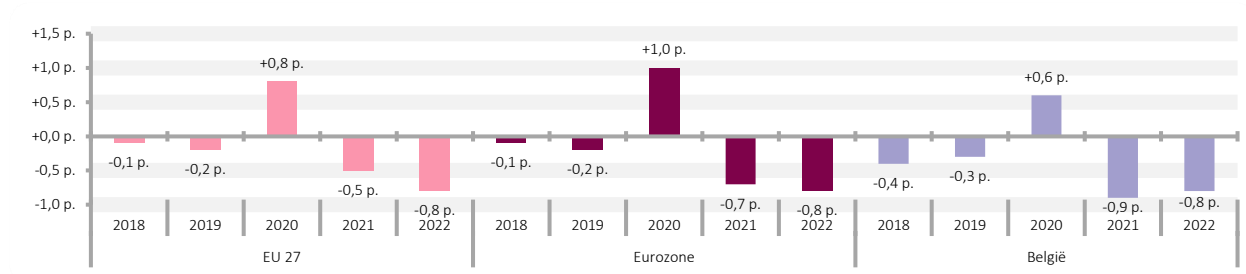
Tab. 2.2.VI

	EU 27	Eurozone	België	EU 27	Eurozone	België
2018	35,9	35,7	40,0	+0,0 p.	+0,0 p.	+0,0 p.
2019	35,7	35,5	39,7	-0,2 p.	-0,2 p.	-0,3 p.
2020	36,5	36,5	40,3	+0,6 p.	+0,8 p.	+0,3 p.
2021	36,0	35,8	39,4	+0,1 p.	+0,1 p.	-0,6 p.
2022	35,2	35,0	38,6	-0,7 p.	-0,7 p.	-1,4 p.
Evol. 2018-2022	-0,7 p.	-0,7 p.	-1,4 p.			
Evol. 2021-2022	-0,8 p.	-0,8 p.	-0,8 p.			

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_ipga)

Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde inactiviteitsgraad

Gra. 2.2.IX

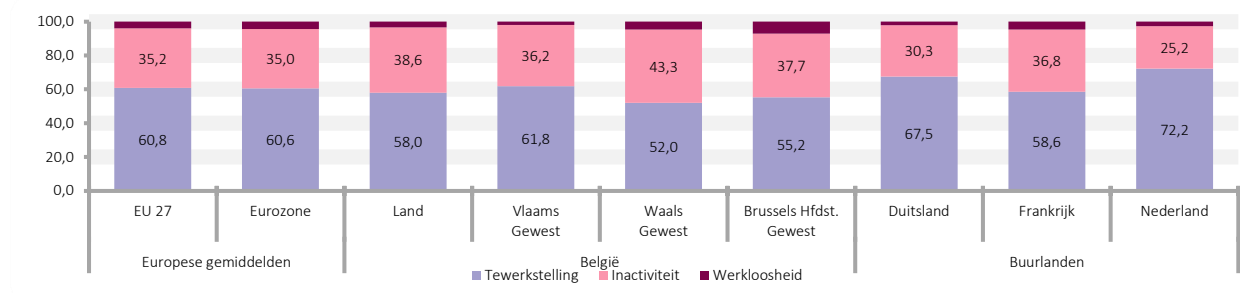

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_ipga)

Na een stijging van de inactiviteitsgraad in België en Europa in 2020, hervatten de cijfers in 2021 een gunstigere trend, waarbij België dalingen laat zien die iets hoger liggen dan de Europese gemiddelden. Desondanks ligt de inactiviteitsgraad van België nog steeds gevoelig hoger dan die van de EU-27 en de eurozone.

Structuur van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-74 jaar)

Gra. 2.2.X

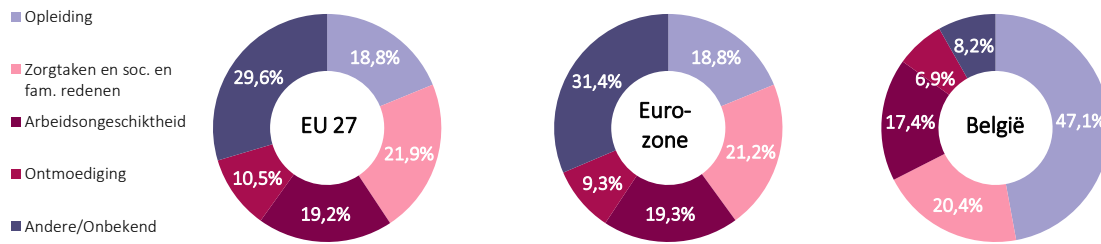

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten
(lfst_r_lfsd2pwn)

De grote relatieve hoogte van de inactiviteit toont zich in elk van de Belgische gewesten. Zelfs in het Vlaams Gewest, waarvan het aandeel werkenden aanzienlijk hoger ligt dan in het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ligt de inactiviteitsgraad nog steeds hoger dan de Europese gemiddelden. België heeft in zijn geheel ook een hogere inactiviteitsgraad dan we kunnen noteren voor zijn buurlanden. Bijgevolg noteren we voor België t.o.v. de totale beroepsbevolking, ondanks een relatief laag percentage van werkloosheid, toch een lager werkgelegenheidspercentage dan voor de Europese gemiddelden of buurlanden. Voor de interpretatie hiervan moeten we echter mee de structuur van de inactiviteit en de werkgelegenheid in beschouwing nemen.

Structuur van de inactiviteit

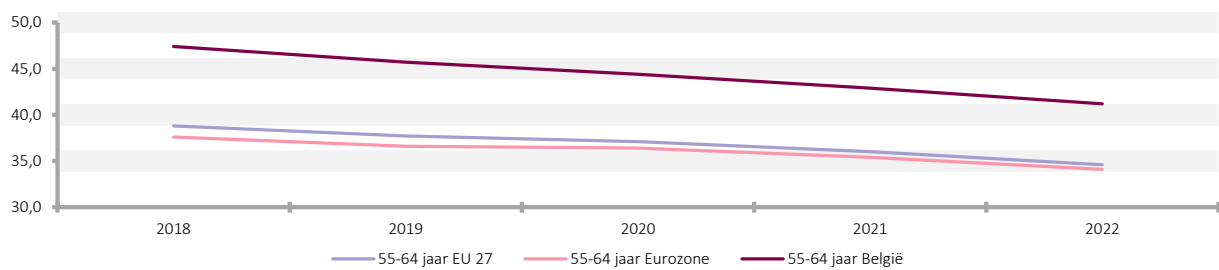
Gra. 2.2.XI

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_igar)

Evolutie van de inactiviteitsgraad voor de 55-64 jarigen

Gra. 2.2.XII

Bron : Eurostat – Enquête sur les forces de travail (Ifsa_ipga)

Berekeningen: RVA

De Belgische inactiviteit bij de bevolking op arbeidsleeftijd die geen werk zoeken bestaat voor een bovengemiddeld groot aandeel uit personen in opleiding. Het aandeel personen met zorgtaken en sociale of familiale redenen is min of meer vergelijkbaar met de Europese gemiddelden. Dit betekent dat iets minder dan 2/3 van de Belgische inactieven deel uitmaken van deze groepen, die aanleunen bij het eerder beschreven concept van de potentiële arbeidskrachten. Bovendien kent België een kleinere groep ontmoedigen onder de inactieve bevolking.

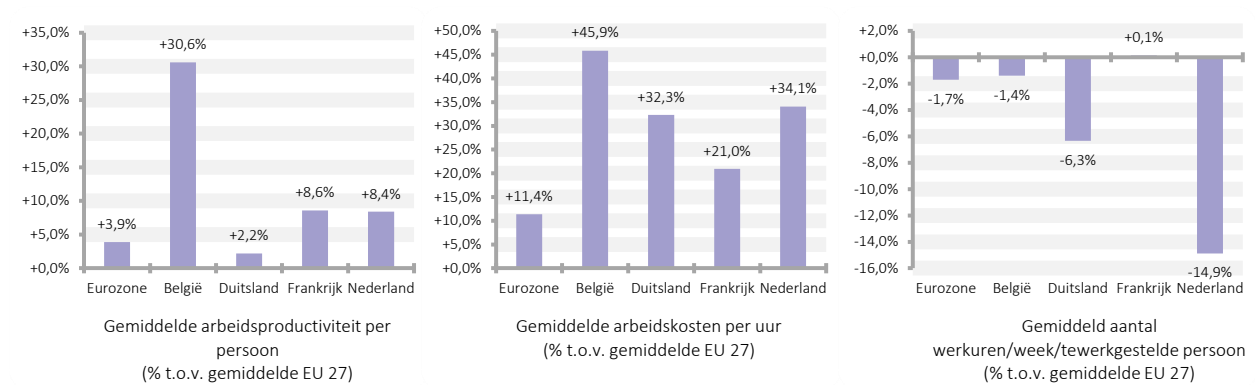
Door de wijzigingen in de rapportage van enquêtes door Eurostat zijn gepensioneerden (of andere niet-werkzoekenden) uit deze indicator verwijderd. Wetende dat inactiviteit historisch gezien belangrijker is bij de oudere bevolking van België, hebben we deze groep vanuit een andere hoek bevraagd om grafiek 2.2.XII te verkrijgen.

Hieruit blijkt dat België sinds de hervorming van de brugpensioenregeling geleidelijk dichterbij de Europese gemiddelden komt en dat deze gunstige trend niet is gestopt door de pandemie.

Samenvattend is de inactiviteit in België hoger dan het gemiddelde in de marge van de werkloosheid, maar het betreft in verhouding meer mensen in een "dynamische" situatie (in opleiding of met verlof om gezinsredenen) dan mensen die gedemotiveerd of arbeidsongeschikt zijn in vergelijking met de rest van Europa.

Structuur en aard van de werkgelegenheid

Gra. 2.2.XIII

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten
(nama_10_lp_ulc - lc_lci_lev - lfsa_ewhuis - lfsa_epgais)

Berekeningen: RVA

Ook wanneer we kijken naar de structuur en aard van de tewerkstelling in België, kunnen we een nieuw licht werpen op de vergelijking van het relatieve aandeel werkenden in België en Europa. Zo zien we in de eerste plaats dat, als België relatief gezien minder werkende personen kent, de Belgische arbeidsproductiviteit per persoon zich wel sterk bovengemiddeld vertoont, m.n. 30,6% boven de gemiddelde productiviteit per persoon in de EU-27. Dit is ook veel hoger dan de waarden te noteren voor de buurlanden. Een dergelijk hoge productiviteitsnorm is dan wel een positief gegeven m.b.t. internationale concurrentiekracht, een bovengemiddeld hoge productiviteitsnorm kan mogelijks ook een bijkomende drempel vormen voor bepaalde bevolkingssegmenten om een succesvolle en duurzame (her)intrede op de arbeidsmarkt te maken. Bovendien staat tegenover die hogere productiviteit ook een bovengemiddeld hoge loonnorm (+45,9% t.o.v. het Europese gemiddelde), wat in bepaalde gevallen een drempel kan vormen op het vlak van werving. Ook in de buurlanden en algemeen binnen de eurozone zijn de arbeidskosten evenwel hoger t.o.v. het Europese gemiddelde dan in verhouding staat tot de arbeidsproductiviteit.

Behalve de grotere arbeidsproductiviteit, kent België tegenover de eurozone en verschillende van zijn buurlanden ook een relatief hoog aantal werkuren per persoon. Het aantal werkuren per week gepresteerd door een werkende Belg ligt 1,4% lager dan het Europese gemiddelde. Wanneer we dit vergelijken met een land als Nederland, waar de arbeidsmarkt veel sterker georiënteerd is richting deeltijds werk, loopt het verschil op tot 14,9% minder werktijd per persoon per week. Ook dit aspect moet mee in beschouwing worden genomen bij het interpreteren van het aandeel werkenden binnen de volledige Belgische bevolking op arbeidsleeftijd.

2.3

Impact van crisissen en macrotrends

De voorbije jaren behandelde de RVA in zijn jaarverslagen in detail de sterke impact van **crisissen** op de stelsels onder zijn bevoegdheid. Wij identificeerden hierbij met name:

- De **COVID-19-pandemie**, die algemeen ongetwijfeld de meest impactrijke crisis was van de voorbije jaren.
- De zgn. **Brexit** – het uittreden van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie – vanaf 31 januari 2020.
- De uitzonderlijke **watersnood** die vooral de oostelijke helft van ons land (met name in het Vesderdal) trof tussen 13 en 15 juli 2021 en opnieuw op 24 juli 2021, dit keer vooral in de provincies Namen en Waals-Brabant.
- Het **conflict in Oekraïne** dat uitbrak op 24 februari 2022. Deze oorlog lijkt eind 2023 nog steeds uitzichtloos en gaat gepaard met grote internationale geopolitieke spanningen.
- De **energie- en kostencrisis** die weliswaar versterkt is door het hierboven genoemde conflict, maar al sinds het laatste kwartaal van 2021 aan belang won op de Europese agenda.

In 2023 zijn zowel België algemeen als specifiek de RVA-stelsels gespaard gebleven van nieuwe, grote crisissen. We zien in de RVA-statistieken echter nog steeds een sporen van de crisismaatregelen die de voorbije jaren werden genomen. Het gaat daarbij meestal om latente en/of uitdovende effecten van eerder genomen maatregelen.

Tijdelijke werkloosheid

Zonder twijfel was de impact van crisissen de voorbije jaren het meest zichtbaar in de tijdelijke werkloosheid. In het kader van de COVID-19-pandemie en de oorlog in Oekraïne werd een versoepelde toegang tot dit stelsel voorzien tot en met juni 2022. In 2023 waren er in principe nog betalingen mogelijk voor tijdelijke werkloosheid bij quarantaines, maar de omvang hiervan was in 2022 reeds bijna verwaarloosbaar.

Voor 2023 was bijgevolg vooral de tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven van belang. Het gaat om een versoepelde regeling voor de tijdelijke werkloosheid om economische redenen, die van toepassing was in de periode van 01.10.2022 tot en met 31.03.2023. Aanvragen ingediend voor die einddatum bleven echter geldig tot de voorziene einddatum. Aangezien betalingen soms pas een aantal maanden na de periode van tijdelijke werkloosheid worden uitgevoerd, is het stelsel pas na september 2023 volledig uitgedoofd uit de statistieken. Over de volledige periode van twaalf maanden had ca. 1/10 van de vergoede dagen en de bedragen voor tijdelijke werkloosheid betrekking op dit stelsel. In verhouding tot de crisismaatregelen in de periode van 2020 t.e.m. het eerste semester van 2022 is dit relatief beperkt. Over het gehele jaar beschouwd neemt de tijdelijke werkloosheid ondanks deze maatregel dan ook af t.o.v. 2022.

Impact van de tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven

Tab. 2.3.l

	Tijdelijke werkloosheid energie			Totale tijdelijke werkloosheid			Aandeel tijdelijke werkloosheid energie		
	Fysieke eenheden	Dagen	Bedragen	Fysieke eenheden	Dagen	Bedragen	Fysieke eenheden	Dagen	Bedragen
2022-10	8.639	64.848	4.925.220	114.196	572.841	40.413.846	7,6%	11,3%	12,2%
2022-11	15.519	101.458	7.959.489	115.963	557.760	40.308.260	13,4%	18,2%	19,7%
2022-12	17.614	107.149	8.561.557	141.682	746.286	55.488.956	12,4%	14,4%	15,4%
2023-01	16.383	115.818	8.990.090	120.636	764.331	56.741.388	13,6%	15,2%	15,8%
2023-02	21.909	148.505	11.536.228	152.852	900.056	66.278.817	14,3%	16,5%	17,4%
2023-03	14.835	104.038	8.058.506	112.185	664.386	48.829.109	13,2%	15,7%	16,5%
2023-04	20.112	140.050	10.678.272	189.790	1.088.964	80.480.580	10,6%	12,9%	13,3%
2023-05	4.298	23.110	1.698.154	121.955	594.449	43.141.564	3,5%	3,9%	3,9%
2023-06	1.379	6.827	512.483	105.271	520.996	37.907.623	1,3%	1,3%	1,4%
2023-07	341	1.719	129.897	84.589	412.970	29.873.638	0,4%	0,4%	0,4%
2023-08	30	94	7.230	78.998	399.905	29.241.971	0,04%	0,02%	0,02%
2023-09	5	15	1.179	113.907	562.090	41.373.045	0,004%	0,003%	0,003%
Gehele periode	10.089	813.630	63.058.304	121.002	7.785.035	570.078.796	8,3%	10,5%	11,1%

Volledige werkloosheid

Voor de volledige werklozen werden gedurende de pandemie een aantal maatregelen getroffen om de verminderde opties om werk te kunnen vinden te compenseren (zie hiervoor de voorgaande edities van dit jaarverslag). Voor wie toegelaten was tot de uitkering o.b.v. werkprestaties, werd de zogenaamde degressiviteit van de uitkering - de regeling waarbij de uitkering met de loop der tijd afneemt - bevroren. Voor de rechthebbenden op een inschakelingsuitkering werd het basisrecht ten tijde van de pandemie verlengd. Aangezien de gebruikelijke trajecten pas na de pandemie weer worden hernomen, blijven deze maatregelen een financiële impact hebben totdat alle betrokken werklozen hetzij de werkloosheid hebben verlaten, hetzij tot het forfait of het einde van hun recht zijn gekomen. Algemeen gesproken zien we de voorbije jaren echter dalingen van het aantal vergoede werklozen – een trend die o.a. dankzij de bufferwerking van de tijdelijke werkloosheid weinig werd aangetast gedurende de pandemie.

In 2023 waren er nog 133.294 personen met betalingen waarvoor een bevroering van de degressiviteit geldt. Voor al die betalingen is er ondertussen in de praktijk ook een verschil qua bedrag te noteren, maar het gaat om een stuk minder personen dan vorig jaar en de gemiddelde impact per persoon/betaling is ondertussen ook een stuk kleiner geworden. Het effect van de vertraagde afnamen van de uitkeringen vertegenwoordigde dit jaar een meerkost van 157,4 miljoen EUR aan sociale uitgaven.

Voor de inschakelingsuitkeringen waren er ook nog 798 personen in 2023 die vergoede werkloosheidsdagen hadden omwille van verlengingen van hun basisrecht gedurende de pandemie. Dit effect vertegenwoordigde nog een meerkost van 4,5 miljoen EUR aan sociale uitgaven.

Aangezien er geen nieuwe bevroeringen of verlengingen van toepassing zijn, spreekt het voor zich dat beide effecten sterk uitdovend blijken.

Overzicht van het effect van de bevrozing van de degressiviteit

Tab. 2.3.II

	Alle statuten onderworpen aan degressiviteit			Aantal bevrozingen o.w.v. de coronacrisis			waarvan met effect op het uitkeringsbedrag			
	Fysieke eenheden	Personen	Bedragen	Fysieke eenheden	Personen	Bedragen	Fysieke eenheden	Personen	Bedragen	Meerkost
2020	359.376	530.962	4.301.417.771	119.202	244.127	1.557.713.939	47.793	151.267	622.097.562	81.171.354
2021	339.269	501.593	4.252.015.202	166.226	267.223	2.172.539.964	124.829	227.264	1.650.803.631	298.263.322
2022	309.936	467.218	4.106.343.731	119.119	178.879	1.527.829.434	92.670	164.545	1.188.401.009	301.951.808
2023	300.746	452.915	4.183.891.807	86.925	133.294	1.126.005.293	86.925	133.294	1.126.005.293	157.362.387
Evol. 2022- 2023	-3,0%	-3,1%	+1,9%	-27,0%	-25,5%	-26,3%	-6,2%	-19,0%	-5,3%	-47,9%

Overzicht van het effect van het verlengen van het recht op inschakelingsuitkeringen

Tab. 2.3.III

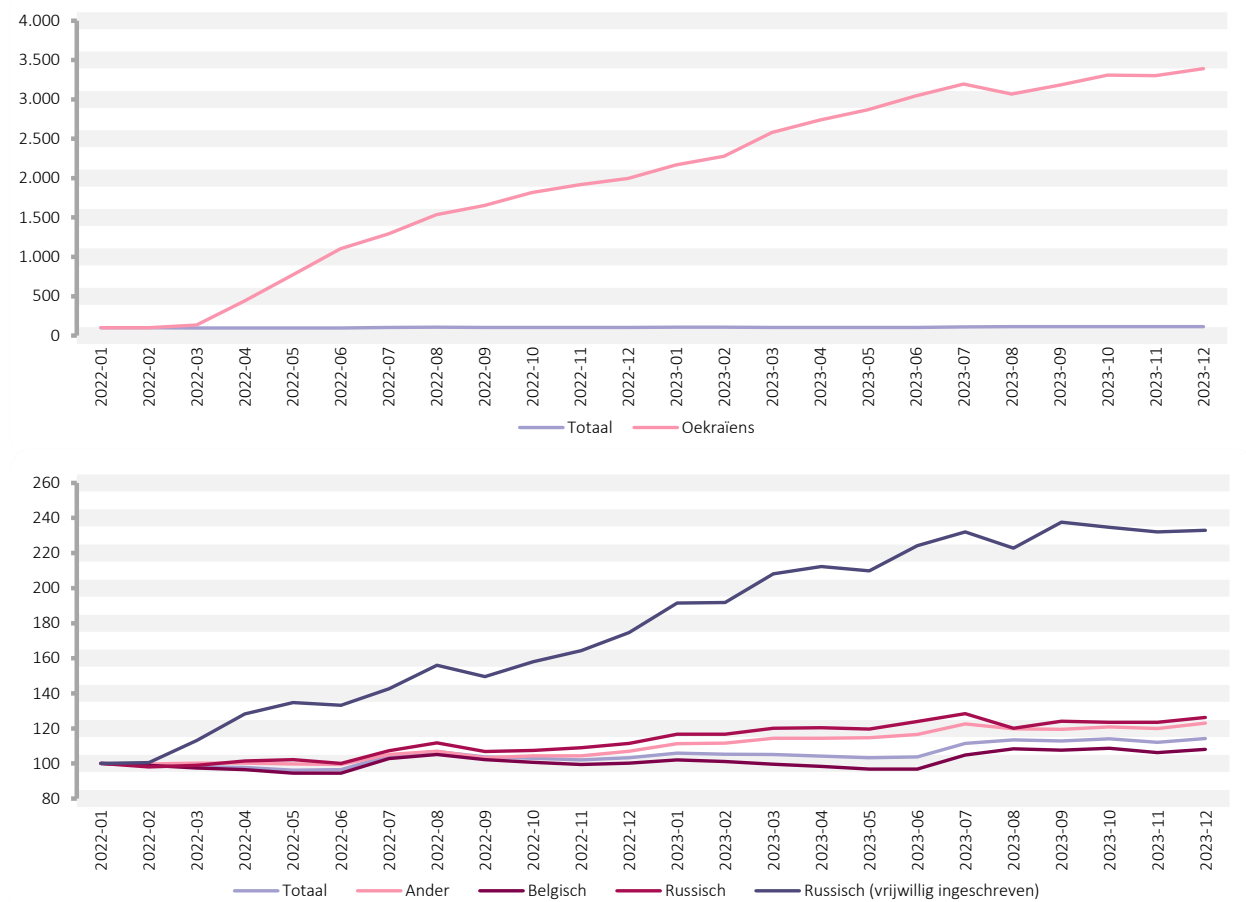
	Totaal inschakelingsuitkeringen			Verlengingen			
	Personen	Vergoede dagen	Bedragen	Toegekende verlengingen	Van toepassing zijnde verlengingen	Vergoede dagen	Bedragen
2020	57.947	10.454.326	337.294.065	52.248	2.129	162.832	4.543.348
2021	49.948	8.966.187	297.258.538	48.599	4.850	660.406	19.492.301
2022	43.433	7.667.046	281.582.027	-	3.230	500.577	17.108.060
2023	40.441	7.310.315	288.282.070	-	798	111.349	4.474.449
Evol. 2022- 2023	-6,9%	-4,7%	+2,4%		-75,3%	-77,8%	-73,8%

Bij de niet-vergoede werklozen die zich als werkzoekende inschrijven bij de gewestelijke instanties (cf. deel 4.5), zien we sinds 2022 echter een markante weerslag van het Oekraïense conflict. Het aantal Oekraïners dat de Belgische arbeidsmarkt betreedt, zette een opvallende stijging in vanaf het uitbreken van de oorlog. Het gaat voornamelijk om vrijwillig ingeschreven werkzoekenden en om verplicht ingeschreven werkzoekenden (bv. zij die een equivalent leefloon ontvangen). De Oekraïners vormden eerder een erg beperkte nationaliteitsgroep onder de Belgische werkzoekenden, eind 2023 vormen zij echter de grootste buitenlandse werkzoekenden op de Belgische arbeidsmarkt.

We moeten er echter rekening mee houden dat ook uit Rusland sinds het begin van het conflict een vluchtelingenstroom op gang kwam. Aangezien voor hen niet dezelfde procedures werden voorzien als voor de Oekraïense oorlogsvluchtelingen, betreden zij de Belgische arbeidsmarkt voornamelijk als vrijwillig ingeschreven werklozen. Hoewel hun aantallen niet vergelijkbaar zijn met die van hun Oekraïense tegenhangers, zien we bij de vrijwillig ingeschreven Russische werkzoekenden toch ook een opvallende stijging sinds het begin van de oorlog.

Evolutie van het aantal niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden met focus op de Oekraïense en Russische nationaliteit (index: januari 2022 = 100)

Gra. 2.3.1

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Onderbrekingsuitkeringen

Binnen de onderbrekingsuitkeringen is er sinds de afloop van het corona-ouderschapsverlof in 2020 weinig impact van crisismaatregelen. Een aantal maatregelen met betrekking tot personeelsschaarste in de zorgsector werden in 2023 nog verlengd t.e.m. 31.03.2023, maar hadden geen impact die zichtbaar is in de RVA-statistieken. Voor het corona-tijdscrediet blijven we gedurende het hele jaar 2023 betalingen registreren. Op zijn piekmomenten (augustus en oktober 2022) bereikte hun peil echter nog geen 150 betalingen per maand. Het aandeel van het corona-tijdscrediet is daardoor altijd kleiner gebleven dan 0,2% van het totale tijdscrediet, een nagenoeg verwaarloosbaar aandeel. De totale uitgaven voor dit stelsel bedroegen in 2023 709.908,37 EUR.

Totale financiële impact van de crisissen

De meerkosten voor specifieke crisismaatregelen vormen niet de totale financiële impact van deze crisissen op de RVA-stelsels. Hiervoor moeten we namelijk ook rekening houden met de invloed van de crisissen op de mate waarin bepaalde stelsels worden benut, eventuele verschuivingseffecten die voor die benutting kunnen optreden, en de secundaire effecten van de crisissen die zowel de benutting als de hoogte van de uitgaven kunnen beïnvloeden. Bij dit laatste denken we met name aan de hoge inflatie tijdens de crisisperiode, die bij overschrijding van de spilindex een indexering van de uitkeringen met zich meebrengt.

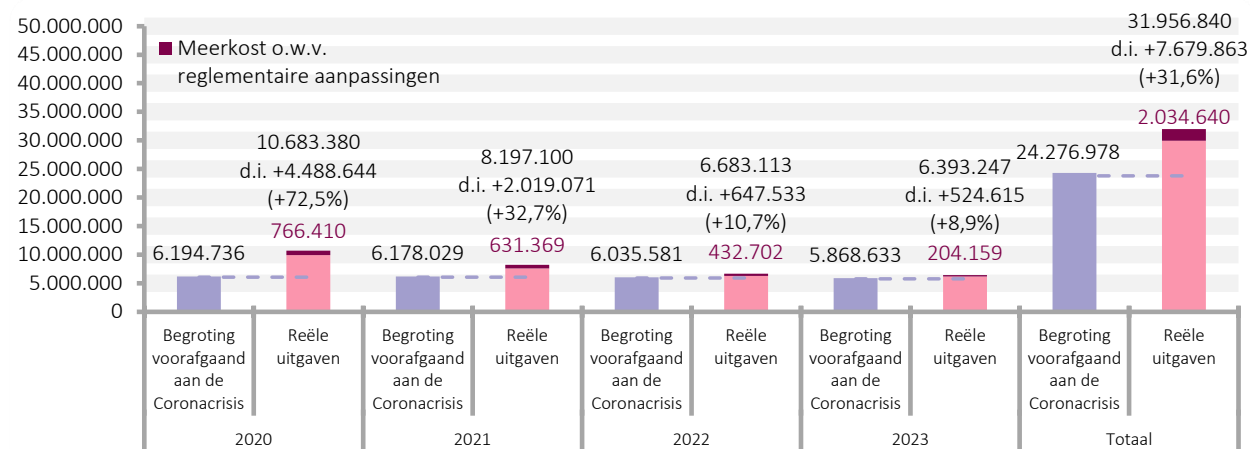
Financiële impact van de crisissen op de RVA-maatregelen per jaar (in duizend EUR)

Tab. 2.3.IV

	Totaal	Tijdelijke werkloosheid	UVW-WZ	Onderbrekings- uitkeringen	Andere stelsels
2020					
Begroting voorafgaand aan de Coronacrisis	6.194.736	401.386	3.710.085	641.859	1.441.406
Reële uitgaven	10.683.380	4.402.074	4.107.400	751.430	1.422.476
Verschil	+4.488.644	+4.000.688	+397.315	+109.571	-18.930
	+72,5%	+996,7%	+10,7%	+17,1%	-1,3%
2021					
Begroting voorafgaand aan de Coronacrisis	6.178.029	392.400	3.814.143	632.643	1.338.843
Reële uitgaven	8.197.100	2.173.558	4.073.957	672.070	1.277.515
Verschil	+2.019.071	+1.781.158	+259.813	+39.427	-61.328
	+32,7%	+453,9%	+6,8%	+6,2%	-4,6%
2022					
Begroting voorafgaand aan de Coronacrisis	6.035.581	389.074	3.765.444	641.070	1.239.993
Reële uitgaven	6.683.113	848.359	3.928.010	730.691	1.176.054
Verschil	+647.533	+459.285	+162.566	+89.621	-63.940
	+10,7%	+118,0%	+4,3%	+14,0%	-5,2%
2023					
Begroting voorafgaand aan de Coronacrisis	5.868.633	381.846	3.653.595	655.601	1.177.590
Reële uitgaven	6.393.247	573.918	4.020.199	765.426	1.033.703
Verschil	+524.615	+192.073	+366.603	+109.826	-143.887
	+8,9%	+50,3%	+10,0%	+16,8%	-12,2%
Totale periode 2020-2023					
Begroting voorafgaand aan de Coronacrisis	24.276.978	1.564.706	14.943.267	2.571.172	5.197.833
Reële uitgaven	31.956.840	7.997.910	16.129.566	2.919.618	4.909.748
Verschil	+7.679.863	+6.433.204	+1.186.298	+348.446	-288.085
	+31,6%	+411,1%	+7,9%	+13,6%	-5,5%

Overzicht van de financiële impact van de crisissen op RVA-maatregelen (in duizend EUR)

Gra. 2.3.II

NB: Voor de berekeningen m.b.t. de periode 2020-2022 verwijzen we naar de voorgaande edities van dit jaarverslag. Voor 2023 komt de specifieke meerkost overeen met de hierboven weergegeven uitgaven/meerkosten in tijdelijke en volledige werkloosheid en het corona-tijdscrediet.

Tabel 2.3.IV en grafiek 2.3.II bieden een weergave van de totale uitgaven verricht voor de stelsels onder de bevoegdheid van de RVA sinds 2020, het jaar waarin de pandemie uitbrak. Die uitgaven worden vergeleken met de recentst beschikbare begrotingsdocumenten die voor deze jaren werden gepubliceerd voordat de diverse crisissen in rekening werden gebracht. Hoewel men zich baseert op algemene macro-economische ramingen over meerdere jaren tijd, dateren deze berekeningen van net vóór men weet had van (de aard van) de pandemie en de daaropvolgende crisissen. Deze begroting kan bijgevolg gelden als referentiepunt voor de te verwachten evolutie van de uitgaven voor de diverse RVA-stelsels vanaf 2020 indien de in dit deel besproken omstandigheden nooit hadden plaatsgevonden. Vanuit dit uitgangspunt kunnen we stellen dat de totale financiële impact van de crisissen sinds 2020 7,7 miljard EUR bedraagt.

Dit cijfer moet echter enigszins worden genuanceerd. Zo moeten we er bijvoorbeeld rekening mee houden dat de meerkosten omwille van de specifieke crisismaatregelen die men heeft ingeschakeld om de bevolking te ondersteunen in deze uitzonderlijke periode (goed voor 2,0 miljard EUR), toelieten om veel hogere kosten te vermijden op menselijk, sociaal en economisch vlak.

Verder valt bij de volledige werkloosheid (UVW-WZ) bijvoorbeeld ook op dat als we geen rekening zouden houden met de berekende meerkost o.w.v. specifieke crisismaatregelen, de uitgaven in 2021-2022 lager zouden liggen dan voorafgaand begroot. Dit betekent dat de uitgaven voor de werkloosheidsuitkeringen ondanks deze crisissen gunstiger zijn geëvolueerd dan voorzien. Deze periode kan ondanks zijn uitzonderlijke crisis karakter namelijk ook niet worden geïsoleerd beschouwd van bestaande maatschappelijke en economische macrotrends.

Macrotrends

Als we ‘trend’ definiëren als een ontwikkeling in een bepaalde richting, is een macrotrend een lang aanhoudende en wijdverspreide trend op grote (meestal internationale) schaal. Macrotrends omvatten vaak een grondige verschuiving in allerlei maatschappelijke domeinen en brengen zo veranderingen teweeg in het gedrag en de denkkaders die daar deel van uitmaken. Macrotrends neigen er bovendien naar met elkaar te overlappen en elkaar te beïnvloeden. Dit maakt het moeilijker om de impact van een welbepaalde macrotrend te isoleren. Wij beperken ons hier dan ook tot een eerder algemene beschouwing van relevante macrotrends en hoe die op lange termijn de RVA-maatregelen beïnvloeden.

Uiteraard oefenen reglementaire wijzigingen een grote rechtstreekse impact uit op de RVA-stelsels. De impact van een aantal recente wijzigingen is beschreven in hoofdstuk 3. Ook binnen de reglementaire evoluties kunnen echter een aantal macrotrends worden geïdentificeerd die een rode draad vormen doorheen uiteenlopende reglementaire wijzigingen.

Het Verdrag van Maastricht (1991) richtte zich op het creëren van het kader voor de economische en monetaire unie binnen de Europese Unie. Het legde de basis voor de invoering van de euro als gemeenschappelijke munteenheid en stelde daartoe zogenaamde **convergentiecriteria** vast waaraan EU-lidstaten moesten voldoen om de euro te kunnen aannemen. Deze criteria omvatten beperkingen op begrotingstekorten (overheidsuitgaven) en overheidsschuld als percentage van het bbp. Bijvoorbeeld, lidstaten moesten een begrotingstekort hebben dat niet groter was dan 3% van het bbp en een overheidsschuld die niet groter was dan 60% van het bbp. Het voldoen aan deze criteria vereiste vaak begrotingsdiscipline. In de praktijk voerden veel EU-landen een beleid van austeriteit: begrotingsbezuinigingen om aan de criteria van Maastricht te voldoen en de stabiliteit in de eurozone te handhaven. Die hang naar austeriteit werd nog versterkt in de context van de bankencrisis vanaf 2008.

Eind de jaren '70 en in de jaren '80 werden in België nog een aantal maatregelen genomen die erop waren gericht om bepaalde groepen toe te laten zich meer te distantiëren van de arbeidsmarkt ten voordele van de kansen voor andere werkzoekenden (bv. het brugpensioen). Onder invloed van de gewijzigde denkkaders, bestond in de recentere decennia eerder een tendens om alle bevolkingssegmenten sterker te activeren. Op een aantal vlakken stimuleert dit een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden bij de RVA, bv. door het optrekken van de pensioenleeftijd, maar meestal gaat het om beperkende en/of besparende maatregelen die dalingen van het aantal uitkeringsgerechtigden beogen. Voorbeelden hiervan zijn de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen, de afbouw van stelsels voor werklozen die worden vrijgesteld van het zoeken naar werk, de hervorming van het brugpensioen tot SWT en het verstrengen van de reglementering voor diverse onderbrekingsuitkeringen.

Een andere macrotrend op politiek/reglementair vlak is de **herverdeling van bevoegdheden**. Via opeenvolgende staatshervormingen zijn verschillende RVA-bevoegdheden in de voorbije decennia geheel of gedeeltelijk overgedragen naar de gewesten of gemeenschappen. Deze hervormingen hebben geleid tot meer mogelijkheden voor de gewesten tot doelgerichte beleidsmaatregelen op regionaal niveau. Zo is er bv. de bevoegdheid van de gewestelijke instanties om regionale knelpuntberoepen te erkennen en er gerichte opleidingen toe in te richten.

Anderzijds leiden deze herverdelingen, ongeacht de kwaliteit van het regionale beleid, tot een mate aan versnippering van bevoegdheden. Zo wordt bv. het moeizame proces om buitenlandse diploma's te laten erkennen, een beleid dat niet eenduidig werd ontwikkeld, genoemd als hindernis om de (volledige) Belgische arbeidsmarkt te kunnen betreden (FOD WASO, Unia, 2020, p. 236). Concreet kan over dergelijke versnippering bezorgdheid rijzen dat de complexiteit van versnippering multiregionale activiteit en investering kan hinderen. Hoewel Europa de grootste eenge maakte markt huisvest, slaagt ze er ten opzichte van andere economische grootmachten vaak minder sterk in innovatieve bedrijven aan te trekken. Het gebrek aan uniforme reglementering, zelfs binnen de EU of de eurozone, wordt hiervoor sinds meerdere jaren als belangrijke verklarende factor aangedragen (IOE, 2017, p. 50) (De Leus, 2017, pp. 112-118) (Van de Calseyde, 2017). Het risico bestaat dan ook dat de knelpunten bij versnipperd beleid zoals op Europees niveau gesignaleerd zich op nationaal niveau manifesteren (Van de Calseyde, 2023).

Los van de successen en risico's van staatshervormingen, kunnen we hier sowieso wijzen op de zichtbaarheid van hun impact op de RVA-statistieken. De regionaal verschillende strategieën rond de overgedragen bevoegdheden over sanctiebeleid (deel 4.10), loopbaanonderbreking (deel 6.4) en activeringsmaatregelen (deel 7.2) vertalen zich bv. in afwijkende evoluties per gewest.

Een maatschappelijke macrotrend die erg zichtbaar is in bepaalde RVA-statistieken is het effect van **klassieke genderrollen op de arbeidsmarkt**. Deze ongelijkheden nemen weliswaar gestaag af in belang, maar op dit moment bestaan er nog steeds sterke verschillen in de arbeidsmarktposities van mannen en vrouwen. De oververtegenwoordiging van mannen in sectoren zoals de bouw en de industrie en die van vrouwen in de dienstensector, verklaart mee de trends van de tijdelijke werkloosheid volgens geslacht (zie deel 5.5). Bovendien is de arbeidsmarktpositie van mannen en vrouwen vaak nog beïnvloed door het kostwinnersmodel, waarbij de man instaat voor het gezinsinkomen en de vrouw voor de onbetaalde zorgtaken. Dit leidt ertoe dat vrouwen nog steeds ondervertegenwoordigd zijn op de arbeidsmarkt en vaker dan mannen deeltijds werken.

Dit fenomeen is zichtbaar in de RVA-statistieken over de onderbrekingsuitkeringen (zie hoofdstuk 6) en de inkomensgarantie-uitkering voor deeltijds werkenden (zie deel 7.1) en maakte reeds voorwerp uit van verschillende RVA-publicaties (RVA, 2019b) (RVA, 2019c) (Votquenne, 2023a). Die hogere graad aan deeltijds werk, zeker in combinatie met vormen van arbeidsdiscriminatie zoals de loonkloof, zwangerschapsdiscriminatie, het zgn. glazen plafond enz., kan bovendien een impact hebben op de opbouw van rechten voor bv. een werkloosheidsuitkering. Dit is echter moeilijker om in kaart te brengen in algemene statistieken.

Op demografisch vlak is de **vergrijzing** van de bevolking een brede macrotrend met grote impact. Een directe invloed van de vergrijzing is de toenemende druk op het arbeidsmarktlandschap. Met een groeiend aantal oudere werknemers die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken, ontstaat er een vacuüm dat moeilijker opgevuld kan worden door jongere generaties. Dit kan resulteren in een krapte op de arbeidsmarkt. Vergrijzing wordt in die zin dan ook genoemd als een van de belangrijke verklaringsfactor in de grote piek van knelpuntberoepen die we in 2023 wereldwijd kunnen waarnemen (Segaert, 2024 (te verschijnen)). Dit kan gunstig zijn voor de evolutie van het aantal werkloze werkzoekenden: hun uitstroom uit de werkloosheid lijkt namelijk het sterkst bepaald door de mate van jobkansen (Nuyts, Segaert, & Votquenne, 2022). De keerzijde is echter een mogelijke vermindering van economische groei.

De groeiende kloof tussen het aantal werkenden en het aantal gepensioneerden en/of zorgbehoevenden, zet op zijn beurt dan weer druk op de financiering van de sociale zekerheid. De bezorgdheid hierover inspireerde in de voorbije decennia diverse beleidskeuzes op het vlak van begrotingsdiscipline en het actief houden van de oudere arbeidsmarktsegmenten. Onder dit laatstgenoemde vallen ook de inspanningen op het vlak van opleiding en levenslang leren, al wordt de zichtbaarheid hiervan binnen de RVA-statistieken doorkruist door de regionalisering van bepaalde bevoegdheden over opleidingen. De impact van vergrijzing op zorgbehoeften beïnvloedt ongetwijfeld mee de aandacht voor en evolutie van mantelzorgers en medische bijstand in de uitkeringsvormen die hierop betrekking hebben.

Ook **urbanisering** is een demografische trend die vooral een aantal werkloosheidstrends beïnvloedt. Ze gaat namelijk gepaard met een concentratie van economische activiteiten in stedelijke gebieden, wat resulteert in een toename van arbeidsmigratie naar deze regio's. Dit kan leiden tot een concurrentiestrijd om werkgelegenheid in stedelijke centra, waardoor de arbeidsmarkt in deze gebieden dynamischer wordt (een breder scala aan werkgelegenheidskansen), maar ook competitiever (een vraag naar arbeid die de lokale bevolking overstijgt en wegdringt). Dit leidt tot een scherpere werkloosheidsproblematiek in bepaalde (groot)stedelijke gebieden zoals bv. Brussel. Tegelijk kunnen deze concentraties ook soms leiden tot afnames van het aantal gepaste werk-aanbiedingen op eerder afgelegen plaatsen op het platteland (RVA, 2022).

Een aantal economische macrotrends kentekenen voor de RVA-stelsels vooral de evolutie van de volledige en de tijdelijke werkloosheid. Zo is de verdeling van de werkloosheid doorheen het land nog steeds gekenmerkt door de achteruitgang van de mijnbouw en staalindustrie in de tweede helft van de 20^e eeuw, waardoor er nog steeds gevoelig hogere werkloosheidsgraden zijn in het voormalig **industriële bekken** - de zone die loopt van de omgeving van Doornik naar die van Luik, van Chimay naar Dinant en in mindere mate de voormalige mijnbekkens van Limburg (RVA, 2022). De economische opwaardering van deze regio's bestaat o.a. uit de uitbouw van het toerisme.

Op minder lange termijn laten de effecten zich nog steeds voelen van wat naar analogie met *long Covid* (de mogelijke langetermijnevolgen op gezondheidsvlak van een COVID-19-besmetting) wordt beschreven als **long transitory** (Krugman, 2023). Het gaat om de economische langetermijnevolgen van de pandemie in de vorm van o.a. verstoorde productieketens die zich niet meteen kunnen herstellen en zo bijvoorbeeld de inflatie beïnvloeden. Deze lange transitie maakt de economische ontwikkelingen op dit moment enigszins onvoorspelbaar, zeker omdat ze zich tot op zekere hoogte vermengt met de langetermijnevolgen van de bankencrisis van 2008 en al zeker met de **energiecrisis** die vanaf eind 2021 merkbaar werd en zich nog verscherpte naar aanleiding van het Oekraïense conflict.

De arbeidsmarktimpact van deze trends laten zich in België in belangrijke mate opvangen door het goed uitgebouwde stelsel voor tijdelijke werkloosheid. Dit laat toe het jobverlies door economische (en andere) schokken enigszins te beperken, zeker wanneer specifieke crisismaatregelen van toepassing zijn. Na het hoge peil van de tijdelijke werkloosheid onder het versoepelde stelsel dat toepasselijk was tot en met het eerste semester van 2022, zien we in 2023 een normalisering van het algemene peil, al zien we in de detaillering volgens activiteitstak nog de sporen van een verstoring op langere termijn (zie deel 5.2). Dankzij die buffer zien we geen directe impact op de volledige werkloosheid, al leidt de inflatie er wel tot hogere uitgaven in lopende prijzen (zie deel 4.6).

De **digitalisering**, een term die we overkoepelend kunnen gebruiken voor de totale impact van de technologische vooruitgang op het vlak van informatie- en communicatietechnologie, beïnvloedt niet alleen de processen van de RVA (zie volume 1 van dit jaarverslag), maar ook de arbeidsmarkt en dus de sociale uitkeringen. Met de zich snel ontwikkelende digitale technologieën in allerlei sectoren evolueren ook de behoeften naar andere vaardigheden op de arbeidsmarkt. Algemeen zien we hierdoor een problematiek ontstaan die voortkomt uit toenemende arbeidsmarktpolarisatie (Segaert, 2017, pp. 18-20). Onderzoek toont aan dat de vatbaarheid voor automatisering niet wordt bepaald door de vereiste vaardigheid, maar door de mate van routine die bij de taken betrokken is (Autor, Levy, & Murnane, 2003): de jobs en vereiste vaardigheden van de toekomst hebben betrekking op niet-routinematig werk dat meestal te vinden is in langgeschoolde (bv. het oplossen van ongestructureerde problemen en/of het vinden en verwerken van nieuwe informatie) of kortgeschoolde banen (bijv. op maat gemaakt fysiek werk). In deze context verliezen vooral de middengeschoolde banen aan terrein. Gezien de snelle ontwikkelingen van o.a. artificiële intelligentie, worden echter ook steeds de grenzen verder verlegd van het conceptualiseren en leren van gedragsregels en dus van wat als routinematig werk kan worden beschouwd.

Deze ontwikkeling leidt tot een dubbele discrepantie van zowel onder- als overkwalificatie op de arbeidsmarkt (Rathenau Instituut, 2015):

- **Onderkwalificatie** wordt veroorzaakt door een vraag naar hooggeschoolde werknemers die sneller groeit dan het aanbod, vooral omdat de nood aan technologie-ondersteund werk voor hooggeschoolden vaak zowel technische als andere vereiste vaardigheden vergt.
- **Overkwalificatie** ontstaat uit een dynamiek van neerwaartse verdringing. De druk op arbeidsmarktsegmenten die worden verdrongen door digitalisering, zorgt ervoor dat werkzoekenden genoeg moeten nemen met een baan onder hun eigenlijke kwalificatieniveau. Dit verhoogt op zijn beurt de druk op dit lager gekwalificeerde arbeidsmarktsegment, wat uiteindelijk minder jobkansen overlaat aan de moeilijkst plaatsbare werkzoekenden.

Deze dubbele discrepantie biedt mee een verklaring voor het grote aandeel langdurig werklozen (zie deel 4.2.6) ondanks de soms hoge pieken van werkaanbiedingen (zie deel 2.1.1). Hoewel dit niet altijd precies in kaart kan worden gebracht via de beschikbare RVA-variabelen, zijn er aanwijzingen dat een groot deel van de langdurig werklozen een moeilijk plaatsbaar profiel hebben. Zo was bv. in 2022 één op tien langdurig werkloze ooit toegelaten tot de werkloosheidsuitkering via een tewerkstellingstraject artikel 60§7 via het OCMW (Nuyts, 2023b), een stelsel dat zich specifiek richt op leefloners die weliswaar gemotiveerd zijn om te werken maar om diverse redenen kampen met een erg grote afstand tot de arbeidsmarkt.

De technologische ontwikkelingen creëerden ook steeds meer mogelijkheden tot **telewerk**. Hoewel de hiervoor relevante technologieën niet nieuw zijn en reeds in opmars waren, kenden ze onder invloed van de pandemie in de voorbij jaren een veel grotere benutting en groei. In het tweede kwartaal van 2020 steeg het aantal werkenden in België dat van thuis uit werkte met 40% op jaarbasis. In april 2022 gaf een erg grote groep (41,1%) van de thuiswerkers aan pas met thuiswerk begonnen te zijn naar aanleiding van de coronacrisis, een nog grotere groep (44,2%) doet sinds de pandemie beduidend meer telewerk dan daarvoor (WG SIC, 2022, p. 29).

De verdere impact van de opmars van telewerk op de Belgische arbeidsmarkt en/of de RVA-stelsels moet zich nog laten blijken. Zeker is dat telewerk een rol kan spelen in een betere balans tussen werk en het privé-leven. De theorie dat dit zou leiden tot een daling bij de onderbrekingsstelsels (Cobbaut, 2023) (ZigZagHR, 2021) kan op basis van de RVA-gegevens op dit moment niet worden bevestigd. Vooral het ouderschapsverlof vervolgt namelijk zijn stijgende trend, terwijl ook het tijdskrediet in de loop van 2023 opnieuw toenam (zie hoofdstuk 0).

De mogelijkheid tot niet-plaatsgebonden werk laat zich ook merken in de context van **globalisering**. Voor dienstverlening die op een andere locatie kan worden voorzien, zoals die van callcenters, bestaat een context van internationale concurrentie. Binnen Europa laat België zich op concurrentieel vlak kenmerken door een hogere arbeidsproductiviteit, maar ook door een (verhoudingsgewijs nog) hogere arbeidskost (zie deel 2.2.2).

De globalisering laat zich ook kenmerken door productieketens die de landsgrenzen doorkruisen. Dit brengt veel potentieel met zich mee, maar biedt ook risico's voor activiteiten die afhankelijk zijn van buitenlandse productieketens, zeker in tijden van crisissen en geopolitieke spanningen. Verstoringen hiervan uiten zich vaak in een vorm van tijdelijke werkloosheid in de getroffen sectoren.

De evolutie richting **meer flexibele arbeidsvormen** is een macrotrend op zich, al wordt ze vaak in verband gebracht met de technologische ontwikkelingen en globalisering (bv. in de context van platformwerk). In België bestaan die flexibele arbeidsvormen naast relatief gesproken groot aandeel regulier en voltijds werk (zie deel 2.2.2). Er bestaan bezorgdheden over de mate waarin de huidige sociale bescherming in België afdoende is afgestemd op deze nieuwe of vaker voorkomende arbeidsvormen, o.a. ook wat de toegang tot de werkloosheidsuitkering betreft (De Becker, Dockx, & Schoukens, 2022). In ieder geval kunnen we vaststellen dat een bepaald segment werklozen ondanks frequent werken er niet in slaagt om de werkloosheidsuitkering te verlaten (RVA, 2020), al blijft de kwaliteit van de uitstroom van werklozen naar werk de laatste tien jaren stabiel op het vlak van duurzaamheid van de tewerkstelling (Nuyts, 2022).

De impact van **migratie** op de arbeidsmarkt en de sociale zekerheid kan niet eenduidig worden beschreven. EU-burgers kunnen normaliter vrij werken in andere lidstaten. Gezien de vestiging van EU-instellingen in Brussel, zijn relatief veel Europese burgers actief op onze arbeidsmarkt, waaronder zij die in die instellingen zijn tewerkgesteld en hun families. Bovendien kunnen binnen de EU zogenaamde internationaal gedetacheerden arbeid verrichten in andere landen (zonder daarom strikt genomen tot de arbeidsmarkt in het gastland te behoren). Arbeidsmigranten van buiten de EU hebben om in België te mogen werken in principe een arbeidskaart van bepaalde duur nodig. Na afloop van de geldigheidsduur moeten zij terugkeren naar het eigen land. Dat ligt echter anders voor wie vallen onder een erkenning van vluchteling of subsidiaire bescherming. Dit laatste statuut wordt bv. automatisch toegekend aan de Oekraïense vluchtelingen en impliceert de mogelijkheid van reguliere tewerkstelling op basis van deze bijzondere verblijfssituatie. Internationale rampen of conflictsituaties die leiden tot vluchtelingenstromen kunnen toenames veroorzaken in vooral de migratie onder die laatste statuten. Zo bestond in 2022 ongeveer de helft van het positief internationaal migratiesaldo in België uit Oekraïense vluchtelingen (Statbel, 2023).

In een context van arbeidsmarktkrapte kan immigratie een verrijking betekenen door het aanvullen van vaardigheden en expertise en bijdragen aan economische groei door het invullen van tekorten in bepaalde sectoren. Bovendien dragen arbeidsmigranten vaak bij aan de sociale zekerheid door het betalen van belastingen en bijdragen in het gastland. Anderzijds kunnen migratiestromen in bepaalde arbeidsmarktsegmenten ook leiden tot toenemende concurrentie en dus verdringingseffecten. Daarnaast kunnen socialezekerheidsstelsels belast worden als gevolg van een toename van de bevolking en de vraag naar sociale voorzieningen.

Welk van beide dynamieken de bovenhand neemt, hangt gedeeltelijk af van de achtergrond van de betrokkenen zelf: arbeidsmigratie is per definitie georiënteerd op bestaande of gehoopte arbeidsmarktkansen, terwijl het statuut van vluchteling of subsidiaire bescherming mogelijks een grotere afstand tot de arbeidsmarkt impliceert (FOD WASO; Unia, 2023, pp. 211-212). Ook de manier waarop de arbeidsmarktstructuur en -cultuur omgaat met nieuwkomers is echter van primordiaal belang. De recentste editie van de tweejaarlijkse socio-economische monitoring van de arbeidsmarkt wijst erop hoe in de steeds gedetailleerdere resultaten van de opeenvolgende edities telkens weer een hardnekkige structurele en institutionele discriminatie op de Belgische arbeidsmarkt blijkt. Ook de RVA-stelsels ontsnappen helaas niet aan de indirecte gevolgen van discriminatie op de arbeidsmarkt. Zo wijst het rapport erop dat o.a. de toegang tot het SWT en het tijdskrediet ondanks de objectieve criteria erg verschillend uitpakken voor verschillende originegroepen (FOD WASO; Unia, 2023, pp. 204-206).

In het licht van de vastgestelde arbeidsmarkt migratie is de bovengemiddelde werkloosheidsgraad voor niet-EU-nationaliteiten in België opvallend (zie deel 2.2), alsook de overrepresentatie van niet-EU-nationaliteiten in de vergoede werkloosheid (zie deel 4.2.7).³ Ook in de tijdelijke werkloosheid zijn niet-EU-nationaliteiten vaak sterk vertegenwoordigd, wat o.a. te wijten is aan het feit dat deze groep vaker als arbeider is tewerkgesteld dan het geval is bij de EU-nationaliteiten (RVA, 2018a). Ten slotte maken niet-EU-migranten ook vaker gebruik van specifieke maatregelen of trajecten om de instroom op de arbeidsmarkt te bevorderen en de beschreven hordes te overwinnen (RVA, 2018b) (Nuyts, 2023b).

³ NB: Bij de interpretatie van dergelijke resultaten moeten we bovendien het onderscheid voor ogen houden tussen origine en nationaliteit.

Hoewel **geopolitieke spanningen** geen nieuwe macro-trend vormen, komen ze de voorbije jaren meer op de voorgrond. Dergelijke spanningen, zeker als ze leiden tot conflicten, kunnen leiden tot verstoringen van de productieketens en zelfs vluchtelingenstromen, zoals hierboven reeds beschreven. Binnen de EU leidt de recente verscherping van de internationale politieke verhoudingen er o.a. toe dat er meer vragen rijzen over de mate van zelfvoorzienigheid in cruciale productieketens en strategische zelfstandigheid. Dit impliceert een tendens waarbij bepaalde sectoren mogelijks aan belang winnen ten koste van andere, maar het effect daarvan op de in- en uitstroom van werkzoekenden is op dit moment nog niet duidelijk in kaart te brengen.

Een laatste macrotrend die we hier behandelen is die van de strijd tegen **klimaatverandering**. Activiteiten en normen in het kader van klimaatadaptatie en -mitigatie blijken een motor voor het ontstaan van nieuwe knelpuntberoepen. Sectoren zoals bv. die van hernieuwbare energie krijgen een stimulans op basis van klimaatnormen, waar sectoren zoals bv. transport of de bouwsector met de nood aan nieuwe investeringen op het vlak van materialen en vaardigheden worden geconfronteerd. Dergelijke verschuivingen vinden reeds plaats, al kunnen er nog niet echt effecten op de RVA-statistieken over in kaart worden gebracht. Algemeen gesproken zou de klimaattransitie volgens recent onderzoek moeten leiden tot een kleine netto jobwinst, maar kan de transitie wel een directe of indirecte impact hebben op ongeveer de helft van de bestaande Belgische jobs door bv. jobdestructie in de ene sector tegenover -creatie in de andere of door een heel andere jobinvulling met andere vaardigheidsvereisten. In tegenstelling tot de effecten van digitalisering op de arbeidsmarkt, zou hier evenwel geen sprake zijn van een vorm van jobpolarisering, en zou de klimaattransitie hier zelfs een tegengewicht voor kunnen bieden (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu; CLIMACT; KU Leuven - HIVA; ULiège - LENTIC, 2023, pp. 20-30).

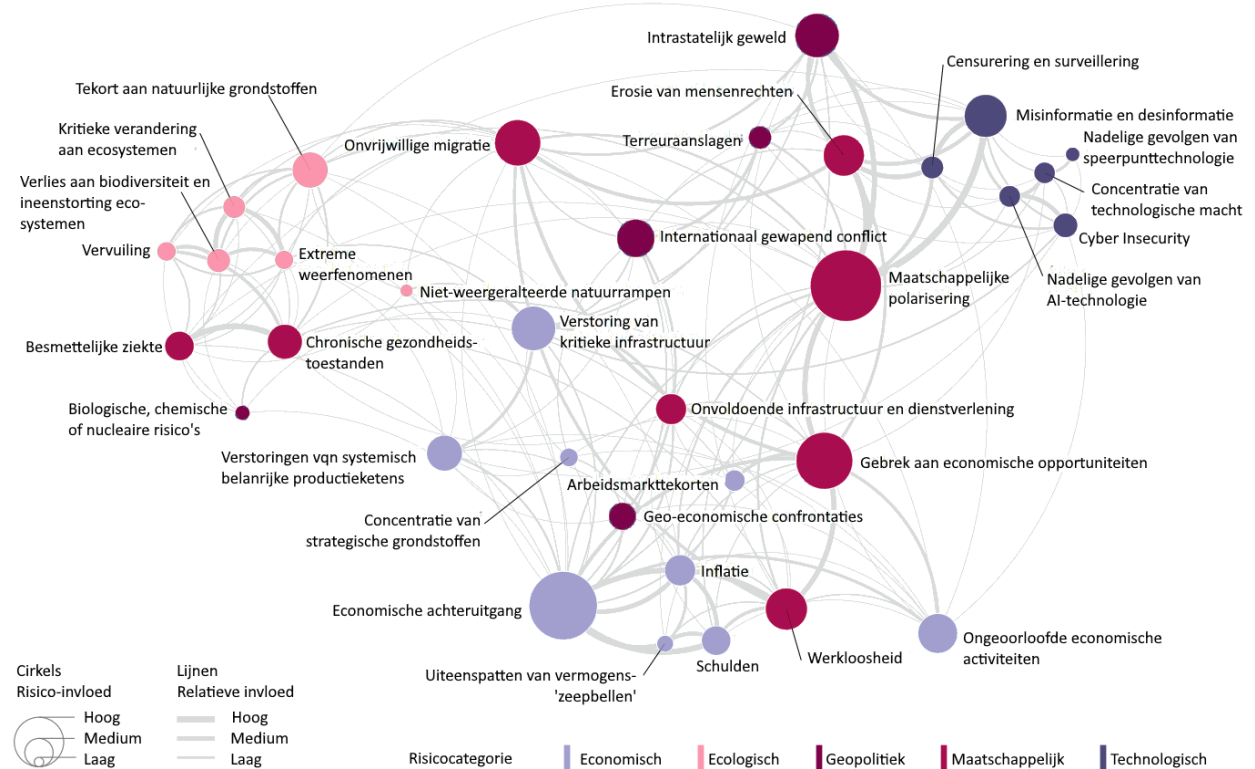
Los van deze algemenere arbeidsmarkteffecten creëren de extremere weersfenomenen die gepaard gaan met de klimaattransitie ook een directe impact op de tijdelijke werkloosheid. Waar waterbommen zoals in de zomer van 2021 eerder uitzonderlijk blijven, zien we steeds vaker tijdelijke werkloosheid in periodes zonder vorst omwille van zware regenval of extreme hitte (zie deel 5.3). De tijdelijke werkloosheid als geheel vormt minder een economische barometer dan in het verleden het geval was. Bovendien mogen we niet vergeten dat de nood die ontstond in het voorzien van een stelsel van tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven niet alleen een economisch en geopolitiek, maar ook een ecologisch component omvatte.

Dit is slechts een zeer algemeen, niet-exhaustief overzicht van de macrotrends die de RVA-stelsels (en bij uitbreiding de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt) beïnvloeden. Zij leggen echter een aantal grote krachtlijnen bloot die een verklaring bieden voor bepaalde trends die we in de komende hoofdstukken zullen zien. Bovendien bieden een aantal van deze macrotrends een inkijk in bepaalde toekomstige of huidige risico's die de nodige aandacht verdienen bij het beschouwen van onze arbeidsmarkt. Het is daarbij echter van belang voor ogen te houden dat de mate waarin trends een risico op economische of arbeidsmarktgerelateerde verstoringen lijken in te houden onderling kunnen verschillen, alsook dat de onderlinge interacties bepaalde trends/risico's kunnen versterken. Grafiek 2.3.III brengt in die zin de voornaamste verstoringrisico's en hun onderlinge interacties in kaart.

Ten slotte kan de invloed van een macrotrend met-tertijd ook evolueren: bepaalde trends nemen toe in impact terwijl andere eerder uitdovend zijn. Globaal wordt aangenomen dat de (mogelijke) verstoringen op kortere termijn op economisch en geopolitieke vlak in de komende tien jaar minder impactrijk zullen worden, terwijl de risico's verbonden met technologische en vooral ecologische evoluties aan belang zullen winnen (zie tabel 2.3.V).

Globaal risico-landschap: interconnecties

Gra. 2.3.III

Bron: WEF (WEF, 2024, p. 9)

Wereldwijde risicofactoren gerangschikt volgens ernst

Tab. 2.3.V

Korte termijn (2 jaar)		Lange termijn (10 jaar)	
1	Desinformatie	1	Extreme weersomstandigheden
2	Extreme weersomstandigheden	2	Kritieke verandering in ecosystemen
3	Maatschappelijke polarisatie	3	Biodiversiteitsverlies en ineenstorting van ecosystemen
4	Cyber insecurity	4	Tekorten aan natuurlijke hulpbronnen
5	Internationaal gewapend conflict	5	Desinformatie
6	Gebrek aan economische oppurtunities	6	Nadelige gevolgen van AI-technologieën
7	Inflatie	7	Onvrijwillige migratie
8	Onvrijwillige migratie	8	Cyber insecurity
9	Economische achteruitgang	9	Maatschappelijke polarisatie
10	Vervuiling	10	Vervuiling
11	Kritieke verandering in ecosystemen	11	Gebrek aan economische oppurtunities
12	Technologische machtsconcentratie	12	Technologische machtsconcentratie
13	Tekorten aan natuurlijke hulpbronnen	13	Concentratie van strategische middelen
14	Geo-economische confrontatie	14	Censuur en surveillance
15	Erosie van de mensenrechten	15	Internationaal gewapend conflict
16	Schulden	16	Geo-economische confrontatie
17	Intrastatelijk geweld	17	Schulden
18	Onvoldoende openbare infrastructuur en diensten	18	Erosie van de mensenrechten
19	Verstoringen van een systemisch belangrijke productieketen	19	Infectieziekten
20	Biodiversiteitsverlies en ineenstorting van ecosystemen	20	Chronische gezondheidsproblemen
21	Censuur en surveillance	21	Onvoldoende openbare infrastructuur en diensten
22	Arbeidsmarkttekortingen	22	Intrastatelijk geweld
23	Infectieziekten	23	Verstoringen van kritieke infrastructuur
24	Concentratie van strategische middelen	24	Nadelige gevolgen van spoorpunttechnologieën
25	Verstoringen van kritieke infrastructuur	25	Verstoringen van een systemisch belangrijke productieketen
26	Uiteenspatten van vermogens-'zeepbellen'	26	Biologische, chemische of nucleaire gevaren
27	Chronische gezondheidsproblemen	27	Werkloosheid
28	Ongeoorloofde economische activiteit	28	Economische achteruitgang
29	Nadelige gevolgen van AI-technologieën	29	Arbeidsmarkttekortingen
30	Werkloosheid	30	Uiteenspatten van vermogens-'zeepbellen'
31	Biologische, chemische of nucleaire gevaren	31	Ongeoorloofde economische activiteit
32	Terroristische aanslagen	32	Inflatie
33	Niet-weergerelateerde natuurrampen	33	Niet-weergerelateerde natuurrampen
34	Nadelige gevolgen van spoorpunttechnologieën	34	Terroristische aanslagen

Risicocategorieën	
Economisch	Maatschappelijk
Ecologisch	Technologisch
Geopolitiek	

Bron: WEF (WEF, 2024, p. 11)

2.4

Vooruitzichten en budget

In dit deel schetsen we een algemeen overzicht van het RVA-budget voor sociale prestaties. Het RVA-budget is georganiseerd volgens uitgaveposten. Die indeling ziet er anders uit dan de statistische, aangezien ze conform dient te worden opgesteld voor budgettaire verantwoording.

Deel 2.4.1 biedt een overzicht van de verhouding tussen de indeling volgens uitgavepost en de statistische indeling. Bovendien wordt voor het jaar 2023 verduidelijkt welke uitgaven in het kader van de Zesde Staatshervorming behouden blijven binnen het federale RVA-budget. Een aantal betalingen werden immers door de RVA als operator verricht op het budget van andere instanties, voornamelijk de gewestelijke.

Deel 2.4.2 geeft een overzicht van de vooruitzichten en het budget voor 2024. Dit budget wordt gesitueerd in een periode die teruggaat tot en met 2019. In tegenstelling tot in deel 2.4.1, waarin een overzicht van alle uitgaven per post wordt getoond waarvoor de RVA als operator verantwoordelijk was, worden in de overzichten van deel 2.4.2 alleen die uitgaven opgenomen die in het jaar in kwestie tot het federale RVA-budget behoorden.

2.4.1

Uitgaveposten en de regionalisering

Tabel 2.4.I verduidelijkt de indelingswijze volgens uitgaveposten aan de hand van de fysieke eenheden en totale uitgaven voor 2023. Tabel 2.4.II schetst vervolgens de evolutie op langere termijn volgens die indelingsvorm.

Overzicht van de indeling van de betalingen in uitgaveposten in 2023

Tab. 2.4.I

	Fysieke eenheden	Uitgaven (in miljoen EUR)
Globale werkloosheid	458.150	5.117,7
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (excl. SWT)	280.252	3.908,0
Tijdelijke werkloosheid	122.035	580,3
Deeltijdse werknemers met IGU	25.532	170,0
Vrijgestelde werklozen voor opleidingen of studies	27.631	426,5
Niet-bezoldigde periode in het onderwijs	2.700	32,8
Andere uitkeringen	5.018	74,0
Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen (excl. niet-bezoldigde periode in het onderwijs)	3.973	12,6
Crisispremie, ontslagpremie, ontslagcompensatievergoeding	1.045	61,4
Activering en premies	33.914	154,4
Werk- en activeringsmaatregelen	32.477	138,0
Vrijstellingen (excl. vrijstellingen voor opleidingen of studies)	1.033	16,0
Andere	404	0,5
SWT (incl. halftijds brugpensioen)	15.549	288,0
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag	15.549	288,0
Halftijds brugpensioen	0	0,0
Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verlopen	238.936	765,4
Loopbaanonderbreking - federale entiteiten	8.699	35,6
Loopbaanonderbreking - gefedereerde entiteiten	25.507	64,1
Tijdskrediet	89.723	334,8
Thematische verlopen	115.007	330,9
Outplacement	689	6,6
Rest (grensarbeiders)	83	0,1
Algemeen totaal	752.338	6.406,2

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de financiering voor de thematische verlopen vanaf 2017 wordt verdeeld onder het globaal beheer voor de private sector en een rijkstoelage van de FOD WASO voor de openbare sector. Voor het gedeelte loopbaanonderbreking bij de federale entiteiten gebeurt de financiering vanaf 2017 via een rijkstoelage van de FOD WASO. In deze tabel 2.4.II en ook in de volgende tabellen van dit hoofdstuk worden de achterstallige betalingen buiten beschouwing gelaten.

Tijdelijke werkloosheid wordt in dit hoofdstuk berekend vóór verificatie in indieningsmaanden (tegenover 6 maanden na verificatie en 6 maanden vóór verificatie in andere hoofdstukken). De bijzondere vrijstellingen voor werklozen vanaf 50 jaar die werken in een ontwikkelingsland, jonge coöperanten en deelname aan humanitaire acties worden opgenomen onder activeringen en premies (tegenover de vrijstellingen voor opleiding en studies in de tabellen voor sociale prestaties van de begroting).

Evolutie van het aantal betalingen en van de uitgekeerde bedragen volgens uitgavepost (in miljoen EUR)

Tab. 2.4.II

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	SWT (incl. halftijds bruggpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Outplacement	Rest (grensarbeiders)	Algemeen totaal
Fysieke eenheden								
2019	507.008	7.030	59.526	57.078	249.367	0	178	880.186
2020	918.194	5.584	47.580	42.643	252.046	0	137	1.266.185
2021	688.506	5.267	44.070	32.311	231.127	1.026	124	1.002.431
2022	512.736	5.286	41.668	23.232	233.433	999	112	817.467
2023	458.150	5.018	33.914	15.549	238.936	689	83	752.338
Bedragen								
2019	4.710,2	93,3	261,9	890,1	737,9	0,0	0,2	6.693,6
2020	9.220,6	105,7	198,8	681,1	751,4	0,0	0,2	10.957,8
2021	6.877,8	88,0	190,0	519,5	672,1	5,6	0,1	8.353,1
2022	5.300,6	69,8	186,9	404,2	730,7	8,8	0,1	6.701,2
2023	5.117,7	74,0	154,4	288,0	765,4	6,6	0,1	6.406,2

Het is van groot belang aan te stippen dat in het kader van de Zesde Staatshervorming bepaalde van de bovenstaande uitgaven budgettair werden overgedragen naar de gewesten, maar de RVA hierover nog een (al dan niet tijdelijke) operationele bevoegdheid bewaart. Concreet gaat het om een aantal tewerkstellingsmaatregelen en om de loopbaanonderbreking bij personeelsleden van gefedereerde entiteiten (gewesten en gemeenschappen). Bij het opstellen van het federale RVA-budget wordt geen rekening meer gehouden met die overgedragen uitgaven. Tabel 2.4.III geeft van de voorbije jaren per uitgavepost weer hoeveel betalingen en uitgaven in het federale RVA-budget behouden bleven.

Overzicht van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties

Tab. 2.4.III

	Fysieke eenheden			Uitgaven (in miljoen EUR)		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Globale werkloosheid	688.506	512.736	458.150	6.877,8	5.300,6	5.117,7
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (excl. SWT)	314.189	285.111	280.252	3.933,0	3.787,5	3.908,0
Tijdelijke werkloosheid	307.982	166.175	122.035	2.271,4	857,7	580,3
Deeltijdse werknemers met IGU	31.075	29.433	25.532	197,4	185,8	170,0
Vrijgestelde werklozen voor opleidingen of studies	32.433	29.216	27.631	442,6	433,5	426,5
Niet-bezoldigde periode in het onderwijs	2.828	2.801	2.700	33,4	36,2	32,8
Andere uitkeringen	5.129	5.135	4.854	87,7	69,5	73,7
Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen (excl. niet-bezoldigde periode in het onderwijs)	3.427	4.007	3.809	9,6	11,8	12,2
Crisispremie, ontslagpremie, ontslagcompensatievergoeding	1.702	1.128	1.045	78,1	57,8	61,4
Activering en premies	1.382	1.287	1.293	17,3	17,5	17,7
Werk- en activeringsmaatregelen	155	155	260	1,3	1,2	1,7
Vrijstellingen (excl. vrijstellingen voor opleidingen of studies)	1.227	1.132	1.033	16,0	16,2	16,0
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	32.311	23.232	15.549	519,5	404,2	288,0
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag	32.310	23.232	15.549	519,5	404,2	288,0
Halftijds brugpensioen	1	0	0	0,0	0,0	0,0
Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	198.779	205.198	213.429	596,9	661,7	701,3
Loopbaanonderbreking	9.208	8.902	8.699	32,0	33,9	35,6
Tijdskrediet	90.938	88.808	89.723	296,9	313,5	334,8
Thematische verloven	98.633	107.488	115.007	268,0	314,3	330,9
Outplacement	1.026	999	689	5,6	8,8	6,6
Rest (grensarbeiders)	124	112	83	0,1	0,1	0,1
Algemeen totaal	927.257	748.700	694.045	8.104,9	6.462,4	6.205,0

Zoals gezien in deel 2.3 gaf vooral de coronacrisis aanleiding tot een hele reeks maatregelen. Met ingang van 1 oktober 2022 is er een nieuw statuut voor kunstwerkers die de oude regeling voor artiesten vervangt. Dit statuut is inbegrepen in de categorie uitkeringsgerechtigde volledig werklozen. De nieuwe uitkeringen voor interregionale mobiliteit, knelpuntberoep en voor gezondheidszorg (cf. deel 3.4) worden als activeringsmaatregelen ingedeeld.

2.4.2

Vooruitzichten en budget voor 2024

Voor het opstellen van het budget voor 2024 houdt de RVA rekening met de prognoses van het Federaal Planbureau en de verlenging van de verschillende economische maatregelen genomen door de federale overheid. Het Planbureau voorziet in zijn laatste prognose voor België (Federaal Planbureau, 2024) een economische groei van +1,4% op jaarbasis in 2024.

Het Planbureau verwacht ook een stijging in de binnenlandse werkgelegenheid in 2024 met 33.000 eenheden in vergelijking met 2023 (+0,6%).

Volgens de prognoses van het Planbureau, wordt voor 2024 een daling van het aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen met 0,3% verwacht. De tijdelijke werkloosheid zou in 2024 met 14,3% afnemen.

Conjuncturele vooruitzichten

Tab. 2.4.IV

	Groeivoet van het bbp in volume (in %)	Binnenlandse werkgelegenheid (in duizendtallen)	UVW-WZ (fysieke eenheden)	Tijdelijke werkloosheid (budgettaire eenheden)
2019	+2,2	4.895,1	329.360	19.385
2020	-5,3	4.898,3	339.267	201.999
2021	+6,9	4.992,3	321.502	99.807
2022	+3,0	5.095,9	291.694	37.112
2023	+1,5	5.137,1	284.786	25.092
2024	+1,4	5.170,1	284.054	21.500
Evol. 2022-2023	-1,5 p.	+0,8%	-2,4%	-32,4%
Evol. 2023-2024	-0,1 p.	+0,6%	-0,3%	-14,3%

Bronnen: RVA - historische gegevens UVW-WZ en tijdelijke werkloosheid; Economische begroting - Tabel B.5.bis Situatie op de arbeidsmarkt detail (Federaal Planbureau, 2024); Nationale rekeningen - Kwartaal- en jaaraggregaten (NBB.Stat, 2024) + Flash estimate (NBB, 2024)

In tabellen 2.4.V tot en met 2.4.VIII wordt volgens diverse benaderingen weergegeven welke uitgaven per post voorzien worden voor het jaar 2024. Naar analogie met de werkwijze die voor het merendeel van de tabellen van dit jaarverslag wordt gehanteerd, worden die uitgaven in een perspectief geplaatst dat teruggaat tot 2019. Zoals gezegd zijn hierin alleen die uitgaven opgenomen die in het jaar in kwestie tot het RVA-budget (globaal beheer) behoorden. In deze tabellen worden de achterstallige betalingen buiten beschouwing gelaten.

Evolutie van de fysieke eenheden volgens uitgavepost in het federale RVA-budget

Tab. 2.4.V

	Globale		Activering en	SWT (incl.	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische		
	werkloosheid	Andere uitkeringen	premies	halftijds brugpensioen)	verloven	Outplacement	Algemeen totaal
2019	507.008	6.866	1.782	57.078	164.712		737.446
2020	918.194	5.462	1.593	42.643	166.427		1.134.318
2021	688.506	5.129	1.382	32.311	155.382		882.711
2022	512.736	5.135	1.287	23.232	158.629	999	702.018
2023	458.150	4.854	1.293	15.549	163.994	689	644.528
2024	440.385	5.162	1.200	10.800	164.400	420	622.368

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR)

Tab. 2.4.VI

	Globale		Activering en	SWT (incl.	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische		
	werkloosheid	Andere uitkeringen	premies	halftijds brugpensioen)	verloven	Outplacement	Algemeen totaal
2019	4.710,2	93,0	21,0	890,1	510,8		6.225,1
2020	9.220,6	105,5	19,3	681,1	517,0		10.543,5
2021	6.877,8	87,7	17,3	519,5	469,1		7.971,3
2022	5.300,6	69,5	17,5	404,2	515,4	8,8	6.316,0
2023	5.117,7	73,7	17,7	288,0	547,4	6,6	6.051,0
2024	5.254,7	85,2	18,1	209,5	556,7	4,0	6.128,2

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties als procent van het bbp

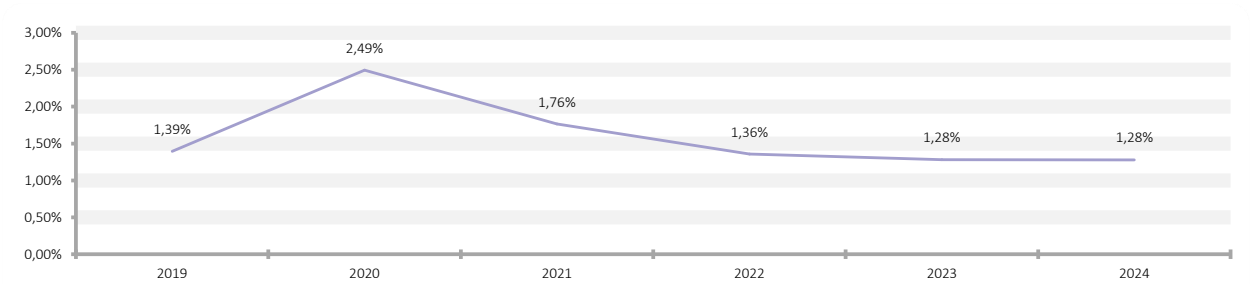
Tab. 2.4.VII

	Bbp in miljoenen kettingeuro's	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	SWT (incl. halfijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematiese verloven	Outplacement	Algemeen totaal
2019	446.285,0	1,06%	0,02%	0,005%	0,20%	0,11%		1,39%
2020	422.805,0	2,18%	0,02%	0,005%	0,16%	0,12%		2,49%
2021	451.772,0	1,52%	0,02%	0,004%	0,11%	0,10%		1,76%
2022	465.370,0	1,14%	0,01%	0,004%	0,09%	0,11%	0,00%	1,36%
2023	472.238,7	1,08%	0,02%	0,004%	0,06%	0,12%	0,00%	1,28%
2024	478.850,1	1,10%	0,02%	0,004%	0,04%	0,12%	0,00%	1,28%

Bron i.v.m. het bbp: Nationale rekeningen - Kwartaal- en jaarag-
 gregaten (NBB.Stat, 2024) + Flash estimate (NBB, 2024)

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties als procent van het bbp

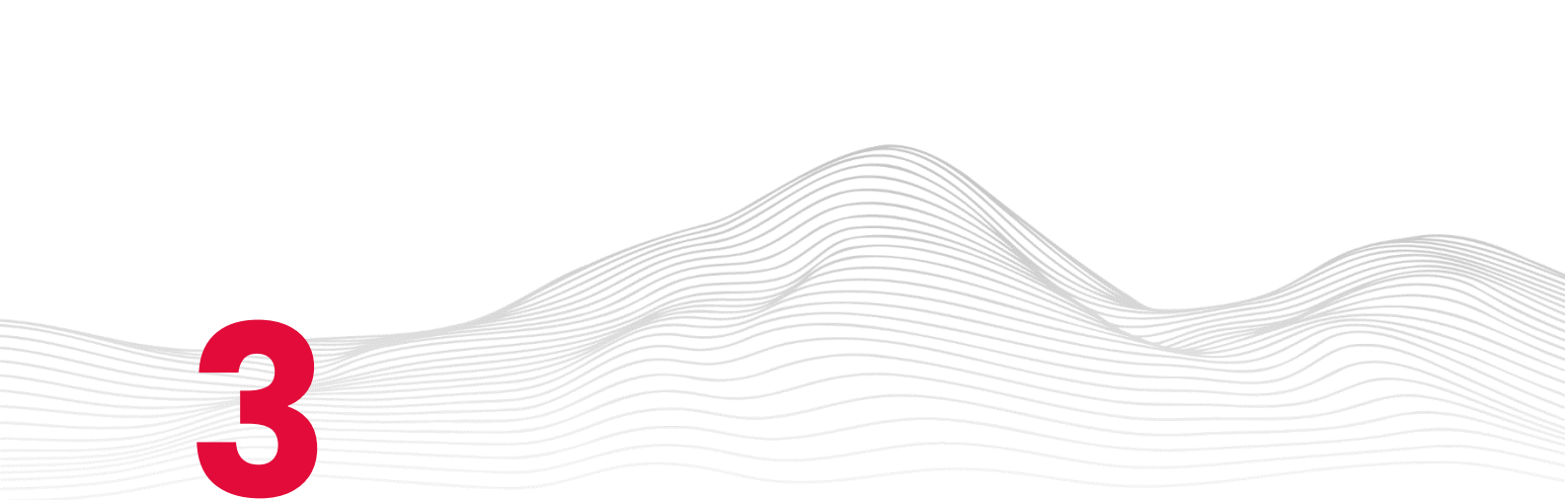
Gra. 2.4.I

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in prijzen van 2019 (in miljoen EUR - index 2019=100)

Tab. 2.4.VIII

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	SWT (incl. halftijds bruggpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Outplacement	Algemeen totaal	Vereffennings- coëfficiënt
In prijzen van 2019								
2019	4.710,2	93,0	21,0	890,1	510,8		6.225,1	1,4002
2020	9.069,6	103,8	19,0	669,9	508,6		10.370,9	1,4235
2021	6.698,4	85,4	16,8	506,0	456,8		7.763,4	1,4377
2022	4.783,1	62,7	15,8	364,8	465,1	7,9	5.699,4	1,5517
2023	4.346,0	62,6	15,0	244,6	464,8	5,6	5.138,6	1,6488
2024	4.339,0	70,4	15,0	173,0	459,7	3,3	5.060,2	1,6957
Index								
2019	100	100	100	100	100		100	
2020	193	112	91	75	100		167	
2021	142	92	80	57	89		125	
2022	102	67	75	41	91	100	92	
2023	92	67	72	27	91	70	83	
2024	92	76	71	19	90	42	81	

3

IMPACT VAN RECENTE REGLEMENTAIRE WIJZIGINGEN

In de voorgaande hoofdstukken werden vooral reeds een aantal crisismaatregelen aangehaald die de evolutie van de RVA-uitkeringen mee verklaren. Ook buiten de crisiscontext worden de RVA-uitkeringen echter beïnvloed door reglementaire wijzigingen. Dit hoofdstuk brengt voor de drie grootste uitkeringsgroepen (volledige werkloosheid, tijdelijke werkloosheid en onderbrekingsuitkeringen) telkens de wijzigingen van de laatste 5 jaar in kaart en bespreekt hun impact systematisch. De cijferreeksen in dit hoofdstuk gaan altijd terug tot het jaar voor de wijziging, waardoor er in bepaalde tabellen een periode van 6 jaren wordt behandeld.

3.1

Volledige werkloosheid

3.1.1

Stelsel van werkloosheidsuitkeringen

Aanpassingen minima en forfait

De laatste jaren zijn de werkloosheidsuitkeringen in het kader van het interprofessioneel akkoord (IPA) verschillende keren opgetrokken bovenop de indexeringen. Op 1 september 2017 zijn er in het kader van het IPA voor 2017-2018 aanpassingen gebeurd aan de loonplafonds en minima van diverse RVA-uitkeringen. Inzake de welvaartsaanpassing voor 2019-2020 werden op 1 juli 2019 de minima en de forfaits en op 1 september 2019 de maxima nog verder opgetrokken. In het kader van een welvaartsaanpassing is een bijkomende baremawijziging doorgevoerd vanaf 1 januari 2020. Het gaat om welvaartsaanpassingen, toegespitst op het vermijden van armoederisico's bij kwetsbare groepen, zonder evenwel het risico op inactiviteits- of werkloosheidsvallen te verhogen. Dat draagt bij tot de verhoging van de gemiddelde werkloosheidsuitkering. Vanaf 1 juli 2021 volgde een nieuwe stijging in het kader van de welvaartsenveloppe 2021-2022. Op 1 juli 2023 wijzigden de minima in het kader van de welvaartsenveloppe 2023-2024.

Naast de verhogingen in het kader van het IPA, heeft de federale regering in 2021 beslist een jaarlijkse welvaartsaanpassing door te voeren waardoor de minima van de uitkeringen stijgen met telkens 1,125%. De uitkeringen zijn gestegen op 1 januari 2021, 2022 en 2023. De laatste verhoging die in de meerjarenbegroting van 2021-2024 was ingepland en die zou ingaan op 1 januari 2024, is geschrapt.

Het optrekken van de minima heeft ertoe geleid dat er voor bepaalde degressieve fases niet langer een onderscheid is tussen het minimum- en maximumbedrag. Dat was voor het eerst het geval in september 2017. Voor gezinshoofden is er vanaf dan in de laatste degressieve fase (periode 24) geen onderscheid meer tussen het minimum- en het maximumbedrag. In 2019 komen voor de gezinshoofden ook de minima en maxima in de voorlaatste degressieve fase (periode 23) op hetzelfde niveau te liggen als die voor de laatste fase. De barema-aanpassingen van 2021 maken dat de minima- en maximumbedragen voor de degressieve fases 22 tot en met 24 gelijk zijn. In 2022 zijn voor gezinshoofden alle minima en maxima voor degressieve fases 21 tot en met 24 gelijk aan het forfait.

In 2021 verdwijnt voor het eerst ook het onderscheid tussen het minimum- en maximumbedrag voor samenwonenden en alleenstaanden. Het betreft de degressieve fase 24. In 2023 zien we dat bij de alleenwonenden de minima en maxima voor de degressieve fases 23 en 24 gelijk zijn aan het forfait. Enkel bij de samenwonenden blijft de degressiviteit van de uitkering bestaan zoals die theoretisch is ontworpen.

In hoofdstuk 4 zijn het aantal UVW-WZ per periode en fase terug te vinden alsook de corresponderende gemiddelde uitkeringen.

Dagbedragen van de volledige uitkering in de degressieve fases volgens gezinscategorie (zonder anciënniteitstoeslag)

Tab. 3.1.I

		Periode 21	Periode 22	Periode 23	Periode 24	Forfait
Gezinshoofden	minimum	65,58	65,58	65,58	65,58	65,58
	maximum	65,58	65,58	65,58	65,58	65,58
Alleenwonenden	minimum	53,15	53,15	53,15	53,15	53,15
	maximum	57,05	54,64	53,15	53,15	53,15
Samenwonenden	minimum	36,83	34,52	32,20	29,89	27,58
	maximum	40,38	36,55	32,71	29,89	27,58

Statuut voor kunstwerkers

Met ingang van 1 oktober 2022 is er een nieuw statuut voor kunstwerkers die de oude regeling voor artiesten ('werknemers die artistieke of technische activiteiten in de artistieke sector uitoefenen') vervangt. Het nieuwe statuut voor kunstwerkers geldt niet enkel voor kunstenaars, maar ook personen die artistieke of technische ondersteuning bieden aan kunstenaars.

Toegang tot het statuut zal in een volgende fase verkregen worden op basis van een kunstwerkattest van een Kunstwerkcommissie⁴ die zal worden opgericht ter vervanging van de huidige Commissie Kunstenaars. Tot dan gelden er overgangsmaatregelen⁵. Dankzij het attest zal de RVA niet meer de aard van de activiteit die de kunstwerker uitoefent hoeven te beoordelen, maar enkel het aantal gewerkte dagen in rekening moeten brengen.

Alle werklozen die al voor 1 oktober 2022 vielen onder de oude voordeelregeling voor artiesten, worden automatisch overgeschakeld naar het nieuwe statuut voor 'kunstwerkers'. Het recht op een kunstwerkuitkering wordt telkens toegekend voor een periode van 36 maanden en is, mits voldaan aan bepaalde voorwaarden, hernieuwbaar.

Kunstwerkers moeten niet actief beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt, maar moeten wél ingeschreven blijven als werkzoekende. De kunstwerker mag een betrekking aangeboden in een andere sector dan de kunstwerksector weigeren.

Het kunstwerkersstatuut is niet onderworpen aan de degressiviteit, waardoor het bedrag van de kunstwerkuitkering onveranderd blijft gedurende de hele toepassingsperiode. Het vergoedingspercentage bedraagt 60% van het laatst verdiende loon, net als in de oude regeling. De minima en de maxima zijn, ten opzichte van de oude regeling, verhoogd.

Het nieuwe systeem heeft, gezien de overgangsfase, voorlopig weinig invloed op het aantal uitkeringsgerechtigden. De overzetting van de oude voordeelregeling voor artiesten naar het statuut voor kunstwerkers gebeurt automatisch. Algemeen zien we dat 91% van de artiesten die de vier maanden voor de hervorming een uitkering kreeg als artiest, in de eerste drie maanden na de hervorming een uitkering voor kunstwerker heeft ontvangen. Indien we de populatie werklozen uitbreiden naar alle artiesten die in de laatste 12 maanden voor de hervorming, dan vinden we nog altijd voor 86% van deze werklozen een betaling terug binnen het nieuwe statuut. De beperkte uitval kan worden verklaard door artiesten die door een tewerkstelling geen aanspraak maken op de werkloosheidsverzekering.

Hoewel de overzetting naar het nieuwe statuut automatisch verloopt, hebben de werklozen de keuze om af te zien van het nieuwe statuut en in plaats daarvan naar het gewone werkloosheidssysteem over te schakelen. Minder dan 1% van de werklozen die in de oude regeling het voordeel voor artiesten genoot heeft 12 maanden na de hervorming een uitkering binnen het gewone werkloosheidssysteem ontvangen.

⁴ Vanaf 1 januari 2024 is de Kunstwerkcommissie opgestart, die verantwoordelijk is voor het uitreiken van het kunstwerkattest.

⁵ De werknemers zullen vanaf 1 oktober 2022 in kunstwerkersstelsel kunnen komen op basis van het bewijs van 156 werkdagen, waarvan minstens 104 werkdagen in een artistieke activiteit en/of als technicus in de artistieke sector.

Cumulatie overgangsuitkering pensioen

Sinds de invoering van de overgangsuitkering binnen het pensioenstelsel in 2015 is het mogelijk om deze uitkering te cumuleren met een werkloosheidsuitkering. De overgangsuitkering is een uitkering die beperkt is in de tijd. Vanaf 2022 is deze duur verlengd tot maximaal drie jaar (afhankelijk van de gezinssituatie). Het aantal werklozen dat ook een overgangsuitkering ontvangt neemt weliswaar toe, maar blijft echter zeer beperkt. In 2023 bedraagt hun aantal 12 fysieke eenheden.

Aantal betalingen die een cumul betreffen met een overgangsuitkering pensioen

Tab. 3.1.II

	Fysieke eenheden
2016	0
2017	3
2018	8
2019	7
2020	8
2021	9
2022	9
2023	12

3.1.2

Stelsel van inschakelingsuitkeringen

Door het invoeren van de beperking in tijd van de inschakelingsuitkeringen ontstond de mogelijkheid dat (langdurig) werklozen met een MMPP-problematiek of met een arbeidsongeschiktheid van minstens 33 procent (hierna afgekort tot AO33%) het einde van het recht op een inschakelingsuitkeringen bereikten. MMPP staat voor medische, mentale, psychische en/of psychiatrische problemen. Werklozen met dergelijke problemen, of met een AO33%, kunnen door de regionale tewerkstellingsdiensten (RTD) niet onmiddellijk worden opgenomen in een gewoon traject naar betaalde tewerkstelling. Voor hen ontwikkelden de RTD speciale trajecten. Om aan de situatie van die groep tegemoet te komen, werd het recht op een inschakelingsuitkeringen voor die groep uitgebreid tot dat er een nieuwe uitkering werd ontworpen specifiek voor die groep wiens recht op een inschakelingsuitkeringen ten einde komt.

Zo werd er eind 2017 beslist dat die werklozen recht hadden op een bijkomende periode van inschakelingsuitkeringen:

- indien het einde van het basisrecht verliep vóór 31 december 2017, werd het recht verder toegekend voor een vaste periode van drie jaar;
- voor alle anderen heeft de uitbreiding een duur van twee jaar.

Daarna werd met het KB van 7 januari 2018 beslist om de uitbreiding van het recht:

- te verlengen tot 31 december 2019 indien het einde van het recht valt vóór 31 december 2019;
- te beperken tot 31 december 2019 indien het einde van het recht valt na 31 december 2019 (KB 07.01.2018, BS 24.01.2018).

Een nieuwe reglementering die op 1 juli 2019 is ingegaan, verlengt het recht op inschakelingsuitkeringen voor die werkzoekenden tot 31 maart 2020 en creëert een nieuw statuut. Het gaat om het statuut van niet-toeleidbare werkzoekende. Dat garandeert voor de gerechtigde een inkomen gelijkwaardig aan wat hij eerder ontving.

Vanaf 1 oktober 2020 staat de RVA in voor een nieuwe uitkering: de 'beschermingsuitkering'. Die uitkering wordt toegekend aan niet-toeleidbare werkzoekenden van wie het recht op een inschakelingsuitkeringen vervalst. In de periode na 31 maart (het einde van de verlenging van het recht op inschakelingsuitkeringen voor niet-toeleidbare werkzoekenden volgens de reglementering van 1 juli 2019) tot 1 oktober (het begin van de beschermingsuitkering) is er een laatste verlenging van het recht op inschakelingsuitkeringen. Die maatregel werd genomen in het kader van de coronapandemie.

In 2023 telden we 2.086 fysieke eenheden voor de beschermingsuitkeringen. Gezien het profiel van de werklozen is er weinig dynamiek binnen de beschermingsuitkering. Dit is zichtbaar in de beperkte wijzigingen van het aantal fysieke eenheden, maar ook aan de hoge gemiddelde duur.

Werklozen met een beschermingsuitkering

Tab. 3.1.III

	Fysieke eenheden	Gemiddeld aantal vergoede maanden
2020	2.146	2,8
2021	2.336	9,7
2022	2.192	10,0
2023	2.086	9,9

Werklozen van wie het recht op inschakelings-uitkeringen werd uitgebreid omdat zij een traject MMPP of een traject voor AO33% volgen (aantal personen per jaar)

Tab. 3.1.IV

	Aantal verschillende personen per jaar			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
2019	1.789	1.865	476	4.130
2020	1.854	1.768	483	4.105
2021	166	120	9	295
2022	74	49	4	127
2023	47	29	1	77
Evol. 2019-2023	-1.742	-1.836	-475	-4.053
	-97,4%	-98,4%	-99,8%	-98,1%
Evol. 2022-2023	-27	-20	-3	-50
	-36,5%	-40,8%	-75,0%	-39,4%

Door het invoeren van de beschermingsuitkering zijn de laatste verleningen van het recht op een inschakelingsuitkering doorgevoerd voor 1 oktober 2020. Steeds meer werklozen wiens recht op een inschakelingsuitkering werd uitgebreid komen aan het einde van die termijn, waardoor deze groep steeds kleiner wordt. In 2023 telde men nog 77 verschillende personen van wie het recht op inschakelingsuitkeringen werd uitgebreid ingevolge het volgen van een specifiek traject MMPP of AO33%. Dat is een daling met 39,4% t.o.v. 2022.

Het totaal aantal werklozen met een inschakelingsuitkering die een traject MMPP of AO33% volgen is door de invoering van de beschermingsuitkering ook sterk afgenomen. Ten opzichte van 2022 daalt hun aantal van 640 naar 404 personen, d.i. 36,9%.

Werklozen met een inschakelingsuitkering die een traject MMPP of AO33% volgen (aantal personen per jaar)

Tab. 3.1.V

	Aantal verschillende personen per jaar			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
2019	3.830	2.286	519	6.635
2020	3.476	2.125	518	6.119
2021	919	374	29	1.322
2022	413	210	17	640
2023	255	139	10	404
Evol. 2019-2023	-3.575	-2.147	-509	-6.231
	-93,3%	-93,9%	-98,1%	-93,9%
Evol. 2022-2023	-158	-71	-7	-236
	-38,3%	-33,8%	-41,2%	-36,9%

3.1.3

Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag

Aangescherpte toegangsvoorwaarden

Om toe te kunnen treden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag, moeten de werknemers naargelang het stelsel aan een aantal toegangsvoorwaarden voldoen (leeftijd en aantal jaren beroepsverleden). Toen op 1 januari 2015 werd beslist om de toegangsvoorwaarden aan te scherpen, werden er ook een aantal geleidelijke verscherpingen voorzien over een periode van meerdere jaren. Voor bepaalde stelsels werden de leeftijd en/of het vereiste aantal jaren beroepsverleden opgetrokken. Het stelsel met een lange loopbaan die minder dan 40 jaar bedraagt, is afgeschaft, behoudens uitzonderingen.

Evolutie van de toelatingsvoorwaarden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag volgens stelsel

Tab. 3.1.VI

	Algemeen stelsel	Erkenning van het bedrijf als zijnde in herstructureringsg	Erkenning van het bedrijf als zijnde in moeilijkheden	Stelsel met 40 jaar beroepsverleden	Stelsel zwaar beroep	33 jaar beroepsverleden + nachtwerk/bouw	Stelsel medische redenen
2019	Leeftijd: 62 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden : mannen 40 jaar en vrouwen 35 jaar	Leeftijd: 58 jaar (t.e.m. 30.12.2019) / 59 jaar (vanaf 31.12.2019) Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 58 jaar (t.e.m. 30.12.2019) / 59 jaar (vanaf 31.12.2019) Beroepsverleden : 10/20 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 40 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden : 35 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 33 jaar	Leeftijd: 58 jaar Beroepsverleden : 35 jaar
2020	Leeftijd: 62 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden : mannen 40 jaar en vrouwen 36 jaar	Vanaf 31.12.2020 - Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 10/20 jaar	Vanaf 31.12.2020 - Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden : 10/20 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 40 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden : 35 jaar	Leeftijd: 59 jaar Beroepsverleden: 33 jaar	Leeftijd: 58 jaar Beroepsverleden : 35 jaar
2021	Leeftijd: 62 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden : mannen 40 jaar en vrouwen 37 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden : 10/20 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 40 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden : 35 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 33 jaar	Leeftijd: 58 jaar Beroepsverleden : 35 jaar
2022	Leeftijd: 62 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden : mannen 40 jaar en vrouwen 38 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden : 10/20 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 40 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden : 35 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 33 jaar	Leeftijd: 58 jaar Beroepsverleden : 35 jaar
2023	Leeftijd: 62 jaar (behoudens uitzonderingen) Beroepsverleden : mannen 40 jaar en vrouwen 39 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 10/20 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden : 10/20 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 40 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden : 35 jaar	Leeftijd: 60 jaar Beroepsverleden: 33 jaar	Leeftijd: 58 jaar Beroepsverleden : 35 jaar

Aantal personen toegetreden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (exclusief halftijds brugpensioen) volgens stelsel⁶

Tab. 3.1.VII

	Algemeen stelsel	Erkenning van het bedrijf als zijnde in herstructurering	Erkenning van het bedrijf als zijnde in moeilijkheden	Stelsel met 40 jaar beroepsver leden	Stelsel zwaar beroep	33 jaar beroepsverleden + nachtwerk/ bouw	Stelsel medische redenen	Totaal
2019	817	1.343	99	1.032	259	274	155	4.392
2020	652	552	105	1.042	293	327	142	3.365
2021	671	310	112	1.600	490	603	185	4.099
2022	547	215	23	989	383	452	113	2.810
2023	377	50	5	778	288	324	215	2.105
Evol. 2019-2023	-440	-1.293	-94	-254	+29	+50	+60	-2.287
	-53,9%	-96,3%	-94,9%	-24,6%	+11,2%	+18,2%	+38,7%	-52,1%
Evol. 2022-2023	-170	-165	-18	-211	-95	-128	+102	-705
	-31,1%	-76,7%	-78,3%	-21,3%	-24,8%	-28,3%	+90,3%	-25,1%

NB Het totaalcijfer omvat ter volledigheid ook stelsels die ondertussen uitgedoofd zijn en die niet langer in dit hoofdstuk met betrekking tot recente reglementaire wijzigingen behandeld worden.

De aangescherpte toegangsvoorwaarden zorgen voor een daling van het aantal nieuwe intreders. Het totaal aantal toetreders daalt van 4.392 personen in 2019 naar 2.105 personen in 2023. Het grootst aantal intreders is terug te vinden in het stelsel met 40 jaar beroepsverleden. In 2023 zien we voor alle stelsels een daling van het aantal intreders op jaarbasis, met uitzondering van het stelsel medische redenen. In de periode van 2019-2023 zijn er stijgingen terug te vinden bij het stelsel medische redenen, nachtwerk/bouw en zwaar beroep.

⁶ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

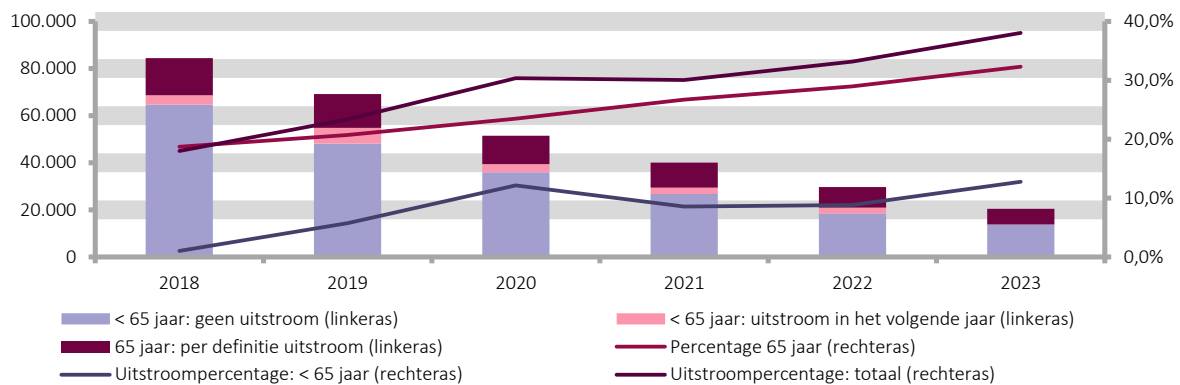
Mogelijkheid tot vervroegde pensionering voor SWT'ers

Sinds 1 januari 2019 is het voor SWT'ers toegelaten om vervroegd op pensioen te gaan. Eerder was hen dit slechts toegestaan aan de leeftijd van 65 jaar. Het blijft nog steeds verplicht voor SWT'ers die de leeftijd van 65 jaar bereiken om over te gaan naar het pensioen.

Onder invloed van de verminderde instroom aan nieuwe, relatief jongere SWT'ers, konden we de voorbije jaren al zien hoe de populatie SWT'ers gestaag verouderde: het aandeel 65-jarigen en dus ook het totale uitstroompercentage nam jaar na jaar toe. Uitstroom bij de SWT'ers van < 65 jaar was in 2018 echter bijna onbestaande. Vanaf 2019 neemt hun uitstroompercentage (en bijgevolg het totale uitstroompercentage) echter duidelijk toe door de mogelijkheid tot vervroegd pensioen. In 2021 zien we een lichte daling van het aantal uitstromers jonger dan 65 jaar ten opzichte van 2020. Terwijl in 2022 het uitstroompercentage op het niveau van 2021 stabiliseerde, zien we in 2023 een stijging naar het hoogste niveau sinds de hervorming (net boven het niveau van 2020).

Uitstroom uit het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag volgens leeftijd⁷

Gra. 3.1.I

Uitstroom uit het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag volgens leeftijd

Tab. 3.1.VIII

	< 65 jaar: geen uitstroom	< 65 jaar: uitstroom in het volgende jaar	65 jaar: per definitie uitstroom	Percentage 65 jaar	Uitstroompercentage: < 65 jaar	Uitstroompercentage: totaal
2018	64.720	3.933	15.807	18,7%	1,0%	18,0%
2019	48.139	6.665	14.316	20,7%	5,7%	23,4%
2020	36.031	3.381	12.085	23,5%	12,2%	30,4%
2021	26.811	2.591	10.731	26,7%	8,6%	30,0%
2022	18.360	2.688	8.586	29,0%	8,8%	33,2%
2023	13.858	-	6.615	32,3%	12,8%	38,0%

NB: Aangezien de definitie van uitstroom hier een opvolgingsperiode vergt van een jaar, kan voor het meest recente jaar het aantal uitstromers binnen de populatie nog niet worden weergegeven. Uitstroompercentages worden echter weergegeven in het jaar waarin de uitstroom wordt vastgesteld (i.c. het jaar volgend op de laatst geregistreerde betaling voor de betrokkene).

⁷ Uitstroom = betaling in maand X en geen betaling in maand X+1 tot X+12

3.1.4

Stelsels van vrijstelling van inschrijving als werkzoekende

Vanaf 1 januari 2015 zijn de voorwaarden hervormd voor het bekomen van een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende op basis van hun leeftijd of beroepsverleden. Enkel de oudere volledig werklozen die op 31 december 2014 reeds voldeden aan de oude voorwaarden kunnen nog een vrijstelling op grond van de toen geldende criteria aanvragen. Wie op die datum nog niet voldeed aan de voorwaarden, is in principe onderworpen aan de verplichting van gewone beschikbaarheid (tot de leeftijd van 60 jaar) of van aangepaste beschikbaarheid van 60 tot 65 jaar.

De aangepaste beschikbaarheid houdt onder meer in dat men moet ingeschreven zijn als werkzoekende, meewerken aan begeleidingsacties van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, Actiris, FOREM, ADG) en men geen aangeboden dienstbetrekking mag weigeren. Wie aangepast beschikbaar is moet echter niet zelf actief op zoek gaan naar werk en is ook niet onderworpen aan de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk.

Onder bepaalde voorwaarden is het nog steeds mogelijk om een vrijstelling te krijgen van de verplichting van aangepaste beschikbaarheid. In 2015 konden volledig werklozen vanaf de leeftijd van 60 jaar of bij minstens 40 jaar beroepsverleden onder bepaalde voorwaarden een vrijstelling krijgen. De voorwaarden voor deze vrijstelling zijn jaarlijks met 1 jaar verhoogd tot en met 2020. Vanaf 2020 geldt dat men een vrijstelling kan aanvragen vanaf 44 jaar beroepsverleden. De toegang tot het systeem o.b.v. leeftijd is niet langer mogelijk.

Evolutie van de criteria voor vrijstelling van inschrijving

Tab. 3.IX

	Criterion vrijstelling wegens leeftijd	Criterion vrijstelling wegens beroepsverleden (leeftijd min. 57 jaar)	Criterion aangepaste beschikbaarheid wegens leeftijd
2015	60	40	-
2016	61	41	60
2017	62	42	60
2018	63	43	60
2019	64	44	60
2020	-	44	60
2021	-	44	60
2022	-	44	60
2023	-	44	60

Aantal personen toegetreden tot het statuut van vrijgestelde oudere werkloze volgens leeftijd⁸

Tab. 3.IX

	< 60 jaar	60 jaar of ouder	Totaal
2018	35	459	494
2019	11	201	212
2020	12	33	45
2021	4	29	33
2022	3	26	29
2023	2	12	14
Evol. 2018-2023	-33	-447	-480
	-94,3%	-97,4%	-97,2%
Evol. 2022-2023	-1	-14	-15
	-33,3%	-53,8%	-51,7%

Door de stelselmatige verhoging van de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor het verkrijgen van een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende ligt het aantal intreders in sterk dalende lijn. In 2023 traden er nog slecht 14 personen toe tot het statuut van vrijgestelde oudere werkloze. Dat is 97,2% minder dan in 2018. Slechts 2 personen die een vrijstelling kregen waren jonger dan 60 jaar.

⁸ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

3.1.5

Cumulatie van werkloosheidsuitkeringen met opleidingsvergoedingen

Vanaf 1 september 2022 mag men de voordelen die personen in het kader van een opleiding, studie of stage worden toegekend volledig cumuleren met een uitkering op voorwaarde dat ze een vrijstelling of toelating hebben gekregen van de gewestinstellingen. Voor deze reglementaire wijziging was die cumul geplafonneerd, waardoor de uitkeringen indien nodig werden vermindert.

Het aantal werklozen dat een opleidingsvergoeding ontvangt, is beperkt. In 2021, het laatste volledige jaar dat de cumulatiebeperking nog gold, betrof dit 1.237 fysieke eenheden of 3,7% van het totaal fysieke eenheden met een vrijstelling voor een studie of beroepsopleiding. In de eerste 8 maanden van 2022 betrof dit gemiddeld 1.162 fysieke eenheden (4,0% van het totaal). Bij 28% van deze werklozen met een opleidingsvergoeding was de vergoeding hoger dan het toegelaten plafond, waardoor de uitkering werd vermindert. In 2021 werd er gemiddeld 221 EUR per persoon per maand afgehouden van de werkloosheidsuitkering, terwijl dit in de eerste acht maanden van 2022 223 EUR betrof. In meer dan de helft van de gevallen zijn de werklozen met een verminderde uitkering door de cumul met een opleidingsvergoeding samenwonenden.

Door de schrapping van het artikel, bestaat er na de hervorming geen indicatie meer in de data over het al dan niet ontvangen van een opleidingsvergoeding. Hierdoor kan deze hervorming niet verder worden opgevolgd in de periode na de schrapping.

3.1.6

Verlenging van de degressieve fase na een terugkeer uit moederschapsverlof

Vanaf 1 januari 2023 wordt de vergoedingsperiode verlengd met de periode waarin men gedekt is door een moederschapsuitkering wanneer deze geheel of gedeeltelijk buiten een periode van tewerkstelling valt. In totaal zijn er volgens onze huidige telmethode 477 personen teruggekeerd naar de werkloosheid, wiens degressieve fase is verlengt met de duurtijd van een moederschapsuitkering die geheel of gedeeltelijk buiten een periode van tewerkstelling valt. 81% van de gevallen betreft het statuut UVW-WZ na arbeid. Drie vierde van de personen is samenwonende, terwijl 23% gezinshoofd is. Alleenstaanden omvatten slecht 1% van het totaal. De werklozen keren voornamelijk terug naar een fase in de eerste vergoedingsperiode (48%). 33% keert terug naar de 2de vergoedingsperiode en 18% naar de forfaitaire fase.

3.2

Tijdelijke werkloosheid

Vanaf 1 januari 2020 wordt er geen rekening meer gehouden met de gezinstoestand voor het bepalen van de uitkering tijdelijke werkloosheid. De bedragen voor samenwonende en alleenstaande werknemers worden opgetrokken tot het niveau van de gezinshoofden. Het minimumdagbedrag voor alleenstaanden steeg daardoor van 41,89 EUR en voor samenwonenden van 31,10 EUR tot 50,60 EUR (respectievelijk +21% en +63%). Vanaf 1 november 2023 geldt een minimum dagbedrag van 64,79 EUR en een maximum dagbedrag van 82,48 EUR voor alle tijdelijk werklozen.

Minimum en maximum brutodagbedragen

Tab. 3.2.I

		december 2019	januari 2020	evolutie 2019- 2020	december 2023	evolutie 2019- 2023
Gezinshoofden	minimum	50,60	50,60	+0,0%	64,79	+28,0%
	maximum	67,52	67,52	+0,0%	82,48	+22,2%
Alleenwonenden	minimum	41,89	50,60	+20,8%	64,79	+54,7%
	maximum	67,52	67,52	+0,0%	82,48	+22,2%
Samenwonenden	minimum	31,10	50,60	+62,7%	64,79	+108,3%
	maximum	67,52	67,52	+0,0%	82,48	+22,2%

3.3

Onderbrekingsuitkeringen

Een wijziging die alle stelsels betreft is de mogelijkheid van cumulatie van onderbrekingsuitkeringen met de uitoefening van een bijkomende zelfstandige activiteit in geval van vermindering van de arbeidsprestaties. Deze maatregel is in werking getreden op 1 augustus 2019

Dit besluit voert in alle sectoren de mogelijkheid in om de onderbrekingsuitkeringen ook in geval van vermindering van de arbeidsprestaties te cumuleren met een bijkomende zelfstandige activiteit, op voorwaarde dat deze zelfstandige activiteit reeds uitgeoefend werd gedurende ten minste de 12 maanden die het begin van de vermindering van de arbeidsprestaties voorafgaan:

- gedurende maximum 24 maanden in geval van 1/2 vermindering;
- gedurende maximum 60 maanden in geval van 1/5 of 1/10 vermindering.

Door deze reglementaire wijziging is er een duidelijke stijging in het aantal onderbrekingsuitkeringen die gecumuleerd worden met inkomsten uit een bijkomende zelfstandige activiteit.

In 2023 blijft dit aantal stijgen. In zijn totaliteit betreft deze maatregel echter slechts een zeer beperkt aantal onderbrekers: in 2023 gaat het nog altijd om minder dan 5% van het totale aantal onderbrekingsuitkeringen.

Van 14 juli 2021 tot en met 31 maart 2022 kon een werknemer getroffen door de overstromingen van 14 en 15 juli 2021 met onderbreking tijdelijk inwonen bij familie of vrienden zonder invloed op de gezinscategorie van hemzelf of de personen met wie hij samenwoonde.

Aantal onderbrekingsuitkeringen gecumuleerd met inkomsten uit een bijkomende zelfstandige activiteit

Tab. 3.3.I

	Voltijds	Halftijds	Vermindering 1/3de	Vermindering 1/4de	Vermindering 1/5de	Vermindering 1/10de	Totaal
2019	1.482	124	-	1	198	31	1.836
2020	1.126	991	3	3	1.981	242	4.346
2021	1.321	1.490	6	6	3.046	429	6.298
2022	1.764	2.192	14	9	4.251	622	8.852
2023	1.828	2.662	16	14	5.439	830	10.790

3.3.1

Privésector: tijdskrediet

Vanaf 1 januari 2019 moeten werknemers minstens 60 jaar zijn om de onderbrekingsuitkering te ontvangen in het kader van het tijdskrediet landingsbaan (behoudens uitzonderingen). De loopbaanvereisten voor landingsbanen lange loopbaan blijven 35 jaar. Vanaf april 2019 zijn er mogelijkheden beschikbaar om de leeftijdsbeperkingen te verlagen (retroactief toepasbaar vanaf 1 januari 2019).

Vanaf 1 juli 2021 is er een verhoging van het bedrag van de onderbrekingsuitkeringen voor het 1/5de tijds-krediet met motief voor alle alleenstaande werknemers die een eenoudergezin vormen ongeacht het opgenomen motief.

Op 15 juli 2021 zijn twee interprofessionele cao's goedgekeurd, die voorzien in de mogelijkheid om, mits voldaan is aan bepaalde voorwaarden, een onderbrekingsuitkering te ontvangen bij een onderbreking tot de helft of met 1/5de vanaf de leeftijd van 55 jaar. De maatregel is mogelijk, met terugwerkende kracht, vanaf 1 januari 2021 en loopt tot en met 30.06.2023. In 2023 zijn er nieuwe cao's afgesloten die deze maatregel verlengen, dit keer tot 30.06.2025.

In februari 2023 zijn er verschillende reglementaire wijzigingen doorgevoerd binnen het tijdskrediet:

1. De verhoogde uitkering bij tijdskrediet einde-loopbaan is geschrapt. Daarnaast is het verhoogde bedrag dat gekoppeld is aan de anciënniteit van minstens 5 jaar bij de werkgever dat was toegekend aan de werknemers in voltijds of halftijds tijdskrediet geschrapt.
2. Voorts zijn er wijzigingen in de reglementering aangebracht, waardoor er meer situaties bestaan waarbij men recht heeft op een onderbreking, maar geen recht op een uitkering. Voor het recht op uitkeringen bij een voltijds tijdskrediet met motief 'zorgen voor zijn kind' gaat de leeftijd van het kind van 8 jaar naar 5 jaar. Indien het kind ouder dan 5 jaar is, maar minder dan 8 jaar, kan men een onderbreking nemen, maar dan zonder uitkering. De leeftijd van 8 jaar blijft behouden voor halftijds of 1/5 tijdskrediet zowel voor het recht op verlof (bij zijn werkgever) als voor het recht op uitkeringen. Daarnaast wordt het recht op uitkeringen verlaagd van 51 maanden naar 48 maanden voor het tijdskrediet 'zorgen voor zijn kind' voor alle vormen (voltijds, halftijds en 1/5), terwijl het recht op een onderbreking op 51 maanden blijft behouden. De maximumperiode van recht en uitkeringen blijft 51 maanden voor de andere zorgmotieven en 36 maanden voor het motief opleiding. Ten slotte zijn er gewijzigde tewerkstellingsvoorwaarden voor het recht op een voltijdse en halftijdse onderbreking en uitkering. De tewerkstellingsvoorwaarde voor het 1/5 tijdskrediet en de landingsbanen blijft ongewijzigd.

Vanaf 1 juni 2023 wijzigden de anciënniteitsvoorwaarde. De anciënniteitsvoorwaarde gaat van 24 maanden naar 36 maanden om uitkeringen te kunnen krijgen in het kader van een tijdskrediet met motief 'zorgen voor zijn kind' voor alle vormen (vol-tijds, halftijds en 1/5 tijdskrediet). De werknemer kan dus al recht op verlof (bij zijn werkgever) krijgen vanaf 24 maanden anciënniteit, maar zal pas recht hebben op uitkeringen vanaf 36 maanden anciënniteit. Op 1 juli 2023 zijn de bedragen verhoogd voor het 1/5 tijds-krediet met motief voor alleenstaanden met kinderen ten laste.

In 2022 zagen we een algemene stijging van het aantal intreders in alle regimes tijdskrediet met uitkering door de anticipatie op de reglementaire wijzigingen die uiteindelijk zijn doorgevoerd in 2023. In 2023 is er nog een lichte stijging van het aantal intreders in de regimes met uitkering. Deze stijging komt er voornamelijk door het hogere aantal intreders in het stelsel vermindering 1/5 met een verhoogde uitkering einde loopbaan. Terwijl voor de halftijdse onderbreking met een verhoogde uitkering het aantal intreders licht is gedaald t.o.v. 2022, ligt dit nog altijd hoger dan de jaren ervoor. Voorts is er in 2023 een stijging bij de stelsels vermindering 1/5 exclusief verhoogde uitkering voor de eindeloopbaan.

Opvallend is de stijging van het aantal intreders met een onderbreking zonder uitkering (+63,7%). Deze stijging betreft de motieven 'zorgen voor zijn kind' (+57%) en 'zorgen voor zijn kind met een handicap' (+154%) en zijn ambtshalve toegekend. Dit betekent dat men een aanvraag tot een uitkering heeft gemaakt, maar enkel het recht op een onderbreking heeft toegekend gekregen. Dit is waarschijnlijk het resultaat van de gewijzigde reglementering.

Personen toegetreden tot het stelsel van tijdskrediet⁹

Tab. 3.3.II

		Halftijds, geen verhoogde uitkeringen einde Voltijds	Halftijds, verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Vermindering 1/5, geen verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Vermindering 1/5, verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Totaal	Zonder uitkeringen	Totaal (incl. stelsel zonder uitkeringen)	
2018		2.846	2.486	1.707	11.796	7.548	26.383	2.350	28.733
2019		2.699	2.301	981	11.803	3.441	21.225	1.703	22.928
2020		2.710	1.980	1.498	9.700	8.224	24.112	1.121	25.233
2021		2.503	2.248	1.373	10.162	4.394	20.680	1.239	21.919
2022		2.781	2.269	3.017	10.462	11.486	30.015	1.245	31.260
2023		2.277	1.624	2.808	10.950	11.654	29.313	2.038	31.351
Evol. 2018 - 2023		-569	-862	+1.101	-846	+4.106	+2.930	-312	+2.618
		-20,0%	-34,7%	+64,5%	-7,2%	+54,4%	+11,1%	-13,3%	+9,1%
Evol. 2022 - 2023		-504	-645	-209	+488	+168	-702	+793	+91
		-18,1%	-28,4%	-6,9%	+4,7%	+1,5%	-2,3%	+63,7%	+0,3%

⁹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

3.3.2

Publieke sector: loopbaanonderbreking

Vanaf 1 februari 2023 is het verhoogde bedrag afgeschaft, dat gekoppeld was aan de anciënniteit van minstens 5 jaar bij de werkgever en was toegekend aan de werknemers van de autonome overheidsbedrijven in voltijdse of halftijdse loopbaanonderbreking.

Het aantal intreders in het stelsel van loopbaanonderbreking kende een licht dalende trend, die is onderbroken vanaf 2021. Zowel in 2022 als in 2023 is er een stijging van het aantal intreders. Deze stijging is waarschijnlijk deels te wijten aan de aangekondigde hervormingen voor 2024 (m.b.t. de maximumduur, de harmonisering ten opzichte van het tijdskrediet en de anciënniteitsvoorwaarden). In het verleden bleek nl. reeds dat ook de aankondiging van nog niet concreet uitgewerkte reglementaire wijzigingen het aantal intreders in de loopbaanonderbreking kan beïnvloeden (m.n. de evolutie in het kielzog van het federale regeerakkoord van 9 oktober 2014, cf. het jaarverslag van 2014 hoofdstuk 8.7).

Personen toegetreden tot het stelsel van loopbaanonderbreking¹⁰

Tab. 3.3.III

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels H. Gewest	Land
2019	1.797	5.144	977	7.918
2020	1.548	4.624	820	6.992
2021	1.648	5.055	825	7.528
2022	1.865	5.414	861	8.140
2023	1.798	5.567	898	8.263
Evol. 2019 - 2023	+1	+423	-79	+345
	+0,1%	+8,2%	-8,1%	+4,4%
Evol. 2022 - 2023	-67	+153	+37	+123
	-3,6%	+2,8%	+4,3%	+1,5%

NB: Intreden in het stelsel van loopbaanonderbreking kan binnen het Vlaamse Gewest enkel voor ambtenaren uit de federale entiteiten.

¹⁰ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

3.3.3

Focus op het eindeloopbaanstelsel

Sinds 2012 zijn er verschillende wijzigingen doorgevoerd die de leeftijdsvoorwaarden verhogen om het recht op een uitkering eindeloopbaanstelsels binnen tijdskrediet en loopbaanonderbreking te openen.

Recent is er enkel bij tijdskrediet een aanpassing doorgevoerd. Op 15 juli 2021 zijn twee interprofessionele cao's goedgekeurd, die voorzien in de mogelijkheid om, mits voldaan is aan bepaalde voorwaarden, een onderbrekingsuitkering te ontvangen bij een onderbreking tot de helft of met 1/5de vanaf de leeftijd van 55 jaar. De maatregel is mogelijk, met terugwerkende kracht, vanaf 1 januari 2021 en loopt tot en met 30.06.2023. Dankzij nieuwe CAO's is deze maatregel verlengd tot 30.06.2025. Sinds 01.07.2023 hebben ook doelgroepwerknemers die werken in PC327 (maatwerkbedrijven) onder voorwaarden toegang tot het eindeloopbaanstelsel vanaf 55 jaar.

Personen toegetreden tot de eindeloopbaanstelsels loopbaanonderbreking en tijdskrediet¹¹

Tab. 3.3.IV

	Loopbaanonderbreking			Tijdskrediet			
	55 jaar en ouder			60 jaar en ouder			
	50-54 jaar	55 jaar en ouder	Totaal	50-54 jaar	55-59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal
2019	439	1.828	2.267	5	2.277	2.140	4.422
2020	407	1.818	2.225	3	7.147	2.572	9.722
2021	394	2.010	2.404	1	2.523	3.243	5.767
2022	441	2.260	2.701	2	10.052	4.449	14.503
2023	502	2.449	2.951	0	9.860	4.602	14.462
Evol. 2019 - 2023	+63	+621	+684	-5	+7.583	+2.462	+10.040
	+14,4%	+34,0%	+30,2%	-100,0%	+333,0%	+115,0%	+227,0%
Evol. 2022 - 2023	+61	+189	+250	-2	-192	+153	-41
	+13,8%	+8,4%	+9,3%	-100,0%	-1,9%	+3,4%	-0,3%

Het aantal intreders in het eindeloopbaanstelsel binnen de loopbaanonderbreking kent een stijging op jaarbasis (+9,3%). Bij het tijdskrediet zien we een stabilisering na een grote stijging in 2022. In 2023 zien we een kleine stijging bij de leeftijdsklasse van 60 jaar en ouder (+3,4%). De stijging van het aantal intreders in 2022 is onder andere gerelateerd aan de aangekondigde verstrengingen die in 2023 werden doorgevoerd. Zoals ook al in het verleden is voorgevallen, anticipeert een groep werknemers op mogelijke verstrengingen in de toekomst waardoor ze in de voorafgaande periode beslissen om in te stappen.

¹¹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

3.3.4

Thematische verloven

In de thematische verloven waren de reglementaire wijzigingen over het algemeen minder ingrijpend. Bovendien ging het ook vaker om uitbreidingen in plaats van beperkingen.

In de loop van het jaar 2019 vonden een aantal reglementaire wijzigingen plaats die grotendeels het ouderschapsverlof betroffen. De wet van 14 december 2018 houdende diverse arbeidsbepalingen heeft het begrip 'gehandicapt kind' immers uitgebreid. Die wet trad in werking op 31 december 2018 en was onmiddellijk van toepassing. Om voortaan het recht op ouderschapsverlof te verkrijgen voor een kind tussen 12 en 21 jaar moet het kind een handicap hebben van minstens 66% of een handicap hebben die het volgende met zich meebrengt:

- minstens 4 punten in pijler 1 van de medisch-sociale schaal, in de zin van de kinderbijslagreglementering,
- of minstens 9 punten in de 3 pijlers van de medisch-sociale schaal samen, in de zin van de kinderbijslagreglementering (d.i. het nieuwe begrip ingevoerd door de wet).

Vanaf 1 juni 2019 treedt de flexibilisering van bepaalde onderbrekingen in het kader van ouderschapsverlof en verlof voor medische bijstand in werking in de privésector en in de lokale en provinciale administraties. In de publieke sector treedt die flexibilisering in werking vanaf 1 augustus 2019. In het geval van een volledige onderbreking van de werktijd, kan de duur van een maand voortaan worden opgesplitst in weken. Bij een halftijdse onderbreking in het kader van ouderschapsverlof mag de duur van 2 maanden worden opgedeeld per maand.

De mogelijkheid om in het kader van het ouderschapsverlof de werktijd met 1/10 te onderbreken, bestaat vanaf 1 juni 2019 in de privésector en in de lokale en provinciale besturen en vanaf 1 augustus 2019 in de publieke sector. Dit laat voltijdse werknemers toe hun prestaties elke week met een halve dag of om de twee weken met een volledige dag te verminderen. Voor elk kind jonger dan 12 jaar (of 21 jaar indien het kind een handicap heeft), kan maximum 40 maanden 1/10 ouderschapsverlof worden

genomen, eventueel op te splitsen in periodes per 10 maanden. Vanaf 1 oktober 2019 is een nieuw thematisch verlof in het leven is geroepen, het verlof voor erkende mantelzorgers. Sinds 1 september 2020 is het na erkenning door het ziekenfonds mogelijk om dit verlof aan te vragen bij de RVA. Vanaf 1 september 2021 wordt de maximumduur verhoogd van de onderbreking per persoon die hulp nodig heeft.

Om de coronacrisis in 2020 door te komen, heeft de federale regering beslist om een nieuwe vorm van ouderschapsverlof in het leven te roepen om ouders te helpen om hun werk en de opvang van hun kinderen te combineren. Deze maatregel was van toepassing in de periode mei t.e.m. september 2020. Dit ouderschapsverlof kon worden opgenomen in een halftijdse onderbreking of een onderbreking met 1/5. Voor een alleenwonende ouder of een ouder van een kind met een handicap was een voltijdse onderbreking eveneens mogelijk vanaf de maand juli. De uitkering in dit stelsel lag 25 tot 50% hoger dan het bedrag van het gewone ouderschapsverlof. De duurtijd van het corona-ouderschapsverlof werd niet afgetrokken van de maximumduur van het gewone ouderschapsverlof. Een diepgaande analyse van het corona-ouderschapsverlof kan worden teruggevonden in de gelijknamige spotlightpublicatie op de RVA-website (www.rva.be) in de rubriek "Documentatie/publicaties/studies".

Vanaf 1 juli 2021 is er een verhoging van het bedrag van de onderbrekingsuitkeringen voor eenoudergezinnen voor de werknemers uit de privésector om te zorgen voor een kind. In juli 2023 is hetzelfde bedrag nogmaals verhoogd.

Op 1 februari 2023 is het verhoogde bedrag toegekend aan 50-plussers die een halftijdse, 1/5 of 1/10 loopbaanonderbreking nemen in het kader van een thematisch verlof in alle sectoren afgeschaft.

Personen toegetreden tot de thematische verlopen¹²

Tab. 3.3.V

	Ouderschaps- verlof	Palliatieve zorgen	Medische bijstand	Mantelzorg	Totaal
2018	75.545	2.009	15.461		93.015
2019	85.211	2.002	17.877		105.090
2020	126.701	1.779	15.814	10	144.304
2021	76.919	1.952	17.221	475	96.567
2022	94.723	1.892	18.377	614	115.606
2023	97.656	1.931	17.312	657	117.556
Evol. 2018 - 2023	+22.111	-78	+1.851		+24.541
	+29,3%	-3,9%	+12,0%		+26,4%
Evol. 2022 - 2023	+2.933	+39	-1.065	+43	+1.950
	+3,1%	+2,1%	-5,8%	+7,0%	+1,7%

Tussen 2018 en 2023 is er voor alle stelsels van thematische verlopen samen een stijging van het aantal intreders met 26,4%. Het ouderschapsverlof is voor heel de periode het belangrijkste stelsel. De kleinste groep zijn de intreders voor mantelzorg.

In 2021 daalt het aantal intreders in het ouderschapsverlof na een sterke stijging in 2020 (onder invloed van het corona-ouderschapsverlof). In 2022 start echter opnieuw een stijgende trend, die zich voortzet in 2023. Dit cijfer lijkt het gevolg te zijn van een normalisering van de trend na de coronacrisis, maar lijkt ook deels voor te komen door aangekondigde hervormingen van het stelsel 'zorgen voor kind' binnen het tijdskrediet. Dit stelsel wordt in het publieke debat vaak verward met ouderschapsverlof, hoewel dit twee aparte stelsels zijn. Voor het verlof voor palliatieve zorgen stijgt het aantal intreders met 2,1% en voor medische bijstand daalt het aantal intreders met 5,8%.

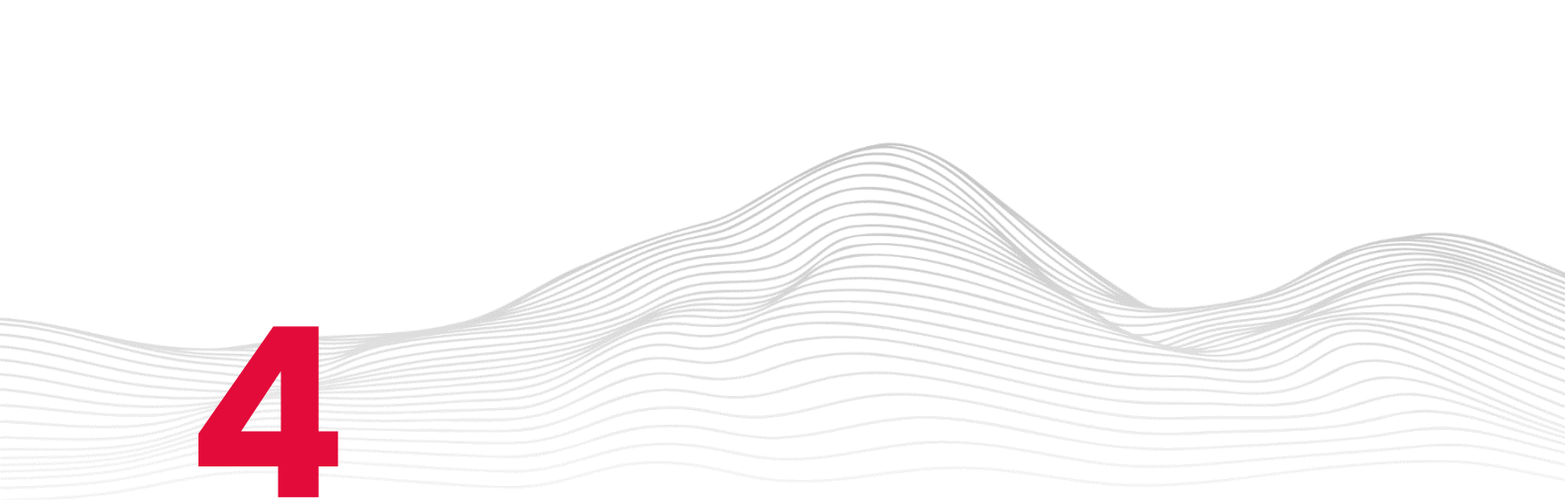
¹² Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

3.4

Overige hervormingen

Op 01.09.2022 zijn er enkele nieuwe tewerkstellingsmaatregelen ingevoerd. Langdurig werklozen die worden tewerkgesteld in een knelpuntberoep of in een ander gewest kunnen onder bepaalde voorwaarden gedurende maximaal 3 maanden een uitkering ontvangen die gelijk is aan 25% van de uitkering die hij normaal zou ontvangen als volledig werkloze tijdens de fase 11. Daarnaast kunnen werklozen die tewerkgesteld worden in de zorgsector onder bepaalde voorwaarden gedurende maximaal 3 maanden een uitkering ontvangen die gelijk is aan 25% van de uitkering die hij normaal zou ontvangen als volledig werkloze tijdens de fase 11. Deze laatste maatregel voor de zorgsector eindigde op 31.03.2023.

Sinds het begin van de maatregelen hebben 53 personen uitkeringen voor de zorgsector ontvangen, 34 voor interregionale mobiliteit en 500 voor knelpuntberoepen. Voor de deeltijdse premies betreft het een gemiddelde uitkering van 184,11 EUR per maand, terwijl dit bij de voltijdse premies gemiddeld 374,26 EUR bedraagt.

4

VOLLEDIGE WERKLOOSHEID

4.1

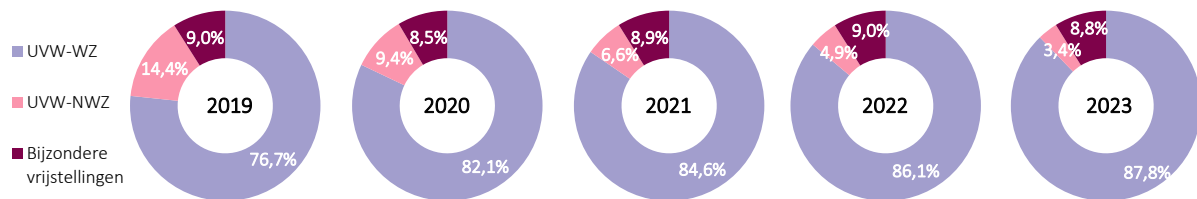
Kerncijfers

De uitkeringsgerechtigde volledig werklozen omvatten werkzoekenden werklozen (UVW-WZ), niet-werkzoekenden werklozen (UVW-NWZ) en werkzoekenden met een bijzondere vrijstelling. Onder de werkzoekenden rekenen wij de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van studies, de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van vrijwillig deeltijdse arbeidsprestaties, de werkzoekende uitkeringsgerechtigden binnen het stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (SWT), de niet-toeleidbare werkzoekenden met een beschermingsuitkering en de kunstwerkers. De groep van de UVW-NWZ bestaat uit de niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van vrijwillig deeltijds werk, de oudere vrijgestelde uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die zijn vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende (IWZ) omwille van mantelzorg of sociale of familiale moeilijkheden, en de SWT'ers die zijn vrijgesteld van IWZ.

De groep van de werkzoekenden met een bijzondere vrijstelling bestaat uit werkzoekenden met een vrijstelling voor het volgen van een beroepsopleiding in een knelpuntberoep of in een niet knelpuntberoep, werkzoekenden met een vrijstelling voor het hervatten van studies toegekend aan programma's die leiden tot erkende knelpuntberoepen of voor een niet knelpuntberoep en werkzoekenden met een vrijstelling voor PWA- en stadswacht-activiteiten.

Verhoudingen van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen

Gra. 4.1.I

In 2019 namen de UVW-NWZ nog 14,4% van de totale werkloosheid voor hun rekening (61.678 van de 429.651 UVW). Hun aandeel blijft jaar na jaar afnemen. In 2023 gaat het om nog slechts 3,4% van het totale aantal UVW.

Evolutie van het aantal de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen

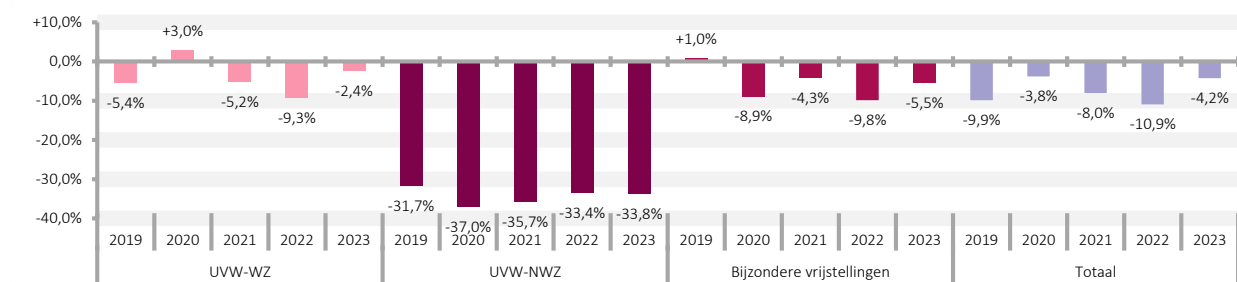
Tab. 4.1.I

	UVW-WZ	UVW-NWZ	Bijzondere vrijstellingen	Totaal	UVW-WZ	UVW-NWZ	Bijzondere vrijstellingen	Totaal
2019	329.360	61.678	38.612	429.651	100	100	100	100
2020	339.266	38.881	35.176	413.323	103	63	91	96
2021	321.502	24.996	33.660	380.159	98	41	87	88
2022	291.694	16.649	30.348	338.692	89	27	79	79
2023	284.786	11.015	28.664	324.465	86	18	74	76
Evol. 2019-2023	-13,5%	-82,1%	-25,8%	-24,5%				

In de periode 2019-2023 zijn de werkzoekende UVW met 13,5% en de niet-werkzoekende UVW met 82,1% afgenomen. De gunstige economische conjunctuur en het effect van de aan deze periode voorafgaande reglementaire wijzigingen hebben in de voorbije vijf jaar geleid tot een daling van het aantal vergoede volledig werklozen (al dan niet werkzoekend) onder de symbolische grens van 300.000 met een gemiddeld maandelijks aantal in 2023 van slechts 295.801. Zelfs als we daar nog de 28.664 werklozen bijtellen die er via een bijzondere vrijstelling naar streven om hun arbeidsmarktpositie te verbeteren, komen we met een totale daling van 24,5% tot werkloosheidscijfers die sinds de tweede oliecrisis nooit gunstiger waren.

Evolutie op jaarbasis van het aantal de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen

Gra. 4.1.II

Zowel de evolutie van de UVW-WZ als die van de UVW-NWZ wordt beïnvloed door reglementaire wijzigingen wanneer die de voorwaarden om vrijgesteld te worden van IWZ verstrengen of versoepelen. Als gevolg van die bepalingen functioneren de UVW-WZ en de UVW-NWZ dan als communicerende vaten. Echter, de evolutie van de UVW-WZ (en in mindere mate van de UVW-NWZ) hangt ook in belangrijke mate af van de conjunctuur.

Het aantal UVW-NWZ is de voorbije vijf jaar zeer sterk afgenomen met percentages die jaarlijks boven de 30% uitstijgen. Dat is vooral het gevolg van de verstrengde voorwaarden inzake de toekenning van de vrijstelling van IWZ (cf. deel 3.1.4). Ondanks die strengere voorwaarden zien we voor de UVW-WZ, met uitzondering van 2020, eveneens dalingen op jaarbasis. Dat is vooral het gevolg van de gunstige conjunctuur en de demografische evolutie.

In 2020 viel het aantal werkaanbiedingen sterk terug (cf. deel 2.1.1), waardoor de UVW-WZ moeilijker konden uitstromen uit de werkloosheid. Het aantal UVW-WZ begon hierdoor opnieuw te stijgen (+3,0%). Vanaf 2021 werd evenwel opnieuw aangeknoopt met de dalende trend van vóór de coronacrisis.

Met uitzondering van 2019 zien we ook een daling van het aantal werklozen dat er via een bijzondere vrijstelling naar streeft om hun arbeidsmarktpositie te verbeteren.

Het totaal van de UVW-WZ, de UVW-NWZ en de bijzondere vrijstellingen daalt in 2023 op jaarbasis met 4,2% en komt daarmee op een jaargemiddelde van 324.465 fysieke eenheden, het laagste niveau sinds 1977.

4.2

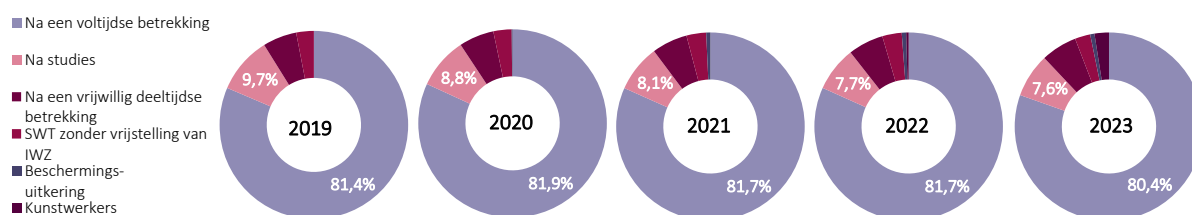
Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze werkzoekenden (UVW-WZ)

4.2.1

Volgens subgroep

Verhouding van de subgroepen van de UVW-WZ

Gra. 4.2.1

De maatregelen van de regering om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan hebben gevolgen gehad voor de dienstverlening omdat de onthaaldiensten van de kantoren van de uitbetalingsinstellingen, van de RVA en van de diensten voor arbeidsbemiddeling moesten sluiten. Als gevolg werden bepaalde voorlopige maatregelen ingevoerd. Het gaat onder meer om de verlenging van het basisrecht op inschakelingsuitkeringen van 01.04.2020 t.e.m. 30.09.2021.

In 2023 is het aandeel werkzoekenden die toegelaten zijn tot de werkloosheid o.b.v. studies verder gedaald met 0,1 procentpunt t.o.v. 2022, na dalingen van 0,4% in 2022, 0,7% in 2021 en 0,9% in 2020. Die dalingen werden nog beïnvloed door de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen, maar worden sinds de coronacrisis afgeremd door de verlenging van dit recht. Hun aandeel binnen de UVW-WZ bedraagt nu nog 7,6%. Het merendeel van de UVW-WZ (80,4%) is nog steeds toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties. De aandelen van de UVW-WZ op basis van vrijwillig deeltijdse arbeidsprestaties en de werkzoekende SWT'ers bedragen ten slotte respectievelijk 6,2% en 2,6%.

Sinds 1 oktober 2020 werd een nieuw statuut gecreëerd. Het gaat om de niet-toeleidbare werkzoekende: de werkzoekende die de bevoegde dienst voor arbeidsbemiddeling identificeert aan de hand van de internationaal erkende screeningstool ICF - International Classification of Functioning, Disability and Health - en erkent als iemand die te maken krijgt met een combinatie van psychologische, medische en sociale factoren die zijn gezondheid en/of zijn sociale of professionele integratie ernstig aantasten, waardoor hij niet in het normale economische circuit of in het kader van al dan niet bezoldigd aangepast of omkaderd werk kan werken.

Het statuut van niet-toeleidbare werkzoekende wordt toegekend voor een periode van twee jaar en is hernieuwbaar met een nieuwe evaluatie door de screeningstool ICF. In 2023 vertegenwoordigen deze niet-toeleidbare uitkeringsgerechtigde werkzoekenden die een beschermingsuitkering genieten 0,7% van de UVW-WZ.

Als gevolg van de hervorming van de regelgeving voor werknemers in de kunstensector is sinds 1 oktober 2022 een nieuw statuut gecreëerd. In 2023 vertegenwoordigen de kunstwerkers 2,5% van de UVW-WZ.

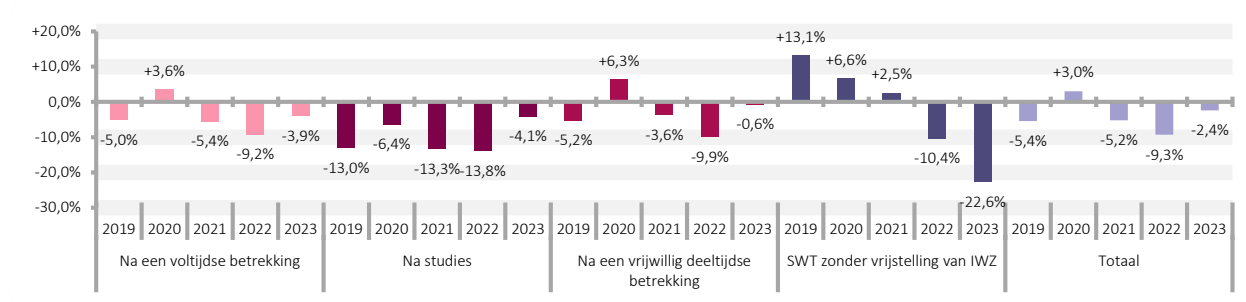
UVW-WZ volgens subgroep

Tab. 4.2.I

	Na een voltijdse betrekking	Na studies	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	SWT zonder vrijstelling van IWZ	Beschermings- uitkering	Kunstwerkers	Totaal	Na een voltijdse betrekking	Na studies	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	SWT zonder vrijstelling van IWZ	Totaal
2019	268.206	32.063	19.146	9.945	0	0	329.360	100	100	100	100	100
2020	277.744	30.024	20.359	10.603	536	0	339.266	104	94	106	107	103
2021	262.640	26.041	19.617	10.868	2.336	0	321.502	98	81	102	109	98
2022	238.402	22.448	17.677	9.743	2.192	1.233	291.694	89	70	92	98	89
2023	229.033	21.528	17.568	7.538	2.086	7.033	284.786	85	67	92	76	86
Evol. 2019- 2023	-14,6%	-32,9%	-8,2%	-24,2%	-	-	-13,5%					

Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens subgroep

Gra. 4.2.II

In het algemeen kunnen we stellen dat de stijging in 2020 bij de UVW-WZ na een voltijdse betrekking en bij de UVW-WZ na een vrijwillig deeltijdse betrekking een éénmalig fenomeen lijkt. In 2021 werd terug aangeknoopt met de tendensen van voor de gezondheids-crisis.

In 2023 zijn de dalingen bij de UVW-WZ na een voltijdse betrekking (-3,9%) en bij de UVW-WZ na een vrijwillig deeltijdse betrekking (-0,6%) minder groot dan in de jaren voor 2020. Voor de tweede keer daalt het aantal werkzoekende SWT'ers op jaarbasis (-22,6%).

De daling van het aantal UVW-WZ na studies bedraagt 4,1% op jaarbasis.

Op vijf jaar tijd (2019-2023) is het aantal UVW-WZ met 13,5% afgenomen. Het aantal UVW-WZ na voltijdse arbeidsprestaties is met 14,6% afgenomen, ondanks het feit dat de toelatingsvoorwaarden voor de vrijstelling o.b.v. leeftijd of beroepsverleden strenger zijn geworden. Daardoor blijven meer 50-plussers, voor het merendeel toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, werkzoekend (cf. deel 3.1).

De UVW-WZ na studies zijn in die periode met maar liefst 32,9% afgenomen. Deze daling wordt verklaard door de hervormingen van dit statuut in 2012 en 2015, met name de reeds genoemde beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen.

Het aantal werkzoekende SWT'ers is sinds 2019 met 24,2% gedaald.

4.2.2

Volgens gewest

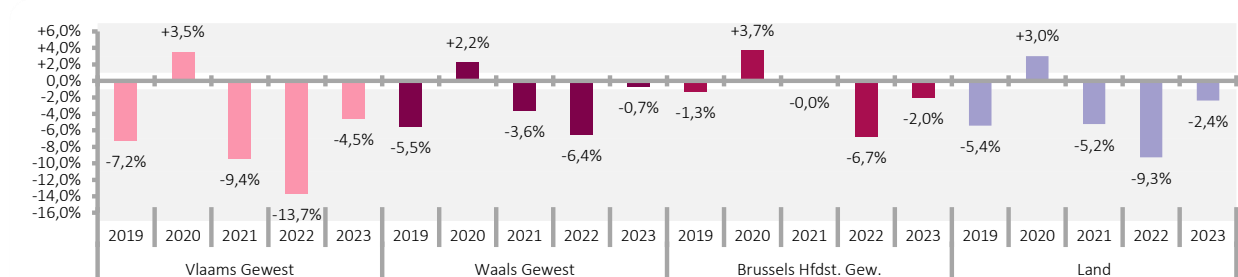
UVW-WZ volgens gewest

Tab. 4.2.II

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2019	131.718	134.109	63.533	329.360	100	100	100	100
2020	136.292	137.086	65.888	339.266	103	102	104	103
2021	123.461	132.178	65.863	321.502	94	99	104	98
2022	106.577	123.665	61.452	291.694	81	92	97	89
2023	101.740	122.824	60.223	284.786	77	92	95	86
Evol. 2019-2023	-22,8%	-8,4%	-5,2%	-13,5%				

Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ volgens gewest

Gra. 4.2.III

In het Vlaams Gewest is het aantal Uvw-WZ in de periode 2019-2023 met 22,8% afgenomen. In het Waals Gewest en in het Brussel Hoofdstedelijk Gewest is die daling minder uitgesproken met respectievelijk 8,4% en 5,2%.

Op jaarbasis zien we in 2023 dezelfde tendensen. Het aantal Uvw-WZ is in het Vlaams Gewest het sterkst gedaald (-4,5%). In het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest daalde het aantal Uvw-WZ met respectievelijk 0,7% en 2,0%.

4.2.3

Volgens geslacht

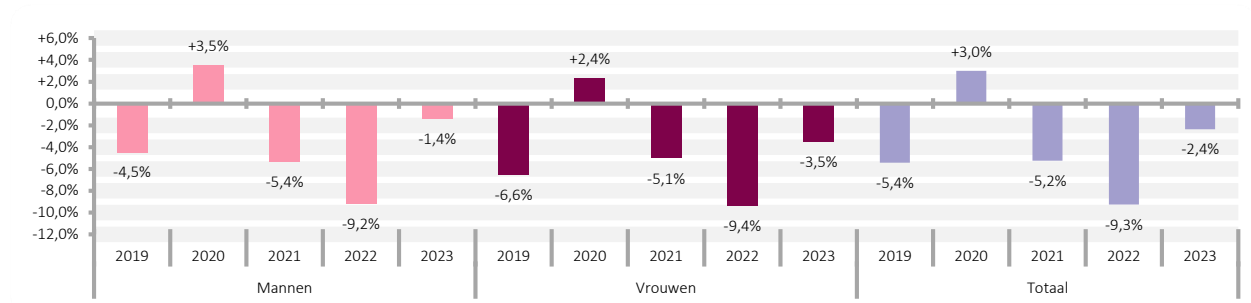
UVW-WZ volgens geslacht

Tab. 4.2.III

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2019	182.834	146.526	329.360	100	100	100
2020	189.251	150.015	339.266	104	102	103
2021	179.063	142.439	321.502	98	97	98
2022	162.615	129.079	291.694	89	88	89
2023	160.266	124.520	284.786	88	85	86
Evol. 2019-2023	-12,3%	-15,0%	-13,5%			

Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ volgens geslacht

Gra. 4.2.IV

De werkloosheid kent de laatste vijf jaar bij de mannen (-12,3%) een gelijkaardige evolutie als bij de vrouwen (-15,0%).

Ook op jaarbasis is er weinig verschil te bespeuren. De mannen kennen in 2023 een daling van 1,4% en de vrouwen van 3,5%. Het aandeel mannen is 56,3% en dat van de vrouwen 43,7%.

4.2.4

Volgens leeftijdsklasse

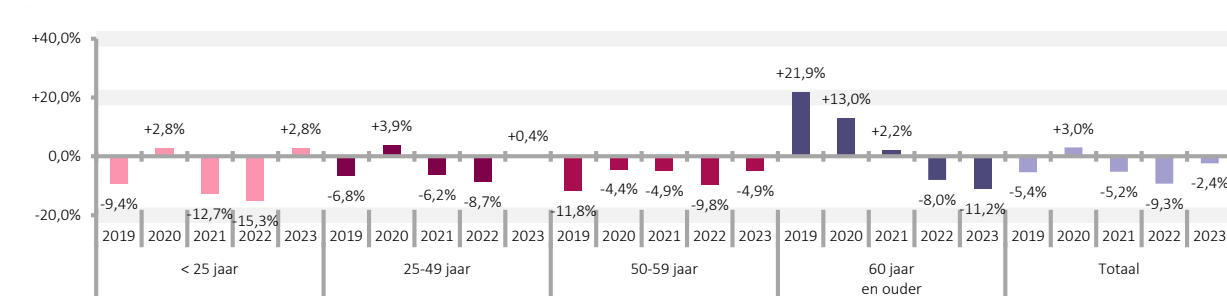
UVW-WZ volgens leeftijdsklasse

Tab. 4.2.IV

	< 25 jaar	25-49 jaar	50-59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal	< 25 jaar	25-49 jaar	50-59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal
2019	24.801	184.899	77.672	41.989	329.360	100	100	100	100	100
2020	25.491	192.117	74.230	47.429	339.266	103	104	96	113	103
2021	22.260	180.227	70.566	48.449	321.502	90	97	91	115	98
2022	18.863	164.613	63.658	44.561	291.694	76	89	82	106	89
2023	19.396	165.266	60.565	39.559	284.786	78	89	78	94	86
Evol. 2019-2023	-21,8%	-10,6%	-22,0%	-5,8%	-13,5%					

Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ volgens leeftijdsklasse

Gra. 4.2.V

De evolutie sinds 2019 van de volledige werkloosheid verschilt sterk naargelang de leeftijdsklasse.

Bij de leeftijdsgroep onder de 25 jaar en de groep tussen 50 en 59 jaar, is het aantal Uvw-WZ gedaald met om en bij de 22%. In de leeftijdsgroep van 25 tot 49 jaar zien we een kleinere maar toch nog aanzienlijke daling van 10,6%. De leeftijdsgroep 60 jaar en ouder is de afgelopen vijf jaar ook met 5,8% gedaald.

Deze dalingen zijn hoofdzakelijk het gevolg van de gunstige economische conjunctuur. De sterkere daling van de jongerenwerkloosheid (jonger dan 25 jaar) wordt bovendien beïnvloed door de hervormingen van 2012 en 2015.

De kleinere daling bij de 60-plussers is het gevolg van het optrekken van de leeftijd vanaf dewelke de werklozen een vrijstelling kunnen krijgen van inschrijving als werkzoekende. Vanaf 1 januari 2016 werd de leeftijd voor een vrijstelling ieder jaar met 1 jaar verhoogd, tot ze in 2020 op 65 jaar kwam te liggen. Ook het beroepsverleden op basis waarvan men een vrijstelling kan bekomen, werd opgetrokken vanaf 1 januari 2015 (zie ook deel 3.1.4).

4.2.5

Volgens studieniveau¹³

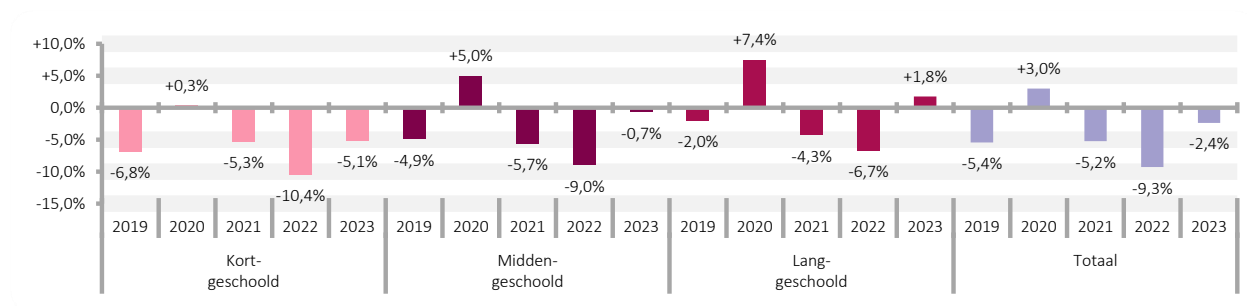
UVW-WZ volgens studieniveau

Tab. 4.2.V

	Kort- geschoold	Midden- geschoold	Lang- geschoold	Totaal	Kort- geschoold	Midden- geschoold	Lang- geschoold	Totaal
2019	161.500	108.138	57.305	329.360	100	100	100	100
2020	162.065	113.536	61.563	339.266	100	105	107	103
2021	153.504	107.117	58.937	321.502	95	99	103	98
2022	137.465	97.482	54.967	291.694	85	90	96	89
2023	130.409	96.789	55.932	284.786	81	90	98	86
Evol. 2019- 2023	-19,3%	-10,5%	-2,4%	-13,5%				

Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ volgens studieniveau

Gra. 4.2.VI

In de afgelopen vijf jaar is het aantal kortgeschoolde en middengeschoolde Uvw-WZ aanzienlijk gedaald (respectievelijk -19,3% en -10,5%). De daling bij de langgeschoolden is met 2,4% veel beperkter.

In 2023 neemt het aantal Uvw-WZ op jaarbasis bij de kortgeschoolden af met 5,1% en met 0,7% bij de middengeschoolden. De langgeschoolden daarentegen kennen een stijging van 1,8%.

¹³ De studieniveaus zijn als volgt gedefinieerd:

- Kortgeschoold: ten hoogste 2de graad van het secundair onderwijs;
- Middengeschoold: 3de graad secundair onderwijs, 4de graad secundair onderwijs, 7de specialisatiejaar, middenstandopleiding of leercontract;
- Langgeschoold: diploma hoger onderwijs.

Het totaal omvat ook de Uvw-WZ waarvan het scholingsniveau onbekend is.

4.2.6 Volgens werkloosheidsduur

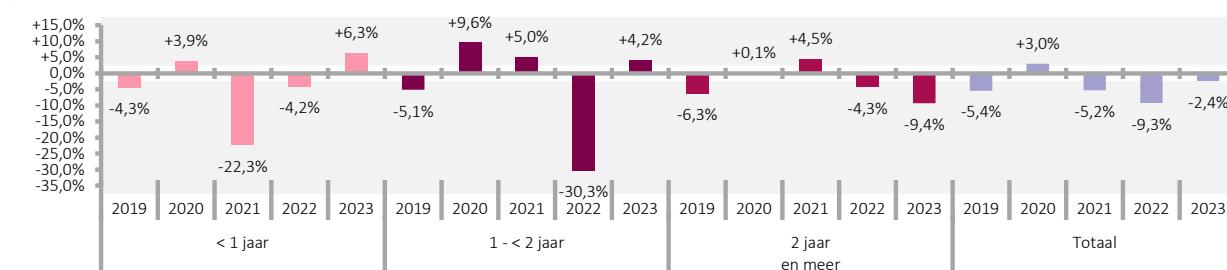
UVW-WZ volgens werkloosheidsduur

Tab. 4.2.VI

	< 1 jaar	1 - < 2 jaar	2 jaar en meer	Totaal	< 1 jaar	1 - < 2 jaar	2 jaar en meer	Totaal
2019	119.628	54.040	155.693	329.360	100	100	100	100
2020	124.241	59.252	155.773	339.266	104	110	100	103
2021	96.546	62.205	162.751	321.502	81	115	105	98
2022	92.509	43.364	155.822	291.694	77	80	100	89
2023	98.369	45.180	141.238	284.786	82	84	91	86
Evol. 2019-2023	-17,8%	-16,4%	-9,3%	-13,5%				

Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ volgens werkloosheidsduur

Gra. 4.2.VII

De werklozen met een werkloosheidsduur van minder dan een jaar vormen per definitie de meest conjunctuurgevoelige groep van de drie beschouwde categorieën. Vandaar dat deze groep in de voorbije vijf jaar, grotendeels een periode van hoogconjunctuur, het sterkst gedaald is (-17,8%). De groep met een werkloosheidsduur van 1 tot < 2 jaar is ook sterk gedaald (-16,4%). De daling in de groep met een duur van 2 jaar of meer (-9,3%), is veel beperkter. De werkloosheid van 2 jaar of langer kent een minder uitgesproken evolutie door het meer structurele karakter van de langdurige werkloosheid.

Uit de variaties op jaarbasis zien we dat de werklozen met een werkloosheidsduur van minder dan een jaar en die met een werkloosheidsduur van 1 tot < 2 jaar in 2023 met respectievelijk 6,3% en 4,2% zijn gestegen.

De werklozen met een werkloosheidsduur van 2 jaar of meer (-9,4%) zagen hun aantal dalen, met een trend die terugkeert naar die van vóór de gezondheidscrisis. De verschuiving van kortdurende werkloosheid (< 1 jaar) naar werkloosheid op middellange termijn (1 - < 2 jaar) heeft zich in 2023 licht herpakt: terwijl de stijging van de kortdurende werkloosheid 5.860 eenheden bedraagt, is er een kleinere stijging van 1.816 eenheden in de werkloosheid op middellange termijn. De verschuiving van middellange naar langdurige werkloosheid (2 jaar en langer) is gestopt, met een daling van 14.584 eenheden in deze laatste klasse, vooral gezien de relatief kleinere omvang van het aantal werklozen met een gemiddelde duur.

4.2.7

Volgens nationaliteit

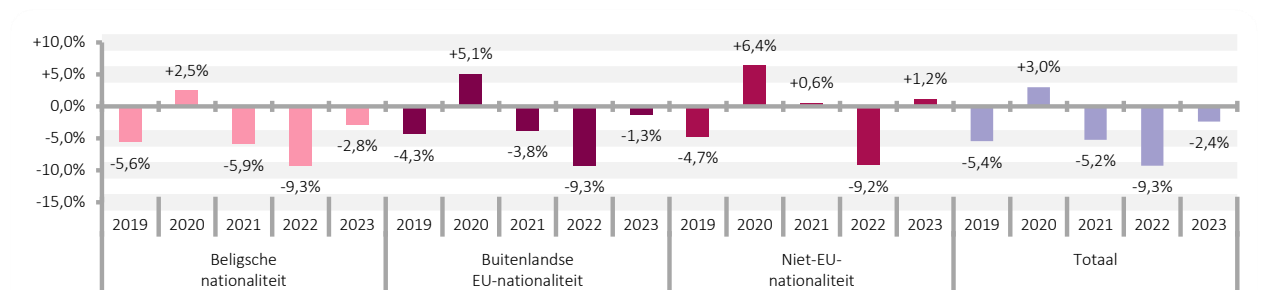
UVW-WZ volgens nationaliteit

Tab. 4.2.VII

	Belgische nationaliteit	Buitenlandse EU- nationaliteit	Niet-EU- nationaliteit	Totaal	Belgische nationaliteit	Buitenlandse EU- nationaliteit	Niet-EU- nationaliteit	Totaal
2019	274.964	31.463	22.933	329.360	100	100	100	100
2020	281.802	33.059	24.405	339.266	102	105	106	103
2021	265.149	31.811	24.543	321.502	96	101	107	98
2022	240.551	28.854	22.289	291.694	87	92	97	89
2023	233.759	28.477	22.549	284.786	85	91	98	86
Evol. 2019- 2023	-15,0%	-9,5%	-1,7%	-13,5%				

Evolutie op jaarbasis van de UYW-WZ volgens nationaliteit

Gra. 4.2.VIII

In vergelijking met 2019 is het aantal werklozen met de Belgische nationaliteit in 2023 gedaald met 15,0%. Het totale aantal vreemdelingen (EU en niet-EU) is de afgelopen vijf jaar gedaald met 6,2%. Dit is het resultaat van een grotere daling bij niet-Belgische EU-onderdanen met 9,5% en een kleinere daling bij niet-EU-onderdanen met 1,7%.

Op jaarbasis noteren we in 2023 een daling van 2,8% voor de groep Belgische werklozen, 1,3% voor de groep vreemdelingen uit de EU en een stijging van 1,2% voor de groep vreemdelingen van buiten de EU.

4.2.8

Volgens gezinscategorie en uitkeringsfase

UVW-WZ volgens gezinscategorie

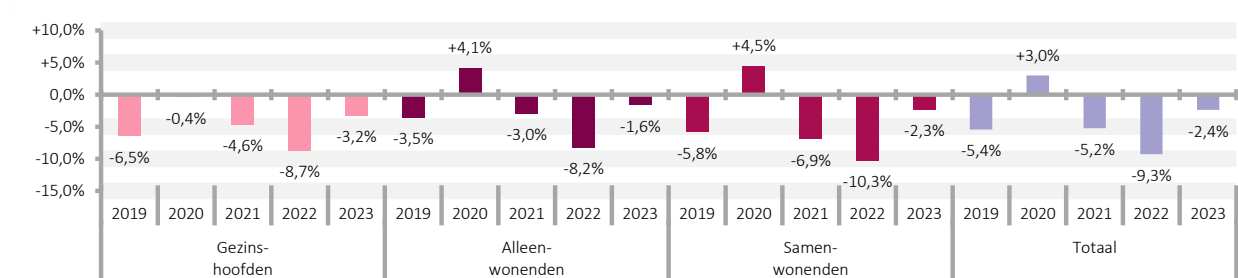
Tab. 4.2.VIII

	Gezins- hoofden	Alleen- wonenden	Samen- wonenden	Totaal	Gezins- hoofden	Alleen- wonenden	Samen- wonenden	Totaal
2019	93.631	86.891	148.838	329.360	100	100	100	100
2020	93.253	90.469	155.544	339.266	100	104	105	103
2021	88.923	87.782	144.794	321.502	95	101	97	98
2022	81.198	80.593	129.901	291.694	87	93	87	89
2023	78.575	79.276	126.934	284.786	84	91	85	86
Evol. 2019- 2023	-16,1%	-8,8%	-14,7%	-13,5%				

NB: het totaal omvat ook een klein aantal UVW-WZ met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens gezinscategorie

Gra. 4.2.IX

In 2023 is de daling van het aantal UVW-WZ op jaarbasis terug te zien bij alle drie de gezinscategorieën: we noteren een daling van 3,2% voor de gezinshoofden, van 1,6% voor de alleenwonenden en van 2,3% voor de samenwonenden.

In vergelijking met 2019 zien we de grootste daling bij de gezinshoofden (-16,1%) en de kleinste bij de alleenwonenden (-8,8%).

De uitkering die een werkloze krijgt, hangt behalve de gezinscategorie ook af van zijn referentieloon en zijn uitkeringsfase. Hier volgen dan ook nog twee overzichtstabellen met de evolutie van het aantal UVW-WZ volgens gezinscategorie en uitkeringsfase alsook de gemiddelde maandelijkse uitkering. Qua aantal zien we een grote stijging in 2020 en 2021 bij de eerste fase van periode 1 en dit voor alle gezinscategorieën. Dit is het resultaat van de bevrozing van de degressiviteit in het kader van de coronacrisis. In 2022 en 2023 keert de trend terug naar die van voor de gezondheidscrisis.

UVW-WZ volgens gezinscategorie en uitkeringsfase

Tab. 4.2.IX

		1ste periode			2de periode						forfait	totaal
		fase 1	fase 2	fase 3	fase A	fase B	fase 21	fase 22	fase 23	fase 24		
Gezinshoofden	2019	3.860	3.262	5.135	12.150	4.584	1.088	664	369	184	44.328	93.631
	2020	7.424	3.330	5.285	11.068	4.402	995	625	325	164	43.105	93.253
	2021	13.700	2.813	3.859	8.821	3.547	770	522	251	116	39.125	88.923
	2022	3.169	4.705	8.507	8.224	4.044	680	425	227	115	36.650	81.198
	2023	3.058	2.796	4.709	7.234	5.588	1.034	406	214	117	39.303	78.575
Evol. 2019 - 2023		-20,8%	-14,3%	-8,3%	-40,5%	+21,9%	-5,0%	-38,9%	-42,0%	-36,5%	-11,3%	-16,1%
Evol. 2022 - 2023		-3,5%	-40,6%	-44,6%	-12,0%	+38,2%	+52,1%	-4,5%	-5,7%	+1,2%	+7,2%	-3,2%
Alleenwonenden	2019	5.011	4.029	5.995	19.526	5.049	1.190	742	425	212	34.708	86.891
	2020	9.905	4.079	6.329	18.317	4.978	1.176	680	414	208	34.597	90.469
	2021	17.804	3.253	4.454	14.895	3.986	969	588	353	186	32.002	87.782
	2022	4.667	6.268	10.430	13.375	4.506	857	546	324	173	30.803	80.593
	2023	4.755	4.142	6.419	12.295	6.355	1.130	512	292	150	34.254	79.276
Evol. 2019 - 2023		-5,1%	+2,8%	+7,1%	-37,0%	+25,9%	-5,0%	-30,9%	-31,3%	-29,6%	-1,3%	-8,8%
Evol. 2022 - 2023		+1,9%	-33,9%	-38,5%	-8,1%	+41,0%	+31,9%	-6,1%	-9,9%	-13,4%	+11,2%	-1,6%
Samenwonenden	2019	16.271	11.821	16.187	22.906	8.789	1.674	870	465	280	43.852	148.838
	2020	29.980	11.107	15.757	20.751	8.224	1.524	770	435	276	40.653	155.545
	2021	46.642	7.430	9.257	15.643	5.151	1.039	557	312	209	33.362	144.794
	2022	13.509	15.660	23.172	16.740	6.461	944	489	269	158	30.014	129.901
	2023	13.672	10.833	15.244	16.807	11.628	1.555	495	258	146	34.618	126.934
Evol. 2019 - 2023		-16,0%	-8,4%	-5,8%	-26,6%	+32,3%	-7,1%	-43,1%	-44,5%	-47,8%	-21,1%	-14,7%
Evol. 2022 - 2023		+1,2%	-30,8%	-34,2%	+0,4%	+80,0%	+64,7%	+1,2%	-4,1%	-7,6%	+15,3%	-2,3%

Gemiddelde uitkering volgens gezinscategorie en uitkeringsfase

Tab. 4.2.X

		1ste periode			2de periode						forfait	totaal
		fase 1	fase 2	fase 3	fase A	fase B	fase 21	fase 22	fase 23	fase 24		
Gezinshoofden	2019	1.455,0	1.397,2	1.363,8	1.350,8	1.325,8	1.324,5	1.311,6	1.298,4	1.296,1	1.294,4	1.323,6
	2020	1.505,3	1.433,9	1.404,9	1.391,6	1.369,7	1.367,5	1.352,6	1.342,9	1.345,3	1.343,1	1.380,5
	2021	1.517,0	1.477,7	1.430,6	1.423,0	1.406,7	1.399,8	1.391,5	1.390,1	1.390,9	1.390,2	1.426,6
	2022	1.661,6	1.563,9	1.589,1	1.568,7	1.569,8	1.545,6	1.544,8	1.540,2	1.546,3	1.545,0	1.564,6
	2023	1.791,1	1.733,1	1.700,3	1.674,8	1.659,7	1.670,4	1.665,5	1.660,2	1.665,3	1.664,0	1.680,8
	Evol. 2019 - 2023	+23,1%	+24,0%	+24,7%	+24,0%	+25,2%	+26,1%	+27,0%	+27,9%	+28,5%	+28,5%	+27,0%
Alleenwonenden	2019	1.441,2	1.350,6	1.302,6	1.185,7	1.152,9	1.145,8	1.123,8	1.097,5	1.069,9	1.065,9	1.141,5
	2020	1.477,2	1.378,3	1.330,2	1.213,0	1.182,3	1.173,9	1.153,3	1.126,3	1.098,0	1.101,7	1.190,5
	2021	1.473,7	1.394,9	1.330,5	1.233,8	1.197,6	1.190,8	1.171,4	1.144,4	1.128,7	1.134,6	1.234,9
	2022	1.603,1	1.467,8	1.471,2	1.353,2	1.326,0	1.303,0	1.277,0	1.255,2	1.249,9	1.252,9	1.332,9
	2023	1.728,0	1.619,7	1.564,5	1.442,6	1.412,8	1.404,5	1.367,4	1.350,7	1.347,2	1.349,9	1.421,8
	Evol. 2019 - 2023	+19,9%	+19,9%	+20,1%	+21,7%	+22,5%	+22,6%	+21,7%	+23,1%	+25,9%	+26,6%	+24,6%
Samenwonenden	2019	1.464,5	1.364,7	1.310,6	980,3	860,4	817,4	758,1	691,9	625,5	580,5	926,6
	2020	1.501,5	1.390,0	1.333,5	981,1	883,2	836,1	773,2	708,8	638,9	600,8	998,5
	2021	1.497,4	1.401,7	1.320,7	988,5	893,6	841,1	780,3	714,9	650,0	616,2	1.066,4
	2022	1.614,6	1.472,2	1.468,3	1.069,8	993,0	922,0	855,0	783,0	712,6	677,0	1.114,8
	2023	1.738,5	1.615,8	1.550,6	1.109,9	1.042,8	995,5	913,9	835,0	767,6	729,0	1.128,2
	Evol. 2019 - 2023	+18,7%	+18,4%	+18,3%	+13,2%	+21,2%	+21,8%	+20,6%	+20,7%	+22,7%	+25,6%	+21,8%
Evol. 2022 - 2023		+7,7%	+9,7%	+5,6%	+3,7%	+5,0%	+8,0%	+6,9%	+6,6%	+7,7%	+7,7%	+1,2%

In 2023 zijn alle barema's gestegen ten opzichte van 2022. Deze verhogingen houden verband met de inflatie in 2023.

4.2.9

Volgens mate van arbeidsgeschiktheid

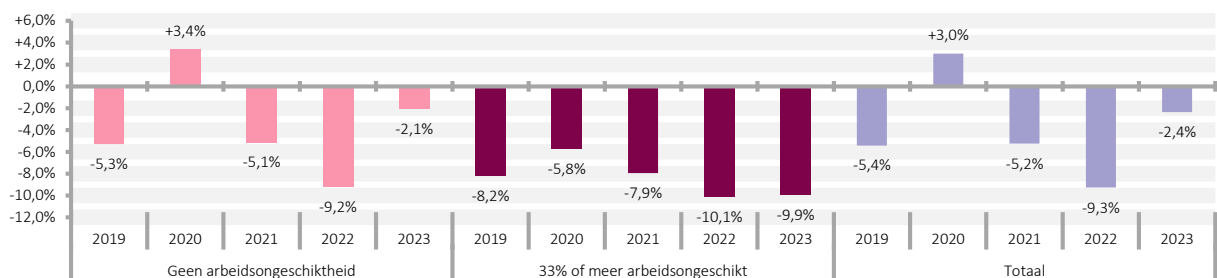
UVW-WZ volgens mate van arbeidsgeschiktheid

Tab. 4.2.XI

	Geen arbeids- ongeschiktheid	33% of meer arbeids- ongeschikt	Totaal	Geen arbeids- ongeschiktheid	33% of meer arbeids- ongeschikt	Totaal
2019	315.752	13.609	329.360	100	100	100
2020	326.443	12.823	339.266	103	94	103
2021	309.698	11.804	321.502	98	87	98
2022	281.086	10.608	291.694	89	78	89
2023	275.233	9.553	284.786	87	70	86
Evol. 2019-2023	-12,8%	-29,8%	-13,5%			

Evolutie op jaarbasis van de Uvw-WZ volgens mate van arbeidsgeschiktheid

Gra. 4.2.X

Sinds het jaar 2019 zien we een daling van de Uvw-WZ zonder arbeidsongeschiktheid met 12,8%. Het aantal Uvw-WZ met minstens 33% arbeidsongeschiktheid is de voorbije vijf jaar met bijna een derde gedaald. Die evolutie wordt voor een groot deel beïnvloed door het feit dat sinds 1 november 2012 de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk is uitgebreid tot de rechthebbenden op werkloosheidsuitkeringen die een arbeidsongeschiktheid van minstens 33% hebben. Die reglementaire wijziging bracht een daling met zich mee van het aantal aanvragen tot erkenning van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, die het vroeger mogelijk maakte om te worden vrijgesteld van die procedure.

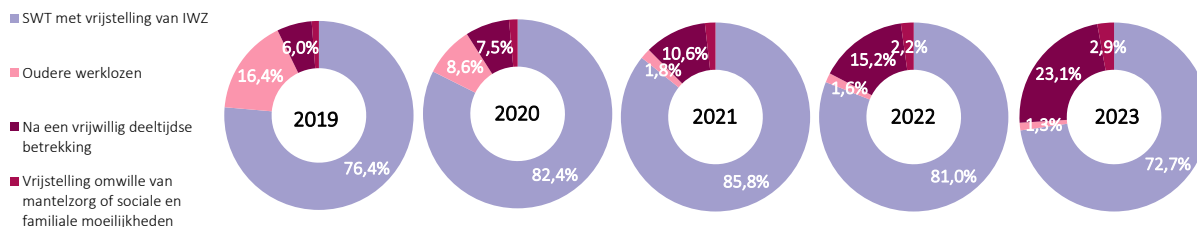
Uit de grafiek met de variaties op jaarbasis blijkt dat de daling van het aantal Uvw-WZ met minstens 33% arbeidsongeschiktheid niet of nauwelijks vertraagd werd door de pandemie

4.3

Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze niet-werkzoekenden (UVW-NWZ)

Verhouding van de subgroepen van de UVW-NWZ

Gra. 4.3.1

De niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW-NWZ) bestaan voor een groot deel uit SWT'ers met vrijstelling van inschrijving als werkzoekende. In 2023 vertegenwoordigt hun aandeel 72,7% van de UVW-NWZ. Jaar op jaar neemt het aandeel van de vrijgestelde oudere werklozen na voltijdse arbeidsprestaties af, met een aandeel van 1,3% in 2023, tegen 16,4% in 2019. De UVW-NWZ na een vrijwillig deeltijdse betrekking en mantelzorgers vertegenwoordigen respectievelijk 23,1% en 2,9% van het totale aantal UVW-NWZ in 2023.

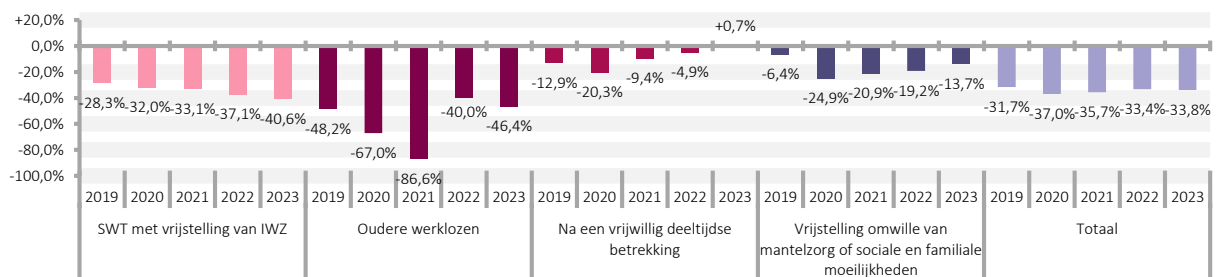
UVW-NWZ volgens subgroep

Tab. 4.3.I

	SWT met vrijstelling van IWZ	Oudere werklozen	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	Vrijstelling omwille van mantelzorg of sociale en familiale moeilijkheden	Totaal	SWT met vrijstelling van IWZ	Oudere werklozen	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	Vrijstelling omwille van mantelzorg of sociale en familiale moeilijkheden	Totaal
2019	47.113	10.127	3.680	758	61.678	100	100	100	100	100
2020	32.033	3.345	2.933	570	38.881	68	33	80	75	63
2021	21.442	448	2.657	450	24.996	46	4	72	59	41
2022	13.490	268	2.527	364	16.649	29	3	69	48	27
2023	8.011	144	2.546	314	11.015	17	1	69	41	18
Evol. 2019- 2023	- 83,0%	- 98,6%	- 30,8%	- 58,6%	- 82,1%					

Evolutie op jaarbasis van de Uvw-NWZ volgens subgroep

Gra. 4.3.II

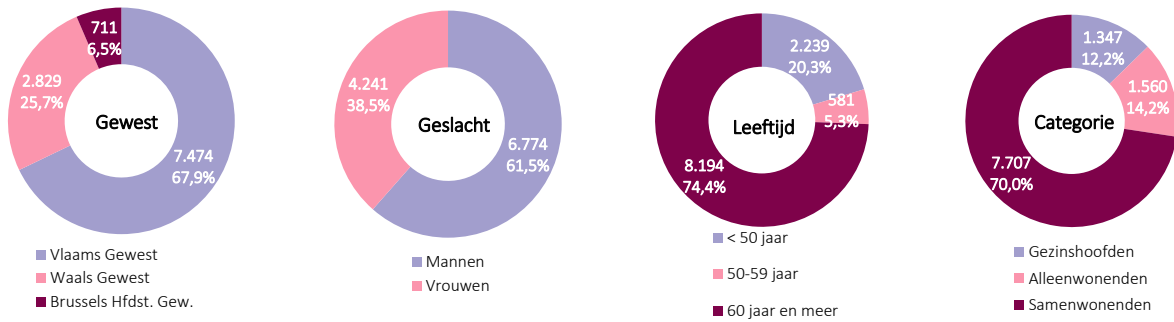
In de voorbije vijf jaar is het aantal Uvw-NWZ in alle subcategorieën zeer sterk afgenomen. Er zijn in 2023 nog slechts 144 oudere werklozen (-98,6%). Ook de niet werkzoekende SWT'ers zijn sterk afgenomen met 83,0%. Het aantal Uvw-NWZ na een vrijwillig deeltijdse betrekking is gedaald met 30,8%.

Sinds 2019 is het aantal Uvw-NWZ dat is vrijgesteld om sociale of familiale redenen of als mantelzorger, gedaald met 58,6%, wat het gevolg is van het feit dat sinds april 2015 alleen nog de vrijstelling voor mantelzorg is toegestaan.

In 2023 bedraagt de daling van het totale aantal Uvw-NWZ op jaarbasis 33,8%. De grootste daling op jaarbasis doet zich voor bij de groep vrijgestelde oudere werklozen na voltijdse arbeidsprestaties (-46,4%). Hun aantal neemt versneld af ingevolge de uitstroom van werklozen die nog van overgangsmaatregelen konden genieten.

Profiel van de UVW-NWZ

Gra. 4.3.III

Wanneer we de verdeling voor 2023 bekijken volgens de beschreven profielkenmerken, stellen we vast dat 67,9% van de uitkeringsgerechtigden uit het Vlaams Gewest komt, 74,4% 60 jaar en ouder is en 70,0% samenwonend is. De mannen zijn in de meerderheid met een aandeel van 61,5%.

4.4

Bijzondere vrijstellingen

In het kader van de Zesde Staatshervorming werd aan de gewestelijke diensten de bevoegdheid overgedragen om bepaalde vrijstellingen toe te kennen, alsook over bepaalde aspecten van de reglementering rond vrijstellingen. Aangezien de betrokkenen met één van de desbetreffende vrijstellingen betalingen ontvangen in het kader van de werkloosheidsuitkering, blijven deze maatregelen deel uitmaken van de RVA-statistieken.

De stelsels van vrijstellingen voor het volgen van studies, opleidingen en stages werden overgedragen zonder tot nu toe fundamentele wijzigingen te ondergaan. In het Vlaams Gewest werd de regelgeving inzake vrijstellingen weliswaar enigszins aangepast, maar daarbij werd vaak uitgegaan van wat al federaal was voorzien.

Hoewel die materie niet wordt overgedragen, is het in deze context nuttig te vermelden dat vanaf 1 januari 2016 ook de PWA-vrijstelling een belangrijke hervorming kende. Ze werd voortaan beperkt tot de PWA-vrijstellingen beoogd in artikel 79, §4 bis, 2de lid (180 PWA-uren +33% permanente arbeidsongeschiktheid) en artikel 79ter, §5 (activiteit als PVP).

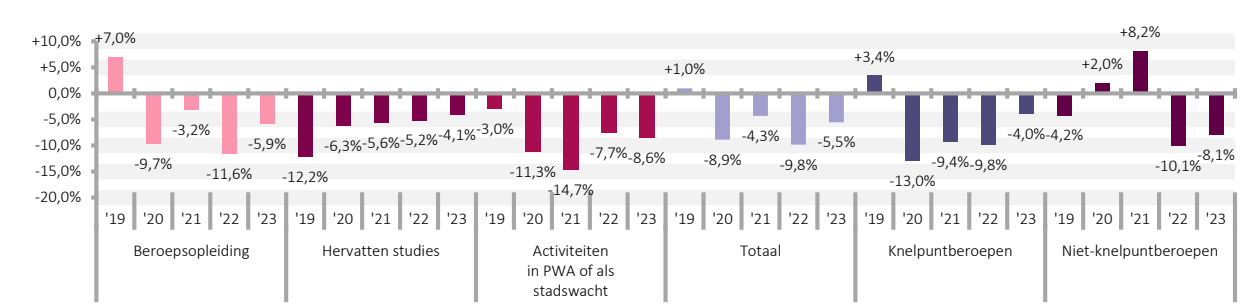
Vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen¹⁴

Tab. 4.4.I

	Beroepsopleiding			Hervatten studies			Activiteiten in PWA of als stadswacht	Totaal
	Knelpunt-beroepen	Niet-knelpunt-beroepen	Totaal	Knelpunt-beroepen	Niet-knelpunt-beroepen	Totaal		
2019	20.137	7.143	27.280	6.479	3.236	9.714	1.614	38.612
2020	17.099	7.536	24.636	6.059	3.045	9.104	1.433	35.176
2021	15.550	8.292	23.842	5.438	3.154	8.592	1.222	33.660
2022	13.786	7.282	21.068	5.139	3.009	8.148	1.129	30.348
2023	13.263	6.557	19.820	4.906	2.905	7.811	1.031	28.664
Evol. 2019-2023	- 34,1%	- 8,2%	- 27,3%	- 24,3%	- 10,2%	- 19,6%	- 36,1%	- 25,8%
2019	100	100	100	100	100	100	100	100
2020	85	106	90	94	94	94	89	91
2021	77	116	87	84	97	88	76	87
2022	68	102	77	79	93	84	70	79
2023	66	92	73	76	90	80	64	74

Evolutie op jaarbasis van de vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen

Gra. 4.4.I

¹⁴ Het totaal omvat ook het kleine aandeel vrijstellingen voor activiteiten in het buitenland.

In vergelijking met 2019 is het aantal vrijstellingen voor een beroepsopleiding in een knelpuntberoep en in een niet knelpuntberoep in 2023 gedaald met respectievelijk 34,1% en 8,2%. In vergelijking met 2019 is het aantal vrijstellingen voor het hervatten van studies toegekend aan programma's die leiden tot erkende knelpuntberoepen gedaald met 24,3% en zijn de vrijstellingen niet knelpuntberoep met 10,2% gedaald. Vrijstellingen voor activiteiten in PWA of als stadswacht daalden met 36,1%. Het totale aantal vrijstellingen is de afgelopen vijf jaar gedaald met 25,8%.

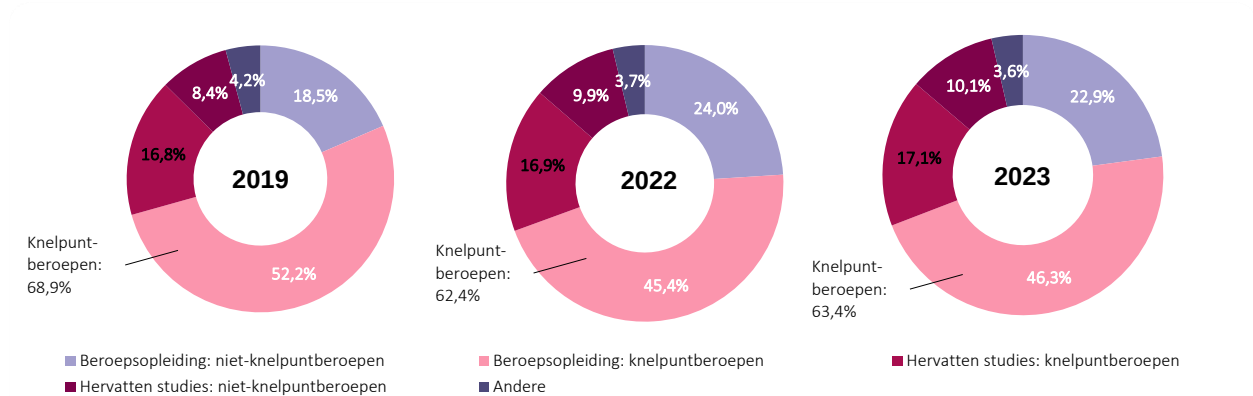
Gemiddeld werden per maand in 2023 28.664 betalingen uitgevoerd voor al deze vrijstellingen. Globaal gezien noteren we in 2023 een daling met 5,5% ten opzichte van 2022 van het aantal betalingen voor vrijstellingen.

In 2023 wordt ongeveer twee derde van de vrijstellingen voor een beroepsopleiding en voor het hervatten van studies toegekend aan programma's die leiden tot erkende knelpuntberoepen.

In 2023 bedraagt de daling van het totale aantal vrijstellingen voor een knelpuntberoep op jaarbasis 4,0%, terwijl dit 8,1% is voor een niet knelpuntberoep. Het totale aantal vrijstellingen voor beroepsopleidingen is gedaald met 5,9% en het totale aantal vrijstellingen voor het hervatten van studies is gedaald met 4,1%.

Verhoudingen van de vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen

Gra. 4.4.II

Verdeling van de vrijstellingen in het kader van opleidingen volgens stelsel: aantal betalingen (gemiddeld per maand) en aantal verschillende personen (jaartotaal)

Tab. 4.4.II

	Aantal betalingen (maandelijks gemiddelde)				Aantal verschillende personen			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
Beroepsopleiding	10.600	7.636	1.583	19.820	24.751	21.362	4.085	50.198
Studies met volledig leerplan voor een knelpuntberoep	304	1.127	284	1.716	506	1.683	422	2.611
Studies met volledig leerplan, niet voor een knelpuntberoep	343	266	310	918	513	425	446	1.384
Studies aanvaard door de RTD	3	1.505	2	1.509	4	2.875	3	2.882
Opleiding in het kader van een individueel actieplan	190	566	758	1.514	468	1.041	1.353	2.862
Middenstandsopleiding	67	4	179	250	127	11	293	431
Overeenkomst met activiteitencoöperatie als kandidaat-ondernemer	172	105	155	432	324	171	269	764
Alternierende opleiding	6	794	5	805	13	1.258	11	1.282
Opleidingen "entreprise / atelier de formation"	1	636	1	637	2	1.221	1	1.224
Opleiding of stage in het buitenland	0	14	16	30	0	49	53	102
Totaal	11.686	12.653	3.292	27.631	26.708	30.096	6.936	63.740

De betalingen voor vrijstellingen voor het volgen van opleidingen vertegenwoordigen in 2023 96,4% van alle betalingen voor vrijstellingen. In 2023 is het aandeel vrijstellingen voor een beroepsopleiding in een knelpuntberoep gestegen met 0,9 procentpunt t.o.v. 2022, na een daling van 5,8 procentpunt ten opzichte van 2019. Dit is tegengesteld aan de trend voor vrijstellingen voor een beroepsopleiding in een niet knelpuntberoep, die afnemen met 1,1 procentpunt t.o.v. 2022 na te zijn gestegen met 5,5 procentpunt ten opzichte van 2019. De aandelen van vrijstellingen voor het hervatten van studies toegekend aan programma's die leiden tot erkende knelpuntberoepen of niet knelpuntberoep bedragen ten slotte respectievelijk 17,1% en 10,1%. Deze cijfers zijn stabiel ten opzichte van 2022 en licht gestegen ten opzichte van 2019.

In 2023 werden in die stelsels 63.740 verschillende personen met een vrijstelling voor het volgen van een opleiding vergoed. De betrokken werklozen volgden in de loop van het jaar m.a.w. gemiddeld gedurende ca. 5 maanden een opleiding. Het aantal personen met een vrijstelling voor het volgen van een opleiding is hoger in het Waals dan in het Vlaams Gewest.

4.5

Niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden

NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm

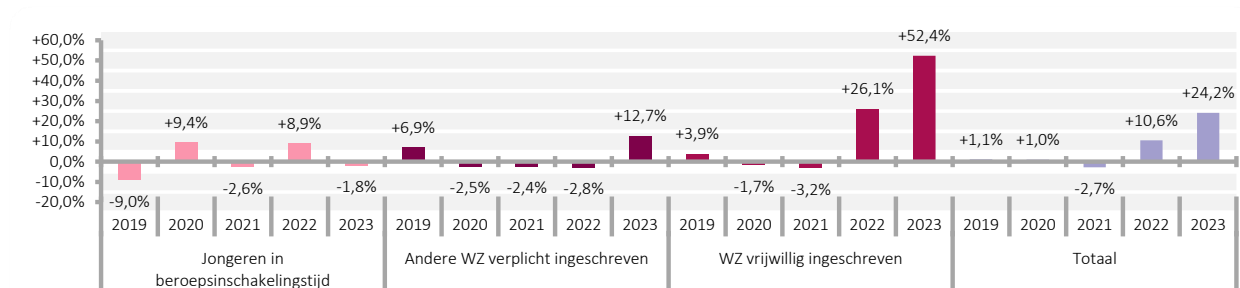
Tab. 4.5.I

	Jongeren in beroeps- inschakelings- tijd	Andere WZ verplicht ingeschreven	WZ vrijwillig ingeschreven	Totaal	Jongeren in beroeps- inschakelings- tijd	Andere WZ verplicht ingeschreven	WZ vrijwillig ingeschreven	Totaal
2019	44.385	62.106	59.204	165.695	100	100	100	100
2020	48.573	60.570	58.209	167.352	109	98	98	101
2021	47.302	59.126	56.336	162.763	107	95	95	98
2022	51.528	57.480	71.018	180.026	116	93	120	109
2023	50.581	64.786	108.215	223.582	114	104	183	135
Evol. 2019- 2023	+ 14,0%	+ 4,3%	+ 82,8%	+ 34,9%				

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Evolutie op jaarbasis van de NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm

Gra. 4.5.I

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Volledigheidshalve dient hier te worden vermeld dat niet alle werkzoekenden worden vergoed door de RVA in het kader van de werkloosheidsverzekering. Daarnaast bestaat het totale aantal werkzoekenden enerzijds uit werkende werkzoekenden (die hierna buiten beschouwing worden gelaten), en anderzijds uit niet-werkende werkzoekenden die niet vergoed worden in het kader van de werkloosheidsverzekering. Tabel 4.5.I bevat gegevens over deze niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden; die gegevens worden verzameld door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en samengebracht door de RVA.

De groep niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden bestaat uit jongeren in beroepsinschakelingstijd, alsook uit niet-werkende werkzoekenden die verplicht of vrijwillig ingeschreven zijn. Onder de verplicht ingeschreven bevinden zich de gesanctioneerde werklozen, de werkzoekenden ten laste van het OCMW en de werkzoekenden die door de FOD Sociale Zekerheid erkend zijn als mindervalide.

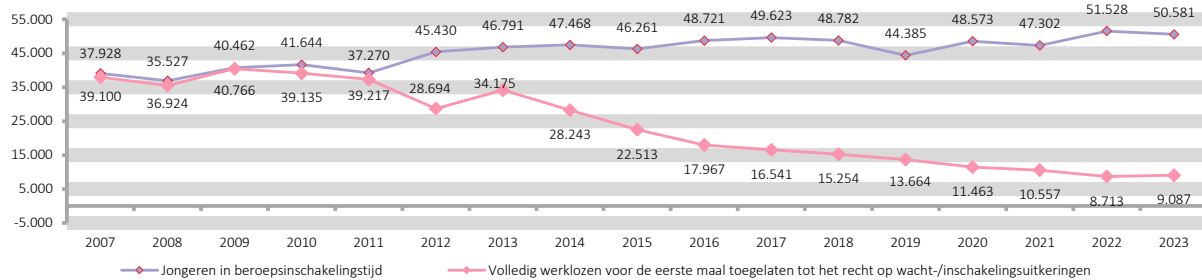
Bij de vrijwillig ingeschreven werkzoekenden vinden we heel wat niet-werkende werkzoekenden terug met een vreemde nationaliteit, die zich inschrijven om toegang te hebben tot de Belgische arbeidsmarkt, maar die (nog) geen recht hebben op werkloosheidsuitkeringen.

In 2023 zien we een stijging van het aantal NVNW-WZ (+24,2% op jaarbasis). Na een stijging van het aantal jongeren in de beroepsinschakelingstijd in 2022 (+8,9% op jaarbasis) wordt in 2023 een daling genoteerd (-1,8% op jaarbasis). Het aantal verplicht ingeschreven werkzoekenden steeg op jaarbasis met 12,7%. Het aantal vrijwillig ingeschreven werkloze werkzoekenden steeg met 52,4%. Deze sterke stijging wordt gedeeltelijk verklaard door de komst van veel Oekraïners die de oorlog ontvluchten en werk zoeken in België (zie deel 2.3.2). Voorts voegt de FOREM vanaf december 2021, ingevolge een wijziging van het koninklijk besluit betreffende de regeling van de werkloosheid ten aanzien van ontslagen werknemers, werkzoekenden in de opzeggingstermijn met een ontslagvergoeding toe aan de groep van de vrijwillig ingeschreven werkzoekenden.

Het aantal NVNW-WZ is in 2023 gestegen tot boven het cijfer van 2019 (223.582 personen gemiddeld per maand in 2023, d.i. een stijging van 34,9% ten opzichte van 2019).

Evolutie van het aantal BIT en het aantal UVW voor de eerste maal toegelaten tot het recht op wacht-/inschakelingsuitkeringen

Gra. 4.5.II

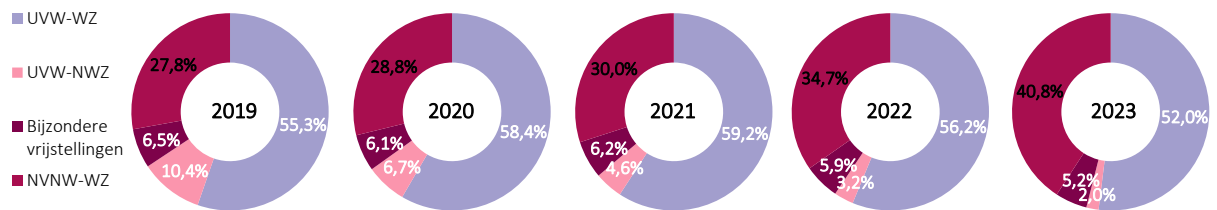
Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Grafiek 4.5.II vergelijkt de evolutie van het aantal jongeren in beroepsinschakelingstijd met de evolutie van jonge volledig werklozen voor de eerste maal toegelaten tot het recht op wacht-/inschakelingsuitkeringen. Tijdens de periode 2007-2011 bleef het aantal jongeren in beide groepen zeer dicht bij elkaar, rond de 40.000 eenheden. Daarna stijgt het aantal jongeren in beroepsinschakelingstijd licht maar gestaag tot boven de 50.000 eenheden vanaf 2022. Het aantal jonge volledig werklozen voor de eerste maal toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen neemt daarentegen sterk af tot minder dan 10.000 eenheden vanaf 2022.

Deze ontwikkeling wordt verklaard door enkele regelgevende veranderingen in het stelsel van uitkeringen voor jongeren die hun studie hebben afgerond. Deze veranderingen hebben tot doel de toegangsvoorwaarden te verstrengen en de duur van het recht op inschakelingsuitkeringen te beperken. Vanaf 1 januari 2012 moeten jongeren die hun studie hebben afgerond, ongeacht hun leeftijd, een beroepsinschakelingstijd van 310 dagen voltooiën voordat zij recht hebben op inschakelingsuitkeringen. Daarna worden de inschakelingsuitkeringen toegekend voor een maximale periode van 36 maanden, verlengbaar onder bepaalde voorwaarden. Vanaf 1 september 2015 gelden er aanvullende voorwaarden voor jongeren jonger dan 21 jaar op het moment van hun uitkeringsaanvraag, zoals het voortzetten van de studie, doorlopen van de beroepsinschakelingstijd, positieve evaluaties van de zoektocht naar werk en het behalen van een gespecificeerd diploma of certificaat, om recht te hebben op uitkeringen.

Verhouding van de subgroepen van de UVW en van de NVNW-WZ

Gra. 4.5.III

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Vergeleken met 2021 is het aandeel niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden (NVNW-WZ) sterk gestegen, van 30,0% naar 40,8% in 2023. In 2019 bedroeg hun aandeel 27,8%. Deze sterke stijging wordt grotendeels verklaard door de komst van veel Oekraïners die de oorlog ontvluchten en werk zoeken in België. Het aandeel vergoede volledig werklozen (al dan niet werkzoekend) daalt van 65,7% in 2019 naar 63,8% in 2021 en 54,0% in 2023. Het effect van de aan deze periode voorafgaande reglementaire wijzigingen hebben ook bijgedragen aan deze trend naar een daling van het aandeel werklozen met een uitkering en een stijging van het aandeel werklozen zonder uitkering.

4.6

Evolutie van de gemiddelde uitkering (UVW)

Gemiddelde maandelijkse uitkering van UVW volgens subgroep (in lopende prijzen)

Tab. 4.6.I

	2019	2020	2021	2022	2023	Evol. 2019 - 2023	Evol. 2022 - 2023
UVW-WZ	1.100,06	1.158,25	1.214,84	1.303,45	1.366,74	+24,2%	+4,9%
Na een voltijdse betrekking	1.127,95	1.189,59	1.249,91	1.334,46	1.392,60	+23,5%	+4,4%
<i>waarvan gezinshoofden</i>	1.331,43	1.388,88	1.435,30	1.571,87	1.685,74	+26,6%	+7,2%
<i>waarvan alleenwonenden</i>	1.159,13	1.207,46	1.251,93	1.346,01	1.427,96	+23,2%	+6,1%
<i>waarvan samenwonenden</i>	959,67	1.039,39	1.116,11	1.153,40	1.151,04	+19,9%	-+0,2%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	1.005,99	1.069,26	1.140,05	1.209,69	1.246,83	+23,9%	+3,1%
Na studies	820,67	834,58	858,38	953,49	1.018,61	+24,1%	+6,8%
Kunstwerkers				1.628,03	1.674,40		+2,8%
SWT zonder vrijstelling van IWZ	1.342,02	1.373,24	1.390,61	1.506,33	1.603,48	+19,5%	+6,4%
Beschermingsuitkering		802,88	821,63	922,16	1.012,14		+9,8%
UVW-NWZ	1.283,90	1.331,12	1.355,84	1.453,50	1.513,77	+17,9%	+4,1%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	993,62	1.053,58	1.160,88	1.258,54	1.297,13	+30,5%	+3,1%
Vrijgestelde ouderen	1.146,57	1.191,46	1.332,59	1.429,59	1.456,08	+27,0%	+1,9%
Vrijstelling om soc. of fam. redenen of mantelzorg	274,05	288,13	290,71	317,21	346,80	+26,5%	+9,3%
SWT met vrijstelling van IWZ	1.343,84	1.380,09	1.393,59	1.506,57	1.602,09	+19,2%	+6,3%

NB: de gemiddelde uitkering wordt berekend als de som van de bedragen gedeeld door het aantal budgettaire eenheden.

De gemiddelde maandelijkse uitkering in 2023 bedroeg 1.366,74 EUR bij de werkzoekenden en 1.513,77 EUR bij de niet-werkzoekenden. Er zijn echter grote verschillen naargelang het statuut en naargelang de gezinscategorie. Zo bedroeg de gemiddelde uitkering voor werkzoekende volledig werkloze gezinshoofden na een voltijdse betrekking 1.685,74 EUR, terwijl die van samenwonenden slecht 1.151,04 EUR bedroeg. De laagste gemiddelde uitkering situeert zich bij de mantelzorgers (346,80 EUR), de hoogste bij het recent hervormde statuut voor de kunstwerkers (1.674,40 EUR). Voor deze hervorming waren de hoogste uitkeringen terug te vinden bij SWT (respectievelijk 1.603,48 EUR bij de werkzoekenden en 1.602,09 EUR bij de niet-werkzoekenden).

We stellen sinds 2020 vast dat de stijging van de uitkeringen van de UVW-WZ na arbeidsprestaties groter is dan in voorgaande jaren. Deze vaststelling kan in het begin worden verklaard door de bevrozing van de degressiviteit die werd toegepast als onderdeel van de ondersteunende maatregelen tijdens de gezondheidscrisis, alsook door de uitvoering van de welvaartsaanpassingen. In 2022 vonden door de reordinflatie ook zes indexeringen plaats, die dit fenomeen nog hebben geaccentueerd. In 2023 heeft slechts één indexering plaatsgevonden in november, maar door de welvaartsaanpassingen op 1 januari en 1 juli 2023 blijft de algemene stijging van de bedragen relatief aanzienlijk. Hoewel het verschil sinds 2021 kleiner wordt, blijven de meeste van deze bedragen lager dan de armoededrempels (Statbel, 2024).

Tijdens de periode 2019-2023 steeg de gemiddelde maandelijkse uitkering zowel bij de werkzoekenden als bij de niet-werkzoekenden met respectievelijk +24,2% en +17,9%. Hierbij moet men rekening houden met het feit dat die bedragen in lopende prijzen worden uitgedrukt, m.a.w. ze zijn niet gecorrigeerd voor de inflatie. In constante prijzen (cf. tabel 4.6.II) zou de gemiddelde uitkering van de UVW-WZ op jaarbasis licht zijn gedaald (-3,3%), maar ten opzichte van 2019 zijn ze wel gestegen (+2,4%). Bij de UVW-NWZ zien we dat door de omzetting naar constante prijzen, de gemiddelde uitkering is gedaald op jaarbasis (-3,9%) als ook in de periode van 5 jaar (-2,8%).

Ten slotte is ook het gemiddelde profiel van de uitkeringsgroepen een belangrijke factor bij het berekenen van de gemiddelde uitkering. Wanneer een bepaalde groep aan uitkeringsgerechtigden toeneemt of afneemt, beïnvloedt dit het resultaat afhankelijk van of de betreffende groep gekenmerkt wordt door een gemiddeld hoge toewijzing of niet. In 2023 is het evenwicht tussen de verschillende categorieën begunstigden bij de UVW-WZ weinig veranderd en heeft het geen significante invloed gehad op de korte termijnevolutive van het gemiddeld bedrag van de uitkeringen. Daarentegen is bij de UVW-NWZ de proportie werklozen na een vrijwillig deeltijdse betrekking toegenomen (zie hoofdstuk 4.3), wat de gemiddelde uitkering van de hele groep aanzienlijk heeft verlaagd.

Gemiddelde maandelijkse uitkering van UVW volgens subgroep (in constante prijzen)

Tab. 4.6.II

	2019	2020	2021	2022	2023	Evol. 2019 - 2023	Evol. 2022 - 2023
UVW-WZ	1.100,06	1.138,95	1.182,28	1.164,78	1.126,75	+2,4%	-3,3%
Na een voltijdse betrekking	1.127,95	1.169,77	1.216,41	1.192,49	1.148,07	+1,8%	-3,7%
<i>waarvan gezinshoofden</i>	<i>1.331,43</i>	<i>1.365,74</i>	<i>1.396,83</i>	<i>1.404,64</i>	<i>1.389,73</i>	<i>+4,4%</i>	<i>-1,1%</i>
<i>waarvan alleenwonenden</i>	<i>1.159,13</i>	<i>1.187,34</i>	<i>1.218,37</i>	<i>1.202,81</i>	<i>1.177,22</i>	<i>+1,6%</i>	<i>-2,1%</i>
<i>waarvan samenwonenden</i>	<i>959,67</i>	<i>1.022,07</i>	<i>1.086,19</i>	<i>1.030,69</i>	<i>948,92</i>	<i>-1,1%</i>	<i>-7,9%</i>
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	1.005,99	1.051,44	1.109,49	1.080,99	1.027,89	+2,2%	-4,9%
Na studies	820,67	820,67	835,37	852,05	839,75	+2,3%	-1,4%
Kunstwerkers				1.454,82	1.380,39		-5,1%
SWT zonder vrijstelling van IWZ	1.342,02	1.350,36	1.353,33	1.346,07	1.321,92	-1,5%	-1,8%
Beschermingsuitkering			799,61	824,05	834,41		+1,3%
UVW-NWZ	1.283,90	1.308,94	1.319,50	1.298,86	1.247,96	-2,8%	-3,9%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	993,62	1.036,02	1.129,76	1.124,64	1.069,36	+7,6%	-4,9%
Vrijgestelde ouderen	1.146,57	1.171,61	1.296,87	1.277,50	1.200,40	+4,7%	-6,0%
Vrijstelling om soc. of fam. redenen of mantelzorg	274,05	283,33	282,92	283,46	285,90	+4,3%	+0,9%
SWT met vrijstelling van IWZ	1.343,84	1.357,09	1.356,23	1.346,29	1.320,77	-1,7%	-1,9%

4.7

Werkloosheidsgraad per entiteit (UVW-WZ)

Werkloosheidsgraad per entiteit in 2019 en 2023

Tab. 4.7.I

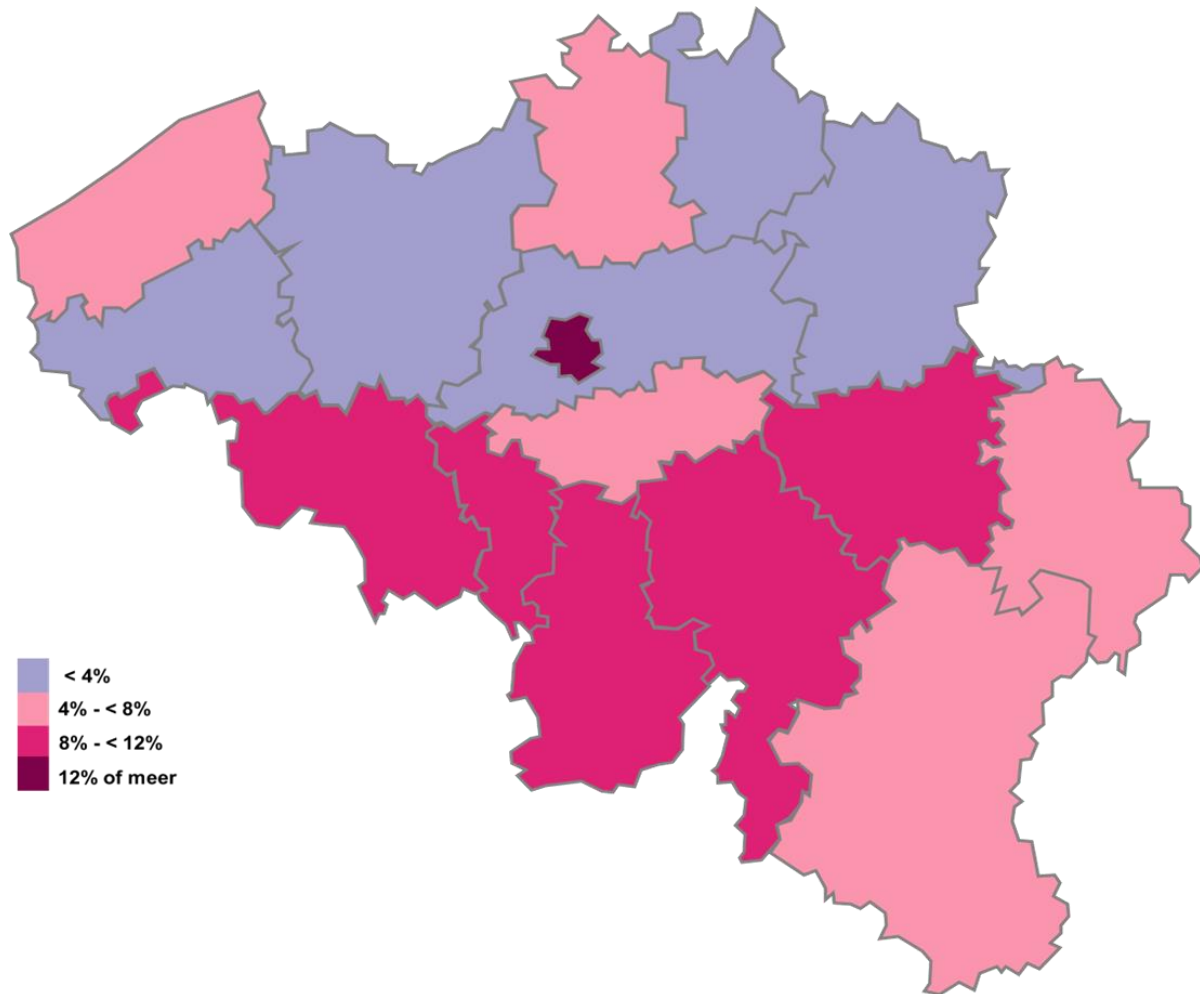
	2019	2023	Evol. 2019 - 2023
Kortrijk	3,5	2,6	-0,9
Leuven	4,1	3,0	-1,1
Gent	4,5	3,3	-1,2
Turnhout	4,6	3,5	-1,1
Hasselt	5,3	3,6	-1,7
Brugge	5,8	4,3	-1,5
Antwerpen	7,2	4,8	-2,4
Aarlen	6,6	6,0	-0,6
Nijvel	8,7	7,5	-1,2
Verviers	8,6	7,7	-0,9
Namen	9,7	8,5	-1,2
Bergen	11,1	9,8	-1,3
La Louvière	12,2	10,9	-1,3
Luik	12,3	10,9	-1,4
Charleroi	13,8	12,0	-1,8
Brussel	16,0	14,3	-1,7
Land	+7,8	+6,4	-1,4

Tabel 4.7.I geeft de werkloosheidsgraad per entiteit weer, berekend door het aantal UVW-WZ in de maand juni van 2019 en 2023 te delen door het aantal tegen werkloosheid verzekerden op 30 juni van respectievelijk de jaren 2019 en 2023. De berekeningen werden door de RVA gemaakt op basis van RVA-gegevens over de UVW-WZ en RSZ-gegevens over de werknemers en RIZIV-gegevens over de grensarbeiders..

Van 2019 tot 2023 laten alle entiteiten een daling van hun werkloosheidsgraad noteren. De grootste daling betreft de entiteit Antwerpen (-2,4% werkloosheid), gevolgd door Charleroi (-1,8%) Grafiek 4.7.I biedt een geografische weergave van die werkloosheidsgraden.

Kaart – Werkloosheidsgraad per entiteit in 2023

Gra. 4.7.1

De kaart laat zien dat de werkloosheidsgraden in België geografisch heel verschillend zijn. De meeste Vlaamse entiteiten hebben een werkloosheidsgraad lager dan 4%. Twee Vlaamse entiteiten (Brugge en Antwerpen) en drie entiteiten in het Waals Gewest (Nijvel, Verviers en Aarlen) registreren een werkloosheidsgraad tussen 4% en 8%. De werkloosheidsgraad overschrijdt de 8% in de entiteiten van Charleroi, Luik en La Louvière. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ligt de werkloosheidsgraad hoger dan 12%.

4.8

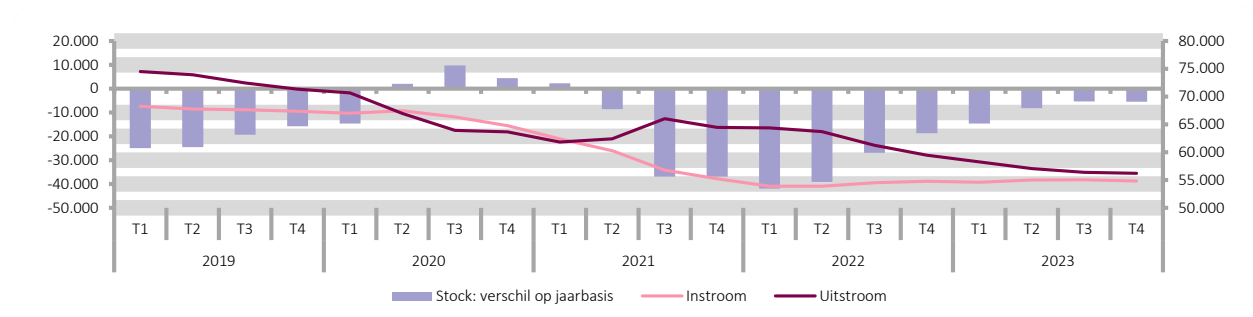
Dynamische evolutie van de UVW-WZ

4.8.1

Evolutie van de in- en uitstromen

Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ vergeleken met de in- en uitstroom

Gra. 4.8.I

NB: De grafiek geeft de variatie op jaarbasis weer van het aantal verschillende personen in de groep van de UVW-WZ in indieningsmaanden.

Grafiek 4.8.I vergelijkt de variatie van het aantal verschillende personen in de groep van de UVW-WZ met de evolutie van de in- en uitstromen (glijdende jaargemiddelden) in de loop van de periode 2019-2023. Een instroom wordt als dusdanig geteld indien een UVW-WZ in een trimester gedurende 1 van de 3 indieningsmaanden een betaling ontving, maar geen betaling kreeg in het daaraan voorafgaande trimester. Omgekeerd tellen we een uitstroom indien een UVW-WZ gedurende geen van de 3 indieningsmaanden van een trimester een betaling ontving, maar het daaraan voorafgaande trimester wel minstens 1 betaling kreeg. Bijgevolg stemt de stock van een trimester overeen met de som van de blijvers en de instromers, en verwijst deze dus naar de UVW-WZ die in dat trimester een betaling ontvingen.

De instroom en uitstroom evolueren in het kielzog van de economische conjunctuur, waardoor een hogere instroom meestal gepaard gaat met een lagere uitstroom en omgekeerd.

Algemeen zien we een dalende trend bij de in- en uitstroom sinds 2019. Terwijl de instroom relatief stabiel is en licht stijgt sinds T1 2022, is de uitstroom geleidelijk blijven dalen tot T3 van 2023. Het einde van 2023 wordt gekenmerkt door stabilisatie, waarbij het aantal instromers iets lager is dan het aantal uitstromers. De stock UVW-WZ blijft dus geleidelijk dalen, zij het zeer beperkt.

Al deze ontwikkelingen weerspiegelen het economisch herstel dat in 2022 is begonnen. Ongeacht de aanhoudende onzekerheid op conjunctureel gebied, is het logisch dat de inkomende en uitgaande stromen uiteindelijk stabiliseren rond een werkloosheidspercentage dat bijdraagt aan de dynamiek van de arbeidsmarkt.

Verhouding tussen de stock, blijvers, instroom en uitstroom in 2022 en 2023

Tab. 4.8.I

	Stock	Blijvers	Instroom	Uitstroom	Stock T-1		Stock	Blijvers	Instroom	Uitstroom
2022 T1	345.131	289.838	55.293	65.319	355.157	2022 T1	100%	84,0%	16,0%	18,4%
T2	327.277	273.905	53.372	71.226	345.131	T2	100%	83,7%	16,3%	20,6%
T3	331.431	272.665	58.766	54.612	327.277	T3	100%	82,3%	17,7%	16,7%
T4	316.055	267.822	48.233	63.609	331.431	T4	100%	84,7%	15,3%	19,2%
Jaar	329.974	276.058	53.916	63.692	339.749	Jaar	100%	83,7%	16,3%	18,7%
2023 T1	318.246	260.547	57.699	55.508	316.055	2023 T1	100%	81,9%	18,1%	17,6%
T2	308.564	254.166	54.398	64.080	318.246	T2	100%	82,4%	17,6%	20,1%
T3	316.819	258.637	58.182	49.927	308.564	T3	100%	81,6%	18,4%	16,2%
T4	307.910	258.130	49.780	58.689	316.819	T4	100%	83,8%	16,2%	18,5%
Jaar	312.885	257.870	55.015	57.051	314.921	Jaar	100%	82,4%	17,6%	18,1%

Tabel 4.8.I geeft een beter inzicht in de onderlinge verhoudingen tussen de instroom, de uitstroom, de stock en de blijvers. De instroom, uitstroom en stock werden hierboven reeds gedefinieerd. Een blijver in een bepaald trimester is een UVW-WZ die zowel in dit trimester als in het voorgaande trimester een betaling ontving.

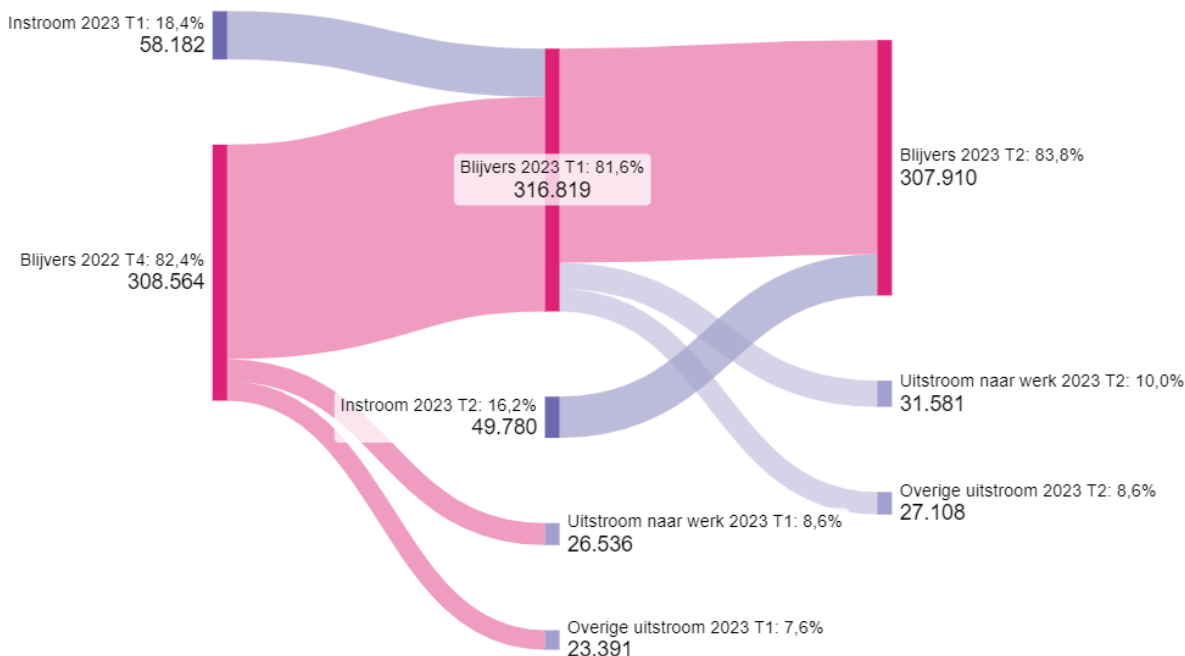
De verhoudingen tussen de verschillende categorieën veranderen licht tussen 2022 en 2023. In 2022 bestaat de stock gemiddeld voor iets meer dan 82,8% uit blijvers, en voor iets minder dan 17,2% uit instromers. De uitstromers vertegenwoordigen bijna 18,4%.

In 2023 zien we dat het aandeel van de stock gezakt is naar 82,3%, terwijl het aandeel van de instroom gestegen is tot 17,7%. Het percentage uitstromers ligt iets hoger in vergelijking met 2022: 18,0%.

Zowel in 2022 als in 2023 lag het uitstroompercentage hoger dan het instroompercentage, maar het verschil tussen beide percentages is gezakt van 1,2 procentpunt in 2022 tot 0,3 procentpunt in 2023. Voorlopig lijkt deze onderlinge verhouding zich te stabiliseren op een licht hogere uit- dan instroom in de werkloosheid. Volgens de prognoses voor 2024 (zie deel 2.4) zou dit de komende tijd nog leiden tot een lichte afname van het aantal UVW-WZ.

Verhoudingen tussen de in- en uitstroom en de blijvers in de drie recentst beschikbare trimesters, en bepaling van de uitstroomrichting

Gra. 4.8.II

Uitstroomcijfers laten ons toe de dynamiek die aan de basis ligt van evoluties in de werkloosheid beter te begrijpen. De totale uitstroom geeft echter geen informatie over de kwalitatieve aspecten van de uitstroom. Daarom is het interessant na te gaan in welke socio-economische positie de werklozen na hun uitstroom terechtkomen. Voor het bepalen van die socio-economische positie wordt gebruik gemaakt van de Dopfluxbisprocedure, een gestandaardiseerde procedure binnen de RVA-databases voor de opvolging van de socio-economische positie van uitstromers (zie deel 8.3).

Voor de uitstromers (die worden bepaald op basis van betaalgegevens op indieningsmaand) bekijken we de volgende refertemaand die overeenstelt met die betaling. Daar zoeken we naar een bericht van overlijden, pensionering, tewerkstelling of ziekte in de periode vanaf de maand die voorafgaat aan de uitstroom t.e.m. de maand die op de uitstroom volgt.

Grafiek 4.8.II toont opnieuw de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende categorieën in het laatste trimester van 2022 en de eerste twee trimesters van 2023, maar voegt er informatie over de uitstroomrichting aan toe. Die vertelt ons dat de belangrijkste uitstroomrichting de uitstroom naar werk is: meer dan de helft van de personen die in het tweede trimester van 2023 uitstroonden, vond werk. Dit is een wat andere proportie dan vorig jaar: het verschil tussen beide vormen van uitstroom is verkleind.

4.8.2

Kenmerken van de uitstroom naar werk

In het eerste semester 2023 stroomden gemiddeld 29.057 personen uit naar werk. Dit betekent dat de uitstroomratio naar werk in het eerste semester van 2023 9,3% bedroeg, een stijging ten opzichte van het eerste semester van 2022 (10,0%).

Tabel 4.8.II beschrijft de verdeling van de uitstroom naar werk volgens verschillende kenmerken van de profielen.

De meeste trends die in 2022 werden waargenomen, worden hernomen, maar de indicatoren voor het eerste semester van 2023 zijn iets minder gunstig. Mannen en vrouwen hebben vrijwel een gelijk aandeel (9,2% en 9,4%). De werklozen die het meest geneigd zijn om werk te vinden, zijn, net als in 2022, de werklozen met een korte werkloosheidsduur (18,3%), langgeschoolde werklozen (13,1%), werklozen na voltijdse (9,9%) of deeltijdse vrijwillige (11%) tewerkstelling en samenwonenden (13,2%). Bovendien onderscheidt het Vlaamse Gewest zich opnieuw door haar zeer hoge percentage uitstroom naar werk (13,2%).

Enkele trends zijn veranderd. Zo is het uitstroompercentage van jongeren onder de 25 jaar gedaald na de piek aan het begin van 2022. Het uitstroompercentage per nationaliteit is nu praktisch gelijk in de drie categorieën, maar buitenlandse werknemers van buiten de EU behouden een iets gunstiger uitstroompercentage dan anderen.

Ten slotte komen kunstenaars nu in beeld met hun nieuwe regeling. Hun uitstroompercentage naar werk (3,4%) is voor dit eerste jaar erg laag in vergelijking met de algemene gemiddelden. Deze groep werkt echter veel vaker dan andere werklozen tijdens de werkloosheidsperiode (i.e. werklozen met bijkomende activiteiten), zonder uit te stromen uit de werkloosheid.

Uitstroom naar werk van de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (verschillende personen) in het eerste semester van 2023

Tab. 4.8.II

	Gemiddelde aantal UVW-WZ in het eerste semester van 2023	Gemiddelde uitstroom naar werk in het eerste semester van 2023		Gemiddelde uitstroom naar werk in het eerste semester van 2022
		Aantal	Ratio	
Geslacht				
Mannen	174.528	16.096	9,2%	10,1%
Vrouwen	138.164	12.963	9,4%	9,9%
Leeftijdscategorie				
< 25 jaar	21.135	2.129	10,1%	14,8%
25-49 jaar	181.350	22.161	12,2%	13,1%
50 jaar of ouder	110.207	4.769	4,3%	4,4%
Werkloosheidsduur				
< 1 jaar	106.201	19.467	18,3%	20,5%
1-2 jaar	48.924	4.506	9,2%	10,8%
2 jaar of langer	157.567	5.087	3,2%	3,7%
Opleidingsniveau				
Kortgeschoold	142.758	9.822	6,9%	7,6%
Middengeschoold	107.224	11.217	10,5%	11,5%
Langgeschoold	60.858	7.981	13,1%	13,8%
Statuut				
Na een voltijdse betrekking	252.265	25.050	9,9%	10,4%
Na studies	24.176	1.656	6,8%	9,7%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	18.936	2.081	11,0%	11,2%
SWT zonder vrijstelling van IWZ	9.030	14	0,2%	0,1%
Beschermingsuitkering	2.182	52	2,4%	3,3%
Kunstwerkers	6.105	206	3,4%	
Gezinscategorie				
Gezinshoofden	84.902	4.119	4,9%	5,7%
Samenwonenden	142.283	18.754	13,2%	13,8%
Alleenwonenden	85.507	6.186	7,2%	8,0%
Gewest				
Vlaams Gewest	114.809	15.110	13,2%	13,6%
Waals Gewest	135.222	10.156	7,5%	8,5%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	62.661	3.793	6,1%	6,5%
Nationaliteit				
Belgische nationaliteit	258.328	24.059	9,3%	10,1%
Buitenlandse EU-nationaliteit	30.628	2.757	9,0%	9,5%
Niet-EU-nationaliteit	23.736	2.243	9,4%	10,4%
Totaal	312.692	29.059	9,3%	10,0%

Semestergemiddelden o.b.v. trimestriële gegevens.

NB: het totaal omvat ook de UVW-WZ waarvan het scholingsniveau onbekend is.

4.8.3

Kenmerken van de instroom

Instroom als werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze (verschillende personen) in het eerste semester van 2023 (< 65 jaar)

Tab. 4.8.III

	Gemiddelde instroom aan UVW-WZ in het eerste semester van 2023		Gemiddeld aantal werknemers in loondienst in het eerste semester van 2023	
	Aantal	%	Aantal	%
Geslacht				
Man	29.879	55,4%	2.055.016	50,4%
Vrouw	24.102	44,6%	2.020.992	49,6%
Leeftijdsklasse				
15-24 jaar	6.753	12,5%	271.646	6,7%
25-39 jaar	26.339	48,8%	1.536.928	37,7%
40-49 jaar	11.054	20,5%	1.009.819	24,8%
50-64 jaar	9.806	18,2%	1.257.616	30,9%
Totaal	53.981	100%	4.076.008	100%

Bronnen: RVA (instroom) en loontrekkende tewerkstelling – tabellen tewerkgestelde werknemers (RSZ, 2023)
Semestergemiddelde o.b.v. trimestriële gegevens

Tabel 4.8.III schetst een algemeen profiel van de nieuwe werklozen, d.i. de instroom van werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in het eerste semester van 2023¹⁵. Gemiddeld stroomden in de loop van dit semester 53.981 personen in (< 65 jaar). De mannen maken in totaal 55,4% van de instroom in de volledige werkloosheid uit, en de vrouwen 44,6%, wat toch verschilt met de verhoudingen volgens geslacht bij de loontrekkenden in de privésector (mannen: 50,4% en vrouwen 49,6%): mannen blijven meer instromen in de werkloosheid in vergelijking tot de vrouwen.

Volgens leeftijdsklasse noteren we in vergelijking tot de arbeid in loondienst vooral voor de klasse tussen 15-24 jaar en 25-39 jaar een oververtegenwoordiging: 12,5% van de instroom tegenover 6,7% van de arbeid in loondienst voor de eerste groep; 48,8% van de instroom tegenover 37,7% van de arbeid in loondienst voor de tweede groep. Omgekeerd is de oudste leeftijdsklasse (50-64 jaar) verhoudingsgewijs minder talrijk in de instroom in de volledige werkloosheid dan in de arbeid in loondienst (respectievelijk 18,2% tegenover 30,9%).

¹⁵ Dit profiel is beperkt tot het eerste semester van 2023 teneinde een vergelijking mogelijk te maken met de meest recente RSZ-gegevens m.b.t. het profiel van de tewerkgestelde werknemers. Om dezelfde reden wordt een gemiddelde gemaakt van de twee trimesterwaarden om tot een semesterwaarde te komen. We hanteerden dezelfde werkwijze bij de kenmerken van de uitstroom naar werk.

4.8.4

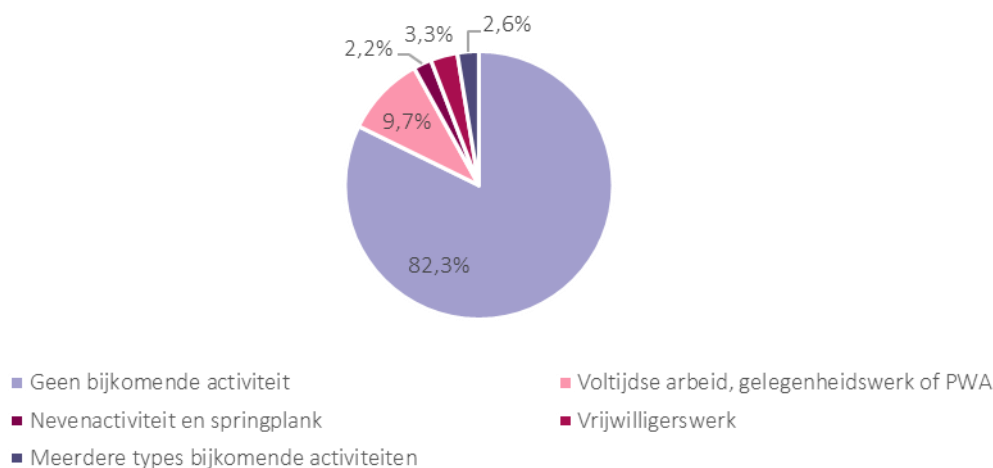
UVW-WZ met bijkomende activiteit

UVW-WZ moeten actief op zoek gaan naar werk. In bepaalde gevallen leidt dat tot tewerkstellingen van korte duur, die niet zorgen voor een uitstroom uit de werkloosheid (voltijdse arbeid, gelegenhedswerk). Daarnaast kunnen werklozen tijdens hun uitkeringsgerechtigde periode een aantal activiteiten uitvoeren, waarmee ze ervaring kunnen opdoen om hun positie op de arbeidsmarkt te versterken (nevenactiviteiten, activiteit in het kader van de maatregel ‘Springplank naar zelfstandige’, activiteiten in een PWA, of vrijwilligerswerk).¹⁶

Volgens de data in grafiek 4.8.III verrichtte in 2023¹⁷ 17,7% van de Uvw-WZ een bijkomende activiteit. Het gaat hierbij vooral om voltijdse arbeid, gelegenhedswerk of activiteiten verricht in een PWA (9,7% van de Uvw-WZ). Werklozen met nevenactiviteiten (inclusief de maatregel “Springplank naar zelfstandige”) vertegenwoordigen 2,2%; 3,3% van de werklozen springt af en toe in als vrijwilliger. Daarnaast combineert 2,6% van de werklozen meerdere types bijkomende activiteiten. Dit betreft in $\frac{3}{4}$ van de gevallen de combinatie van voltijdse arbeid en gelegenhedswerk.

Verdeling van de Uvw-WZ volgens eventuele bijkomende activiteit

Gra. 4.8.III

¹⁶ Meer informatie hierover is terug te vinden in een RVA-publicatie (RVA, 2019d).

¹⁷ De cijfers betreffen Uvw-WZ van januari tot en met juni 2023. Maanden waarin men in- of uitstroomt worden niet opgenomen in de analyse.

4.9

Springplank naar zelfstandige

Het voordeel 'Springplank naar zelfstandige' -hierna 'springplank' genoemd - is een maatregel die de werkloze toelaat om tijdens zijn werkloosheidsperiode gedurende maximum twaalf maanden een nevenactiviteit als zelfstandige aan te vatten en daarbij het recht op werkloosheidsuitkeringen te behouden. Deze maatregel werd op 1 oktober 2016 ingevoerd. Werklozen mochten al langer een zelfstandig bijberoep uitoefenen met behoud van uitkeringen, maar daarop gelden meer beperkingen.

De springplank kan worden vernieuwd als de werkloze de maatregel niet werd toegekend in de loop van de voorbije zes jaar. De activiteit moet altijd de kenmerken vertonen van een bijkomstige activiteit: het recht op werkloosheidsuitkeringen wordt geweigerd als de activiteit geen kenmerken (meer) vertoont van een bijkomstige activiteit.

Om de impact van de coronacrisis te beperken, zijn er speciale maatregelen genomen met betrekking tot het zelfstandige springplankprogramma: voor aanvragen ontvangen tussen april en augustus 2020 is de periode verlengd tot 24 maanden, en voor aanvragen gedaan van oktober 2020 tot maart 2021 is deze automatisch verlengd tot september 2022. Dit verklaart de toename van het aantal betalingen in 2021 en 2022. Sinds september 2022 is de situatie weer normaal. Tegelijkertijd is het aantal zelfstandige ondernemers met een springplankvoordeel aanzienlijk afgenomen.

Al deze factoren verklaren grotendeels dat in 2023 slechts gemiddeld 3.749 betalingen zijn gedaan aan zelfstandige ondernemers met een springplankvoordeel. Dit betekent een daling van 37,5% ten opzichte van 2022 en 26,6% ten opzichte van 2019. Vanaf oktober 2016 tot eind 2023 vertegenwoordigt deze maatregel 2,7% van de totale populatie volledig werklozen.

Gemiddeld aantal betalingen verricht aan volledig werklozen met een bijkomende activiteit tijdens de werkloosheid (voordeel 'springplank naar zelfstandige')

Tab. 4.9.]

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hoofdst. Gewest	Land
2019	2.827	1.739	539	5.105
2020	2.914	1.666	490	5.070
2021	3.947	2.153	592	6.692
2022	3.334	2.125	543	6.002
2023	1.972	1.440	338	3.749
Evol. 2019-2023	-855	-299	-202	-1356
	-30,2%	-17,2%	-37,4%	-26,6%
Evol. 2022-2023	-1362	-684	-206	-2252
	-40,8%	-32,2%	-37,9%	-37,5%
Aandeel van het totaal aantal volledig werklozen (2016-2023)				2,7%

4.10

Sancties

Tabel 4.10.I bevat een overzicht van de sancties voor werklozen, die werden geregistreerd bij de RVA. In het kader van de Zesde Staatshervorming werd de beslissingsbevoegdheid inzake sommige sancties geregionaliseerd, bv. de sancties die verband houden met het geheel aan procedures voor de opvolging van het actieve zoekgedrag naar werk bij de werklozen (de actieve beschikbaarheid)¹⁸. Daarnaast werden ook de sancties die betrekking hebben op de passieve beschikbaarheid (werkweigering e.d.) overgeheveld naar de gewesten. De gewesten dienen de RVA op de hoogte te brengen van hun beslissingen zodat de RVA de informatie kan verwerken in de dossiers. Dat gebeurt via elektronische fluxen. De gegevens met betrekking tot de geregionaliseerde sancties betreffen dus sancties die door de RVA werden behandeld op het vlak van de gevolgen ervan op de betaling van de werkloosheidsuitkeringen. De sancties in verband met werkverlating en ontslag om billijke redenen (vrijwillige werkloosheid) en de administratieve sancties (bv. zwartwerk, gezinssituatie) bleven op het federale niveau behouden.

Op *federaal* niveau stellen we op jaarbasis een stijging met 11,4% vast van het aantal sancties wegens vrijwillige werkloosheid. Voor deze groep zien we bij de verwittigingen een daling (-1,1%), terwijl de effectieve sancties gestegen zijn met 12,7%. De stijging is merkbaar in de 3 subgroepen. Bijna 80% van de sancties voor vrijwillige werkloosheid betreffen werkverlating. Ook bij de administratieve inbreuken zien we een daling van de verwittigingen (-12,5%), en een stijging van de effectieve sancties (+ 3,2%). Die stijging is volledig toe te rekenen aan de sancties wegens misbruik van de controlekaart (+15,1%).

¹⁸ Die bevoegdheid werd in 2017 operationeel overgedragen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In 2016 voerde de RVA die activiteit binnen de entiteit Brussel nog uit voor rekening van Actiris.

Bij de *geregionaliseerde* sancties zien we een stijging van het aantal sancties met betrekking tot de passieve beschikbaarheid (+11,7%), die toe te schrijven is aan een stijging bij de effectieve sancties (+15,8%). Binnen de groep van deze sancties vertegenwoordigt de subgroep van de sancties wegens het niet aanmelden bij de plaatsingsdienst of de dienst beroepsopleiding bijna 83%. Het aantal verwittigingen voor passieve beschikbaarheid neemt af met 10,4%.

In 2023 tellen we 58 uitsluitingen tot herinschrijving t.o.v. 40 in 2022.

Bij de sancties met betrekking tot de actieve beschikbaarheid zien we een stijging ten opzichte van vorig jaar (+6,2%). Die toename is vooral het gevolg van de stijging van het aantal effectieve sancties (+15,1%), en in mindere mate van de stijging van het aantal verwittigingen (+1,0%).

Het aantal negatieve evaluaties voor jongeren in beroepsinschakelingstijd is fors toegenomen met 27,7%.

We moeten voorzichtig zijn bij de interpretatie van deze gegevens, en rekening houden met meerdere factoren zoals de evolutie van het aantal werklozen, het feit dat het federale normatieve kader betreffende de controle van de actieve beschikbaarheid geen sancties voorziet maar wel verwittigingen bij de eerste negatieve evaluaties, en vooral de autonomie die gegeven wordt aan de gewesten door het federale normatieve kader. Dat federaal kader legt de algemene principes vast van de controle. De gewesten mogen evenwel de modaliteiten ervan bepalen, wat kan leiden tot een verschillende aanpak en andere procedures in de gewesten, wat zich weerspiegelt in de cijfers.

De betrokkenheid bij de controle van de consulenten belast met de begeleiding van de werklozen kan groter of minder groot zijn.

Sommige verschillen kunnen ook worden verklaard door het feit dat de voorafgaande verwittigingen die worden gegeven in het kader van het begeleidingsproces of in een eerdere fase van het controleproces niet als verwittigingen geteld worden aangezien ze niet voorzien zijn in het federaal kader en niet dezelfde juridische gevolgen hebben. Ze worden in ieder geval in tabel 4.10.I opgenomen als voorafgaande verwittigingen met de bedoeling een volledig beeld te geven van de beslissingen van de gewestinstellingen. Gedetailleerdere informatie behoort toe aan de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling.

Bij de RVA geregistreerde sancties voor werklozen in 2022 en 2023

Tab. 4.10.I

	2023	2022	Evol. 2023 - 2022
Federale bevoegdheid			
Vrijwillige werkloosheid: sancties	19.304	17.122	+12,7%
Afdanking om billijke redenen	3.460	2.825	+22,5%
Werkverlating	15.347	13.897	+10,4%
Zich niet aanmelden op het werkloosheidskantoor	497	400	+24,3%
Vrijwillige werkloosheid: verwittigingen	1.788	1.808	-1,1%
Vrijwillige werkloosheid: sancties + verwittigingen	21.092	18.930	+11,4%
Administratieve inbreuken: sancties	9.271	8.987	+3,2%
Onjuiste, onvolledige of laattijdige verklaring	4.369	4.658	-6,2%
Onrechtmatige stempel, misbruik controlekaart	4.820	4.186	+15,1%
Opmaken van onjuiste stukken, vals stempelmerk	82	143	-42,7%
Administratieve inbreuken: verwittigingen	10.040	11.478	-12,5%
Administratieve inbreuken: sancties + verwittigingen	19.311	20.465	-5,6%
Regionale bevoegdheid sedert 2016 (2017 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)			
Passieve beschikbaarheid: sancties	12.473	10.769	+15,8%
Werkweigering	370	321	+15,3%
Afdanking, stopzetting of weigering van een beroepsopleiding	626	448	+39,7%
Zich niet aanmelden bij een werkgever	851	770	+10,5%
Zich niet aanmelden bij het plaatsingsdienst, of dienst beroepsopleiding	10.321	8.872	+16,3%
Weigering deelname aan, stopzetting of mislukking van een inschakelingsparcours	299	347	-13,8%
Weigering outplacement of weigering inschrijving in een tewerkstellingscel	5	11	-54,5%
Weigering deelname aan, of stopzetting van een actieplan voor niet-toeleidbare werklozen	1	0	-
Passieve beschikbaarheid: verwittigingen	1.783	1.991	-10,4%
Passieve beschikbaarheid: sancties + verwittigingen	14.256	12.760	+11,7%
Uitsluiting (tot herinschrijving)	58	40	+45,0%
Uitsluiting door de gewesten ingeval van onbeschikbaarheid of schrapping als werkzoekende	26	24	+8,3%
Uitsluiting door de RVA ingeval van onbeschikbaarheid of niet ingeschreven als werkzoekende	32	16	+100,0%
Passieve beschikbaarheid + uitsluiting	14.314	12.800	+11,8%
Actieve beschikbaarheid: sancties	1.779	1.545	+15,1%
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen	423	406	+4,2%
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (4-10 weken)	78	40	+95,0%
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (13 weken)	345	366	-5,7%
Verminderde uitkering	676	712	-5,1%
Verminderde uitkering (4-10 weken)	48	46	+4,3%
Verminderde uitkering (13 weken)	628	666	-5,7%
Verminderde uitkering, gevolgd door uitsluiting	503	292	+72,3%
Uitsluiting	177	135	+31,1%
Actieve beschikbaarheid: verwittigingen	2.680	2.654	+1,0%
Actieve beschikbaarheid: sancties + verwittigingen	4.459	4.199	+6,2%
Voorafgaande verwittigingen	12.711	12.277	+3,5%
Beschikbaarheid van jongeren in beroepsinschakelingsstijd (DISPO J)			
Negatieve eerste evaluatie	8.655	6.481	+33,5%
Negatieve tweede evaluatie	5.539	5.249	+5,5%
Negatieve evaluatie na eerdere negatieve evaluatie	4.714	3.082	+53,0%
DISPO J: totaal negatieve evaluaties	18.908	14.812	+27,7%
Voorafgaande verwittigingen	5.377	2.291	+134,7%

Ingevolge de Zesde Staatshervorming werd de beslissingsbevoegdheid betreffende sancties voor passieve en actieve onbeschikbaarheid overgedragen naar de gewesten (regionale sancties). Vanaf 2017 worden de beslissingen genomen door alle gewestelijke diensten. De regionale sancties worden door de gewestelijke diensten gecommuniceerd via elektronische fluxen aan de RVA, die ze uitvoert. De cijfers betreffende de beslissingen van de gewestelijke diensten worden opgemaakt door de RVA op basis van de elektronische fluxen van de gewestelijke diensten. Kleine verschillen met de door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling gepubliceerde cijfers zijn mogelijk, rekening houdend met enerzijds een lichte vertraging te wijten aan de verzending van de gegevens en de wijze waarop wijzigingen en annuleringen worden geregistreerd, en anderzijds met de toepassing van andere statistische tellingsregels.

Uitsluiting (tot herinschrijving): de niet-toekenning van uitkeringen omwille van onbeschikbaarheid voor de arbeidsmarkt tot herinschrijving als werkzoekende.

Actieve beschikbaarheid - sancties: het federale kader legt de algemene principes vast van de controle. De gewesten mogen evenwel de modaliteiten ervan bepalen, wat kan leiden tot een verschillende aanpak en andere procedures in de gewesten. Sommige verschillen kunnen ook worden verklaard door het feit dat de verwittigingen die gegeven worden in het kader van het begeleidingsproces niet als zodanig worden geteld. Gedetailleerdere informatie behoort toe aan de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling.

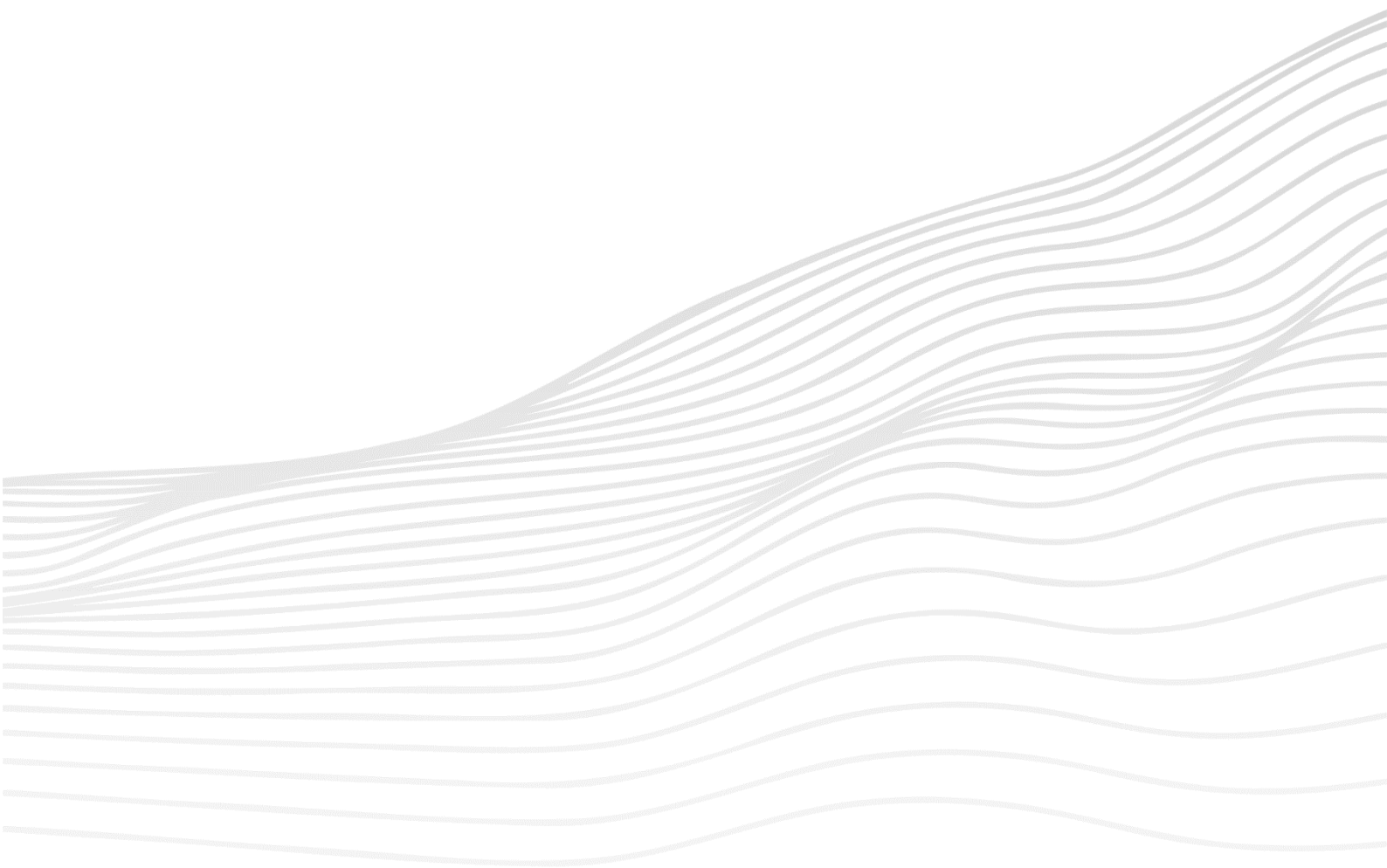
Actieve beschikbaarheid—verwittigingen: de **voorafgaande verwittigingen** die worden gegeven in het kader van het begeleidingsproces of in een eerdere fase van het controleproces (enkel in het Vlaams en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) worden niet als verwittigingen geteld, omdat zij niet voorzien worden in het federaal kader en omdat zij niet dezelfde juridische gevolgen hebben.

Dispo J : controle op de actieve beschikbaarheid van jongeren in beroepsinschakelingstijd. De cijfers werden opgemaakt door de RVA op basis van de elektronische fluxen van de gewestelijke diensten. De gelijkgestelde negatieve evaluaties ten gevolge afwezigheid worden opgenomen bij de negatieve evaluaties.

Bij de RVA geregistreerde sancties voor werklozen in 2023- resultaten per gewest

Tab. 4.10.II

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Brussels Hfdst. Gew.	Land
Federale bevoegdheid					
Vrijwillige werkloosheid: sancties	10.927	6.097	147	2.133	19.304
Afdanking om billijke redenen	2.249	1.024	15	172	3.460
Werkverlating	8.467	4.862	132	1.886	15.347
Zich niet aanmelden op het werkloosheidskantoor	211	211	0	75	497
Vrijwillige werkloosheid: verwittigingen	1.014	726	5	43	1.788
Vrijwillige werkloosheid: sancties + verwittigingen	11.941	6.823	152	2.176	21.092
Administratieve inbreuken: sancties	3.989	3.523	28	1.731	9.271
Onjuiste, onvolledige of laattijdige verklaring	1.531	1.954	16	868	4.369
Onrechtmatige stempel, misbruik controlekaart	2.419	1.528	12	861	4.820
Opmaken van onjuiste stukken, vals stempelmerk	39	41	0	2	82
Administratieve inbreuken: verwittigingen	4.045	4.465	56	1.474	10.040
Administratieve inbreuken: sancties + verwittigingen	8.034	7.988	84	3.205	19.311
Regionale bevoegdheid sedert 2016 (2017 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)					
	VDAB	FOREM	ADG	ACTIRIS	TOTAAL
Passieve beschikbaarheid: sancties	11.489	876	21	87	12.473
Werkweigering	360	8	2	0	370
Afdanking, stopzetting of weigering van een beroepsopleiding	448	175	3	0	626
Zich niet aanmelden bij een werkgever	847	0	1	3	851
Zich niet aanmelden bij het plaatsingsdienst, of dienst beroepsopleiding	9.539	685	13	84	10.321
Weigering deelname aan, stopzetting of mislukking van een inschakelingsparcours	289	8	2	0	299
Weigering outplacement of weigering inschrijving in een tewerkstellingscel	5	0	0	0	5
Weigering deelname aan, of stopzetting van een actieplan voor niet-toeleidbare werklozen	1	0	0	0	1
Passieve beschikbaarheid: verwittigingen	148	844	12	779	1.783
Passieve beschikbaarheid: sancties + verwittigingen	11.637	1.720	33	866	14.256
Uitsluiting (tot herinschrijving)	14	23	13	8	58
Uitsluiting door de gewesten ingeval van onbeschikbaarheid of schrapping als werkzoekende	9	0	13	4	26
Uitsluiting door de RVA ingeval van onbeschikbaarheid of niet ingeschreven als werkzoekende	5	23	0	4	32
Passieve beschikbaarheid + uitsluiting	11.651	1.743	46	874	14.314
Actieve beschikbaarheid: sancties	185	1.256	44	294	1.779
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen	106	222	16	79	423
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (4-10 weken)	78	0	0	0	78
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (13 weken)	28	222	16	79	345
Verminderde uitkering	74	405	15	182	676
Verminderde uitkering (4-10 weken)	48	0	0	0	48
Verminderde uitkering (13 weken)	26	405	15	182	628
Verminderde uitkering, gevolgd door uitsluiting	2	466	11	24	503
Uitsluiting	3	163	2	9	177
Actieve beschikbaarheid: verwittigingen	492	14	120	2.054	2.680
Actieve beschikbaarheid: sancties + verwittigingen	677	1.270	164	2.348	4.459
Voorafgaande verwittigingen	8.818	133		3.760	12.711
Beschikbaarheid van jongeren in beroepsinschakelingstijd (DISPO J)					
Negatieve eerste evaluatie	1.388	6.216	59	992	8.655
Negatieve tweede evaluatie	680	4.024	31	804	5.539
Negatieve evaluatie na eerdere negatieve evaluatie	1.020	3.650	0	44	4.714
DISPO J: totaal negatieve evaluaties	3.088	13.890	90	1.840	18.908
Voorafgaande verwittigingen	4.518	0		859	5.377

5

TIJDELIJKE WERKLOOSHEID

5.1 Kerncijfers¹⁹

Kerncijfers tijdelijke werkloosheid

Tab. 5.1.I

	Fysieke eenheden	Budgettaire eenheden	Aantal verschillende werknemers	Aantal verschillende werkgevers	Dagen (totaal)	Dagen (per werknemer)	Dagen (per werkgever)	Uitgaven (miljoen EUR)	Gemiddelde daguitkering (EUR)
2022	162.675	36.276	555.805	78.586	11.295.142	20,3	143,7	835,6	74,0
2023	121.127	24.887	224.826	28.376	7.765.584	34,5	273,7	573,6	73,9
Evol. 2022-2023	-25,5%	-31,4%	-59,5%	-63,9%	-31,2%	+70,0%	+90,4%	-31,4%	-0,2%
	-41.547	-11.388	-330.979	-50.210	-3.529.557	+14,2	+129,9	-262,1	-0,1

¹⁹ Om een zo accuraat mogelijk beeld te geven van de tijdelijke werkloosheid als mogelijk is op het moment van redactie, worden zoveel mogelijk gegevens na verificatie gebruikt. Die zijn beschikbaar t.e.m. het eerste semester van het recentste jaar, aangevuld met gegevens voor verificatie voor het tweede semester. Over het algemeen impliceert het verificatieproces voor de tijdelijke werkloosheid in grotere mate statistische correctie en verfijning dan het geval is bij andere RVA-stelsels. Deze werkwijze wordt dan ook uitsluitend voor de tijdelijke werkloosheid toegepast.

Wat tijdelijke werkloosheid betreft, was er een daling in 2023. De versoepelde regeling voor tijdelijke werkloosheid was namelijk nog tot juni 2022 van kracht vanwege de gezondheidscrisis. Met uitzondering van een aantal overgangsmaatregelen was deze regeling in de tweede helft van 2022 niet meer van toepassing. Vanaf het laatste kwartaal van 2022 tot het tweede kwartaal van 2023 werd echter een andere speciale regeling voor tijdelijke werkloosheid ingevoerd, namelijk tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven. We zien dat in het eerste deel van het jaar de tijdelijke werkloosheid relatief hoog bleef, mede door deze tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven. In het derde kwartaal leek het niveau van de tijdelijke werkloosheid zich te normaliseren. Het vierde kwartaal liet een verdere stijging zien, tot hetzelfde niveau als het vierde kwartaal van 2022.

Over heel 2023 zien we gemiddeld een daling van 25,5% in fysieke eenheden (betalingen per maand) en een daling van 31,4% in budgettaire eenheden (vol-tijdse equivalenten). Sommige kerncijfers laten een sterk dalende trend zien. De uitzondering hierop is de zeer lichte daling van het gemiddeld dagbedrag, die onder andere wordt beïnvloed door indexering.

Gemiddeld bedraagt de stijging van de uitkering in lopende prijzen in 2023 6,1% t.o.v. 2022. Dit betekent dat in constante prijzen de gemiddelde daguitkering met 4,6 EUR is afgenomen. Deze daling laat zich verklaren door het feit dat tot juni 2022 alle werknemers in tijdelijke werkloosheid wegens overmacht naast hun werkloosheidsuitkering een aanvulling van 5,98 EUR per dag ontvingen.

5.2

Volgens activiteitstak

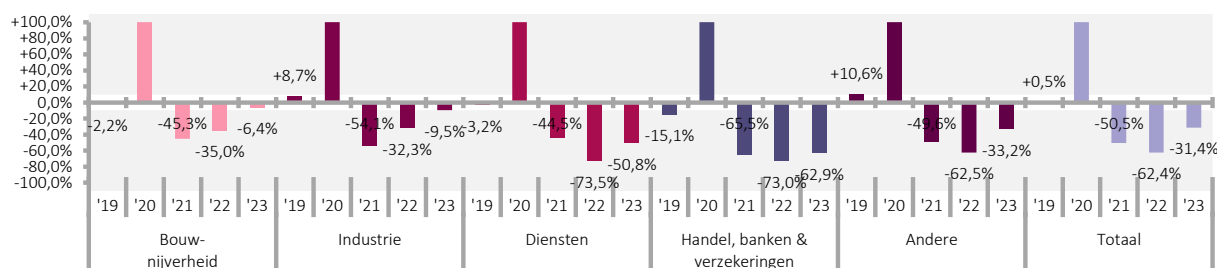
Tijdelijke werkloosheid volgens activiteitstak in budgettaire eenheden

Tab. 5.2.I

	2019	2020	2021	2022	2023	Evol. 2019-2023
Bouwnijverheid	7.174	19.728	10.788	7.015	6.564	-8,5%
Industrie	5.252	30.150	13.835	9.360	8.476	+61,4%
Diensten	4.495	93.236	51.761	13.735	6.760	+50,4%
Administratieve en ondersteunende diensten	2.265	28.996	11.906	5.125	2.943	+29,9%
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	546	28.879	23.371	3.874	863	+58,0%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	1.124	9.412	3.194	1.864	2.065	+83,6%
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	99	7.661	2.696	729	195	+97,4%
Kunst, amusement en recreatie	56	5.505	3.847	557	98	+74,2%
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	87	580	233	147	133	+52,2%
Informatie en communicatie	33	3.478	1.305	271	63	+91,8%
Onderwijs	32	1.945	697	139	39	+22,9%
Exploitatie van en handel in onroerend goed	22	1.267	567	140	25	+12,7%
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	13	51	28	24	21	+68,4%
Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik	1	45	16	6	1	-13,7%
Extraterritoriale organisaties en lichamen	0	53	43	2	0	-
Overige diensten	215	5.366	3.858	857	312	+45,4%
Handel, banken en verzekeringen	884	37.302	12.887	3.476	1.291	+46,0%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	858	35.675	12.377	3.347	1.269	+48,0%
Financiële activiteiten en verzekeringen	26	1.627	510	129	22	-17,9%
Andere	1.381	14.233	7.175	2.689	1.797	+30,1%
Vervoer en opslag	885	11.040	5.882	2.099	1.336	+51,0%
Landbouw, bosbouw en visserij	130	360	247	157	137	+4,8%
Winning van delfstoffen	41	135	47	29	50	+22,2%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	3	31	31	10	6	+82,6%
Niet ingevuld	321	2.668	968	394	268	-16,7%
Totaal	19.186	194.650	96.447	36.276	24.887	+29,7%

Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens activiteitstak in budgettaire eenheden

Gra. 5.2.I

Het niveau van de tijdelijke werkloosheid heeft zich nog niet hersteld tot het niveau van vóór de coronacrisis. Tabel en grafiek 5.2.I tonen de evolutie van de tijdelijke werkloosheid per activiteit in budgettaire eenheden (voltijdse equivalenten). Het totale aantal budgettaire eenheden in 2023 ligt bijna 30% hoger dan vijf jaar eerder. Er zijn echter zeer grote verschillen tussen sectoren.

De bouwsector, die normaal een relatief hoge tijdelijke werkloosheidsgraad kent, bevindt zich op een iets lager niveau (-8,5%) dan vijf jaar geleden. Aan de andere kant vertonen de meeste sectoren die onder normale omstandigheden weinig gebruik maken van tijdelijke werkloosheid, maar die bijzonder hard zijn getroffen door de opeenvolgende crisissen, nog steeds een hoger tijdelijke werkloosheidscijfer dan vóór de pandemie. Het aantal budgettaire eenheden in de horeca- en cultuursector is bijvoorbeeld nog steeds 58,0% en 74,2% hoger dan vijf jaar geleden.

De sectorgroepen 'diensten' en 'handel, banken en verzekeringen' kennen de grootste jaarlijkse dalingen.

De grootte van het aandeel van een bepaalde activiteitstak binnen de tijdelijke werkloosheid wordt mee beïnvloed door het totale arbeidsvolume per sector in voltijds equivalenten. Tabel en grafiek 5.2.II tonen dan ook het aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het totale arbeidsvolume per sector.²⁰ In 2023 vertegenwoordigt TW 0,7% van het arbeidsvolume, uitgedrukt in VTE. Ter vergelijking: in 2019 was dit 0,6%. De hoogste percentages werden opgetekend in de bouwsector en de industrie (respectievelijk 3,6% en 2,0% in 2023).

Onder invloed van de tijdelijke werkloosheid bij energie-intensieve bedrijven laat de industrie een peil van tijdelijke werkloosheid zien dat 61,4% hoger ligt dan dat van 2019.

²⁰ Voor het interpreteren van deze percentages moeten we er echter rekening mee houden dat de RSZ-gegevens m.b.t. het arbeidsvolume voor het recentste jaar nog onvolledig zijn bij publicatie van dit jaarverslag.

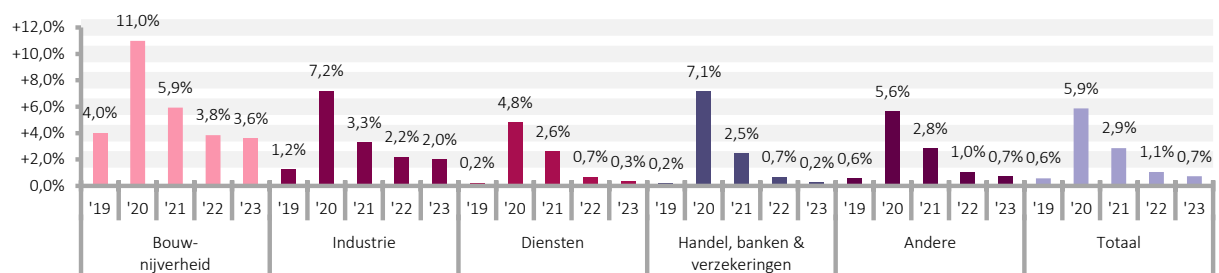
Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens activiteitstak

Tab. 5.2.II

	2019	2020	2021	2022	2023
Bouwnijverheid	4,0%	11,0%	5,9%	3,8%	3,6%
Industrie	1,2%	7,2%	3,3%	2,2%	2,0%
Diensten	0,2%	4,8%	2,6%	0,7%	0,3%
Administratieve en ondersteunende diensten	0,7%	9,6%	3,8%	1,6%	0,9%
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	0,6%	36,1%	28,5%	4,2%	0,9%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0,3%	2,3%	0,8%	0,4%	0,5%
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	0,1%	4,7%	1,6%	0,4%	0,1%
Kunst, amusement en recreatie	0,2%	17,4%	11,8%	1,6%	0,3%
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	0,3%	2,0%	0,8%	0,5%	0,4%
Informatie en communicatie	0,0%	3,3%	1,2%	0,2%	0,1%
Onderwijs	0,0%	0,6%	0,2%	0,0%	0,0%
Exploitatie van en handel in onroerend goed	0,1%	6,9%	3,0%	0,7%	0,1%
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik	0,0%	1,5%	0,5%	0,2%	0,0%
Extraterritoriale organisaties en lichamen	0,0%	1,7%	1,4%	0,1%	0,0%
Overige diensten	0,4%	10,0%	7,1%	1,6%	0,6%
Handel, banken en verzekeringen	0,2%	7,1%	2,5%	0,7%	0,2%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	0,2%	8,5%	2,9%	0,8%	0,3%
Financiële activiteiten en verzekeringen	0,0%	1,6%	0,5%	0,1%	0,0%
Andere	0,6%	5,6%	2,8%	1,0%	0,7%
Vervoer en opslag	0,4%	5,4%	2,8%	1,0%	0,6%
Landbouw, bosbouw en visserij	0,6%	1,5%	1,0%	0,6%	0,6%
Winning van delfstoffen	1,9%	6,4%	2,3%	1,4%	2,5%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	0,0%	0,2%	0,2%	0,1%	0,0%
Totaal	0,6%	5,9%	2,9%	1,1%	0,7%

Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens activiteitstak

Gra. 5.2.II

Bron arbeidsvolume in voltijds equivalenten: RSZ (RSZ, 2023);
Berekeningen RVA

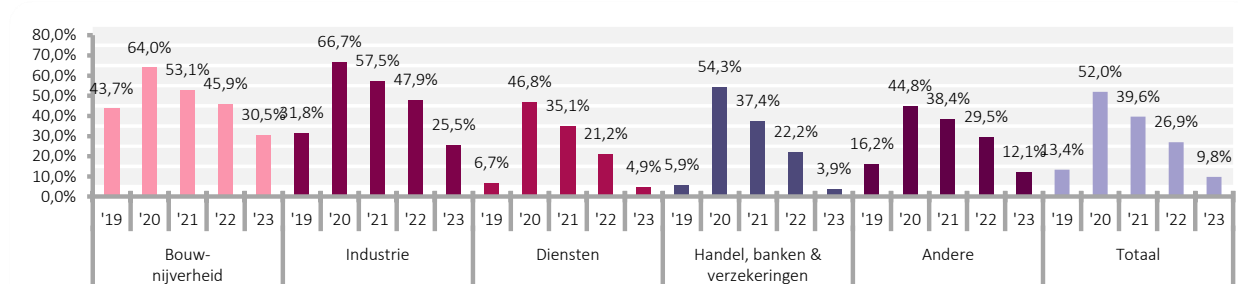
Aandeel actieve ondernemingen met arbeid in loondienst die beroep doen op tijdelijke werkloosheid

Tab. 5.2.III

	2019	2020	2021	2022	2023
Bouwnijverheid	43,7%	64,0%	53,1%	45,9%	30,5%
Industrie	31,8%	66,7%	57,5%	47,9%	25,5%
Diensten	6,7%	46,8%	35,1%	21,2%	4,9%
Administratieve en ondersteunende diensten	25,8%	59,9%	51,0%	39,5%	19,4%
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	5,8%	55,7%	48,8%	27,8%	4,3%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	7,8%	44,7%	27,9%	21,2%	5,3%
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	3,0%	42,4%	23,3%	13,4%	1,9%
Kunst, amusement en recreatie	2,8%	49,4%	39,9%	19,7%	2,0%
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	30,1%	69,8%	58,2%	43,0%	22,3%
Informatie en communicatie	1,8%	39,5%	22,7%	12,4%	1,2%
Onderwijs	4,7%	47,9%	37,4%	19,7%	3,2%
Exploitatie van en handel in onroerend goed	1,7%	35,9%	19,4%	8,4%	0,9%
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	4,1%	13,7%	17,0%	14,9%	5,0%
Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik	0,3%	7,3%	3,0%	1,9%	0,1%
Extraterritoriale organisaties en lichamen	0,3%	7,4%	4,4%	3,9%	0,3%
Overige diensten	5,6%	45,5%	39,9%	21,5%	4,9%
Handel, banken en verzekeringen	5,9%	54,3%	37,4%	22,2%	3,9%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	6,6%	56,4%	39,7%	23,7%	4,4%
Financiële activiteiten en verzekeringen	1,1%	40,6%	21,2%	11,1%	0,7%
Andere	16,2%	44,8%	38,4%	29,5%	12,1%
Vervoer en opslag	19,5%	58,3%	47,4%	36,4%	16,2%
Landbouw, bosbouw en visserij	10,3%	18,4%	16,9%	12,4%	5,3%
Winning van delfstoffen	51,3%	66,4%	65,2%	52,2%	39,6%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	4,5%	29,8%	32,0%	21,6%	7,4%
Niet ingevuld	16,8%	62,2%	61,6%	48,9%	10,1%
Totaal	13,4%	52,0%	39,6%	26,9%	9,8%

Aandeel actieve ondernemingen met arbeid in loondienst die beroep doen op tijdelijke werkloosheid

Gra. 5.2.III

Bron ondernemingsgegevens:
Kruispuntbank Ondernemingen
Berekeningen RVA

Voorafgaand aan de coronacrisis deed in totaal slechts iets meer dan 1/10 van de actieve ondernemingen met arbeid in loondienst beroep op tijdelijke werkloosheid (minstens 1 dag voor 1 werknemer). In 2020 steeg dit aandeel tot meer dan 1/2. In 2023 is het niveau lager dan in 2019 (9,8% t.o.v. 13,4%).

5.3

Volgens motief

Tijdelijke werkloosheid volgens motief in aantal vergoede dagen

Tab. 5.3.I

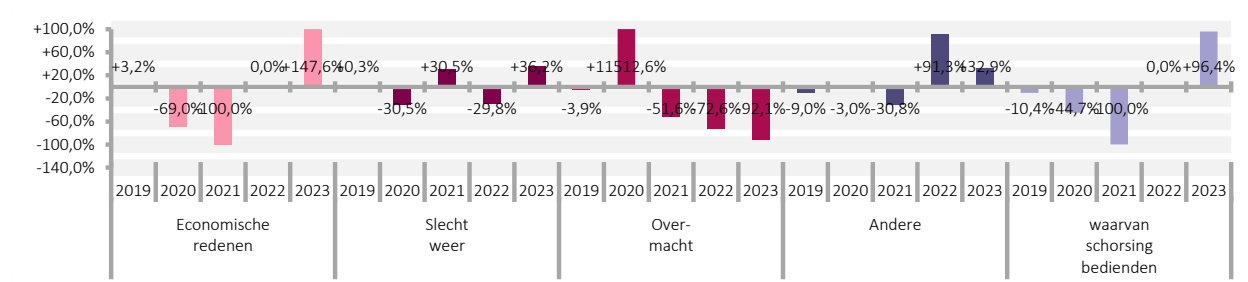
	Economische redenen	Slecht weer	Overmacht	Andere	waarvan schorsing bedienden	Totaal	Economische redenen	Slecht weer	Overmacht	Andere	waarvan schorsing bedienden	Totaal
2019	3.429.132	1.779.521	501.843	301.234	70.130	6.011.730	100	100	100	100	100	100
2020	1.063.128	1.236.262	58.276.979	292.227	38.805	60.868.596	31	69	11.613	97	55	55
2021	0	1.612.776	28.186.429	202.343	0	30.001.547	0	91	5.617	67	0	0
2022	2.059.941	1.132.691	7.715.500	387.010	153.753	11.295.142	60	64	1.537	128	219	219
2023	5.099.840	1.542.205	609.155	514.384	301.972	7.765.584	149	87	121	171	431	431
Evol. 2019-2023	+ 48,7%	- 13,3%	+ 21,4%	+ 70,8%	+ 330,6%	+ 29,2%						

De crisismaatregel van tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven, die geldt vanaf 01.10.2022, valt onder tijdelijke werkloosheid om economische redenen, in tegenstelling tot tijdelijke werkloosheid als gevolg van de pandemie van het coronavirus, die werd geregistreerd als tijdelijke werkloosheid door overmacht. Als gevolg hiervan zijn de tijdelijke werkloosheid om deze reden en het aantal schorsingen van werknemerscontracten in 2023 aanzienlijk gestegen. Daarentegen is de tijdelijke werkloosheid door overmacht sterk gedaald en ligt het jaar-op-jaar-totaal in de buurt van de cijfers voor 2019.

In 2023 registreerden we een relatief normaal niveau van de tijdelijke werkloosheid als gevolg van slecht weer. Over het hele jaar noteerden we 207 dagen regen, tegenover een gemiddelde van 187 over de voorgaande vijf jaar (Meteo België, 2024).

Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens motief in aantal vergoede dagen

Gra. 5.3.I

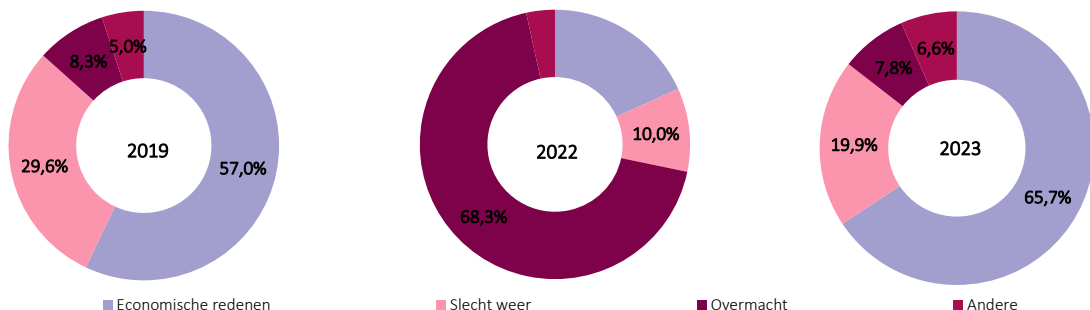

Het totale aantal dagen tijdelijke werkloosheid voor slecht weer steeg met 36,2% op jaarbasis, terwijl de werkloosheid wegens overmacht daalde met 92,1%.

In 2023 vertegenwoordigen de dagen tijdelijke werkloosheid om economische redenen 65,7% van het totaal aantal dagen tijdelijke werkloosheid. In 2019 was dat 57,0%. Tijdens de coronacrisis (april 2020-juni 2022) werd tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen of schorsing bedienden geteld als tijdelijke werkloosheid wegens overmacht.

Verhouding volgens motief

Gra. 5.3.II

5.4

Volgens gewest

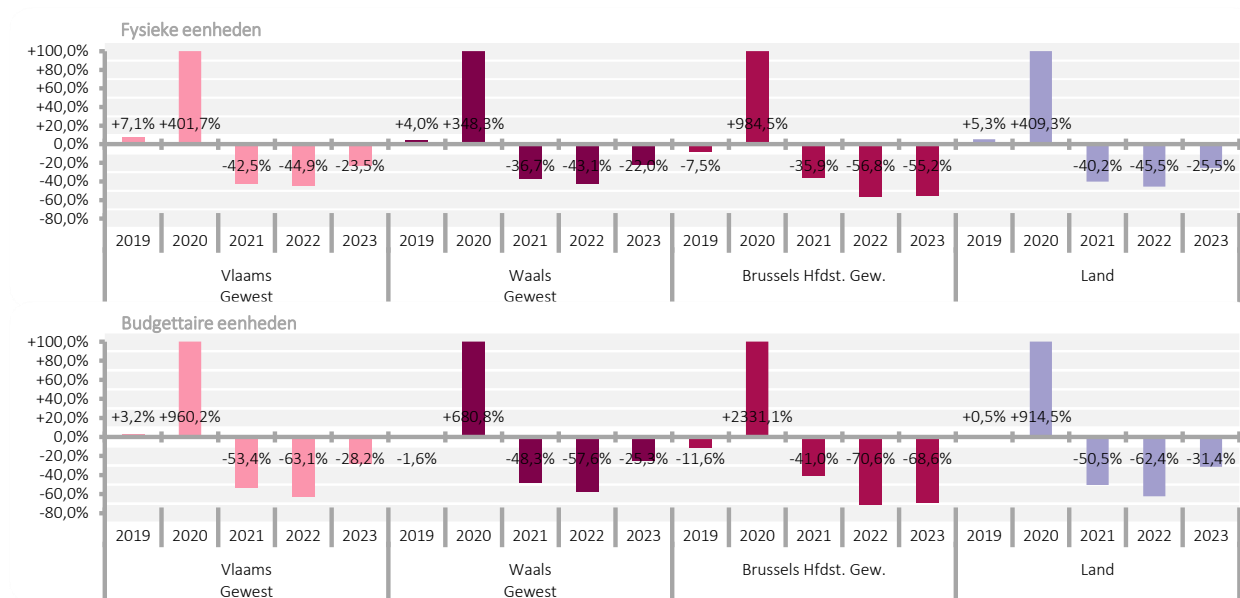
Tijdelijke werkloosheid volgens gewest in fysieke en budgettaire eenheden

Tab. 5.4.I

	Fysieke eenheden				Budgettaire eenheden			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2019	61.493	32.359	4.237	98.089	10.690	7.589	908	19.186
2020	308.528	145.058	45.947	499.534	113.328	59.258	22.064	194.650
2021	177.487	91.760	29.466	298.713	52.799	30.634	13.013	96.447
2022	97.712	52.242	12.721	162.675	19.463	12.985	3.828	36.276
2023	74.710	40.724	5.694	121.127	13.984	9.702	1.202	24.887
Evol. 2019-2023	+ 21,5%	+ 25,8%	+ 34,4%	+ 23,5%	+ 30,8%	+ 27,8%	+ 32,4%	+ 29,7%

Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens gewest in fysieke en budgettaire eenheden

Gra. 5.4.I

De tijdelijke werkloosheid daalt in elk van de drie gewesten en dit zowel in fysieke eenheden (gemiddeld aantal betalingen per maand) als in budgettaire eenheden (voltijdse equivalenten). De dalingen zijn het grootst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gevolgd door het Vlaams en ten slotte het Waals Gewest. Hoewel het Vlaams Gewest zowel in fysieke als in budgettaire eenheden het grootste aandeel heeft in de tijdelijke werkloosheid, vraagt dit enige nuance wanneer we de indeling verfijnen volgens provincie en het arbeidsvolume in voltijds equivalenten (volgens woonplaats van de werknemer) in beschouwing nemen.

In 2023 noteren we voor het Waals Gewest het grootste aandeel tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume (0,89%). Het Brussels Hoofdstedelijke Gewest, dat op dit vlak in 2020 en 2021 het zwaarst getroffen was door de coronacrisis, laat een lager aandeel noteren (0,37%). In het Vlaams Gewest wordt voor 0,61% van de arbeidsprestaties in loondienst beroep gedaan op tijdelijke werkloosheid.

Per provincie varieert in 2023 het aandeel van tijdelijke werkloosheid in het arbeidsvolume tussen 0,28% (Waals Brabant) en 1,22% (Henegouwen), m.a.w. per 100 dagen arbeidsprestaties is er tot ca. 1 dag meer tijdelijke werkloosheid naargelang de woonplaats van de werknemer. Hoewel er naargelang het gewest een relevant onderscheid te maken valt, zien we dat het aandeel tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume het hoogst blijkt in de provincies in het westen en het oosten van het land. De provincies in het midden van het land langs de noord-zuid-as vertonen daarentegen een aandeel van minder dan 0,6% tijdelijke werkloosheid in het totale arbeidsvolume.

Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens woonplaats van de werknemer

Tab. 5.4.II

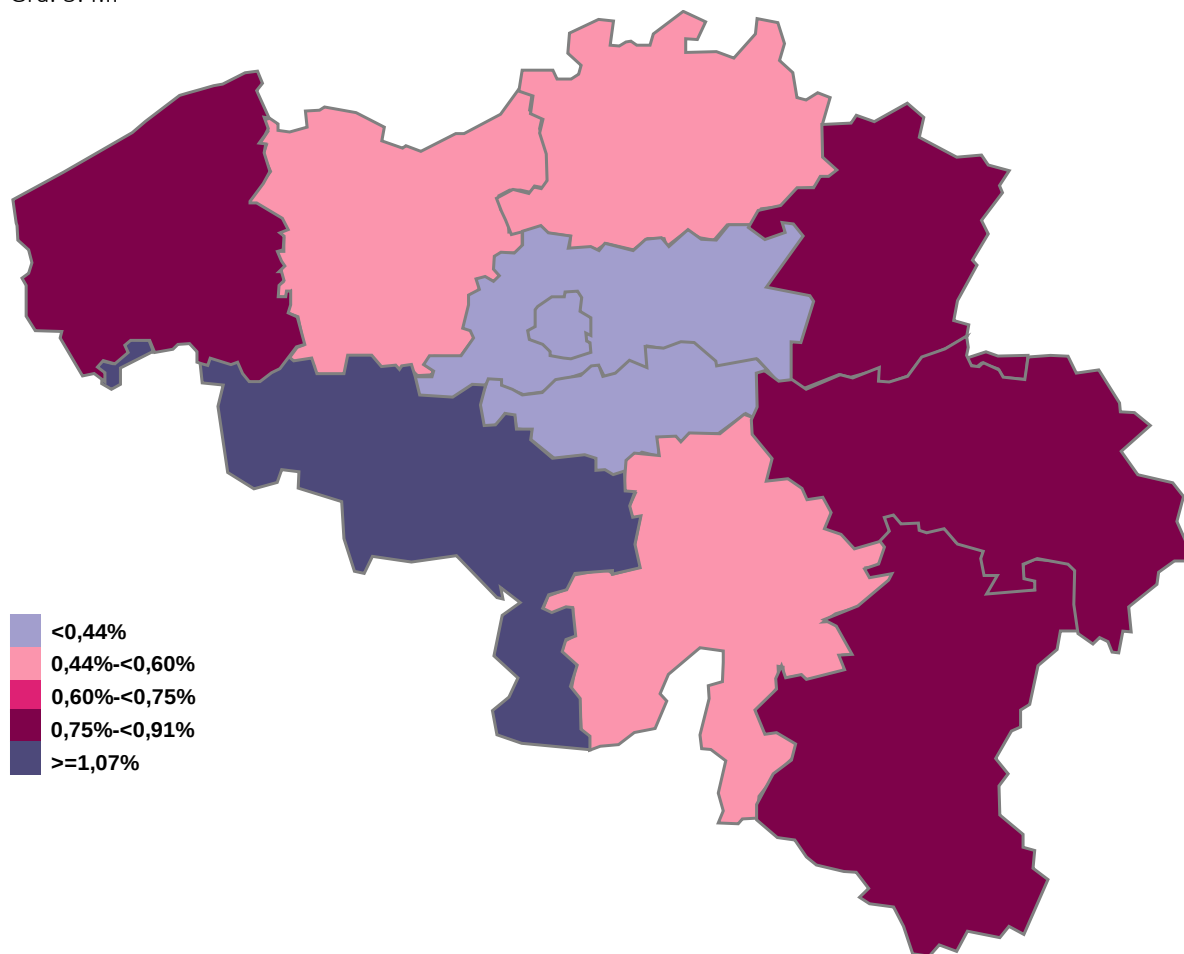
	2019	2020	2021	2022	2023
Brussels Hoofdst. Gewest	0,32%	7,94%	4,60%	1,19%	0,37%
Vlaams Gewest	0,53%	5,66%	2,62%	0,87%	0,61%
Antwerpen	0,45%	5,75%	2,72%	0,80%	0,50%
Limburg	0,79%	6,21%	2,90%	1,05%	0,89%
Oost-Vlaanderen	0,52%	5,21%	2,37%	0,91%	0,58%
Vlaams Brabant	0,27%	5,11%	2,51%	0,65%	0,30%
West-Vlaanderen	0,75%	6,30%	2,70%	1,00%	0,90%
Waals Gewest	0,81%	6,40%	3,27%	1,22%	0,89%
Henegouwen	1,09%	7,18%	3,75%	1,59%	1,22%
Luik	0,75%	6,24%	3,23%	1,20%	0,89%
Luxemburg	0,90%	6,09%	2,97%	0,99%	0,87%
Namen	0,61%	5,45%	2,61%	0,83%	0,57%
Waals Brabant	0,27%	5,80%	2,93%	0,72%	0,28%
Land	0,58%	5,94%	2,91%	0,97%	0,73%

Bron arbeidsvolume in voltijds equivalenten: RSZ (RSZ, 2023)

Berekeningen RVA

Kaart – Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens woonplaats van de werknemer in 2023

Gra. 5.4.II

Bron arbeidsvolume in voltijds equivalenten: RSZ (RSZ, 2023)
Berekeningen RVA

5.5

Volgens geslacht

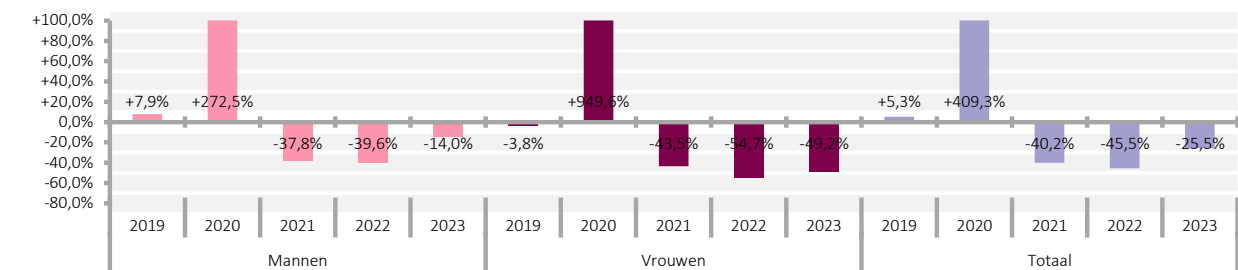
Tijdelijke werkloosheid volgens geslacht in fysieke eenheden

Tab. 5.5.I

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2019	78.279	19.810	98.089	100	100	100
2020	291.606	207.929	499.534	373	1.050	509
2021	181.237	117.476	298.713	232	593	305
2022	109.433	53.242	162.675	140	269	166
2023	94.070	27.057	121.127	120	137	123
Evol. 2019-2023	+ 20,2%	+ 36,6%	+ 23,5%			

Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens geslacht in fysieke eenheden

Gra. 5.5.I

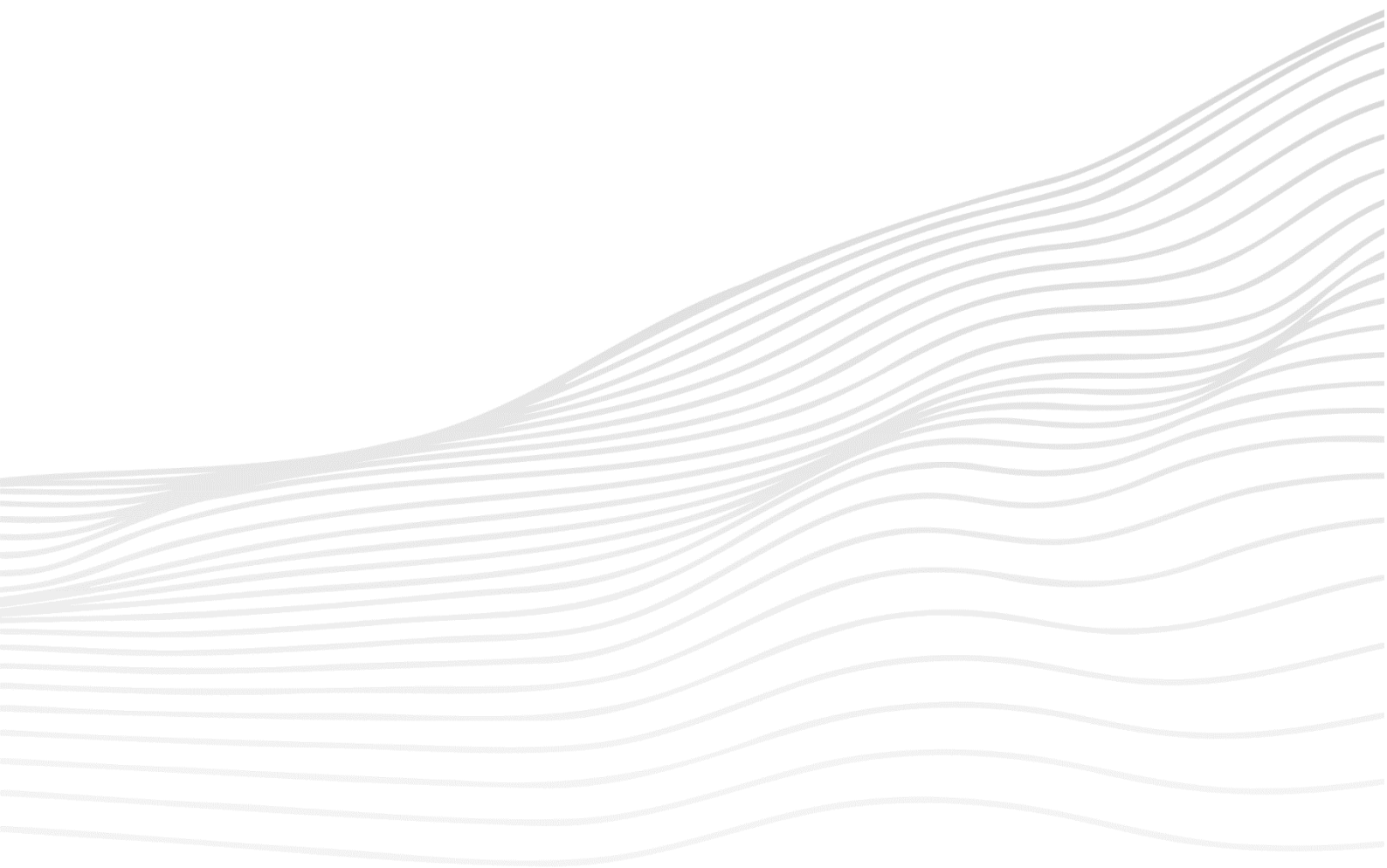

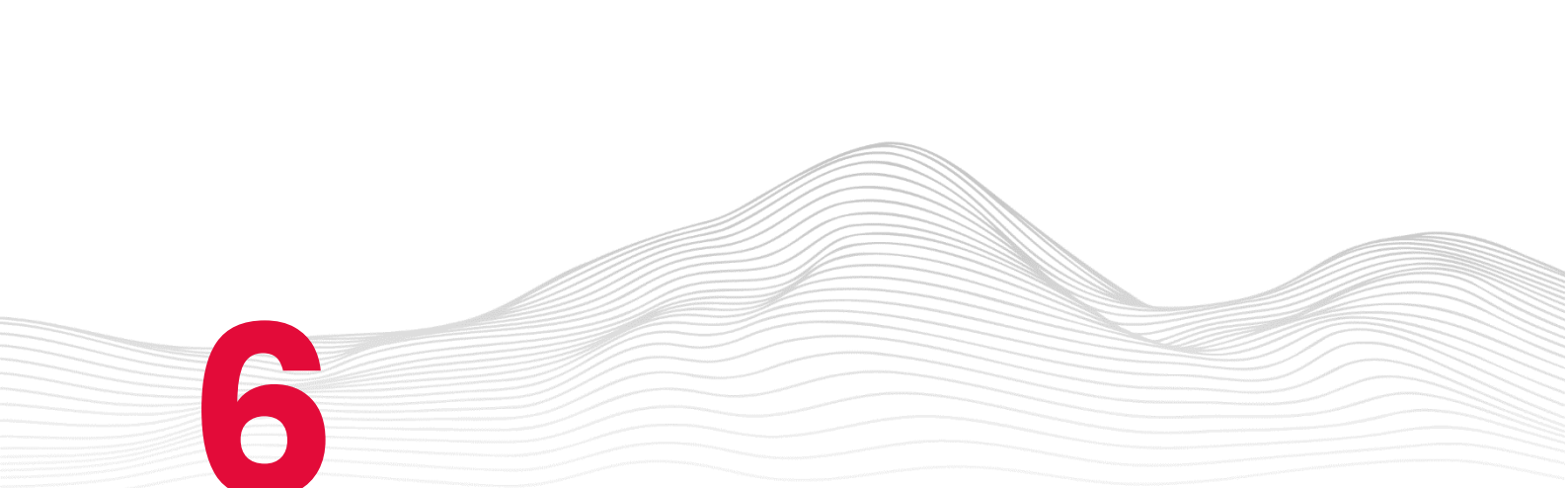
Over het algemeen komt tijdelijke werkloosheid vaker voor in sectoren waar traditioneel meer mannen dan vrouwen werken (bijv. de bouw en de industrie). Als gevolg hiervan treft tijdelijke werkloosheid vaker mannelijke dan vrouwelijke werknemers. Vijf jaar geleden was meer dan 3/4 van de tijdelijke werklozen man.

De coronaviruscrisis heeft ertoe geleid dat er veel vaker een beroep wordt gedaan op tijdelijke werkloosheid in sectoren waar over het algemeen meer vrouwelijke werknemers zijn. Hoewel het absolute aantal vrouwen in tijdelijke werkloosheid de afgelopen vijf jaar lager is gebleven dan dat van mannen, is het aantal vrouwen relatief gezien aanzienlijk meer gestegen (+949,6% op jaarbasis in 2020 vergeleken met +272,5% voor mannen).

Tussen 2021 en 2023 daalt het aantal tijdelijk werkloze vrouwen elk jaar sneller dan het aantal mannen, maar de afname is niet zo groot als de zeer sterke stijging in 2020.

In 2023 registreerden we een nog hoger aantal tijdelijk werkloze vrouwen dan vijf jaar eerder (+36,6%), terwijl de mannelijke populatie 20,2% boven het niveau van 2019 lag.

6

ONDERBREKINGSUITKERINGEN

6.1

Kerncijfers

De stelsels van tijdskrediet, thematische verloven en loopbaanonderbreking hebben als hoofddoel een betere combinatie van het beroeps- en het privéleven mogelijk te maken. In 2002 werd het stelsel van loopbaanonderbreking voor werknemers en werkgevers uit de privésector omgezet naar een stelsel van tijdskrediet. Naast die twee stelsels bestaan er ook vier vormen van thematisch verlof die gemeenschappelijk zijn voor de openbare en de private sector: in 1995 werd het verlof voor palliatieve zorgen ingevoerd, in 1997 het ouderschapsverlof, in 1998 het verlof voor medische bijstand en in 2020 het verlof voor mantelzorg.

Vanaf 1 januari 2012 werd de reglementering met betrekking tot loopbaanonderbreking en tijdskrediet ingrijpend gewijzigd, waarbij vooral de maximale duur van de onderbrekingen ingeperkt werd. In het stelsel van het tijdskrediet werden daarenboven onderbrekingen zonder motief beperkt tot 12 maanden (vol-tijds equivalent) op de gehele loopbaan. Een bijkomend saldo wordt enkel toegekend in geval van een geldig motief. Ten slotte werden ook de leeftijdsvoorwaarden in het eindeloopbaanstelsel (zowel in het kader van loopbaanonderbreking als in het kader van tijdskrediet) opgetrokken.

Het ouderschapsverlof werd in 2012 dan weer opgetrokken tot een maximum van 4 maanden.

Met ingang van 1 januari 2015 onderging de reglementering met betrekking tot het tijdskrediet opnieuw enkele belangrijke wijzigingen. Zo geeft onder meer het niet-gemotiveerd tijdskrediet voortaan geen recht meer op onderbrekingsuitkeringen en gelden opnieuw sterkere leeftijdsvoorwaarden voor tijdskrediet in het eindeloopbaanstelsel. Sinds 1 april 2017 is ook het recht op niet-gemotiveerd tijdskrediet afgeschaft.

Vanaf september 2016 is de RVA, behoudens enkele uitzonderingen, niet meer bevoegd voor nieuwe aanvragen voor onderbrekingsuitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking en dit voor zowel werknemers van het Vlaamse lokale, provinciale, communautaire als het gewestelijke openbaar ambt, alsook van het Vlaams onderwijs, met uitzondering van de contractuele personeelsleden die onder het tijdskrediet vallen.

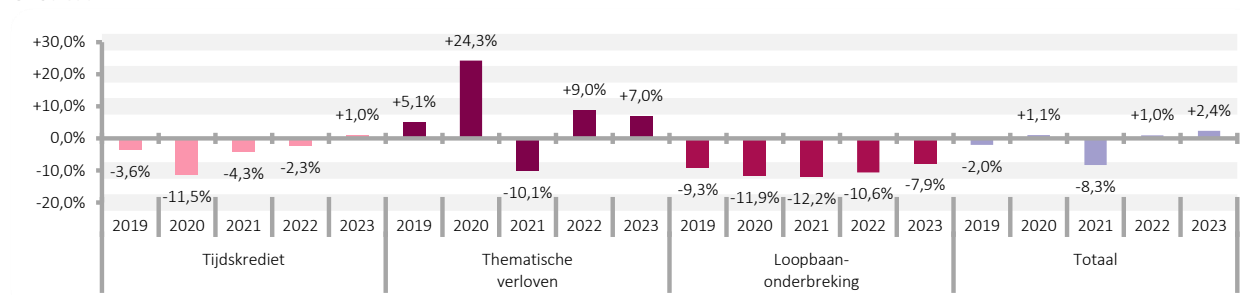
Gerechtigden op tijdskrediet, een thematisch verlof of loopbaanonderbreking

Tab. 6.1.I

	Tijdskrediet	Thematische verloven	Loopbaan-onderbreking	Totaal	Tijdskrediet	Thematische verloven	Loopbaan-onderbreking	Totaal
2019	107.392	88.299	53.676	249.367	100	100	100	100
2020	95.000	109.743	47.303	252.046	88	124	88	101
2021	90.938	98.633	41.556	231.127	85	112	77	93
2022	88.808	107.488	37.137	233.433	83	122	69	94
2023	89.723	115.007	34.207	238.936	84	130	64	96
Evol. 2019-2023	- 16,5%	+ 30,2%	- 36,3%	- 4,2%				

Evolutie op jaarbasis van het aantal gerechtigden op tijdskrediet, een thematisch verlof of loopbaanonderbreking

Gra. 6.1.I

In 2023 werden gemiddeld per maand 238.936 onderbrekingsuitkeringen betaald in de verschillende stelsels van tijdskrediet, thematische verloven en loopbaanonderbreking. Dat zijn er 5.503 meer dan in 2022, wat een stijging inhoudt van 2,4%. Op vijf jaar tijd is er een daling van 4,2%.

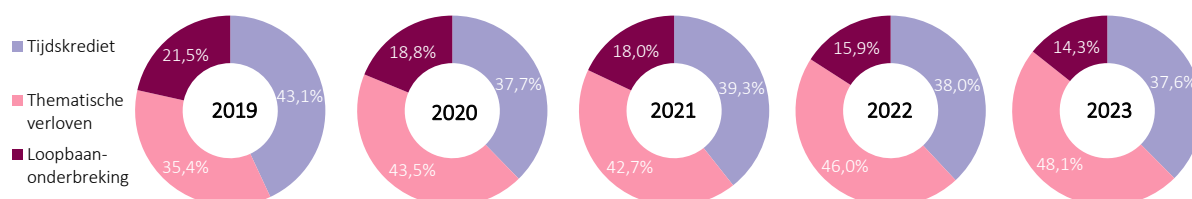
Het aantal uitkeringsgerechtigden met een gewone loopbaanonderbreking daalt sterk met 7,9%. Er werden in 2023 gemiddeld 34.207 onderbrekingsuitkeringen per maand betaald. Wanneer we vergelijken met 2019, zien we een daling van 36,3%.

Het aantal uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet heeft lange tijd een constante groei gekend, maar de inperkingen van 2012 en 2015 hebben ervoor gezorgd dat de trend dalende was. Die daling werd ieder jaar kleiner en in 2023 was er voor het eerst weer een lichte stijging. Het aantal uitkeringsgerechtigden bedraagt 89.723 in 2023, d.i. een stijging met 1,0% in vergelijking met 2022. In vergelijking met 2019 werden 16,5% minder uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet geteld.

In de stelsels van de thematische verloven zien we een stijging in 2023: het aantal uitkeringsgerechtigden nam toe met 7,0% op jaarbasis. In 2023 worden 30,2% meer onderbrekingsuitkeringen voor thematisch verlof betaald dan in 2019. Het relatieve belang van de thematische verloven in het totaal van de uitkeringsgerechtigden is dan ook gestegen van 35,4% in 2019 tot 48,1% in 2023.

Verhouding volgens stelsel

Gra. 6.1.II

6.2

Tijdskrediet

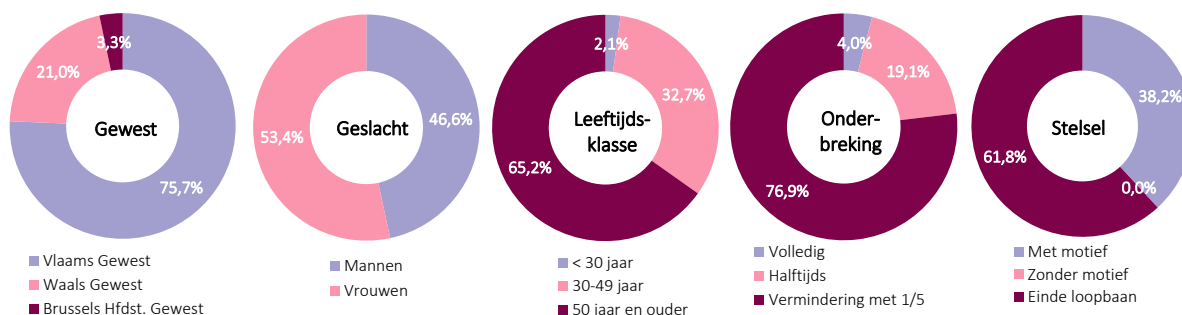
Gerechtigden op tijdskrediet

Tab. 6.2.I

	2019	2022	2023	Evol. 2019-2023		Evol. 2022-2023	
Gewest							
Vlaams Gewest	79.898	66.865	67.896	-12.002	-15,0%	+1.031	+1,5%
Waals Gewest	23.249	18.788	18.861	-4.388	-18,9%	+74	+0,4%
Brussels Hfdst. Gewest	4.245	3.156	2.966	-1.280	-30,1%	-190	-6,0%
Geslacht							
Mannen	42.129	39.224	41.835	-293	-0,7%	+2.612	+6,7%
Vrouwen	65.264	49.585	47.887	-17.376	-26,6%	-1.698	-3,4%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	2.665	2.003	1.911	-754	-28,3%	-92	-4,6%
30-49 jaar	36.244	30.449	29.321	-6.922	-19,1%	-1.128	-3,7%
50 jaar en ouder	68.484	56.356	58.491	-9.993	-14,6%	+2.134	+3,8%
Onderbreking							
Volledig	4.204	3.905	3.605	-599	-14,3%	-300	-7,7%
Halftijds	23.023	17.601	17.134	-5.888	-25,6%	-467	-2,7%
Vermindering met 1/5	80.165	67.302	68.983	-11.182	-13,9%	+1.681	+2,5%
Stelsel							
Met motief	38.755	35.924	34.230	-4.525	-11,7%	-1.694	-4,7%
Zonder motief	5.448	8	4	-5.444	-99,9%	-4	-50,5%
Einde loopbaan	63.190	52.877	55.489	-7.701	-12,2%	+2.613	+4,9%
Totaal	107.392	88.808	89.723	-17.670	-16,5%	+914	+1,0%
Zonder uitkeringen	9.879	5.876	5.568	-4.311	-43,6%	-308	-5,2%
Algemeen totaal	117.271	94.684	95.291	-21.980	-18,7%	+606	+0,6%

Profiel van de uitkeringsgerechtigden in tijdskrediet

Gra. 6.2.I

In het tijdskrediet voor de werknemers van de private sector neemt het gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden in 2023 licht toe op jaarbasis met 1,0% of 914 uitkeringsgerechtigden per maand. De stijging is er enkel in het Vlaams en het Waals Gewest. In het Brussels Hoofdstedelijk gewest neem het tijdskrediet verder af met 6,0%. Verder is de stijging er enkel voor de mannen (+6,7%), de 50-plussers (+3,8%) en de vermindering met 1/5 (+2,5%). Voor de andere profielsegmenten zien we nog verdere dalingen. Het tijdskrediet zonder motief, afgeschaft sinds 1 april 2017, blijft van toepassing op alle eerste aanvragen en aanvragen om verlenging waarvoor de werkgever een schriftelijke kennisgeving heeft ontvangen vóór 1 april 2017. Dit verklaart de daling van 99,9%. Met nog slechts gemiddeld 4 werknemers per maand in 2023, is dit stelsel bijna uitgedoofd. Ook het aantal werknemers met tijdskrediet zonder uitkeringen daalt om dezelfde reden: in 2023 zijn er gemiddeld 5.568 werknemers per maand (-5,2%).

Ten opzichte van 2019 zien we een daling van 16,5% van de uitkeringstrekkers in tijdskrediet.

Wanneer we de verdeling voor 2023 bekijken volgens de beschreven profielkenmerken, stellen we vast dat 75,7% van de uitkeringsgerechtigden uit het Vlaams Gewest komt, 65,2% 50 jaar en ouder is, 76,9% een vermindering van de arbeidstijd met 1/5 verkiest en 61,8% zich in een stelsel eindeloopbaan bevindt. De vrouwen zijn in de meerderheid met een aandeel van 53,4%, al neemt dit wel af t.o.v. 2019.

6.3

Thematische verloven

Gerechtigden met een thematisch verlof

Tab. 6.3.I

	2019	2022	2023	Evol. 2019-2023		Evol. 2022-2023	
Stelsel							
Ouderschapsverlof	68.688	86.310	93.876	+25.188	+36,7%	+7.566	+8,8%
Medische Bijstand	19.267	20.578	20.496	+1.229	+6,4%	-82	-0,4%
Palliatieve Zorgen	344	328	339	-5	-1,3%	+11	+3,5%
Mantelzorg	0	273	296	+296	-	+23	+8,6%
Totaal	88.299	107.488	115.007	+26.708	+30,2%	+7.519	+7,0%
Zonder uitkeringen	6.029	5.206	4.882	-1.147	-19,0%	-324	-6,2%
Algemeen totaal	94.327	112.693	119.888	+25.561	+27,1%	+7.195	+6,4%

De vier vormen van thematisch verlof - namelijk het ouderschapsverlof, het verlof voor medische bijstand, palliatief verlof en het verlof voor mantelzorg - zijn zowel in de private als in de openbare sector van toepassing. Het aantal onderbrekingsuitkeringen in het kader van die stelsels stijgt in 2023 met 7,0% op jaarbasis (+7.519 eenheden). Op vijf jaar tijd noteren we een stijging met 30,2% (+26.708 eenheden). Het aantal thematische verloven zonder uitkeringen is gedaald met 6,2% in vergelijking met vorig jaar.

Het ouderschapsverlof kent een stijging op jaarbasis van 8,8%. Op vijf jaar tijd noteren we een stijging met 36,7%. Het verlof voor medische bijstand kent een lichte daling van 0,4%. In vergelijking met 2019 is het aantal gerechtigden gestegen met 6,4%. Het palliatief verlof is op jaarbasis gestegen met 3,5% en in vergelijking met 2019 gedaald met 1,3%. Op 1 oktober 2019 trad het verlof voor erkende mantelzorgers in werking. Vanaf 1 september 2020 is het mogelijk om, na erkenning door het ziekenfonds, een uitkeringsaanvraag in te dienen bij de RVA. In 2023 waren er maandelijks gemiddeld 296 betalingen in dit stelsel.

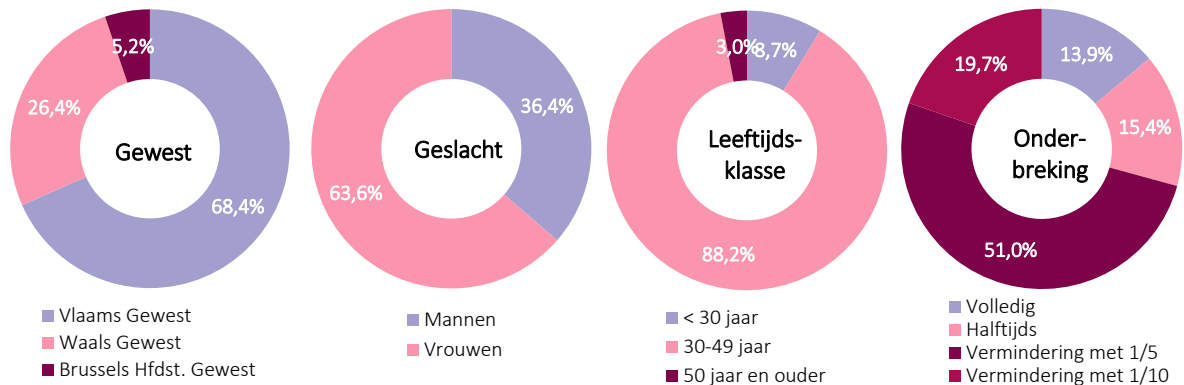
Uitkeringsgerechtigden met een ouderschapsverlof

Tab. 6.3.II

	2019	2022	2023	Evol. 2019-2023		Evol. 2022-2023	
Gewest							
Vlaams Gewest	45.790	58.841	64.180	+18.390	+40,2%	+5.339	+9,1%
Waals Gewest	18.606	22.887	24.810	+6.203	+33,3%	+1.923	+8,4%
Brussels Hfdst. Gewest	4.292	4.583	4.886	+594	+13,9%	+304	+6,6%
Geslacht							
Mannen	22.211	30.402	34.143	+11.932	+53,7%	+3.741	+12,3%
Vrouwen	46.477	55.908	59.733	+13.256	+28,5%	+3.825	+6,8%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	8.879	8.150	8.198	-681	-7,7%	+48	+0,6%
30-49 jaar	58.208	75.634	82.826	+24.619	+42,3%	+7.193	+9,5%
50 jaar en ouder	1.601	2.526	2.851	+1.250	+78,1%	+325	+12,9%
Onderbreking							
Volledig	11.180	12.235	13.014	+1.834	+16,4%	+779	+6,4%
Halftijds	10.679	13.193	14.464	+3.785	+35,4%	+1.271	+9,6%
Vermindering met 1/5	45.488	45.689	47.921	+2.434	+5,4%	+2.233	+4,9%
Vermindering met 1/10	1.342	15.192	18.477	+17.135	+1277,2%	+3.284	+21,6%
Totaal	68.688	86.310	93.876	+25.188	+36,7%	+7.566	+8,8%

Profiel van de uitkeringsgerechtigden in ouderschapsverlof

Gra. 6.3.I

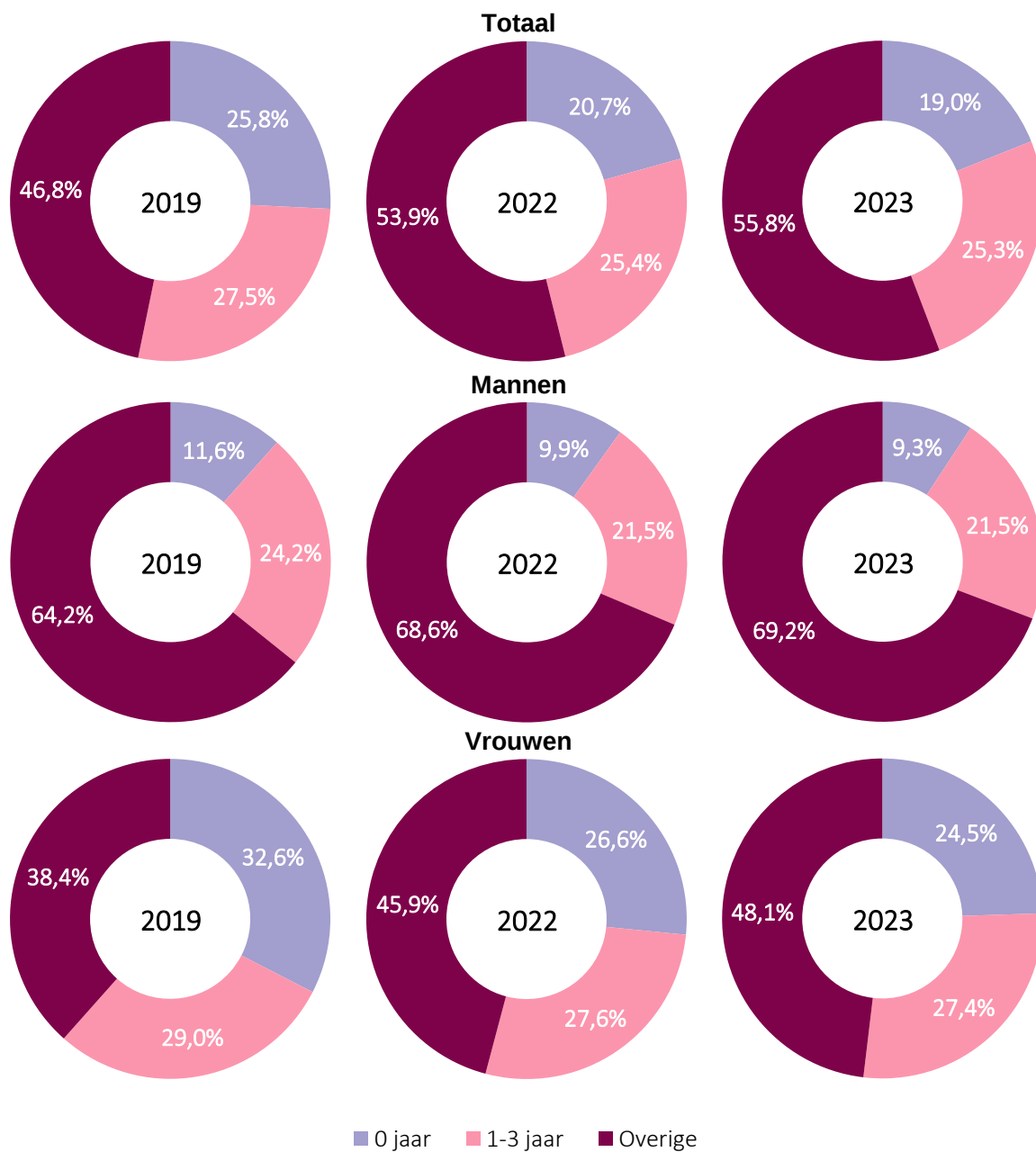
Het ouderschapsverlof met uitkering kent een stijging op jaarbasis van 8,8%. Deze stijging doet zich voor in alle gewesten en bij alle leeftijdsklassen. De stijging is er bij beide geslachten, maar is meer uitgesproken bij de mannen (+12,3%), dan bij de vrouwen (+6,8%). Wat betreft het regime, is de stijging het grootst voor de vermindering met 1/10 (+21,6%).

In vergelijking met 2019 is het aantal uitkeringsgerechtigden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest minder sterk gestegen dan in de andere gewesten. Wat het geslacht betreft zien we een sterkere toename bij de mannen (+53,72%), dan bij de vrouwen (+28,5%). Het aantal uitkeringsgerechtigden jonger dan 30 jaar daalt (-7,7%), bij de overige leeftijdscategorieën is er een sterke stijging. De halftijdse onderbreking en de vermindering met 1/10 kennen de sterkste stijgingen met respectievelijk 35,4% en 1.277,2%, terwijl de andere onderbrekingstypes minder sterk gestegen zijn.

Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden met een ouderschapsverlof is afkomstig uit het Vlaams Gewest (68,4%) en het gaat vooral om verminderingen van de arbeidstijd met 1/5 (51,0%). Volgens leeftijdsklasse valt daarentegen de oververtegenwoordiging op van het aantal uitkeringsgerechtigden van 30-49 jaar (88,2%), de voornaamste doelgroep van ouderschapsverlof. Ten slotte gaat het ook om een uitgesproken meerderheid van vrouwelijke uitkeringsgerechtigden (63,6%).

Verhouding ouderschapsverlof volgens leeftijd van het kind

Gra. 6.3.II

Wanneer we gaan kijken naar de leeftijd van het kind waarvoor ouderschapsverlof genomen wordt, is meer dan de helft van de kinderen ouder dan 3 jaar. Hun aandeel neemt toe in de tijd, van 46,8% in 2019 naar 55,8% in 2023. Het aandeel van de kinderen jonger dan 1 jaar bedraagt 19,0%. Hun aandeel neemt af van 25,8% in 2019 naar 19,0% in 2023.

Wat betreft de verdeling volgens geslacht, valt het op dat het aandeel van de kinderen ouder dan 3 jaar groter is bij de mannen (69,2%) dan bij de vrouwen (48,1%). Het omgekeerde geldt voor de overige leeftijdsklassen. Het aandeel van ouderschapsverlof voor jongere kinderen is beduidend groter bij de vrouwen dan bij de mannen.

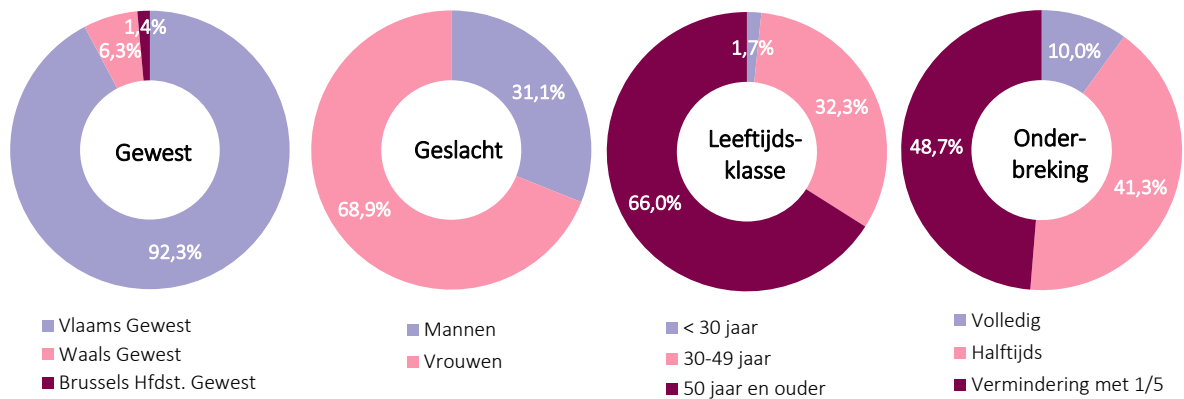
Uitkeringsgerechtigden in andere thematische verlopen

Tab. 6.3.III

	2019	2022	2023	Evol. 2019-2023		Evol. 2022-2023	
Gewest							
Vlaams Gewest	17.874	19.591	19.496	+1.622	+9,1%	-96	-0,5%
Waals Gewest	1.403	1.260	1.330	-73	-5,2%	+71	+5,6%
Brussels Hfdst. Gewest	334	327	305	-29	-8,6%	-22	-6,7%
Geslacht							
Mannen	6.308	6.907	6.568	+260	+4,1%	-339	-4,9%
Vrouwen	13.302	14.271	14.563	+1.261	+9,5%	+292	+2,0%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	405	372	349	-56	-13,8%	-23	-6,2%
30-49 jaar	6.697	6.575	6.835	+138	+2,1%	+260	+4,0%
50 jaar en ouder	12.509	14.231	13.946	+1.438	+11,5%	-284	-2,0%
Onderbreking							
Volledig	2.224	2.216	2.109	-115	-5,2%	-107	-4,8%
Halftijds	7.390	8.471	8.729	+1.340	+18,1%	+258	+3,0%
Vermindering met 1/5	9.997	10.491	10.293	+296	+3,0%	-198	-1,9%
Totaal	19.610	21.178	21.131	+1.520	+7,8%	-47	-0,2%

Profiel van de uitkeringsgerechtigden in andere thematische verlopen

Gra. 6.3.III

De 3 andere vormen van thematische verloven, het verlof voor medische bijstand, het verlof voor palliatieve zorgen en het verlof voor mantelzorg, kennen op jaarbasis een lichte daling met 0,2%. Deze daling is hoofdzakelijk afkomstig van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In het Waals Gewest is er wel nog een stijging met 5,6%. In het Vlaams Gewest blijven de cijfers stabiel. Bij de vrouwen zien we een stijging (+2,0%), bij de mannen een daling (-4,9%).

In vergelijking met 2019 is er een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden met 7,8%. Deze stijging is volledig afkomstig van het Vlaams Gewest (+9,1%), bij de andere gewesten neemt het aantal lichtjes af. Wat het geslacht betreft zien we een sterkere toename bij de vrouwen (+9,5%), dan bij de mannen (+4,1%). Het aantal uitkeringsgerechtigden jonger dan 30 jaar daalt (-13,8%), bij de 50 plussers is er een sterke stijging met 11,5%. De halftijdse onderbreking kent een sterke stijging met 18,1%.

Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden is afkomstig uit het Vlaams Gewest (92,3%) en het gaat vooral om verminderingen van de arbeidstijd met 1/5 (48,7%) of om een halftijdse onderbreking (41,3%). Volgens leeftijdsklasse valt de oververtegenwoordiging op van het aantal uitkeringsgerechtigden van 50 jaar en meer (66,0%). Ten slotte gaat het ook om een uitgesproken meerderheid van vrouwelijke uitkeringsgerechtigden (68,9%).

6.4

Loopbaanonderbreking

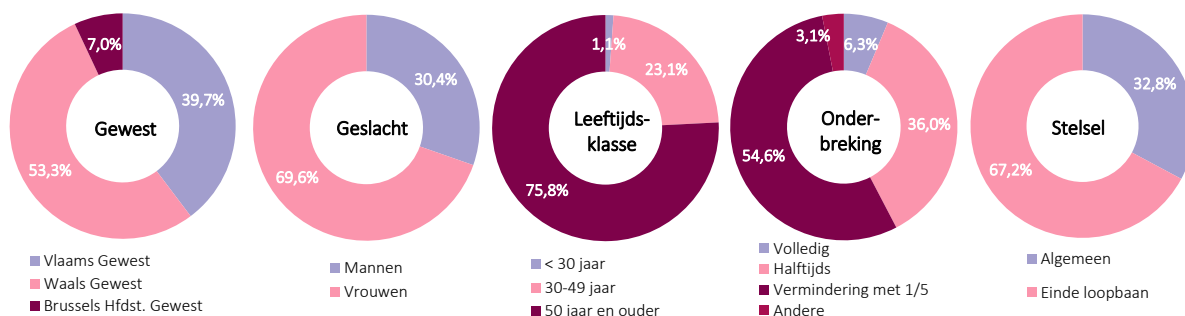
Gerechtigden op loopbaanonderbreking

Tab. 6.4.I

	2019	2022	2023	Evol. 2019-2023		Evol. 2022-2023	
Gewest							
Vlaams Gewest	33.065	16.739	13.588	-19.477	-58,9%	-3.151	-18,8%
Waals Gewest	17.898	18.003	18.235	+337	+1,9%	+232	+1,3%
Brussels Hfdst. Gewest	2.713	2.394	2.383	-329	-12,1%	-11	-0,5%
Geslacht							
Mannen	15.620	10.971	10.389	-5.231	-33,5%	-582	-5,3%
Vrouwen	38.056	26.166	23.818	-14.239	-37,4%	-2.348	-9,0%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	555	393	389	-166	-29,9%	-4	-1,0%
30-49 jaar	11.574	8.033	7.888	-3.686	-31,8%	-146	-1,8%
50 jaar en ouder	41.547	28.710	25.930	-15.617	-37,6%	-2.780	-9,7%
Onderbreking							
Volledig	2.166	2.160	2.168	+2	+0,1%	+8	+0,4%
Halftijds	21.367	13.960	12.320	-9.048	-42,3%	-1.641	-11,8%
Vermindering met 1/5	28.216	19.795	18.670	-9.546	-33,8%	-1.125	-5,7%
Andere	1.927	1.222	1.049	-877	-45,5%	-173	-14,1%
Stelsel							
Algemeen	16.552	11.519	11.230	-5.322	-32,2%	-289	-2,5%
Eindeloopbaan	37.124	25.618	22.977	-14.147	-38,1%	-2.641	-10,3%
Entiteiten							
Gefedereerde entiteiten	42.477	28.232	25.504	-16.972	-40,0%	-2.728	-9,7%
Federale entiteiten	11.200	8.904	8.702	-2.497	-22,3%	-202	-2,3%
Totaal	53.676	37.137	34.207	-19.469	-36,3%	-2.930	-7,9%
Zonder uitkeringen	1.025	846	847	-178	-17,3%	+1	+0,1%
Algemeen totaal	54.701	37.983	35.054	-19.647	-35,9%	-2.929	-7,7%

Profiel van de uitkeringsgerechtigden in loopbaanonderbreking

Gra. 6.4.I

De evolutie van loopbaanonderbreking in zijn geheel wordt beïnvloed door de evoluties in de gefedereerde entiteiten. In dat licht is het met name relevant de invoering te vermelden van het zogenaamde zorgkrediet voor personeelsleden van de Vlaamse openbare sector vanaf 2 september 2016, nadat de bevoegdheid voor deze materie in het kader van de Zesde Staatshervorming is overgeheveld naar het gewestelijke niveau.

Het aantal onderbrekingsuitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking daalt in 2023 met 7,9% op jaarbasis, wat overeenkomt met een afname van 2.930 uitkeringen per maand. Het aantal onderbrekingen zonder uitkering blijft stabiel.

De afname van het aantal uitkeringsgerechtigden op jaarbasis doet zich in elk van de geschetste profielsegmenten voor met uitzondering van het Waals Gewest en de voltijdse onderbreking. De daling is sterker in het Vlaams Gewest (-18,8%) dan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (-0,5%). In het Waals Gewest (+1,3%) is er een kleine stijging. De grootste daling doet zich voor bij de 50-plussers (-9,7%). De volledige onderbreking (+0,4%) kent een stijging terwijl de andere types onderbreking dalen met 5 tot 15 procent. De gefedereerde entiteiten kennen een grotere daling dan de federale entiteiten. Ze dalen met respectievelijk 9,7% en 2,3%.

Ten opzichte van 2019 zien we een sterke daling van het aantal onderbrekingsuitkeringen met 36,3%, een afname van 19.469 eenheden. De daling is het grootst in het Vlaams Gewest (-58,9%) ten gevolge van de invoering van het zorgkrediet. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er een daling van 12,1%. In het Waals Gewest blijft het aantal onderbrekingsuitkeringen vrij stabiel (+1,9%). De uitkeringsgerechtigden die hun arbeidstijd volledig onderbreken kennen een lichte stijging (+0,1%) daar waar de andere types van onderbreking een daling kennen van rond de 40%.

Wanneer we de verhoudingen van de uitkeringsgerechtigden bekijken volgens leeftijdsklasse en stelsel, valt het op dat het grotendeels gaat om 50-plussers (75,8% van de gevallen), vaak in een stelsel eindeloopbaan (67,2% van de gevallen). Iets meer dan de helft van de gevallen betreft een onderbreking met 1/5 (54,6%). Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden zijn vrouwen (69,6%).

6.5

Verdeling van alle onderbrekingsstelsels volgens motief

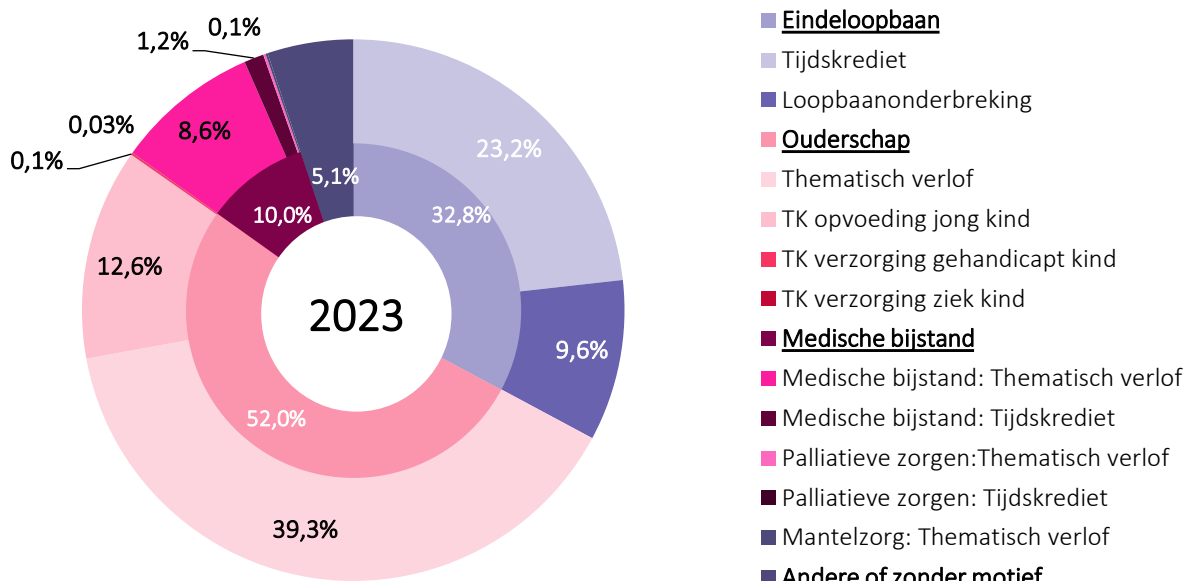
Verhouding volgens motief voor alle onderbrekingsstelsels samen

Tab. 6.5.I

	Aantal	%
Eindeloopbaan		
Tijdskrediet	55.489	23,2%
Loopbaanonderbreking	22.977	9,6%
Totaal	78.466	32,8%
Ouderschap		
Thematisch verlof	93.876	39,3%
TK opvoeding jong kind	30.121	12,6%
TK verzorging gehandicapt kind	249	0,1%
TK verzorging ziek kind	71	0,03%
Totaal	124.317	52,0%
Medische bijstand		
Medische bijstand: Thematisch verlof	20.496	8,6%
Medische bijstand: Tijdskrediet	2.794	1,2%
Totaal	23.290	9,7%
Palliatieve zorgen		
Palliatieve zorgen:Thematisch verlof	339	0,1%
Palliatieve zorgen: Tijdskrediet	4	0,002%
Totaal	343	0,1%
Mantelzorg		
Mantelzorg: Thematisch verlof	296	0,12%
Totaal	296	0,12%
Andere of zonder motief		
TK erkende opleiding	988	0,4%
TK Corona	2	0,001%
Totaal	990	0,4%
Zonder motief		
Loopbaanonderbreking	11.230	4,7%
Tijdskrediet	4	0,00%
Totaal	11.234	4,7%
Algemeen totaal	238.936	100%

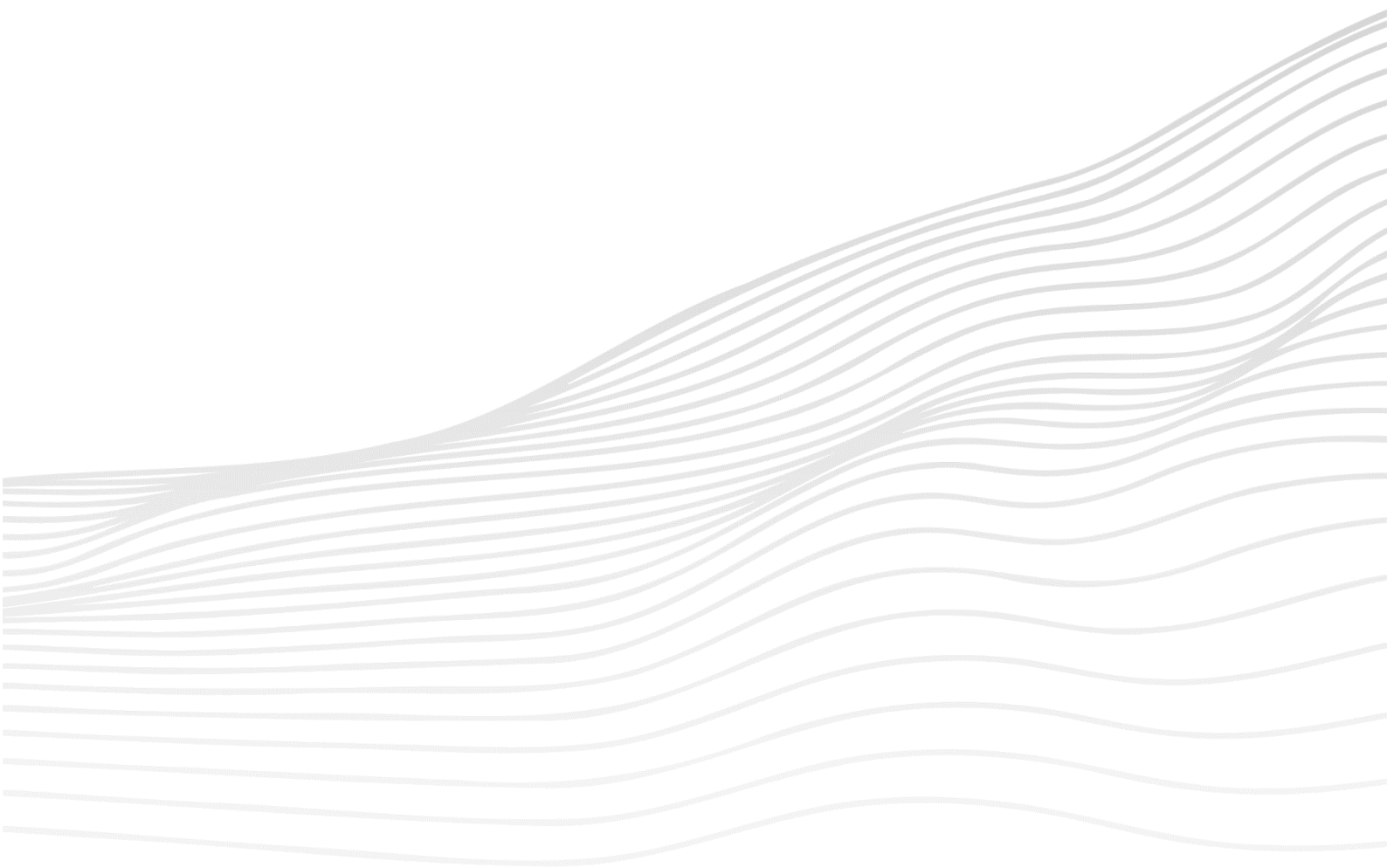
Verhouding volgens motief voor alle onderbrekingsstelsels samen

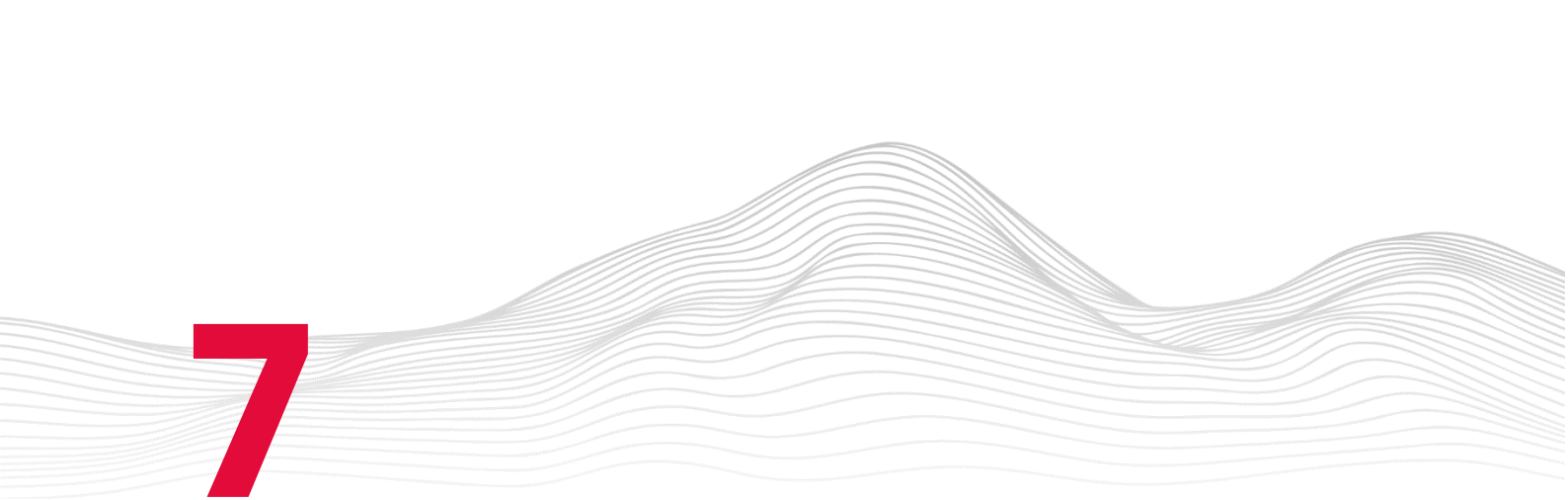
Gra. 6.5.I

Hoewel het tijdskrediet, het thematisch verlof en de loopbaanonderbreking drie verschillende stelsels uitmaken, bestaat er doorheen de drie stelsels een zekere overlap wat betreft de motieven waarvoor een werknemer een bepaalde onderbreking kan kiezen. Zo bestaat er zowel in het tijdskrediet als in de loopbaanonderbreking een eindeloopbaanstelsel. Sinds het ontstaan van het tijdskrediet met motief, kan men binnen dit stelsel bovendien een extra recht krijgen om prestaties volledig of gedeeltelijk te onderbreken voor gelijkaardige motieven als die van de thematische verlopen. (Dat recht kan men krijgen boven op het recht op thematische verlof. De toegangsvoorwaarden voor tijdskrediet met motief zijn wel anders dan die voor de thematische verlopen: leeftijd van het kind voor wie de onderbreking kan worden gevraagd, anciënniteit bij de werkgever, bestaan van een cao voor een volledige of halftijdse onderbreking, enz.). De onderbrekingsuitkering voor thematisch verlof is wel hoger dan de uitkering voor tijdskrediet met motief. Voor de loopbaanonderbreking zijn geen motieven gespecificeerd.

Wanneer we doorheen de drie stelsels de verhoudingen van het aantal uitkeringsgerechtigden bekijken volgens motief, zien we hoe het merendeel van de onderbrekingen betrekking heeft op een motief i.v.m. ouderschap (52,0%) en 32,8% van de onderbrekingen in het kader van een eindeloopbaanstelsel zijn. Alle overige motieven (incl. de niet-gespecificeerde motieven) maken samen slechts 15,1% uit van het aantal uitkeringsgerechtigden.

7

OVERIGE UITKERINGEN

Naast de drie grote domeinen van volledige werkloosheid, tijdelijke werkloosheid en onderbrekingsuitkeringen, vallen nog een aantal andere, minder vaak benutte uitkeringsvormen onder de bevoegdheid van de RVA. Die komen in dit hoofdstuk achtereenvolgens aan bod.

7.1

Deeltijds werkenden met een inkomensgarantie-uitkering (IGU)

Werklozen die het werk deeltijds hervatten kunnen onder bepaalde voorwaarden bovenop het deeltijdse nettoloon een uitkering van de RVA krijgen. Deze uitkering voor deeltijdse werknemers met behoud van rechten wordt een "inkomensgarantie-uitkering" genoemd (IGU).

7.1.1

Volgens stelsel

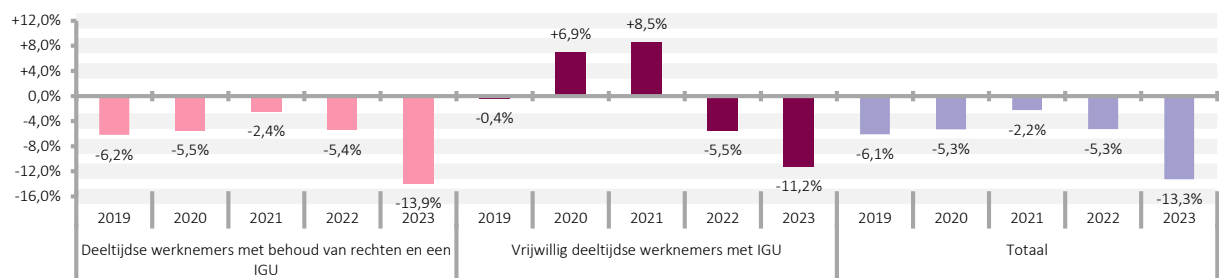
Deeltijdse werknemers volgens stelsel

Tab. 7.1.I

	Deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU	Vrijwillig deeltijdse werknemers met IGU	Deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU: kunstwerkers	Totaal	Deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU	Vrijwillig deeltijdse werknemers met IGU	Totaal
2019	33.190	386	0	33.576	100	100	100
2020	31.375	413	0	31.788	95	107	95
2021	30.627	448	0	31.075	92	116	93
2022	28.978	423	32	29.433	87	110	88
2023	24.937	376	219	25.532	75	97	76
Evol. 2019-2023	- 24,9%	- 2,6%	-	- 24,0%			

Evolutie op jaarbasis van de deeltijdse werknemers volgens stelsel

Gra. 7.1.I

In 2023 werden, gemiddeld per maand, 25.532 deeltijdse werknemers geteld, d.i. 3.901 of 13,3% minder dan in 2022. Sinds 2019 werden nooit minder deeltijdse werknemers geteld dan in 2023.

Slechts een kleine minderheid van het aantal betalingen (1,5%) wordt uitgekeerd aan vrijwillig deeltijdse werknemers met een IGU. Het gaat hier om werknemers die niet beantwoorden aan de voorwaarden om met een voltijdse werknemer te worden gelijkgesteld en die ook niet aan de voorwaarden beantwoorden om beschouwd te worden als deeltijdse werknemer met behoud van rechten. De vrijwillig deeltijdse werknemer kan in geval van volledige werkloosheid halve uitkeringen genieten voor de uren waarop hij gewoonlijk tewerkgesteld was.

Indien deze werknemers weer deeltijds aan het werk gaan, dan kunnen zij in voorkomend geval recht hebben op een inkomensgarantie-uitkering (KB van 07.06.2013, IW 01.07.2013). Voor deze subgroep daalt het aantal betalingen op jaarbasis met 11,2%.

Het aantal deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU daalt op jaarbasis met 13,9%. Deze daling is waarschijnlijk te verklaren door de wijzigingen ingevoerd in 2015 m.b.t. de berekeningswijze en toekenningsvoorwaarden van het IGU.

Het statuut deeltijdse kunstwerkers met behoud van rechten en een IGU bestaat sinds 1 oktober 2022. Voor dit stelsel waren er in 2023 gemiddeld 219 betalingen per maand.

7.1.2

Volgens gewest

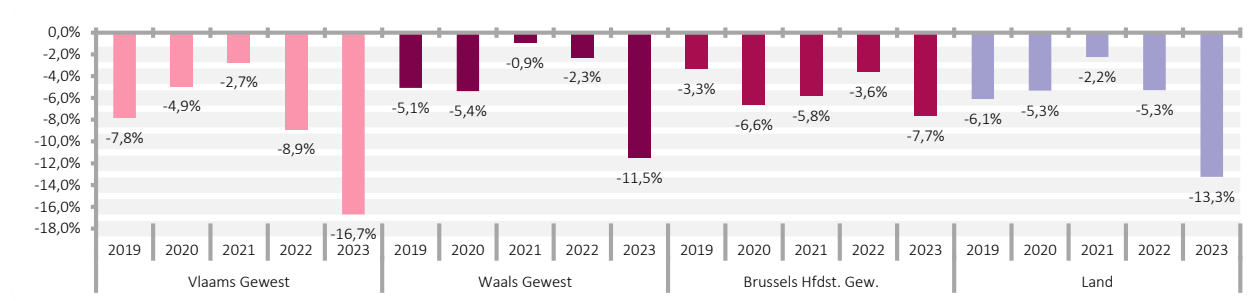
Deeltijdse werknemers volgens gewest

Tab. 7.1.II

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2019	14.528	15.287	3.761	33.576	100	100	100	100
2020	13.811	14.466	3.511	31.788	95	95	93	95
2021	13.438	14.329	3.308	31.075	92	94	88	93
2022	12.243	14.001	3.189	29.433	84	92	85	88
2023	10.200	12.388	2.945	25.532	70	81	78	76
Evol. 2019- 2023	- 29,8%	- 19,0%	- 21,7%	- 24,0%				

Evolutie op jaarbasis van de deeltijdse werknemers volgens gewest

Gra. 7.1.II

Sinds 2019 is het aantal deeltijdse werknemers in het Vlaams Gewest gedaald met 29,8%. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Waals Gewest is de daling ook aanzienlijk met respectievelijk 21,7% en 19,0%.

Op jaarbasis noteren we in alle gewesten een daling: in het Vlaams Gewest -16,7%, in het Waals Gewest -11,5% en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - 7,7%.

7.1.3

Volgens geslacht

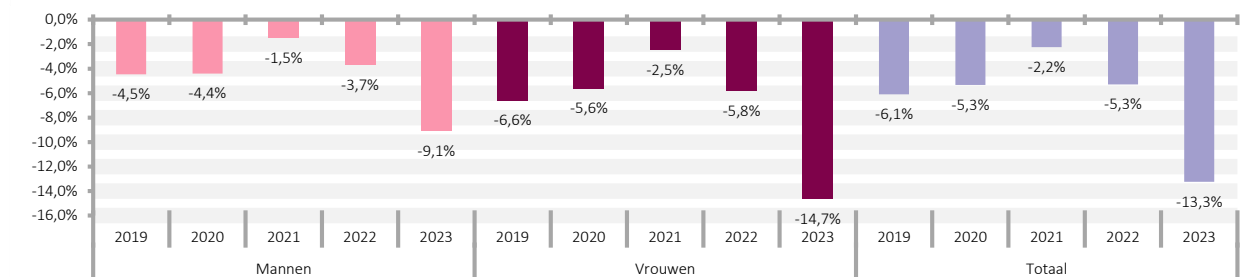
Deeltijdse werknemers volgens geslacht

Tab. 7.1.III

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2019	8.148	25.428	33.576	100	100	100
2020	7.790	23.998	31.788	96	94	95
2021	7.673	23.402	31.075	94	92	93
2022	7.388	22.045	29.433	91	87	88
2023	6.717	18.815	25.532	82	74	76
Evol. 2019-2023	- 17,6%	- 26,0%	- 24,0%			

Evolutie op jaarbasis van de deeltijdse werknemers volgens geslacht

Gra. 7.1.III

Sinds 2019 is het aantal vrouwelijke deeltijdse werknemers gedaald met 26,0% t.o.v. 17,6% bij de mannelijke deeltijdse werknemers.

Op jaarbasis zijn er dalingen van respectievelijk 9,1% bij de mannen en 14,7% bij de vrouwen.

7.1.4

Volgens leeftijdsklasse

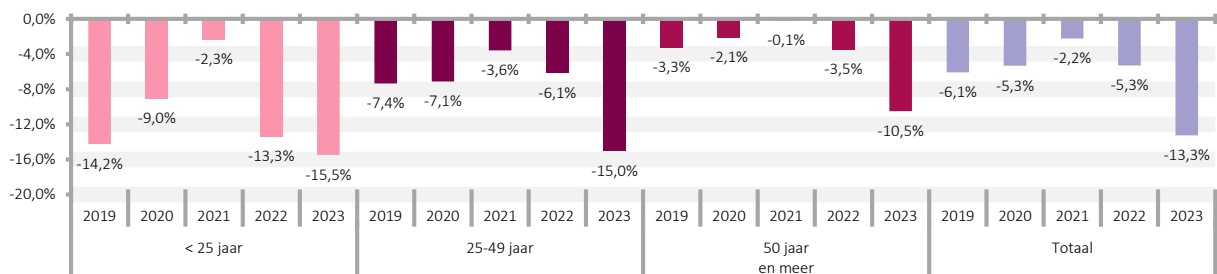
Deeltijdse werknemers volgens leeftijdsklasse

Tab. 7.1.IV

	< 25 jaar	25-49 jaar	50 jaar en meer	Totaal	< 25 jaar	25-49 jaar	50 jaar en meer	Totaal
2019	870	20.392	12.314	33.576	100	100	100	100
2020	791	18.940	12.057	31.788	91	93	98	95
2021	773	18.262	12.040	31.075	89	90	98	93
2022	670	17.140	11.623	29.433	77	84	94	88
2023	566	14.562	10.404	25.532	65	71	84	76
Evol. 2019-2023	- 34,9%	- 28,6%	- 15,5%	- 24,0%				

Evolutie op jaarbasis van de deeltijdse werknemers volgens leeftijdsklasse

Gra. 7.1.IV

Sinds 2019 is het aantal deeltijdse werknemers onder de 25 jaar met 34,9% gedaald. Het aantal mensen tussen 25 en 49 jaar is met 28,6% gedaald en het aantal 50-plussers is in deze periode met 15,5% gedaald.

Het aandeel van de < 25-jarigen bij de deeltijdse werknemers bedraagt in 2023 slechts 2,2%.

Het aantal 50-plussers vertoont op jaarbasis een kleinere daling (-10,5%) dan de leeftijdsklassen < 50 jaar. De grootste daling is te zien bij het aantal < 25-jarigen (-15,5%). Het aantal 25-49-jarigen is dit jaar gedaald met 15,0%.

7.2

Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen

In het kader van de Zesde Staatshervorming werden op 1 juli 2014 verschillende bevoegdheden over tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen juridisch gezien overgedragen van de RVA naar het regionale niveau. Totdat de gewestelijke diensten voorbereid waren op een operationele overdracht, bleef de RVA met het oog op het continuïteitsbeginsel echter het dagelijkse beheer uitoefenen. De RVA-statistieken behandelen slechts de betalingen waarvoor de RVA nog steeds operationeel verantwoordelijk is. Bij overdracht zijn de statistieken over deze maatregelen dan ook vaak uitdovend.

De overnames gebeuren niet op hetzelfde tijdstip of voor elk gewest aan hetzelfde ritme, maar naargelang de overgedragen materie en naargelang het gewest. Meerdere materies zijn overgedragen op 1 januari 2016, zoals de dienstencheques in elk van de drie gewesten of de controle van de actieve beschikbaarheid van werklozen voor de arbeidsmarkt in het Vlaams en het Waals Gewest en in de Duitstalige Gemeenschap. Het merendeel van de overige materies is overgedragen in de loop van 2016 en 2017. Teneinde een overzicht te kunnen aanbieden van de timing en (statistische) impact van die overdrachten, heeft de RVA in 2019 een publicatie (RVA, 2019a) geactualiseerd met beschrijvingen van wanneer en in welke mate de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen al dan niet zijn overgedragen naar het regionale niveau.

De overdracht van premies en toeslagen (opleidingsuitkering, stage-uitkering incl. instapstage, vestigingsuitkering, werkhervattingstoeslag [loontrekkende, zelfstandige en activiteitencoöperatie], premie laatste maand beroepsopleiding, kinderopvangtoeslag, PWA-opleidingstoeslag, overstappremie en mobiliteitstoeslag) omvat de bevoegdheid inzake de reglementering, attestatie en uitbetaling. De eerste operationele overdracht vond plaats in mei 2016 (overdracht van de premie laatste maand beroepsopleiding aan het Vlaams Gewest).

Bij het merendeel van de reeds verrichte operationele overdrachten werden de stelsels afgevoerd om de doelstellingen over te dragen naar andere stelsels of strategieën. De stage-uitkering in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die na de overdracht op 1 januari 2017 werd vervangen door een nieuw stelsel genaamd 'Stage First', vormt hierop een uitzondering. Ook bij de overdracht op 15 maart 2018 van de werkhervattingstoeslag en op 1 september 2018 van de opleidingsuitkering en de stage-uitkering aan het Vlaams Gewest, werden verschillende vervangende maatregelen voorzien, maar de RVA is daar niet langer bij betrokken.

Voor de activeringsmaatregelen (doorstromingsprogramma, SINE en Activa) geldt dat de overdracht de attestatie en bepaalde aspecten van de reglementering betreft.

De doorstromingsprogramma's zijn, tot nu toe met uitzondering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, overal overgenomen en afgevoerd in de loop van 2016 en 2017. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deed hetzelfde vanaf januari 2021. Bijgevolg zijn ook die statistieken uitdovend: in de laatste maanden van 2021 vallen hiervoor geen betalingen meer te noteren.

Voor SINE vond tot nu toe alleen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest reeds een overdracht plaats, m.n. vanaf januari 2021. In dit gewest is SINE dan ook uitgedoofd in 2021.

De enige Activamaatregel die aanvankelijk op federaal niveau behouden bleef, is Activa PVP. Hoewel de RVA de operationele verantwoordelijkheid behield, werd dit stelsel op budgettair vlak overgedragen naar de FOD Binnenlandse Zaken. Deze voorzag vanaf 1 januari 2018 een nieuwe federale regeling die Activa PVP verving. In het kader van deze nieuwe regeling ontvangen de gemeenten met een veiligheids- en preventieplan een toelage. De gemeenten betalen zelf het volledige loon van de stadswachten. Om de afschaffing van het oude Activa PVP-stelsel te kunnen uitvoeren, werd het alsnog overgedragen naar de gewesten, waar het werd opgeheven zonder overgangsmaatregelen. Enkel het Vlaams Gewest koos ervoor Activa PVP te behouden, waarbij de RVA als operator optreedt. Bijgevolg is ook dit stelsel in principe uitdovend.

Op het vlak van de Activamaatregelen die reeds naar het Vlaams, het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest operationeel zijn overgedragen, toont zich een verschillende beleidskeuze tussen de gewestelijke diensten onderling. Het Vlaams Gewest opteerde ervoor om de maatregelen vanaf 1 juli 2016 gedeeltelijk en vanaf 1 januari 2017 volledig af te voeren en te integreren in andere stelsels of strategieën, o.a. die gebaseerd op de verminderde RSZ-bijdragen. Deze statistiek is dan ook uitdovend. Het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest daarentegen bleven na operationele overdracht (respectievelijk op 1 januari en 1 juli 2016) in eerste instantie de federale regelgeving ongewijzigd toepassen. Vanaf 1 juli 2017 heeft het Waals Gewest, na reglementaire overdracht, Activa echter vervangen door een nieuw stelsel genaamd 'Plans Impulsion'. Ook voor dit nieuwe plan blijft de RVA operationeel verantwoordelijk voor de uitvoering van de betalingen. De maatregelen in kwestie blijven dan ook voorkomen in de RVA-statistieken. Vanaf 1 oktober 2017 opteerde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest er voor om Activa Start af te schaffen, en Activa werd omgevormd tot het nieuwe stelsel "Activa Brussels".

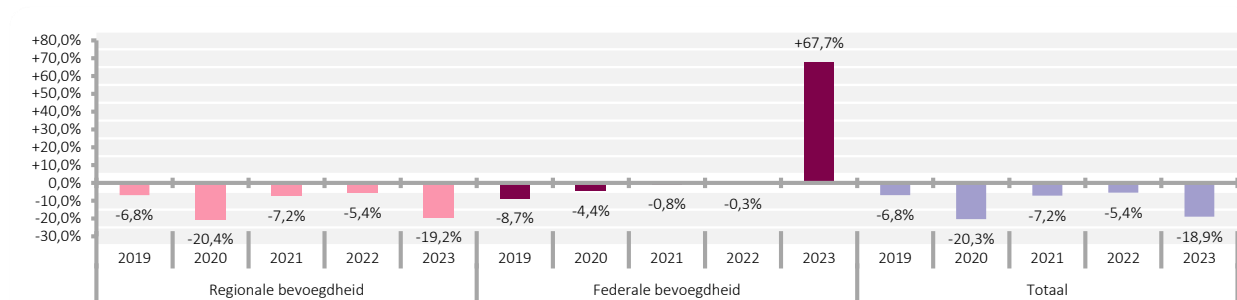
Tewerkstellings- en activeringsmaatregelen volgens stelsel

Tab. 7.2.I

	2019	2020	2021	2022	2023	Evol. 2019- 2023
Regionale bevoegdheid	57.744	45.987	42.688	40.381	32.621	-43,5%
Activa Plan	35.883	29.535	30.183	29.475	25.121	-30,0%
SINE	9.602	8.461	7.895	7.509	5.269	-45,1%
Werkhervattingstoeslag	9.013	6.179	4.208	2.839	1.786	-80,2%
Kinderopvangtoeslag	512	317	277	506	404	-21,0%
Opleidingsuitkering	254	118	93	37	26	-89,9%
Doorstromingsprogramma	2.465	1.363	14	0	0	-100,0%
Instapstage	14	14	18	16	16	+10,6%
Activa Start	1	0	0	0	0	-100,0%
Toeslag beroepsopleiding	0	0	0	0	0	-100,0%
Federale bevoegdheid	164	156	155	155	260	+58,6%
Tewerkstelling in een maatwerkbedrijf	164	156	155	137	147	-9,9%
Uitkering voor interregionale mobiliteit	0	0	0	3	6	-
Uitkering voor knelpuntberoep	0	0	0	13	98	-
Uitkering voor gezondheidszorg	0	0	0	2	9	-
Totaal	57.907	46.143	42.843	40.536	32.881	-43,2%

Evolutie op jaarbasis van de tewerkstellings- en activeringsmaatregelen volgens stelsel

Gra. 7.2.I

Op jaarbasis noteren we voor elk van de werk- en activeringsmaatregelen een daling voor de maatregelen met een regionale bevoegdheid. De grootste procentuele dalingen noteren we bij de kleinste groep van de genoemde maatregelen.

Het grootste stelsel, m.n. Activa, vertegenwoordigt inmiddels 76% van de betalingen. Het gaat in 2023 nog uitsluitend om betalingen uitgevoerd in het kader van de regionale regelgeving.

Sinds september 2022 is het voor een langdurig werkloze die wordt tewerkgesteld in een knelpuntberoep, in een ander gewest of in de zorgsector mogelijk om een uitkering te ontvangen indien hij aan bepaalde voorwaarden voldoet. De uitkering bedraagt 25% van de uitkering die hij als volledig werkloze zou ontvangen tijdens uitkeringsfase 11 en dit gedurende 3 maanden. In 2023 waren er in gemiddeld 6 betalingen per maand van een uitkering voor interregionale mobiliteit, gemiddeld 98 betalingen per maand van een uitkering voor een knelpuntberoep en gemiddeld 9 betalingen per maand van een uitkering voor de gezondheidszorg.

7.3

Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven

Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven

Tab. 7.3.I

	Onthaal-ouders	Niet-vergoede periode in het onderwijs	Verloven: jeugd-vakantie	Verloven: senior-vakantie	Verloven: pleeg-zorg	Onthaal-ouders	Niet-vergoede periode in het onderwijs	Verloven: jeugd-vakantie	Verloven: senior-vakantie	Verloven: pleeg-zorg
2019	1.616	3.454	3.064	290	163	100	100	100	100	100
2020	1.105	2.960	2.161	161	123	68	86	71	55	75
2021	789	2.828	2.464	174	138	49	82	80	60	84
2022	814	2.801	2.934	260	152	50	81	96	90	93
2023	554	2.700	3.053	201	164	34	78	100	69	100
Evol. 2019-2023	- 65,7%	- 21,8%	- 0,3%	- 30,6%	+ 0,4%					

De onthaalouders krijgen opvanguitkeringen als hun inkomsten dalen omwille van de afwezigheid van kinderen om redenen onafhankelijk van hun wil. Het aantal betalingen is gedaald (553 in 2023, tegenover 814 in 2022).

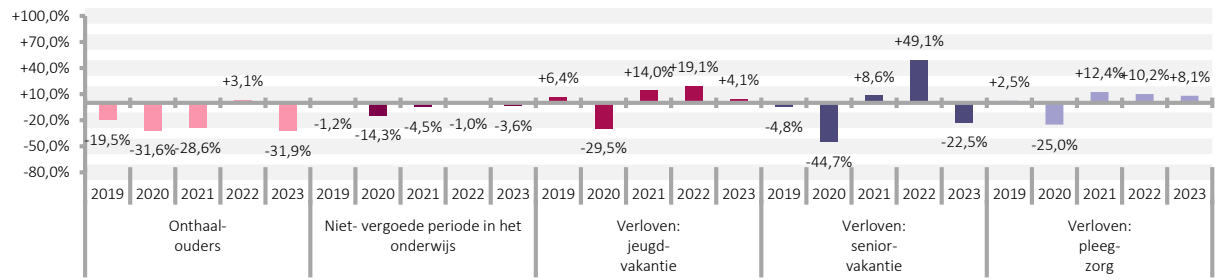
Mensen die voor onderwijsinstellingen werken, krijgen tijdens de zomervakantie een uitkering als die periode niet gedekt is door een uitgestelde bezoldiging. Hun aantal neemt sedert 2019 stelselmatig af. In vergelijking met vorig jaar daalde het gemiddeld aantal uitkeringen in 2023 met 3,6%.

Uitkeringen die bedoeld zijn om de periodes te vergoeden die niet gedekt zijn door vakantiegeld, betreffen enerzijds de schoolverlaters (jeugdvakantie) en anderzijds de 50-plussers die opnieuw een activiteit beginnen in de privésector (seniorvakantie).

In het eerste stelsel stijgt het gemiddeld aantal betalingen in 2023 met 4,1% op jaarbasis. In het tweede stelsel was er een afname met 22,5%.

Sommige werknemers ten slotte krijgen uitkeringen als ze verlof nemen om de pers(o)on(en) te verzorgen die in hun gezin werd(en) geplaatst (pleegzorg). Het aantal van die uitkeringstrekkers blijft zeer beperkt: gemiddeld 164 betalingen per maand in 2023. Hun aantal is toegenomen ten opzichte van het jaar voordien (+8,1%), maar dat beeld wordt enigszins vertekend door de kleine absolute aantallen.

Evolutie op jaarbasis van de aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven
Gra. 7.3.I

7.4

Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels

Voor de volledigheid geven we in dit deel nog een aantal minder vaak voorkomende uitkeringen weer die tot de verantwoordelijkheid van de RVA behoren, maar niet vallen onder één van de rubrieken die eerder in dit verslag aan bod kwamen.

De maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut zijn ontstaan uit de crisispremie, een tijdelijke anticrisismaatregel die vanaf 2012 uitdooft. Vanaf 1 januari 2012 werd deze premie omgezet naar een regeling van onbepaalde duur, m.n. de ontslaguitkering – een eenmalige premie betaald aan ontslagen arbeiders.

Met het oog op de verdere harmonisering van de opzegregelingen voor arbeiders en bedienden, wordt vanaf 1 januari 2014 onder bepaalde voorwaarden een ontslagcompensatievergoeding toegekend aan arbeiders bij wie de duur van de opzeggingstermijn minstens ten dele is gebaseerd op de anciënniteit die ze als arbeider verwierven vóór 2014. Deze vergoeding vervangt de ontslaguitkering.

Algemeen vertoont ook het aantal ontslagcompensatievergoeding de voorbije jaren een neerwaartse tendens. Coronajaar 2020 vormde echter een uitzondering op die regel.

In totaal bedragen in 2023 de uitgaven voor deze maatregelen samen 61,4 miljoen EUR, wat op 5 jaar tijd een daling inhoudt van 24,2%.

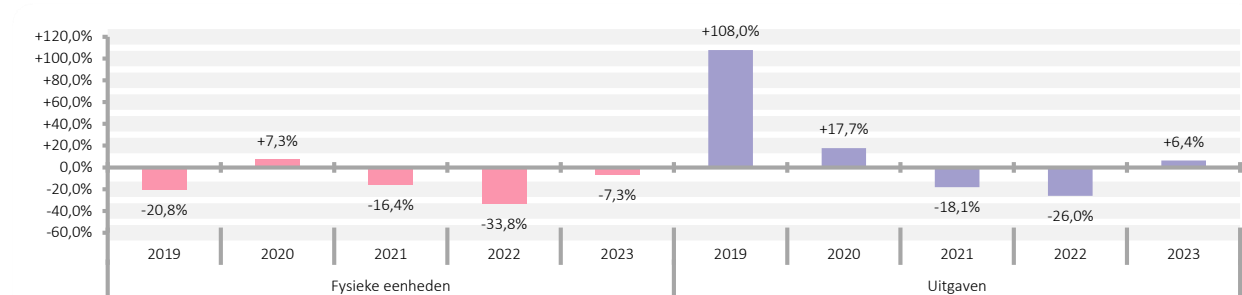
Maatregelen i.h.k.v. de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut

Tab. 7.4.I

	Fysieke eenheden			Uitgaven (in miljoen EUR)		
	Ontslag- premie	Ontslag- compensatie- vergoeding betaald in meerdere keren	Ontslag- compensatie- vergoeding betaald in 1 keer	Ontslag- premie	Ontslag- compensatie- vergoeding	Totaal
2019	3	1.457	436	0,1	81,0	81,1
2020	0	1.571	465	0,0	95,4	95,4
2021	0	1.358	344	0,0	78,1	78,1
2022	0	835	293	0,0	57,8	57,8
2023	0	745	300	0,0	61,4	61,4
Evol. 2019- 2023	-97,6%	-48,9%	-31,3%	-96,6%	-24,1%	-24,2%

Evolutie op jaarbasis van de maatregelen i.h.k.v. de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut

Gra. 7.4.I

Als laatste kunnen we nog een aantal uitdovende stelsels vermelden, waarvoor de RVA echter tot de laatste verrichte betaling een verantwoordelijkheid blijft dragen.

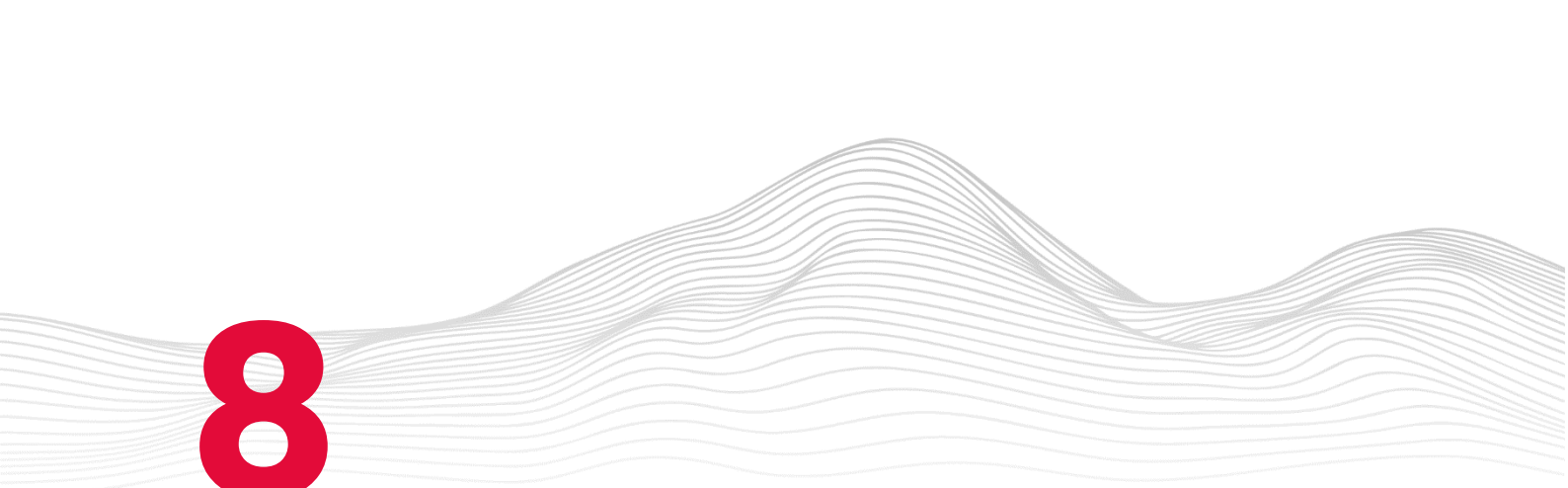
Voor het halftijds brugpensioen werd de toegang stopgezet in 2012 bij de hervorming van het brugpensioen naar SWT. Sinds 2022 vallen in dit stelsel geen betalingen meer te tellen. Daarnaast worden tot op vandaag nog een aantal betalingen verricht in het kader van de wisselkoerstoeslag voor grensarbeiders in Frankrijk en de compensatiebedragen voor grensarbeiders in Nederland.

De wisselkoerstoeslag was gericht op Belgische grensarbeiders in Frankrijk om (voorafgaand aan de invoering van de euro) het relatieve loonverlies te compenseren dat werd veroorzaakt door de schommelende wisselkoers tussen de Franse en de Belgische munt. De compensatievergoeding betreft dan weer een vergoeding aan Belgische grensarbeiders in Frankrijk en Nederland voor hun hogere socialezekerheidsbijdragen. Voor de compensatiebedragen voor Franse grensarbeiders zijn sinds 2016 geen betalingen meer geteld. Voor de wisselkoerstoeslagen en de compensatiebedragen voor Nederlandse grensarbeiders worden tot op vandaag nog een klein aantal betalingen verricht.

Uitdovende stelsels

Tab. 7.4.II

	Grensarbeiders Frankrijk: wisselkoers- toeslag	Grensarbeiders Nederland: compensatie- bedrag	Halftijds brugpensioen	Totaal
2019	144	34	19	197
2020	113	24	7	144
2021	102	22	1	125
2022	88	24	0	112
2023	67	16	0	83
Evol. 2019-2023	-53,5%	-52,9%	-100,0%	-58,0%

8

STATISTISCHE ONTWIKKELINGEN

8.1

Statistische RVA-publicaties van het voorbije jaar

Tabellen met basisgegevens:

- Volledige werkloosheid
- Tijdelijke werkloosheid en verwante uitkeringen
- Deeltijdse werknemers
- Werk- en activeringsmaatregelen
- Vrijstellingen
- Sancties
- Verloven
- Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven
- Dienstencheques (tot eind 2015)
- Werkzoekende werklozen
- Tegen werkloosheid verzekerden en werkloosheidsgraden
- Andere
- Cijfers volgens statuut, gemeente, arrondissement en provincie
- Tijdelijke werkloosheid wegens overmacht crisis
- Tijdelijke werkloosheid energie

Historische reeksen:

Jaargegevens gebaseerd op de studie m.b.t. 100 jaar data (Segaert & Nuyts, 2021)

De federale cijfers van de vergoede werklozen:

Maandelijkse publicatie van een commentaar + gegevens

Federale cijfers Loopbaanonderbreking – Tijdskrediet:

Maandelijkse publicatie van een commentaar + gegevens

De brochure 'Trimestriële indicatoren van de arbeidsmarkt':

Driemaandelijkse publicatie

Cijfers van controle:

Driemaandelijkse publicatie

Bijdragen aan interdepartementale publicaties:

Monitoring van de sociale impact van de COVID-19-crisis in België (WG SIC, 2023)

Punctuele publicaties:

- Spotlight - De langetermijnevolutie van de werkloosheidsduur voor de periode 1945-2022 (Nuyts, 2023a)
- 30 jaar IGU (inkomensgarantie-uitkering) - Analyse, balans en vooruitzichten (Votquenne, 2023a)
- Spotlight - Het traject van werklozen toegelaten na tewerkstelling bij de OCMW's (artikel 60§7) (Nuyts, 2023b)
- De vrijstellingen voor het bevorderen van de tewerkstellingskansen - Analyse en perspectieven (Votquenne, 2023b)

8.2

Persmededelingen i.v.m. punctuele publicaties

De punctuele statistische RVA-publicaties betreffen de thematische en evaluerende RVA-studies. Deze publicaties laten toe om te focussen op bepaalde aspecten van de RVA-stelsels op een manier die meer detail en context toelaat dan mogelijk is binnen de periodieke publicaties. De RVA neemt zich voor om bij elke gepubliceerde studie een aantal markante inzichten te verspreiden onder het ruimere publiek aan de hand van een persmededeling. Opdat dit jaarverslag ook een inzicht zou kunnen bieden in de studies die in de loop van het jaar werden uitgebracht, wordt in dit subhoofdstuk de inhoud van deze persmededelingen hernoemen.

8.2.1

De langetermijnevolutie van de werkloosheidsduur voor de periode 1945–2022

Structurele werkloosheid krimpt het laatste decennium sterk in

Sinds 2010 loopt het aantal werklozen die langer dan 1 jaar werkloos zijn sterk terug. Dat blijkt uit een analyse van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) waarin de langetermijnevolutie van de langdurige werkloosheid wordt bekeken.

De werkloosheid kent momenteel een niveau gelijkwaardig aan dat van het einde van de jaren 1970. In de periode 1975-1995 kenden we een grote aangroei van langdurig werklozen. Hoewel er momenteel nog altijd meer werklozen zijn die middellang of lang werkloos zijn dan op het einde van de jaren 1970, hebben we het laatste decennium toch een scherpe daling van die groep gekend.

“Een belangrijke reden voor het inkrimpen van de langdurige werkloosheid zijn de hervormingen van stelsels waarbij werklozen zijn vrijgesteld van het zoeken naar werk, meer bepaald het voormalige brugpensioen (nu SWT) en de vrijstelling wegens leeftijd of beroepsverleden. Daardoor stromen er minder potentieel langdurig werklozen in”, verduidelijkt Nathalie Nuyts (RVA), de auteur van die studie. “Daarnaast zien we langdurig werklozen uitstromen, vooral naar werk en pensioen, en in mindere mate ook naar een arbeidsongeschiktheidsuitkering.”

Onbeperkte duur van de uitkering geen motor van structurele werkloosheid

De analyse brengt de langdurige werkloosheid in kaart vanaf het jaar 1945. “Interessant is dat we daardoor de evolutie kunnen volgen vanaf het jaar waarin de werkloosheidsuitkering in principe onbeperkt werd in de tijd”, licht Michiel Segaert toe, adjunct van de directeur van de directie Statistiek, Budget en Studies van de RVA. “Het is opvallend hoe we pas 30 jaar later de langdurige werkloosheid echt zien toenemen. De onbeperkte duur van het recht op een werkloosheidsuitkering lijkt dan ook niet echt een motor van structurele werkloosheid te zijn”, concludeert Michiel Segaert. “De economie en werkgelegenheid blijven de meest bepalende factoren. Wel zien we hoe ook visies op de plaats van bepaalde doelgroepen op de arbeidsmarkt, zoals die op vrouwen in de jaren 1940-’50 en die op ouderen in de jaren 1970-’80, decennialang de structurele werkloosheid in die groepen mee kunnen beïnvloeden.”

Betekenen de huidige dalingen dat het einde van de structurele werkloosheid in zicht komt? “Daar kunnen we niet van uitgaan”, zegt Nathalie Nuyts. “Aan de cijfers uit de ‘gouden’ jaren 1960 zien we dat het weinig waarschijnlijk is dat structurele werkloosheid ooit volledig zal verdwijnen. Hoewel het globale werkloosheidspeil in die periode veel lager lag, waren er verhoudingsgewijs ongeveer even veel werklozen die meer dan 1 jaar werkloos zijn als nu. Zelfs in de beste economische omstandigheden zijn er nu eenmaal werkzoekenden die moeilijker hun weg naar een job kunnen terugvinden.”

8.2.2

30 jaar IGU (inkomensgarantie-uitkering) – Analyse, balans en vooruitzichten

Al 30 jaar steun voor deeltijds werkenden via de inkomensgarantie-uitkering

In juni 2023 vierde de inkomensgarantie-uitkering (IGU) haar 30ste verjaardag. Die uitkering zorgt ervoor dat werklozen die deeltijds beginnen werken geen inkomen krijgen dat lager ligt dan hun voltijdse werkloosheidsuitkering. Ter gelegenheid van deze ‘verjaardag’ presenteert de RVA een evaluatie van de maatregel.

Over het algemeen positieve resultaten

“Op het moment van zijn ontstaan in 1993 had de inkomensgarantie-uitkering (IGU) twee hoofddoelen,” licht Michiel Segaert, adjunct-directeur bij de directie Statistiek en Budget en Studies van de RVA, toe, “besparen op de uitgaven voor deeltijdse werknemers die hun beperkte loon lieten aanvullen met een bedrag uit de werkloosheid, maar ook stimulans creëren bij die doelgroep om meer te werken. Wanneer we op lange termijn de balans opmaken, zien we algemeen gesproken dat dit stelsel effectief behoorlijk adequaat blijkt: die structurele besparing is gerealiseerd en de IGU stimuleert de deeltijds werknemer om meer te werken. Er zijn in de loop der tijd ook bijkomende aanpassingen gebeurd om vooral de meest kwetsbare gebruikers te kunnen beschermen.”

Toch een paar kanttekeningen?

“Toch tonen de resultaten ook nog een aantal andere nuances,” verklaart Sébastien Votquenne, auteur van de studie. “De uitkering wordt per definitie toegepast in een vaak erg complexe context waarin de werkloosheidsreglementering wordt gecombineerd met allerlei diverse soorten werksituaties. Dat is één van de redenen waarom het stelsel ook vaak als erg ingewikkeld wordt ervaren, zelfs als de basisregels uiteindelijk vrij eenvoudig zijn. Die context verklaart enkele minder wenselijke situaties.”

Een voorbeeld hiervan, aangehaald in de studie, is de loonkloof tussen mannen en vrouwen. Deze kloof is een historisch ontstane ongelijkheid, waarbij er op de arbeidsmarkt structurele verschillen bestaan tussen beide geslachten qua verloning. Dit toont zich onder andere in het gegeven dat er veel meer vrouwen dan mannen deeltijds werken. Ook binnen de IGU komt het aandeel mannen in 30 jaar tijd nooit boven de 25%. “Bovendien is de hoogte van de uitkering bij de IGU ook bepaald door de rechten die men o.a. via een structureel ongelijk loon opbouwt. Daardoor krijgen vrouwen gemiddeld een lagere uitkering dan mannen. De regels van de IGU zijn gelijk voor iedereen, maar worden nu eenmaal toegepast op soms imperfecte arbeidsmarktsituaties. Dit soort kanttekeningen wilden we in de studie toch ook sterk benadrukken,” aldus Michiel Segaert.

Vermijden van risico's op non take-up of werkgelegenheidsval

De context waarbinnen de IGU wordt toegepast, maakt het ondanks die complexiteit moeilijk om het systeem bij te schaven. “We zien in het verleden dat elke aanpassing, hoe gefundeerd ook, een extra ‘laag’ aan die complexiteit dreigt toe te voegen,” zegt Michiel Segaert, “waardoor het stelsel moeilijker te vatten wordt. Dit verhoogt op zijn beurt het risico op non take-up: het risico dat mensen die er recht op hebben het toch links laten liggen.” Aanpassingen aan uitkeringsbedragen zijn ook altijd delicaat om een werkgelegenheidsval te vermijden – m.n. als het inkomen met IGU plots hoger zou liggen dan het opnemen van voltijds werk. Dit zou bovendien een vorm van valse concurrentie kunnen zijn. Marges tot wijzigingen zijn dan ook vrij beperkt.

Ongeveer 180.000 deeltijds werkenden met een onderbrekingsuitkering

Het IGU is een stelsel van beperkte omvang – slechts 1 op 35 deeltijds werkenden heeft gemiddeld het statuut. Binnen zijn doelgroep blijft het echter belangrijk om via stelsels als het IGU mensen te stimuleren meer deel uit te maken van de arbeidsmarkt. Bovendien is dit niet het enige stelsel dat het deeltijds werk ondersteunt: de RVA vergoedt ook ca. 180.000 deeltijds werkenden via een onderbrekingsuitkering, zoals bv. het ouderschapsverlof. Veel van die stelsels bestonden nog niet toen het IGU werd ingevoerd.

8.2.3

Het traject van werklozen toegelaten na tewerkstelling bij de OCMW's (artikel 60§7)

Trajecten van geactiveerde leefloners traag maar succesvol

Werkloze voormalig leefloners die via het OCMW een tewerkstellingstraject hebben gevolgd, hebben vaak nog zeer lang begeleiding nodig, maar die begeleiding werpt wel vruchten af.

Dat blijkt uit een analyse van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) die inzicht geeft in het activeringspotentieel van de leefloners die een tewerkstellingstraject hebben voltooid en zijn ingestroomd in de werkloosheid. Dit soort trajecten is in de eerste plaats bedoeld om leefloners de kans te geven uit de armoede te ontsnappen, door hen voldoende dagen aan het werk te zetten om het recht op een werkloosheidsuitkering te openen. Wat er daarna met hen gebeurt, werd nu uitgebreid in kaart gebracht door onderzoekers van de RVA.

Algemeen tekent zich het beeld af van personen die lang in de werkloosheid blijven. “Gemiddeld duurt hun traject binnen de werkloosheid 6 jaar en 2 maanden. Slechts 1 op de 7 raakt in het eerste jaar weer uit de werkloosheid, terwijl de helft er na 5 jaar nog altijd niet is uitgeraakt,” zegt Michiel Segaert, hoofd van de RVA-studiedienst.

Tijdens hun periode in de werkloosheid blijven ze echter niet bij de pakken zitten: ze volgen opleidingen, nemen deel aan activeringsprogramma's of gaan tijdelijk aan de slag. “Er is dus in vele gevallen sprake van een positieve toenadering tot de arbeidsmarkt, ook al kunnen ze nog niet volledig loskomen van de werkloosheidsuitkering,” verklaart Michiel Segaert. Daarnaast zien we ook dat als zij opnieuw werk vinden, het gaat om duurzame, bestendige jobs. Hun traject is dus lang, maar aan het einde van de rit kunnen ex-leefloners er wel in slaan goede jobs te bemachtigen.

8.2.4

De vrijstellingen voor het bevorderen van de tewerkstellingskansen – Analyse en perspectieven

Werklozen toelaten zich te focussen op een opleiding werpt vruchten af

In 2022 werden in totaal 78.283 werklozen ondanks hun uitkering tijdelijk vrijgesteld van de plicht om actief werk te zoeken, zodat ze zich konden toeleggen op een opleiding. De arbeidsbemiddelingsdiensten (VDAB, FOREM, Actiris en ADG) kunnen werklozen zo'n vrijstelling aanbieden, als ze gemotiveerd zijn om een opleiding of stage te volgen of onafgewerkte studies te hernemen. Nieuw onderzoek van de RVA toont aan dat dit soort vrijgestelde opleidingen effectief een bijkomend voordeel biedt om werklozen terug aan het werk te krijgen.

Investeren in een degelijke tewerkstelling

De RVA volgde een jaar lang werklozen op na hun vrijgestelde opleiding. De meerderheid van hen volgt daarbij een voltijdse beroepsopleiding, al dan niet specifiek gericht op een knelpuntberoep. Uit deze opvolging blijkt dat zij in de loop van dat jaar veel vaker aan het werk dan andere werklozen met dezelfde karakteristieken.

Na zo'n voltijdse knelpuntopleiding bv. zijn werklozen in het volgende jaar gemiddeld bijna 100 dagen langer aan de slag dan in werkloosheid. Bijna 3/4 zijn aan het einde van dat jaar nog steeds aan het werk, terwijl het voor de controlegroep om minder dan de helft gaat. Het aantal dat geen werk vindt, ligt ca. drie keer lager dan bij werklozen zonder een vrijgestelde opleiding.

Gerichte ondersteuning van de arbeidsmarktnoden

Gerichte opleidingen kunnen met andere woorden op de arbeidsmarkt wat druk van de ketel halen voor knelpuntberoepen. De vrijgestelde opleidingen ondersteunen echter ook op andere vlakken de goede werking van de arbeidsmarkt. Elke gewestelijke dienst kan zijn strategie qua opleidingen aanpassen aan de situatie binnen zijn werkveld. Hierdoor ontstaat een breed gamma aan opleidingsmogelijkheden, die ook toelaat de kwalificaties te versterken van de meest kwetsbare werklozen die het moeilijkst hun ingang in de werkloosheid vinden. Ook wanneer we elk gewest apart beschouwen, werpen de vrijgestelde opleidingen bij elk van hen vruchten af om de tewerkstellingskansen te verhogen van de werklozen die zij opvolgen.

Een onbedoeld neveneffect?

Hoewel deze vrijstellingen gericht zijn op het verhogen van de kwalificaties en kansen van werklozen, bracht het RVA-onderzoek een bijkomend, onbedoeld effect aan het licht: wie zo'n vrijgestelde opleiding heeft gevolgd, is tot 2 keer minder vaak arbeidsongeschikt dan andere werklozen. Er was reeds aangetoond dat werkloosheid een precaire, vaak stresserende situatie is die kan bijdragen tot het ontwikkelen van gezondheidsproblemen. Het perspectief dat wordt geboden door de actieve deelname aan een vooruitgangsproces en de vrijstelling, biedt hiervoor blijkbaar een tegengewicht. Deze vaststelling is belangwekkend in het licht van de vrij hoge inactiviteitsgraad in elk van de gewesten en de stijgende kosten voor de arbeidsongeschiktheidsuitkering.

Voor Sébastien Votquenne, auteur van de studie, is de vaststelling indrukwekkend, maar logisch. "In 2017 stelde het RIZIV al voor om te investeren in opleiding en jobcreatie om de cijfers van arbeidsongeschiktheid in België te doen dalen: actief blijven, begeleid worden, ondersteund worden, deel uitmaken van een initiatief om de eigen vaardigheden te verbeteren, een doel hebben - al deze elementen helpen om werklozen in een positieve gemoedstoestand te houden die niet alleen hun kansen op het vinden van een job verhoogt, maar hen ook beschermt tegen een zekere kwetsbaarheid." Uit het onderzoek blijkt ook dat de opleidingsprogramma's die het meest effectief zijn om mensen weer aan het werk te krijgen, ook de programma's zijn die het meest effectief zijn in het verkleinen van het risico op ziekte.

8.3

Voornaamste statistische bronnen en procedures

De RVA is bevoegd voor diverse materies, waaronder de werkloosheidsverzekering en de betaling van uitkeringen voor loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven. Vóór de 3de Staatshervorming in 1989 was de RVA ook bevoegd voor de inschrijving van de werklozen als werkzoekenden, de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding; taken die daarna overgenomen werden door de gewestelijke instanties (VDAB, FOREM, ACTIRIS en ADG). Voor al die materies werden statistieken ontwikkeld om de maatregelen te monitoren.

Het onderstaande overzicht beperkt zich tot de belangrijkste:

- Inschrijving als werkzoekende: Stat 92
- Betaling van uitkeringen in het kader van de werkloosheidsverzekering: Stat Info
- Betaling van uitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking, tijdskrediet, thematische verloven en pleegzorg: Stat Loic
- Nemen van negatieve beslissingen: Stat BZ

Tot slot eindigen we met de statistieken die de RVA in de loop der jaren ontwikkeld heeft in het kader van de monitoring van in- en uitstroomrichtingen.

8.3.1

Inschrijving als werkzoekende: Stat 92

Deze statistiek is gebaseerd op de inschrijving van niet-werkenden als werkzoekende op de laatste dag van de maand. Sedert 1989 dienen werklozen zich niet meer bij de RVA, maar bij de gewestelijke bemiddelingsdiensten (VDAB, FOREM, ACTIRIS, ADG) in te schrijven als werkzoekende om aanspraak te kunnen maken op werkloosheidsuitkeringen. Omdat de werkloosheidsuitkeringen een federale bevoegdheid (RVA) bleven, werd uitwisseling van informatie tussen de gewesten en de RVA noodzakelijk. Op statistisch niveau werd door alle partijen op 22 december 1988 een Protocol ondertekend waarbij werd afgesproken dat de RVA zou blijven instaan voor 1) de inzameling van de cijfers betreffende de werkzoekenden bij de gewestelijke instanties, 2) de verwerking van die gewestelijke statistieken tot nationale statistieken (STAT92 genoemd) en 3) de verspreiding van deze nationale statistieken. Die verwerking tot een nationale statistiek is nodig omdat de gewesten elk hun eigen tellingsregels en codificaties hanteren, waardoor vergelijking moeilijk kan zijn.

In de nationale statistiek betreffende de niet-werkende werkzoekenden onderscheidt men volgende 4 groepen (zie ook hoofdstuk 4.5 in dit jaarverslag):

- niet-werkende werkzoekenden met een werkloosheidsuitkering
- Jonge werkzoekenden in beroepsinschakelingstijd
- niet-werkende werkzoekenden die verplicht ingeschreven zijn
- niet-werkende werkzoekenden die vrijwillig ingeschreven zijn

De gewesten geven de RVA via een maandelijks elektronische flux door hoeveel personen op het einde van de maand bij hen zijn ingeschreven als niet-werkende werkzoekende, en tot welke van de vier bovenstaande groepen zij behoren. Terwijl in de eerste 10 jaar van het Protocol de gewesten nog quasi dezelfde tellingsregels en codes hanteerden, zijn in de afgelopen 20 jaar de verschillen steeds groter geworden. Elk gewest kan immers zelf bepalen voor welke groepen werkzoekenden zij in een specifiek en aangepast begeleidingstraject wil voorzien, hoe die begeleidingstrajecten ingevuld worden en hoe zij die werkzoekenden zullen monitoren.

8.3.2

Werkloosheidsuitkeringen: Stat Info

Toen in 1989 de bevoegdheid om werklozen in te schrijven als werkzoekenden overgenomen werd door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding, heroriënteerden de RVA-statistieken zich naar de nieuwe kern van zijn taak, nl. de betalingen. Begin jaren 1990 startte RVA met de informatisering van de werkloosheidsdossiers, waardoor er een opportuniteit werd gecreëerd om de (tot dan vrij beperkte) betaalstatistieken uit te breiden met de informatie uit de nieuwe databank van de werkloosheidsdossiers. Terwijl men vroeger enkel op basis van tweejaarlijkse steekproeven zicht kreeg op verdelingen van de werkloosheidspopulatie volgens vergoedingscategorie (gezinshoofd, alleenstaande, samenwonenden), statuut (voltijds, deeltijds, met of zonder vrijstelling IWZ, ...), loonklasse enz., beschikte men nu over de mogelijkheid deze gegevens te exploiteren voor de ganse populatie, en dat op permanente basis. De nieuwe betaalstatistiek die daarvoor ontwikkeld werd, kreeg de naam Stat Info. In die nieuwe statistiek werden alle betalingen opgenomen die de uitbetalingsinstellingen (HVW, ACV, ABVV en ACLVB) tijdens een bepaalde maand verrichtten ten laste van de RVA. De gegevens werden verdeeld volgens socio-economische (geslacht, leeftijd, gewest, duur,...) en reglementaire criteria (statuut, vergoedingscategorie, vergoedingsperiode,...), en uitgedrukt in fysieke eenheden, budgettaire eenheden, vergoede dagen en bedragen (zie ook verder in dit hoofdstuk).

Tot en met 1997 stelden de ICT-diensten van de RVA de gegevens enkel beschikbaar in tabellen die door de statistische dienst gedefinieerd waren. Elke aanpassing (nieuwe tabel, toevoeging van kolommen of rijen, presentatie van nieuwe waarden...) diende de statistische dienst aan te vragen bij de ICT-diensten. Na programmering moesten de resultaten getest en gevalideerd worden door de statistische dienst.

Die werkwijze werd in 1998 vervangen door een veel flexibeler instrument, nl. het statistisch profiel betalingen. Hiermee bedoelen we een bestand waarin elke maand statistisch relevante data per betaling opgenomen worden. Die werkwijze laat elke kruising van variabelen toe, op voorwaarde dat de elementen opgenomen zijn in het profiel. Bovendien kan men longitudinaal onderzoek verrichten, d.i. het opvolgen van populaties in de tijd. Tot slot is de statistische dienst niet meer gebonden aan programmering van tabellen door ICT-diensten, maar kan zij zelf instaan voor zowel het beheer van de variabelen en de tellingsregels, als voor de rapportering. Op dit ogenblik telt het statistisch betaalprofiel meer dan 215 variabelen. Meer informatie over de tellingsregels en variabelen vindt men verder in dit hoofdstuk, of op onze website.

Belangrijke opmerking: *niet alle betalingen ten laste van de RVA worden in het betaalprofiel opgenomen, enkel de betalingen die via de uitbetalingsinstellingen (UI) verlopen. Het betreft in de eerste plaats volledige werkloosheid (al dan niet met bedrijfstoeslag) en tijdelijke werkloosheid, maar bv. ook compensatiebedragen voor ontslagen arbeiders, grensarbeiders en opvanguitkeringen voor onthaalouders. Omdat de UI instaan voor de betalingen met geld van de sociale zekerheid, komt het aan de RVA toe die betalingen te verifiëren. Na verificatie – meestal is dat 6 maanden na de betaling – is er bijkomende informatie beschikbaar in de databank. Daarom zijn er 2 betaalprofielen: één vóór verificatie, en één na verificatie.*

8.3.3

Uitkeringen voor loopbaanonderbreking, tijdskrediet, thematische verloven en pleegzorg: Stat Loic

Uitkeringen die rechtstreeks door de RVA aan de rechthebbenden betaald worden (loopbaanonderbreking, tijdskrediet, thematische verloven en pleegzorg) worden sedert 1998 eveneens in een statistisch profiel opgenomen, nl. het profiel loopbaanonderbreking, en het profiel pleegzorg. Het profiel loopbaanonderbreking bevat momenteel 78 variabelen. Als gevolg van de 6de Staatshervorming staat Vlaanderen sedert 2 september 2016 zelf in voor de betaling van de uitkeringen voor loopbaanonderbreking aan zijn ambtenaren, en dus ook voor de statistische monitoring ervan.

De RVA werkt momenteel aan de integratie van de betalingen voor loopbaanonderbreking, tijdskrediet, en thematische verloven in een nieuwe toepassing – LOIC geheten. Die aanpassing is nodig omdat het huidige mainframeplatform sterk verouderd is, en niet meer voldoet aan de hedendaagse ICT- en gebruikersstandaarden. Als gevolg van deze ingrijpende technische operatie zal ook het statistisch profiel met de betaalgegevens voor loopbaanonderbreking, tijdskrediet, en thematische verloven drastische wijzigingen ondergaan. Het voordeel is dat het nieuwe statistisch profiel nog meer informatie zal bevatten, maar sommige wijzigingen kunnen leiden tot statistische breuken. De statistische dienst doet er echter alles aan om de continuïteit van de data zo goed mogelijk te verzekeren. We voorzien een overschakeling naar het nieuwe profiel loopbaanonderbreking in de loop van 2024 - 2025.

Voor pleegzorg wijzigt er voorlopig niets: dat profiel blijft behouden in de huidige vorm, en bevat momenteel 68 variabelen.

8.3.4

Negatieve beslissingen: Stat BZ

BZ staat voor “betwiste zaken”. Met deze statistiek willen we een zicht krijgen op alle negatieve beslissingen die genomen worden t.a.v. de sociaal verzekerden in de werkloosheidssector. Dat kan gaan over:

- het weigeren van het openen of het toekennen van het recht op uitkeringen omdat de aanvrager niet voldoet aan de wettelijke toelaatbaarheids- of vergoedbaarheidsvoorwaarden;
- sancties omdat de sociaal verzekerde zijn verplichtingen niet nakomt;
- het niet toekennen van vrijstellingen van IWZ, het weigeren van vrijwilligerswerk enz.

De informatie van alle negatieve beslissingen wordt eveneens in een statistisch profiel opgenomen, en dit sedert 2010. Dat profiel bevat op dit ogenblik 125 variabelen. De statistiek die op basis van dit profiel opgemaakt wordt, heet Stat BZ, en telt:

- het aantal negatieve beslissingen die de RVA zelf neemt t.a.v. de sociaal verzekerden, én
- het aantal negatieve beslissingen die de gewestelijke arbeidsbemiddelingsdiensten nemen en die een impact hebben op de uitkering van de sociaal verzekerden; dergelijke beslissingen moeten nl. door de regio's worden gecommuniceerd aan de RVA zodat die ze kan uitvoeren.

De negatieve beslissingen die de RVA zelf neemt omvatten o.a.:

- uitsluitingen wegens niet-toelaatbaarheid of niet-vergoedbaarheid (zie ook Vol. 1 JV)
- sancties wegens werkverlating, ... (zie ook hoofdstuk 4.10);
- administratieve sancties (onjuiste, onvolledige verklaringen, misbruik van controlekaart, ...) (zie ook hoofdstuk 4.10);
- weigeringen van aanvragen tot vrijstelling van IWZ wegens het opnemen van mantelzorg, ...
- weigeringen van aanvragen van vrijwilligerswerk,...

De negatieve beslissingen die de gewestelijke arbeidsbemiddelingsdiensten nemen en door hen aan de RVA gecommuniceerd worden, betreffen:

- sancties, uitsluitingen en verwittigingen in het kader van de controle op de actieve en passieve beschikbaarheid van vergoede werklozen (zie ook hoofdstuk 4.10);
- negatieve evaluaties in het kader van de controle op de actieve beschikbaarheid van jongeren tijdens hun beroepsinschakelingstijd (Dispo J) (zie ook hoofdstuk 4.10);
- weigeringen van aanvragen voor vrijstellingen van IWZ voor beroepsopleidingen of studies.

De tellingsregels van Stat BZ worden bepaald door de RVA:

- Men telt het aantal negatieve beslissingen die gedurende een maand genomen zijn. Het is mogelijk dat een sanctie die in een maand genomen wordt, pas ingaat in de toekomst, of in het verleden (met terugwerkende kracht).
- Voor één persoon kunnen meerdere sancties genomen worden tijdens een maand. Stat BZ telt dus het aantal sancties, en niet het aantal personen.

Wijzigingen achteraf (annuleringen of aanpassingen van beslissingen) worden niet meer in rekening gebracht.

8.3.5

In- en uitstroomrichtingen: DOPFLUX

Werkloosheidsuitkeringen mogen in principe niet gecumuleerd worden met andere inkomsten, zoals loon (tewerkstelling of zelfstandige activiteit) of uitkeringen van andere takken van de sociale zekerheid (arbeidsongeschiktheid, pensioen). De RVA en de UI hebben deze informatie dus nodig om potentiële cumuls op te sporen. In de loop van 1995 besliste men de gegevensstromen tussen de RVA en de uitbetalingsinstellingen enerzijds, en de andere sociale zekerheidsinstellingen anderzijds, op elektronische wijze via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid te laten verlopen.

Initieel werd de toegang tot de gegevens beperkt tot online consultatie van dossiers, maar daarna vroeg de RVA machtiging aan de KSZ om (een deel van) de elektronische berichten te ontvangen en op te laden in zijn interne databank. Hierdoor werd het mogelijk voor de RVA om controlelijsten van potentiële cumuldossiers op te stellen.

Het betreft volgende gegevensstromen:

- berichten betreffende arbeidscontracten (bron: Dimona²¹): het gaat dus niet over effectief gepresteerde uren/dagen²²
- berichten betreffende pensioenen (bron: pensioenkadaster)
- berichten betreffende zelfstandige activiteit (bron: ARZA)
- berichten betreffende arbeidsongeschiktheid (bron: mutualiteiten)
- berichten betreffende overlijdens (bron: Rijksregister)

De berichten bevatten enkel wijzigingen t.o.v. een voorgaande situatie. Zo bv. zal informatie betreffende een nieuw of een beëindigd arbeidscontract opgenomen worden in de flux, maar niet over een arbeidscontract waarvoor er geen wijzigingen zijn. Om opzoeken van berichten die geldig zijn in bepaalde periodes te faciliteren slaat de RVA een deel van de data op in zijn interne databank.

²¹ Aangiften die werkgevers in het kader van in- en uitdiensttreding van werknemers bij de RSZ moeten indienen (Dimona = *Déclaration Immédiate/Onmiddellijke Aangifte*)

²² Deze informatie wordt enkel in de DMFA opgenomen; informatie afkomstig van de DMFA wordt niet in de interne databank van de RVA opgeslagen, en is dus statistisch niet exploiteerbaar.

Sedert 2010 worden die data in de interne databank ook statistisch geëxploiteerd, met name om de socio-economische positie na uitstroom uit de werkloosheid te bepalen. Hiervoor werden een aantal statistische procedures ontwikkeld:

- **Dopfluxbis:** voor de uitstromers uit de werkloosheid in een bepaalde maand zoeken we naar een bericht van overlijden, pensioen, tewerkstelling of ziekte waarvan de begindatum valt in de periode vanaf de maand die voorafgaat aan de uitstroom t.e.m. de maand die op de uitstroom volgt. We vragen ook voor de maand die voorafgaat aan de uitstroom informatie op omdat het mogelijk is dat men in die maand aanvankelijk nog werkloosheidsuitkeringen heeft ontvangen, maar later in de maand een andere socio-economische positie heeft ingenomen (bv. aanvatting tewerkstelling vanaf 15^e van de maand,...). De procedure hanteert volgende prioriteiten (in dalende volgorde) bij de opzoeking:
 - Overlijden
 - Pensioen
 - Loontrekkende tewerkstelling
 - Zelfstandige activiteit
 - Arbeidsongeschiktheid – zwangerschapsrustd.w.z. zodra er een bericht met een hogere prioriteit teruggevonden wordt, zoekt men niet voort naar andere berichten.
- **Dopfluxter:** deze procedure volgt uitstromers uit de werkloosheid in een bepaalde maand op gedurende een periode van 14 maanden. Voor elk van de maanden in de opvolgingsperiode, d.i. vanaf de maand die voorafgaat aan de uitstroom t.e.m. de 12de maand die op de uitstroom volgt, zoeken we op of er een bericht van overlijden, pensioen, tewerkstelling of ziekte is met een begindatum in de betrokken opvolgingsmaand. Voorbeeld: Personen die uitstromen uit de werkloosheid in maart 2022 worden opgevolgd gedurende de maanden februari 2022 tot en met maart 2023. De procedure hanteert dezelfde prioriteiten bij de opzoeking als dopfluxbis.

- **Dopjours:** voor een opgegeven populatie en periode zoeken we naar openstaande²³ berichten van overlijden, pensioen, tewerkstelling of ziekte. Indien er dergelijke berichten teruggevonden worden, bepalen we per maand het aantal dagen²⁴ dat wordt gedekt door de begin- en einddata van deze berichten. Deze procedure hanteert geen prioriteiten in de opzoeking van de berichten. In deze procedure is het dus mogelijk voor eenzelfde persoon en eenzelfde periode meerdere berichten per type, en/of meerdere types van berichten terug te vinden. De gedekte dagen worden per type bericht opgeteld.
- **Dimona detail:** voor een opgegeven populatie en periode zoeken we naar alle openstaande berichten Dimona, en vragen we alle informatie op van de gegevensflux Dimona die de RVA opslaat in zijn interne databank. Indien er berichten teruggevonden worden, bepalen we voor de opgegeven maanden ook het aantal dagen die gedekt worden door de openstaande berichten. Bij meerdere berichten Dimona, worden de dagen opgeteld. Deze procedure gaat dus enkel op zoek naar Dimona-berichten, en beperkt de opzoeking niet tot berichten met een begindatum in de opgegeven periode, maar breidt de opzoeking uit tot alle openstaande berichten Dimona.

Alle bovenstaande statistische procedures “Dopflux” worden enkel op aanvraag uitgevoerd, uitgezonderd dopfluxbis. Die wordt elke maand bij de statistische afsluiting automatisch uitgevoerd. De statistische dienst werkt momenteel aan een automatisering van de procedures Dopjours en Dimona detail, zodat men in de toekomst steeds beschikt over de (gedetailleerde) in- en uitstroomrichtingen van alle RVA-uitkeringsgerechtigden.

²³ Openstaand bericht, i.e. een bericht waarvan de begindatum $\leq$ laatste dag van de periode en de einddatum $\geq$ 1ste dag van de betrokken maand.

²⁴ Dagen R6, d.w.z. tewerkstellingsregime met 6 werkdagen per week.

8.4

Statistische begrippen

Met het oog op een correcte interpretatie van de gegevens die in dit volume zijn opgenomen, worden in de onderstaande tabel een aantal statistische begrippen nader toegelicht. Die statistische definities zijn ook terug te vinden op de RVA-website (www.rva.be) in de rubriek “Documentatie” onder de link “Statistieken”, maar zijn hier aangevuld met een aantal concreet voor dit jaarverslag geldende methodologische opmerkingen.

NB: In het kader van de coronacrisis had de RVA specifieke coronastatistieken ontwikkeld, waarvan de methodologie afwijkt van onze gebruikelijke methodologie. Zo hebben de gegevens betrekking op de refertemaand (en niet op de indieningsmaand) en worden ze uitgedrukt in o.a. aantal werknemers (niet in fysieke eenheden), aantal werkgevers en bedragen.

Op het einde van dit volume is een lijst te vinden met de voornaamste afkortingen die in dit jaarverslag worden gebruikt. De definitie van de verschillende bevoegdheden van de RVA is echter niet opgenomen in dit deel. We verwijzen hiervoor naar hoofdstuk 2 van het eerste volume van dit jaarverslag en naar de definitielijst op de RVA-website (ook in de rubriek “Documentatie”).

Wij wensen er ten slotte op te wijzen dat voor bepaalde in dit volume gepubliceerde cijfers de totalen licht kunnen afwijken van de som van de diverse deelgroepen. Tenzij anders vermeld, is dit te wijten aan afronding. Aanduidingen van het gewest betreffen steeds de woonplaats, behalve indien specifiek anders aangeduid.

Betalen, (aantal) uitkeringsge-
rechtigden, fysieke eenheden

Definitie: Met het aantal fysieke eenheden in een bepaalde maand bedoelen we het aantal uitgevoerde betalingen tijdens die maand, indieningsmaand genoemd. Tijdens een indieningsmaand kunnen meerdere betalingen voor één persoon verricht worden. Een betaling kan immers betrekking hebben op een maand in het verleden. De maand waarop een betaling betrekking heeft wordt refertemaand genoemd. De RVA-betalstatistieken zijn gebaseerd op de indieningsmaand, niet op de refertemaand. Het begrip fysieke eenheden verwijst dus niet naar het aantal betaalde personen.

De gemiddelden per trimester en per jaar worden berekend door de som van het aantal fysieke eenheden per maand voor de periode in kwestie te delen door respectievelijk 3 en 12, ook als een bepaalde maatregel pas in de loop van het trimester of jaar in voege kwam.

Voorbeeld: De heer Jansen heeft voor de (referte)maanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR, respectievelijk 630 EUR. Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen in bij de RVA in mei 2017. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen. Men telt dus 2 fysieke eenheden (betalingen), hoewel het hier maar 1 persoon betreft.

Uitgaven, bedragen

Definitie: Per betaling maakt men de som van de ingediende bedragen.

Voorbeeld: De heer Jansen heeft voor de refertemaanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR, respectievelijk 630 EUR. Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen in bij de RVA in mei 2017. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met een bedrag van 700 EUR en 1 betaling met een bedrag van 630 EUR.

Dagen

Definitie: Het recht op uitkeringen wordt in principe per dag bepaald. Het maandelijkse bedrag waarop een persoon voor een bepaalde (referte)maand recht heeft, wordt berekend door de dagbedragen te vermenigvuldigen met het aantal vergoedbare dagen. In theorie zijn alle dagen van een maand uitgezonderd de zondagen vergoedbaar, maar in de praktijk kunnen zich situaties voordoen waarbij het recht op werkloosheidsuitkeringen op sommige dagen vervalt. Zo vallen bv. ziekte-dagen niet ten laste van de werkloosheidsverzekering. Ook dagen waarop men gewerkt heeft zijn niet vergoedbaar. Die dagen moet de werkloze dan aanduiden op zijn controlekaart. Op die manier kan de uitbetalingsinstelling voor elke werkloze het aantal rechtgevendende dagen bepalen.

Per betaling maakt men de som van de ingediende dagen.

Voorbeeld: De heer Jansen heeft voor de (referte)maanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR (= 20 dagen * 35 EUR), respectievelijk 630 EUR (= 18 dagen * 35 EUR). Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen bij de RVA in mei 2017 in. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met 20 vergoede dagen en 1 betaling met 18 vergoede dagen.

Budgettaire eenheden

Definitie: In sommige statistieken worden de gegevens in budgettaire eenheden uitgedrukt. Deze eenheid geeft weer in welke mate de betaling "weegt" op het budget. Het budgettaire belang van een betaling (fysieke eenheid) wordt immers bepaald door het aantal vergoede dagen. Zo bv. zal de betaling voor een tijdelijk werkloze die recht heeft op 5 dagen veel minder wegen op de totale uitgaven van de maand dan een betaling voor een volledig werkloze die recht heeft op 26 dagen.

Per betaling berekent men de budgettaire eenheid als de dagen gedeeld door het aantal vergoedbare dagen van de refertemaand (d.i. alle dagen uitgezonderd de zondagen). Als zodanig komt het aantal budgettaire eenheden ongeveer overeen met het aantal voltijdse equivalenten.

Voorbeeld: De heer Jansen heeft voor de refertemaanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR (= 20 dagen * 35 EUR), respectievelijk 630 EUR (= 18 dagen * 35 EUR). Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen bij de RVA in mei 2017 in. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met 20 vergoede dagen en 1 betaling met 18 vergoede dagen. De maand mei 2017 telt 27 vergoedbare dagen. De betaling met 20 dagen telt dus als $20/27 = 0,74$ budgettaire eenheden; de betaling met 18 dagen als $18/27 = 0,67$ budgettaire eenheden.

Werkloosheidsgraad (berekening
RVA)

Definitie: De werkloosheidsgraad wordt berekend door het aantal UVW-WZ in de maand juni te delen door het aantal tegen werkloosheid verzekerden op 30 juni van het voorafgaande jaar. De berekeningen werden door de RVA gemaakt op basis van RVA-gegevens over de UVW-WZ, RSZ- en DIBISS-gegevens over de werknemers en RIZIV-gegevens over de grensarbeiders.

Instroom, Uitstroom

Definitie: De instroom en de uitstroom wordt in het jaarverslag grotendeels op drie verschillende wijzen gedefinieerd:

1. Voor het illustreren van algemene tendensen wordt de in- en uitstroom op basis van indieningsmaanden bepaald. Van alle personen die in een trimester X een betaling ontvingen, wordt onderzocht of ze die reeds ontvingen in trimester X-1 - indien neen, tellen we een instroom - en of ze die nog ontvingen in trimester x+1 - zo neen, tellen we een uitstroom.
2. Voor het in kaart brengen van de impact van meerdere opeenvolgende reglementaire wijzigingen wordt de in- en uitstroom op basis van refertemaanden bepaald. Van alle personen die in een refertemaand X een betaling ontvingen, wordt de vergelijking gemaakt met de maanden X-1 en X+1 om in- of uitstroom te bepalen. Per trimester wordt elke dergelijke in- of uitstroom slechts 1x geteld.
3. Voor het in kaart brengen van de impact van reglementaire wijzigingen per jaar wordt de instroom op basis van refertemaanden bepaald. Van alle personen die in een jaar X een betaling ontvingen, wordt gekeken of er een periode van minimum 12 maanden valt te tellen voorafgaand aan de eerste betaalde maand, waarin de betrokkene geen betaling ontving. Zo ja, wordt een instroom geteld.

Werkloosheidsgraad (internationale vergelijking)**Definitie:**

1. De werkloosheid in strikte zin (geharmoniseerde statistiek) : is de werkloosheid zoals die wordt gedefinieerd door de Internationale Arbeidsorganisatie IAO. Het gaat hier om de werkzoekende volledig werklozen (personen die niet tewerkgesteld zijn, direct beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt en actief op zoek zijn naar een tewerkstelling). Eurostat, het statistiekbureau van de Europese Commissie publiceert werkloosheidsstatistieken op basis van deze gegevens. Deze statistiek is gebaseerd op een gemeenschappelijke enquête die op trimestriële basis wordt afgenomen bij een steekproefpopulatie in elke lidstaat van de Europese Unie;

2. De werkloosheid in ruime zin (geharmoniseerde statistiek) : een bredere definiëring, die ook rekening houdt met werkzoekenden die niet direct inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt of die niet actief op zoek zijn naar een job.

Voorbeeld:

<http://www.rva.be/nl/documentatie/publicaties/studies>

REFERENTIES

1. Actiris. (2024, 01 31). *ViewStat*. Opgehaald van [view.brussels](https://viewstat.actiris.brussels/viewstat_werkaanbiedingen_basisstatistieken.html) | Actiris: https://viewstat.actiris.brussels/viewstat_werkaanbiedingen_basisstatistieken.html
2. ADG. (2024). *Monatliche Zahl der neuen Stellenangebote im Arbeitsamt*. Email: Arbeitsamt der Deutschsprachigen Gemeinschaft Belgiens (ADG).
3. Autor, D., Levy, F., & Murnane, R. (2003). The Skill Content of Recent Technological Change. An empirical exploration. *The Quarterly Journal of Economics*, 118, 1279-1333.
4. Cobbaut, J. (2023, 09 28). *Nooit eerder meer vaders in ouderschapsverlof*. Opgehaald van HRmagazine: <https://hrmagazine.be/nl/posts/nooit-eerder-meer-vaders-in-ouderschapsverlof>
5. De Becker, E., Dockx, A., & Schoukens, P. (2022). In-work poverty in Belgium. In E. De Becker, A. Dockx, & P. Schoukens, *In-Work Poverty in Europe: Vulnerable and Under-Represented Persons in a Comparative Perspective* (pp. 37-83). Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. Opgehaald van https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/91487595/BCLR_111_Final_Text_Ch._2.pdf
6. De Leus, K. (2017). *De Winnaarseconomie: Uitdagingen en Kansen van de Digitale Revolutie*. Tielt: Lannoo.
7. E8-DBRIS Team FOD Economie. (2024). *Oprichting van ondernemingen in de profitsector*. Email: FOD Economie.
8. Eurostat. (2024, 01 30). *Database*. Opgehaald van Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
9. Federaal Planbureau. (2024). *Economische begroting – Economische vooruitzichten 2024 van februari 2024*. Brussel: Federaal Planbureau. Opgehaald van <https://www.plan.be/publications/publication.php>
10. Federgon. (2024, 01 31). *Cijfers*. Opgehaald van De federatie - Federgon: <https://federgon.be/kennis-centrum/cijfers/>
11. FOD Sociale Zekerheid. (2023, 12 08). *Europees Systeem van geïntegreerde Statistieken van de Sociale Bescherming (ESSOBS)*. Opgehaald van Federale Overheidsdienst - Sociale Zekerheid: <https://socialsecurity.belgium.be/nl/cijfers-van-sociale-bescherming/statistieken-sociale-bescherming/europees-systeem-statistieken-sociale-bescherming>
12. FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu; CLIMACT; KU Leuven - HIVA; ULiège - LENTIC. (2023). *Implications of the climate transition on employment, skills, and training in Belgium - Final Report*. Brussel: FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu. Opgehaald van <https://klimaat.be/doc/just-transition-jobs-2023-final-report.pdf>
13. FOD WASO. (2024, 01 31). *Statistieken*. (FOD WASO) Opgehaald van Werk.belgie.be: <https://werk.belgie.be/nl/statistieken>
14. FOD WASO, Unia. (2020). *Socio-economische monitoring: Arbeidsmarkt en origine 2019*. Brussel: Drukkerij Bulckens. Opgehaald van <https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/publications/NL/SocioEconomischeMonitoring2019.pdf>

-
15. FOD WASO; Unia. (2023). *Socio-economische monitoring: Arbeidsmarkt en origine 2022*. Brussel: Drukkerij Bulckens. Opgehaald van https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/publications/NL/Socio-economische_monitoring_2022.pdf
16. Forem. (2024, 01 31). *Chiffres*. Opgehaald van [Leforem.be: https://www.leforem.be/chiffres-et-analyses/chiffres.html](https://www.leforem.be/chiffres-et-analyses/chiffres.html)
17. FSO. (2024, 01 31). *Interactieve Statistieken FSO*. (Fonds tot vergoeding van de in geval van Sluiting van Ondernemingen ontslagen werknemers (FSO)) Opgehaald van Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening: <https://statsffe.services.rvaonem.fgov.be>
18. IOE. (2017). *Understanding the future of work - IOE Brief*. Geneva: International Organisation of Employers (IOE). Opgehaald van https://www.ioe-emp.org/fileadmin/ioe_documents/publications/Policy%20Areas/future_of_Work/EN/_2017-02-03__IOE_Brief_-_understanding_the_Future_of_Work__full_publication_-_web__print_version.pdf
19. Krugman, P. (2023, 09 11). How Goldilocks Came to the U.S. Economy. *The New York Times*, Geraadpleegd via <https://www.nytimes.com/2023/09/11/opinion/inflation-unemployment-phillips-recession.html>.
20. Meteo België. (2024, 02 27). *Maandelijkse klimatologische parameters te Ukkel*. Opgehaald van Meteo België: <https://www.meteobelgie.be/klimatologie/grafische-gegevens/ukkel-vanaf-1833>
21. NBB. (2024, 01 29). *Persbericht - INR - Flash estimate*. Opgehaald van Statistische publicaties | [nbb.be: https://www.nbb.be/nl/statistieken/algemeen/statistische-publicaties](https://www.nbb.be/nl/statistieken/algemeen/statistische-publicaties)
22. NBB Publicaties. (2024). *Jaarverslagen*. Brussel: Nationale Bank van België. Opgehaald van [nbb.be: https://www.nbb.be/nl/publicaties-en-onderzoek/publicaties/jaarverslagen](https://www.nbb.be/nl/publicaties-en-onderzoek/publicaties/jaarverslagen)
23. NBB.Stat. (2024, 01 31). *NBB Statistieken*. Opgehaald van NBB.Stat - Nationale Bank van België Online Statistieken: <https://stat.nbb.be>
24. Nuyts, N. (2022). *Spotlight: Methode voor indicatie van de kwaliteit van uitstroom naar werk – beschrijving van de procedure en toepassing*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/897a621b36ee36ab199a689ec7b7f174518fa77f/03-09-2022_spotlight_kwaliteit_nl.pdf
25. Nuyts, N. (2023a). *Spotlight - De langetermijnevolutie van de werkloosheidsduur voor de periode 1945-2022*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/9bc768ea3feddc1deb2dafdea7e8a92ec29f0abc/25-05-2023_spotlight_werkloosheidsduur_nl.pdf
26. Nuyts, N. (2023b). *Spotlight - Het traject van werklozen toegelaten na tewerkstelling bij de OCMW's (artikel 60§7)*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/dea29b086859c47baa0a2bcc5e4cde628bb2bf30/14-11-2023_spotlight_het-traject-van-werklozen-toegelaten-na-tewerkstelling-bij-de-ocmws-artikel-607_nl.pdf

27. Nuyts, N., Segaert, M., & Votquenne, S. (2022). Tien jaar versterkte degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen – een evaluatie. *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid (BTSZ)*, 64(1), 3-56. Opgehaald van <https://socialsecurity.belgium.be/sites/default/files/content/docs/nl/publicaties/btsz/2022/08-integraal-btsz-1-2022.pdf>
28. Rathenau Instituut. (2015). *Werken aan de robotsamenleving: Visies en inzichten uit de wetenschap over de relatie technologie en werkgelegenheid*. (R. Van Est, & L. Kool, Red.) Den Haag: Rathenau Instituut.
29. RSZ. (2023, 12 11). *Arbeidsmarktanalyse: gedetailleerde kwartaalgegevens*. (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)) Opgehaald van [rsz.be](https://rsz.be/stats/arbeidsmarktanalyse-gedetailleerde-kwartaalgegevens): <https://rsz.be/stats/arbeidsmarktanalyse-gedetailleerde-kwartaalgegevens>
30. RVA. (2018a). *Evolutie en verdeling van de volledige en de tijdelijke werkloosheid volgens nationaliteitsgroep. Incl. focus op de dienstenchequesector. Periode 2007-2016*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/13988b4d638c59a7f070263e23ff31f50d8ff9d8/twvw_nationaliteit_06_2018_nl.pdf
31. RVA. (2018b). *Impact van gesubsidieerde tewerkstelling op de tewerkstelling van werknemers met een buitenlandse nationaliteit - Periode 2008-2017*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/3511d11f74f9cb67060e7515b81b906375998c30/activering_nationaliteit_2008_2017_06_2018_nl.pdf
32. RVA. (2019a). *Spotlight - Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen onderhevig aan de Zesde Staatshervorming (update)*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/ed19ffa394dac8a9d587e6ef9ea0027089bd5f76/2019-03-29_spotlight_nl.pdf
33. RVA. (2019b). *Spotlight - Thematische verlopen en tijdskrediet met motief: verdeling volgens geslacht*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/4055199dd17e6aa5dda6b4a3c14164be39890c09/2019-12-19_spotlight_nl_2.pdf
34. RVA. (2019c). *Spotlight - Tijdskrediet en loopbaanonderbreking: evolutie volgens geslacht*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/f2158fa64f9cc388e59fc6fdcd11d5eb9fea723f/2019-12-19_spotlight_nl_1.pdf
35. RVA. (2019d). *Spotlight - Werkzoekende werklozen met bijkomende activiteiten in 2017*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/687a4fa76344e4f1566ee77faf24f0c3c838767e/2019-06-06_spotlight_nl.pdf
36. RVA. (2020). *Bijkomende activiteiten gedurende de werkloosheid: Een stap richting voltijdse tewerkstelling?* (N. Nuyts, & M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening. Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/b9966fdeb1988c6f736e861143494d7e8034b92e/20201201_s_tudie_bijkomende_activiteiten_nl.pdf

-
37. RVA. (2022). *Geografische spreiding van de werkloosheid*. (N. Nuyts, & M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening. Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/bb9ddcfb565e8d8781da4a853c6df503c759b5c2/21-01-2022_geografische_spreiding_van_de_werkloosheid_nl.pdf
38. Segaert, M. (2017). *Digitalisation and its impact on labour: Trends in recent literature*. Brussel (RVA): International Social Security Association (ISSA). Opgehaald van https://www.issa.int/system/files/documents/2023-11/20170918_Research.pdf
39. Segaert, M. (2024 (te verschijnen)). *Policy Trends for Tackling Shortage Occupations (werktitel)*. Geneva: International Social Security Association.
40. Segaert, M., & Nuyts, N. (2021). *Langetermijnevolutie van de RVA-uitkeringen: 100 jaar data - 1921-2020*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/3ee8f63da2f4b273c7835fcb8a045320399667fe/20211013_historischereeksen-bis_nl.pdf
41. Statbel. (2023, 06 08). *Internationaal migratiesaldo van 116.544 personen in 2022*. Opgehaald van Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/nieuws/internationaal-migratiesaldo-van-116544-persone-2022#:~:text=In%202022%20bedroeg%20het%20internationale,van%20Statbel%2C%20het%20Belgische%20statistiekbureau>.
42. Statbel. (2024, 02 08). *Risico op armoede of sociale uitsluiting*. Opgehaald van Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/risico-op-armoede-sociale-uitsluiting#:~:text=Stijging%20armoededrempel,kinderen%20is%20het%203.045%20euro>.
43. Van de Calseyde, T. (2017). *Aanduiding van de toepasselijke wetgeving bij internationale tewerkstelling van werknemers in Europa: Tussen vrij verkeer en sociale concurrentie*. Mechelen: Kluwer.
44. Van de Calseyde, T. (2023, 08 13). Levert een volgende staatshervorming wel een meer robuuste en weerbare arbeidsmarkt op? *Knack*.
45. VDAB. (2024, 01 31). *Vacatures basisstatistieken*. Opgehaald van Arvastat: https://arvastat.vdab.be/arvastat_basisstatistieken_vacatures.html
46. Votquenne, S. (2023a). *30 jaar IGU (inkomensgarantie-uitkering) - Analyse, balans en vooruitzichten*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/afbb0e657b9854d33fa25f8b2715e5fe6b6fb972/etude_agr_nl.pdf
47. Votquenne, S. (2023b). *De vrijstellingen voor het bevorderen van de tewerkstellingskansen - Analyse en perspectieven*. (M. Segaert, Red.) Brussel: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Opgehaald van https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/860ca0bfc881bfaa85fb254a2006e824c157c090/2023_12_07_studie_vrijstellingen.pdf
48. WEF. (2024). *Global Risks Report 2024*. Genève: World Economic Forum (WEF). Opgehaald van <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/>
49. WG SIC. (2022). *Monitoring van de gevolgen van COVID-19 op de werkgelegenheid en de sociale bescherming in België: Analytische nota 27.04.2022*. Brussel: Working Group Social Impact Crises. Opgehaald van https://socialsecurity.belgium.be/sites/default/files/content/docs/nl/sociaal-beleid-vormgeven/monitoring_covid_20220427_clean.pdf

-
50. WG SIC. (2023, 12 31). *Monitoring van de sociale impact tijdens crisissituaties in België*. Opgehaald van Working Group Social Impact Crises:
<https://socialsecurity.belgium.be/nl/sociaal-beleid-mee-vorm-geven/sociale-impact-covid-19>
51. ZigZagHR. (2021, 10 04). *Belg neemt minder loopbaanonderbreking. Een gevolg van thuiswerk?* Opgehaald van ZigZagHR:
<https://zigzaghr.be/belg-neemt-minder-loopbaanonderbreking-een-gevolg-van-thuiswerk/>

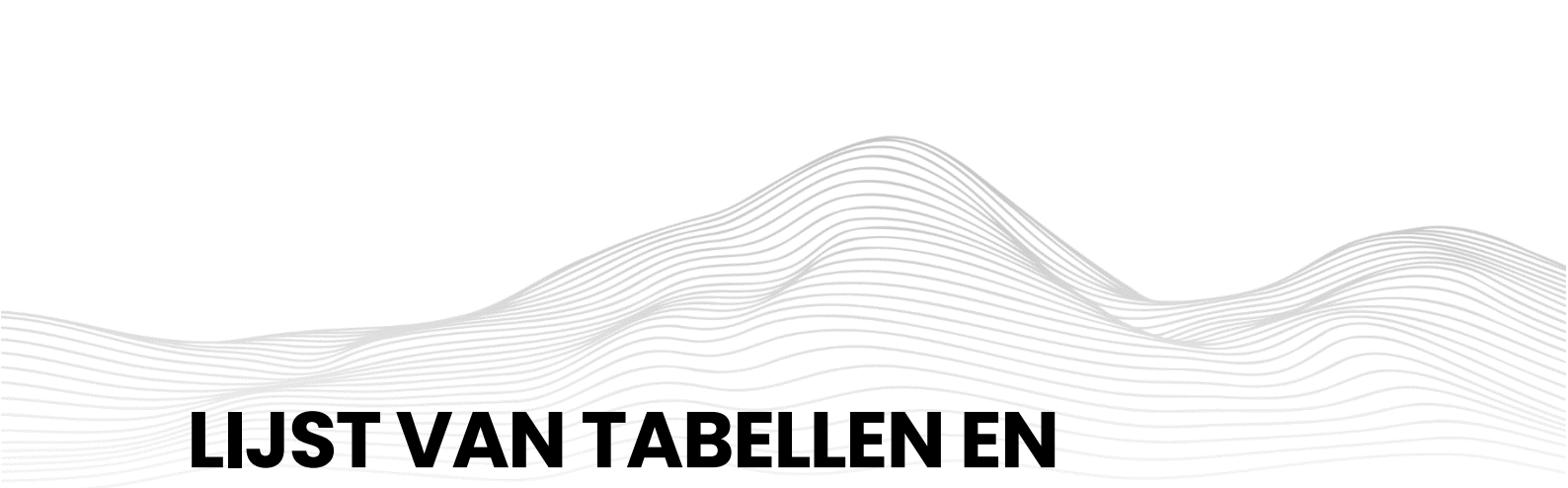
LIJST VAN AFKORTINGEN

ABVV	Algemeen Belgisch Vakverbond
ACCO	Activiteitencoöperatie
ACLVB	Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België
ACOD	Algemene Centrale der Openbare Diensten
ACTIRIS	Brusselse gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
ADG	Arbeitsamt der Deutschsprachigen Gemeinschaft
ADMB	Algemeen Dienstbetoon voor Middenstandsberoepen
AD	SEI Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
APE	Aides à la promotion de l'emploi (bevordering van de tewerkstelling in Wallonië)
ARAB	Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming
Art.	Artikel
ARZA	Algemeen Repertorium van de Zelfstandige Arbeiders
ASR	Aangifte sociaal risico
Bbp	Bruto binnenlands product
BBZ	Bureau Belgische Zaken
BCP	Business Continuity Plan
BO	Beroepsopleiding
BOC	Basisoverlegcomité
BPM	Business Process Management
BPR	Business Process Reengineering
BS	Belgisch Staatsblad
CAF	Common Assessment Framework
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
Cass.	Cassatie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCD	Centrale controledienst
CCOD	Christelijke Centrale der Openbare Diensten
CFIV	Cel voor Financiële Informatieverwerking
CLB	Centrum voor Leerlingenbegeleiding
DmFA	Multifunctionele aangifte
DBR	Deeltijds werknemer met behoud van rechten
DOO	Dienst Organisatieontwikkeling
DSP	Doorstromingsprogramma
EAK	Enquête naar de arbeidskrachten
EER	Europese Economische Ruimte

EFQM	European Foundation for Quality Management
EGKS	Europese Gemeenschap voor Kolen- en Staalnijverheid
E-gov	E-government
EIPA	European Institute for Public Administration
EIS	Executive Information System
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
EMU	Europese Monetaire Unie
EPM	Expenditure Performance Management
EU	Europese Unie
Epv	Elektronisch proces-verbaal
EWE	Eerste werkervaringscontract
FAMIFED	Federaal agentschap voor de kinderbijslag
FPB	Federaal Planbureau
FOD	Federale Overheidsdienst
Forem	Office communautaire et régional de la Formation professionnelle et de l'Emploi
FPD	Federale Pensioendienst
FSO	Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers
GAK	Gemeenschappelijk Administratiekantoor
GDZ	Geïnformatiseerde directiezaal
Gesco	Gesubsidieerde contractueel
GGMMI	Gewaarborgd gemiddeld minimummaandinkomen
GOB	Gespecialiseerd opleidings-, begeleidings- en bemiddelingscentrum
GOP	Globaal ontwikkelingsplan
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Points
HB	Hoofdbestuur
HIP	Herinschakelingsprogramma (Dienstenbanen)
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid
HO	Hoger onderwijs
HRM	Human Resources Management
HSO	Hoger secundair onderwijs
HT	Halftijds
IBFFP	Institut Bruxellois Francophone pour la Formation Professionnelle
IFAPME	Institut wallon de Formation en Alternance et des indépendants et Petites et Moyennes Entreprises
IGSS	Institut grand-ducal de la Sécurité Sociale
IGU	Inkomensgarantie-uitkering
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
ISSA	International Social Security Association
IVSZ	Internationale Vereniging van Sociale Zekerheid
IW	In werking
IWEPS	Institut wallon de l'évolution, de la prospective et de la statistique
IWZ	Inschrijving als werkzoekende
JAP	Jaaractieplan
KB	Koninklijk Besluit
KPI	Key Performance Indicator

KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid
LATG	Loon- en arbeidstijdgegevensbank
LO	Loopbaanonderbreking
LO/TK	Loopbaanonderbreking/Tijdskrediet
MB	Ministerieel Besluit
MBS	Milieubeheersysteem
METS	Methodology Team Support
MFP	Multifunctionele punten
MISUS	Management Information System for Unemployment Services
NAC	Nationale Administratieve Commissie
NAR	Nationale Arbeidsraad
NBB	Nationale Bank van België
NIC	Nationaal Intermutualistisch College
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
NOC	Nationaal Opleidingscentrum
NV	Naamloze vennootschap
NWOW	New Way of Working
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OFO	Opleidingsinstituut van de Federale Overheid
OISZ	Openbare Instelling van Sociale Zekerheid
PLOT	Plaatselijke Loketten voor Tewerkstelling
POD	Programmatorische overheidsdienst
ProMES	Productivity Measurement and Enhancement System
PWA	Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
RB	Regeringsbesluit
RIO	RVA Intranet ONEM
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RJV	Rijksdienst voor jaarlijkse vakantie
RKW	Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers
RMT	Regie voor Maritiem Transport
RSVZ	Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RTD	Regionale tewerkstellingsdiensten
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
Selor	Selectiebureau van de Federale Overheid
SEPP	Service Externe de Prévention et Protection
SI	Sociale Inspectie
SINE	Programma's in de sociale inschakelingseconomie
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
SIPP	Service Interne de Prévention et Protection
SPC	Statistical Process Control
SPW	Service Public de Wallonie
STC	Subregionaal Tewerkstellingscomité
SWT	Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag
TK	Tijdskrediet

TOC	Tussenoverlegcomité
TSW	Toezicht Sociale Wetten
TW	Tijdelijk werkloze/tijdelijke werkloosheid
UAM	User access Management
UI	Uitbetalingsinstelling
UVW-	Niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze
NWZ	
UVW-	Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze
WZ	
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VOIP	Voice Over Internet Protocol
VSOA	Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt
VT	Voltijds
VTE	Voltijds equivalent
VVSG	Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten
VW	Volledig werkloze/volledige werkloosheid
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
W	Wet
WB	Werkloosheidsbureau
WSE	Werk en Sociale Economie
WZUA	Werkzoekende uitkeringsaanvragen

LIJST VAN TABELLEN EN GRAFIEKEN

Woord vooraf.....	3
1 2023 in vogelvlucht	11
1.1 Kerncijfers	11
Aantal betalingen volgens uitkeringsgroep Tab. 1.1.I	11
Evolutie op jaarbasis van het aantal betalingen volgens uitkeringsgroep Gra. 1.1.I	13
Verhouding van het aantal betalingen per uitkeringsgroep Gra. 1.1.II	14
1.2 2023 in historisch perspectief	16
Totaal aantal uitkeringsgerechtigden in absolute cijfers (boven) en als percentage van het totaal aantal tegen werkloosheid verzekerden (onder) Gra. 1.2.I.....	16
Decenniumgemiddelden per uitkeringsgroep Tab. 1.2.I	19
Decenniumgemiddelden per uitkeringsgroep Gra. 1.2.II	20
Afwijking (in percentage) van decennia-gemiddelden ten opzichte van het algemene gemiddelde sinds 1980 Gra. 1.2.III.....	20
Mijlpalen voor grote uitkeringsgroepen Tab. 1.2.II.....	22
1.3 Sociale uitgaven	23
Uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep (in miljoen EUR) Tab. 1.3.I.....	23
Evolutie op jaarbasis van het aantal uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep Gra. 1.3.I.....	25

Verdeling van de uitgekeerde bedragen volgens uitkeringsgroep (in miljoen EUR) Gra. 1.3.II.....	26
Uitgekeerde bedragen volgens gewest (in miljoen EUR) Tab. 1.3.II	28
Verdeling van de uitgekeerde bedragen volgens gewest Gra. 1.3.III	29
1.4 Andere statistische eenheden.....	30
Aantal budgettaire eenheden volgens uitkerings-groep Tab. 1.4.I	30
Aantal vergoede dagen volgens uitkeringsgroep Tab. 1.4.II.....	31
Aantal verschillende begunstigden volgens uitkeringsgroep Tab. 1.4.III	33
2 Maatschappelijke en socio-economische context.....	35
2.1 Evolutie van de conjunctuur en de arbeidsmarkt.....	36
Conjunctuurindicatoren voor de arbeidsmarkt in België Tab. 2.1.I	36
Evolutie van de conjunctuurindicatoren op jaarbasis Gra. 2.1.I	37
Belgische werkgelegenheid en bevolking (in duizenden personen) Tab. 2.1.II ..	39
Evolutie van de werkgelegenheid en de bevolking op jaarbasis Gra. 2.1.II.....	39
2.2 De Belgische arbeidsmarktstructuur in Europese context	41
Geharmoniseerde werkloosheidsgraad Tab. 2.2.I	42
Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde werkloosheidsgraad Gra. 2.2.I	42
Geharmoniseerde werkloosheidsgraad volgens profielkenmerken Tab. 2.2.II ..	44
Kaart – onderlinge verhouding van de recentste werkloosheidsgraad onder de Europese lidstaten Gra. 2.2.II	46
Aandeel vergoede werkloosheid binnen de totale werkloosheid volgens werkloosheidsduur Tab. 2.2.III.....	47
Verhouding tussen vergoede en niet-vergoede werklozen Gra. 2.2.III.....	47
Werkloosheid in ruime zin Tab. 2.2.IV	48
Graden van de werkloosheid in ruime zin Gra. 2.2.IV.....	49
Evolutie op jaarbasis per subgroep van de werkloosheid in ruime zin Gra. 2.2.V	49
Evolutie op langere termijn (5 jaar) per subgroep van de werkloosheid in ruime zin Gra. 2.2.VI.....	50
Evolutie van de werkloosheid in ruime zin Gra. 2.2.VII	50
Geharmoniseerde werkgelegenheidsgraad Tab. 2.2.V	52

Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde werkgelegenheidsgraad Gra. 2.2.VIII	52
Geharmoniseerde inactiviteitsgraad Tab. 2.2.VI.....	54
Evolutie op jaarbasis van de geharmoniseerde inactiviteitsgraad Gra. 2.2.IX...	54
Structuur van de bevolking op arbeidsleeftijd (15–74 jaar) Gra. 2.2.X	55
Structuur van de inactiviteit Gra. 2.2.XI	56
Evolutie van de inactiviteitsgraad voor de 55–64 jarigen Gra. 2.2.XII.....	56
Structuur en aard van de werkgelegenheid Gra. 2.2.XIII.....	58
2.3 Impact van crisissen en macrotrends.....	60
Impact van de tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven Tab. 2.3.I.....	62
Overzicht van het effect van de bevrozing van de degressiviteit Tab. 2.3.II.....	64
Overzicht van het effect van het verlengen van het recht op inschakelingsuitkeringen Tab. 2.3.III.....	64
Evolutie van het aantal niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden met focus op de Oekraïense en Russische nationaliteit (index: januari 2022 = 100) Gra. 2.3.I	66
Financiële impact van de crisissen op de RVA-maatregelen per jaar (in duizend EUR) Tab. 2.3.IV	69
Overzicht van de financiële impact van de crisissen op RVA-maatregelen (in duizend EUR) Gra. 2.3.II	70
Globaal risico-landschap: interconnecties Gra. 2.3.III.....	81
Wereldwijde risicofactoren gerangschikt volgens ernst Tab. 2.3.V	82
2.4 Vooruitzichten en budget.....	83
Overzicht van de indeling van de betalingen in uitgaveposten in 2023 Tab. 2.4.I	84
Evolutie van het aantal betalingen en van de uitgekeerde bedragen volgens uitgavepost (in miljoen EUR) Tab. 2.4.II	86
Overzicht van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties Tab. 2.4.III	87
Conjuncturele vooruitzichten Tab. 2.4.IV	88
Evolutie van de fysieke eenheden volgens uitgavepost in het federale RVA-budget Tab. 2.4.V	89

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR) Tab. 2.4.VI	89
Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties als procent van het bbp Tab. 2.4.VII	90
Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties als procent van het bbp Gra. 2.4.I	90
Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in prijzen van 2019 (in miljoen EUR – index 2019=100) Tab. 2.4.VIII	91
3 Impact van recente reglementaire wijzigingen	93
3.1 Volledige werkloosheid	94
Dagbedragen van de volledige uitkering in de degressieve fases volgens gezinscategorie (zonder anciënniteitstoeslag) Tab. 3.1.I	96
Aantal betalingen die een cumul betreffen met een overgangsuitkering pensioen Tab. 3.1.II	98
Werklozen met een beschermingsuitkering Tab. 3.1.III	100
Werklozen van wie het recht op inschakelings-uitkeringen werd uitgebreid omdat zij een traject MMPP of een traject voor AO33% volgen (aantal personen per jaar) Tab. 3.1.IV	100
Werklozen met een inschakelingsuitkering die een traject MMPP of AO33% volgen (aantal personen per jaar) Tab. 3.1.V	101
Evolutie van de toelatingsvoorwaarden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag volgens stelsel Tab. 3.1.VI	103
Aantal personen toegetreden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (exclusief halftijds brugpensioen) volgens stelsel Tab. 3.1.VII	104
Uitstroom uit het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag volgens leeftijd Gra. 3.1.I	106
Uitstroom uit het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag volgens leeftijd Tab. 3.1.VIII	106
Evolutie van de criteria voor vrijstelling van inschrijving Tab. 3.1.IX	108
Aantal personen toegetreden tot het statuut van vrijgestelde oudere werkloze volgens leeftijd Tab. 3.1.X	108
3.2 Tijdelijke werkloosheid	110
Minimum en maximum brutodagbedragen Tab. 3.2.I	110
3.3 Onderbrekingsuitkeringen	111

Aantal onderbrekingsuitkeringen gecumuleerd met inkomsten uit een bijkomende zelfstandige activiteit Tab. 3.3.I.....	111
Personen toegetreden tot het stelsel van tijds krediet Tab. 3.3.II	114
Personen toegetreden tot het stelsel van loopbaanonderbreking Tab. 3.3.III....	115
Personen toegetreden tot de eindloopbaanstelsels loopbaanonderbreking en tijds krediet Tab. 3.3.IV	117
Personen toegetreden tot de thematische verlopen Tab. 3.3.V	119
3.4 Overige hervormingen	120
4 Volledige werkloosheid.....	121
4.1 Kerncijfers	121
Verhoudingen van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen Gra. 4.1.I	122
Evolutie van het aantal de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen Tab. 4.1.II	122
Evolutie op jaarbasis van het aantal de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen Gra. 4.1.II.....	123
4.2 Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze werkzoekenden (UVW-WZ)	124
Verhouding van de subgroepen van de UVW-WZ Gra. 4.2.I	124
UVW-WZ volgens subgroep Tab. 4.2.I.....	126
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens subgroep Gra. 4.2.II	126
UVW-WZ volgens gewest Tab. 4.2.II	128
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens gewest Gra. 4.2.III	128
UVW-WZ volgens geslacht Tab. 4.2.III	129
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens geslacht Gra. 4.2.IV	129
UVW-WZ volgens leeftijdsklasse Tab. 4.2.IV	130
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens leeftijdsklasse Gra. 4.2.V	130
UVW-WZ volgens studieniveau Tab. 4.2.V.....	131
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens studieniveau Gra. 4.2.VI	131
UVW-WZ volgens werkloosheidsduur Tab. 4.2.VI	132
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens werkloosheidsduur Gra. 4.2.VII	132
UVW-WZ volgens nationaliteit Tab. 4.2.VII	133

Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens nationaliteit Gra. 4.2.VIII.....	133
UVW-WZ volgens gezinscategorie Tab. 4.2.VIII	134
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens gezinscategorie Gra. 4.2.IX.....	134
UVW-WZ volgens gezinscategorie en uitkeringsfase Tab. 4.2.IX	135
Gemiddelde uitkering volgens gezinscategorie en uitkeringsfase Tab. 4.2.X...	136
UVW-WZ volgens mate van arbeidsgeschiktheid Tab. 4.2.XI	137
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens mate van arbeidsgeschiktheid Gra. 4.2.X.....	137
4.3 Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze niet-werkzoekenden (UVW-NWZ)	138
Verhouding van de subgroepen van de UVW-NWZ Gra. 4.3.I	138
UVW-NWZ volgens subgroep Tab. 4.3.I	139
Evolutie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens subgroep Gra. 4.3.II	139
Profiel van de UVW-NWZ Gra. 4.3.III.....	140
4.4 Bijzondere vrijstellingen.....	141
Vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen Tab. 4.4.I.	142
Evolutie op jaarbasis van de vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen Gra. 4.4.I.....	142
Verhoudingen van de vrijstellingen in het kader van opleidingen en andere vrijstellingen Gra. 4.4.II	144
Verdeling van de vrijstellingen in het kader van opleidingen volgens stelsel: aantal betalingen (gemiddeld per maand) en aantal verschillende personen (jaartotaal) Tab. 4.4.II	144
4.5 Niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden.....	146
NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm Tab. 4.5.I	146
Evolutie op jaarbasis van de NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm Gra. 4.5.I .	146
Evolutie van het aantal BIT en het aantal UVW voor de eerste maal toegelaten tot het recht op wacht-/inschakelingsuitkeringen Gra. 4.5.II	148
Verhouding van de subgroepen van de UVW en van de NVNW-WZ Gra. 4.5.III	149
4.6 Evolutie van de gemiddelde uitkering (UVW)	150
Gemiddelde maandelijkse uitkering van UVW volgens subgroep (in lopende prijzen) Tab. 4.6.I	150

Gemiddelde maandelijks uitkering van UVW volgens subgroep (in constante prijzen) Tab. 4.6.II	152
4.7 Werkloosheidsgraad per entiteit (UVW-WZ).....	153
Werkloosheidsgraad per entiteit in 2019 en 2023 Tab. 4.7.I.....	153
Kaart – Werkloosheidsgraad per entiteit in 2023 Gra. 4.7.I	154
4.8 Dynamische evolutie van de UVW-WZ.....	155
Evolutie op jaarbasis van de UVW-WZ vergeleken met de in- en uitstroom Gra. 4.8.I	155
Verhouding tussen de stock, blijvers, instroom en uitstroom in 2022 en 2023 Tab. 4.8.I	157
Verhoudingen tussen de in- en uitstroom en de blijvers in de drie recentst beschikbare trimesters, en bepaling van de uit-stroomrichting Gra. 4.8.II.....	158
Uitstroom naar werk van de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (verschillende personen) in het eerste semester van 2023 Tab. 4.8.II	160
Instroom als werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze (verschillende personen) in het eerste semester van 2023 (< 65 jaar) Tab. 4.8.III	161
Verdeling van de UVW-WZ volgens eventuele bijkomende activiteit Gra. 4.8.III	162
4.9 Springplank naar zelfstandige	163
Gemiddeld aantal betalingen verricht aan volledig werklozen met een bijkomende activiteit tijdens de werkloosheid (voordeel ‘springplank naar zelfstandige’) Tab. 4.9.I	164
4.10 Sancties	165
Bij de RVA geregistreerde sancties voor werklozen in 2023- resultaten per gewest Tab. 4.10.II	169
5 Tijdelijke werkloosheid.....	171
5.1 Kerncijfers	171
Kerncijfers tijdelijke werkloosheid Tab. 5.1.I.....	171
5.2 Volgens activiteitstak	173
Tijdelijke werkloosheid volgens activiteitstak in budgettaire eenheden Tab. 5.2.I	173
Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens activiteitstak in budgettaire eenheden Gra. 5.2.I	174

Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens activiteitstak Tab. 5.2.II	175
Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens activiteitstak Gra. 5.2.II	175
Aandeel actieve ondernemingen met arbeid in loondienst die beroep doen op tijdelijke werkloosheid Tab. 5.2.III.....	176
Aandeel actieve ondernemingen met arbeid in loondienst die beroep doen op tijdelijke werkloosheid Gra. 5.2.III	176
5.3 Volgens motief	178
Tijdelijke werkloosheid volgens motief in aantal vergoede dagen Tab. 5.3.I	178
Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens motief in aantal vergoede dagen Gra. 5.3.I	179
Verhouding volgens motief Gra. 5.3.II.....	179
5.4 Volgens gewest	180
Tijdelijke werkloosheid volgens gewest in fysieke en budgettaire eenheden Tab. 5.4.I	180
Evolutie op jaarbasis van de tijdelijke werkloosheid volgens gewest in fysieke en budgettaire eenheden Gra. 5.4.I	180
Aandeel van de tijdelijke werkloosheid binnen het arbeidsvolume in voltijdse equivalenten volgens woonplaats van de werknemer Tab. 5.4.II	182
5.5 Volgens geslacht.....	184
Tijdelijke werkloosheid volgens geslacht in fysieke eenheden Tab. 5.5.I	184
6 Onderbrekingsuitkeringen	187
6.1 Kerncijfers	187
Gerechtigden op tijdskrediet, een thematisch verlof of loopbaanonderbreking Tab. 6.1.I.....	189
6.2 Tijdskrediet.....	191
Gerechtigden op tijdskrediet Tab. 6.2.I	191
6.3 Thematische verloven	193
Gerechtigden met een thematisch verlof Tab. 6.3.I.....	193
Uitkeringsgerechtigden met een ouderschapsverlof Tab. 6.3.II	194
Uitkeringsgerechtigden in andere thematische verloven Tab. 6.3.III	198
6.4 Loopbaanonderbreking	200

	Gerechtigden op loopbaanonderbreking Tab. 6.4.I	200
6.5	Verdeling van alle onderbrekingsstelsels volgens motief.....	202
	Verhouding volgens motief voor alle onderbrekingsstelsels samen Tab. 6.5.I	202
7	Overige uitkeringen	205
7.1	Deeltijds werkenden met een inkomensgarantie-uitkering (IGU)	206
	Deeltijdse werknemers volgens stelsel Tab. 7.1.I	207
	Deeltijdse werknemers volgens gewest Tab. 7.1.II	209
	Deeltijdse werknemers volgens geslacht Tab. 7.1.III	210
	Deeltijdse werknemers volgens leeftijdsklasse Tab. 7.1.IV	211
7.2	Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	212
	Tewerkstellings- en activeringsmaatregelen volgens stelsel Tab. 7.2.I	214
7.3	Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven.....	216
	Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven Tab. 7.3.I	216
7.4	Eenheidsstatuut en uitdovende stelsels.....	218
	Maatregelen i.h.k.v. de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut Tab. 7.4.I	219
	Uitdovende stelsels Tab. 7.4.II	220
8	Statistische ontwikkelingen	221
8.1	Statistische RVA-publicaties van het voorbije jaar	221
8.2	Persmededelingen i.v.m. punctuele publicaties.....	223
8.3	Voornaamste statistische bronnen en procedures	230
8.4	Statistische begrippen	237
	Referenties	243
	Lijst van afkortingen	249
	Lijst van tabellen en grafieken	253

